

Poročilo

# DEŽELNEMU ZBORU

POKNEŽENE GROFOVINE  
GORIŠKO-GRADIŠČANSKE

O POSLOVANJU DEŽELNEGA ODBORA

LETA 1904



|| 25217



J 38.886/1967



## *Visoki deželni zbor!*

*Podpisani deželni odbor si šteje v dolžnost predložiti po določilih § 27 deželnega pravilnika to poročilo o izvršitvi deželnozborskih naročil, s katerimi je bil počaščen, in o svojem delovanju v zadevah lastnega delokroga tekom leta 1904.*

*V Gorici, meseca marcija 1905*

## *Deželni odbor*

*Deželni glavar:*

**P A J E R**



# K a z a l o.

## I. Del.

### Osebnе zаdеvе in drugi predmeti zаdеvаjоči dеželni odbor in dеželne urаdе.

#### I. Dеželni odbor.

	str.
1. <i>Poseti</i> . . . . .	13
2. <i>Odposlanstva in zastopanja</i> . . . . .	13
a) Slavnosti v Podbrdu . . . . .	13
b) Otvoritev Kanala Tržič-Porto Rozega . . . . .	14
c) Državni poljedelski svet . . . . .	14
d) Dеželni zdravstveni svet . . . . .	14
e) Otvoritev obrtno-nadaljevalne šole v Krminu . . . . .	15
f) Mednaroden shod za plovnost v Milanu . . . . .	15
g) Gozdarski shod . . . . .	15
h) Pogrebi . . . . .	15
3. Seje in dopisovanje . . . . .	15

#### II. Dеželni urаdi.

1. Dеželni odbori drugih dеžel in vzajemnost . . . . .	16
2. Osebnе spremembe . . . . .	16
I. Dеželno tajništvo . . . . .	17
II. Dеželno knjigovodstvo . . . . .	17
III. Dеželni stavbinski urad . . . . .	18
IV. Dеželna pisarna . . . . .	18
V. Dеželna blagajna . . . . .	18

#### III. Dеželni zavodi.

a) Dеželni zavod za gluhoneme . . . . .	19
b) Dеželna kmetijska šola . . . . .	20
c) Dеželni muzej . . . . .	20
d) Dеželni hipotečni kreditni zavod . . . . .	20
e) Dеželna trtnica . . . . .	21
3. Pregledovanje blagajne . . . . .	21

## II. Del.

### Zakonodajne stvari.

#### A. Potrjeni deželni zakoni.

	str.
1. Deželne naklade za leto 1904 . . . . .	25
2. Šolska davščina od zapuščin . . . . .	25
3. Rezdelitev občine šempaske . . . . .	25
4. Zakon, zadevajoč deželno davščino na pivo . . . . .	25

#### B. Zakonski načrti, predloženi v najvišjo potrdbo.

1. Zakonski načrt, zadevajoč samostojne občinske naklade in davščine . . . . .	28
2. Zakonski načrt, zadevajoč varstvo kmetijstvu koristnih ptičev . . . . .	28
3. Zakonski načrt, zadevajoč uvrstitev ceste med Bovcem in mostom pri Čez- Soči, med skladovne . . . . .	28
4. Zakonski načrt, zadevajoč uničbo poljskih miši . . . . .	28
5. Zakonski načrt, zadevajoč zemljeknjižni vpis v malenkostnih zemljeknjižnih zadevah . . . . .	28
6. Zakonski načrt, zadevajoč zatiranje „predenice“ . . . . .	29
7. Deželne naklade za leti 1904 in 1905 . . . . .	29

## III. Del.

### Deželnozborski sklepi.

#### I. Resolucije.

1. Za dvoletno vojaško službo . . . . .	33
2. Splošna obveznost zavarovanja . . . . .	35
3. Zemljeknjižni vpis javne imovine . . . . .	36
4. Ukrepi proti slani . . . . .	36
5. Poučni tečajji za zdravenje živine . . . . .	37
6. Obrtniška dela v kaznilnicah . . . . .	37
7. Izvršitev državnega zakona proti ponarejanju vina . . . . .	38
8. Brambena dela ob Soči in Teru . . . . .	39
9. Telefonična zveza med Trstom, Gorico in Krminom . . . . .	40
10. Deželni troški za nastanitev orožništva . . . . .	41
11. Resolucija v prid občin glede opravljanja poslov v izročnem področju . . . . .	42
12. Razdelitev gimnazije in realke v Gorici . . . . .	42
13. Prevreditev učiteljišč . . . . .	42
14. Drugi sklepi . . . . .	42
15. Ustanovitev pravnih poizvedovalnih uradov . . . . .	43
16. Ustanovitev italijanskih in slovenskih senatov pri najvišjem sodnem dvoru . . . . .	43
17. Poprava mozajik v stolni cerkvi in v cerkvi Matere Božje v Gradežu . . . . .	43

#### II. Drugi deželnozborski sklepi.

1. Osrednja mehanična delavnica Bohinjske železnice . . . . .	43
2. Deželna norišnica . . . . .	44

	str.
a) Proučevanje splošnih in podrobnih del pri poslopih deželne norišnice . . . . .	44
b) Poročilo deželnega inženirja, podrobni načrti in predlogi komisije za gradnjo norišnice . . . . .	45
I. Tlakovanje . . . . .	45
II. Vrata in okna . . . . .	45
III. Kopelnice in pralnice . . . . .	46
IV. Stranišča . . . . .	46
V. Namazanje zidov s polakirano malto . . . . .	47
VI. Opirala na stopnicah . . . . .	47
VII. Raszvečava . . . . .	47
VIII. Kuhinja in pralnica . . . . .	47
IX. Voda . . . . .	48
X. Kanalizacija . . . . .	48
XI. Ograje . . . . .	48
c) O mejah zemljišča, določenega za gradnjo norišnice . . . . .	49
d) Poslopja za poljedelsko kolonijo . . . . .	50
e) Dražba za oddajo gradnje deželne norišnice . . . . .	52

### Deželna trtnica.

a) Pogajanja z visoko vlado . . . . .	53
b) Prva doba cepljenja v deželni trtnici . . . . .	61

### Prvi del.

Karakteristike pri nasadih in cepljenju l 1904 . . . . .	62
1) Pokvarjene amerikske trte, katere so se zapazile v zadnjem trenutku . . . . .	62
2) Pokvarjene cepljenke . . . . .	62
3) Pomanjkanje prostorov za cepljenje in za kalenje . . . . .	63
4) Velike težkoče glede dela in delavskih močij . . . . .	63
5) Velika suša in pomanjkanje vode v trtnici . . . . .	63
6) Druge neprilike . . . . .	63
7) Povoljni konečni tehnični in ekonomični uspeh . . . . .	63

### Drugi del.

Nadaljni načrt obdelovanja . . . . .	64
1) Pozimsko cepljenje bilf pripravljenih leta 1904 . . . . .	64
2) Delo izvršeno za dobo cepljenja 1905-1906 . . . . .	64
3) Prodaja cepljenk . . . . .	64

### Tretji del.

Popolno povračilo glavnice za napravo trtnice in čisti prebitek za nadaljna dela . . . . .	65
I. Bilanca aktivov in pasivov ob zaključku cepljenja 1904-1905 . . . . .	65
1. Aktiva . . . . .	65
2. Pasivum . . . . .	65
3. Bilanca . . . . .	65
II. Ugotovljena razpoložljiva sredstva za dobo cepljenja 1905-1906 . . . . .	65
III. Načrt za cepljenje amerikskih trt v dobi 1905-1906 . . . . .	65
IV. Predvidna bilanca za dobo cepljenja 1905-1906 . . . . .	66

## Četrty del.

	str.
Predlogi glede uporabe predvidnega prebitka iz cepilne uprave 1905-1906 . . . . .	66
Imenovanje asistenta . . . . .	66
Praktične preiskave . . . . .	66
Pripravljanje rastlin za uporabo na bodoči norišnični koloniji . . . . .	66
4. Pogozdovanje peščin in močvirij v furlanski nižini . . . . .	67
Tehnično poročilo o pogozdovanju gradežkih peščin in nasadnih poskusih na oglejskih močvirjih leta 1904 . . . . .	68
I. Gradež . . . . .	68
II. Oglej . . . . .	72
5. Akcija v pospeševanje goveje živine . . . . .	73
6. Deželni zavod za vzajemno zavarovanje goveje živine . . . . .	73
7. Mlekarnica v Bovcu . . . . .	73
8. Brezobrestna posojila v obnovitev, vinogradov. okuženih po trtni uši . . . . .	74
9. Ukrepi v prilog poškodovanim po toči in suši . . . . .	74
10. Akcija proti pelagri . . . . .	76
11. Akcija proti malariji . . . . .	77
12. Prošnja za uravnavo Soče . . . . .	77
13. Izčiščenje Tijela in malarija . . . . .	78
14. Ureditev Mondine . . . . .	78
15. Vreditev hudournika Grajščeka . . . . .	80
16. Vreditev hudournika Verse . . . . .	81
17. Izčiščenje in uravnava Talija . . . . .	82
18. Deželni prispevek hidrografičnemu uradu . . . . .	83
19. Plovni kanal Tržič-Porto Rosega . . . . .	83
20. Ceste Števerjan-Vipolže in Dobrovo-Vipolže . . . . .	84
21. Podpore v prid poljedelstva . . . . .	85
22. Podpore za cestna dela . . . . .	85
23. Podpore za vodne naprave . . . . .	86
24. Podpore učnim zavodom . . . . .	87
25. Zboljšanja pri osebju deželnih zavodov . . . . .	87
26. Podpore v človekoljubne svrhe . . . . .	87
a) Za žensko bolnišnico in hiralnico v Gorici . . . . .	87
b) Morski kopelji v Gradežu . . . . .	88
c) Poškodovanim po požaru v Bovcu . . . . .	98
27. Razne podpore . . . . .	88
a) Ognjegascem v Tržiču . . . . .	88
b) Za mednarodni človekoljubni shod . . . . .	88
28. Nagrade in razne podpore . . . . .	88

## IV. Del.

### Redna uprava deželnega odbora.

#### A. Gospodarstvo.

1. Užtina . . . . .	93
2. Delež pripadajoč naši deželi od državnih davkov . . . . .	100
3. Deželna davščina na pivo . . . . .	100
4. Deželna posojila . . . . .	100



	str.
a) Deželno posojilo za norišnico . . . . .	100
b) Srečkanje . . . . .	100
<b>B. Železnice.</b>	
1. Bohinjska železnica . . . . .	101
a) Dovozne ceste na železniške postaje . . . . .	103
b) Navodi . . . . .	103
<b>C. Bohinjska železnica v naši deželi.</b>	
1 Od Podbrda do Hudejužne . . . . .	103
2. Od Hudejužne do Grahovega . . . . .	104
3. Od Grahovega do Podmelca . . . . .	104
4 Od Podmelca do Sv. Lucije . . . . .	105
5. Od Sv. Lucije-Tolmin do Avč . . . . .	105
6. Od Avč do Kanala in Plavij . . . . .	106
7. Od Plavi do Gorice . . . . .	107
8. V Gorici . . . . .	107
9. Odkritje novega sveta . . . . .	108
10. Delo . . . . .	109
11. Sklep . . . . .	109
12. Furlanska železnica . . . . .	110
13. Vipavska železnica . . . . .	110
14. Železnica Gorica-Červinjan . . . . .	111
15. Preveditev zakona o krajevnih železnicah . . . . .	116
<b>Č. Reke in hudourniki.</b>	
1. Dela ob Soči v občini Idrsko . . . . .	117
2. V varstvo občine Viscone pred Terom . . . . .	117
3. Uravnava hudournika Sijak . . . . .	118
4. Ureditev hudournika Renc . . . . .	120
5. Ureditev hudournika Koren . . . . .	120
6. Uravnava Ledre . . . . .	121
7. Vodni čuvaj v Gradišču . . . . .	121
<b>D. Poljedelstvo.</b>	
1. Namakanje tržiške ravani . . . . .	121
2. Državne podpore c. kr. kmetijskemu društvu . . . . .	122
3. Državne podpore za šolske vrte . . . . .	122
4. Prepoved glede uvažanja murbnega listja iz Italije . . . . .	122
5. Cena zapredkom . . . . .	123
6. Streljanje proti toči . . . . .	123
<b>E. Cestne zadeve.</b>	
1. Ukaz glede avtomobilov in motocikljev . . . . .	123
2. Premembe, ki so se izvršile tekom leta 1904 na skladovnih in občinskih cestah . . . . .	123
<b>F. Štipendiji in podpore.</b>	
1. Podpore dijakom . . . . .	124
2. Deželne podpore visokošolcem-prvoletnikom . . . . .	125

3. Deželni jubilejni štipendij . . . . .	126	str.
4. Ustanove . . . . .	126	
5. Štipendiji gojencem obrtnih zavodov . . . . .	127	

#### G. Drugi štipendiji in podpore.

1. Štipendiji babicam . . . . .	127
2. Podpore ognjegasnim društvom . . . . .	128

#### H. Dobrodelne ustanove.

1. Ustanova štirih brezplačnih mest v gradežkem zdravilišču v spomin grofa Franca Coronini . . . . .	128
2. Ustanova grofa Franca Coronini za obnemogle delavce . . . . .	129
3. Ustanova Carinian . . . . .	129

#### I. Statistika umobolnih.

a) V kak namen ima služiti statistika . . . . .	133
b) Na čem temelji statistika . . . . .	133
c) Razdelitev umobolnih v razne zavode . . . . .	133
d) Uvaževanja pri tej statistiki . . . . .	134
e) Ozdraveli in umrli umobolni . . . . .	134
f) Sklep . . . . .	134
Razkaz I . . . . .	135
Razkaz II . . . . .	136
Razkaz III . . . . .	137
Razkaz IV . . . . .	138
Razkaz V . . . . .	139
Razkaz VI . . . . .	140
Razkaz VII . . . . .	141
Razkaz VIII . . . . .	142
Razkaz IX . . . . .	143
Razkaz X . . . . .	144
Razkaz XI . . . . .	145
Razkaz XII . . . . .	147
Razkaz XIII . . . . .	150
Razkaz XIV . . . . .	152

#### L. Nadzorstvo nad občinami.

a) Občinski zastopi . . . . .	154
b) Prehranitve v bolnišnicah in interesi občin . . . . .	154
c) Za vinorejce . . . . .	155
d) Občinski proračuni . . . . .	155
e) Občinske finance . . . . .	157

#### M. Sporne zadeve.

1. Državno sodišče . . . . .	158
2. Upravno sodišče . . . . .	159

#### Razno.

Deželni grb . . . . .	159
-----------------------	-----

# I. DEL.

## Osebne zadeve

in

drugi predmeti zadevajoči deželni odbor in deželne urade.



# I. Deželni odbor.

## 1. Poseti.

Odb. št. 3897, 4145.

Dne 6. junija je došel v Gorico, da nadzira častniški tečaj, N. V. c. in kr. nadvojvoda, Rajner najvišji poveljnik teh čet.

Dohod visokega gosta je bil uradoma naznanjen deželnemu odboru, vsled česar se je podal deželni glavar 6. junija v avdijencijo k svetlemu princu ter ga pozdravil v imenu naše dežele, katera se je štela srečno vsled Njegovega obiska in je priporočil deželo Njegovi vplivni protekciji v visokih krogih.

Dne 12. avgusta je došla deželnemu odboru uradna vest, da pride v Gorico naslednjega dne N. V. c. in kr. nadvojvoda Josip Ferdinand.

Zastopaje deželnega glavarja je šel odbornik dr. Marani se poklonit visokemu princu ter ga pozdravit v imenu deželnega zastopa.

## 2. Odposlanstva in zastopanja.

Odb. št. 4145, 4014.

Razun pri številnih navodih, o katerih je govora v dotičnih poglavjih, je bil deželni odbor zastopan leta 1904 pri nekaterih slovesnostih velike važnosti za bližnjo bodočnost dežele, med katere je šteti v prvi vrsti dovršitev veličastnega predora v Podbrdu in blagoslovljenje gradbenih del plovnega kanala Tržič — Porto Rozega.

### a) Slavnosti v Podbrdu.

V odborovi seji z dne 8. junija 1904 je naznanil deželni glavar, da mu je došlo povabilo k slovesnosti otvoritve predora v Podbrdu, in da bi se bil mogel povabiti z ozirom na njegove razmere, ki mu ne dovolè odpotovati v gore, namestnik glavarjev v deželnem odboru, namreč deželni odbornik dr. Marani.

C. kr. tehnični oddelek za zgradbo bohinske železnice je potem povabil dr. Maranija.

Dovršitev podbrdskega predora, skozi katerega prestopi železnica mejo med Kranjsko in našo deželo, se je praznovala s posebnimi slovesnostmi. Historični dogodek je zadobil še večjo važnost s tem, da je došel k slovesnostim tudi N. V. c. in kr. presvitli nadvojvoda Leopold Salvator.

Odbornik dr. Marani je nagovoril kot odposlanec deželnega odbora in zastopnik deželnega glavarja pri oni priliki visokega princa tako-le:

„Cesarska in kraljeva Visokost!

*Kot zastopnik deželnega odbora poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske prosim c. in kr. Visokost, da blagovolite sprejeti pri tej priliki najtoplejši in najprisrčnejši pozdrav naše kronovine.*

*Sedanji trenutek ostane z zlatimi črkami neizbrisno vpisan v zgodovini te kronovine in v obče avstrijske zgodovine. Sedaj, ko se je ločilna stena razdrobila, se poraja v srcih vseh prebivalcev dežele Goriške odkrito priznanje s pogledom na to veličastno delo moderne tehnike, vsled katere si narodi, ki so bili do sedaj radi ogromnih naravnih zadržkov ločeni, segnejo v roke v znak intimne in trajne zveze na polju mirnega dela in neprestanega napredka v splošni blagor.*

*Ta orjaška železnica, ki bode spajala razne narode in bode kot glavna žila avstrijske trgovine vodila skozi trgovinsko mesto tržaško v tok svetovne trgovine, zadobi v kratkem času neprecenljivo važnost.*

*V kolikor se tiče dežele Goriške posebej, vidi ista v Bohinjski železnici znamenje svojega probujenja do pravega blagostanja, katerega že dolgo ne uživa, in to tim bolj, ker bode ta vezali Vipavska železnica, ki je že v obratu, in ozkotirna železnica Gorica-Červinjan, katera se od modrega prizadevanja visoke vlade z gotovostjo pričakuje, skupno z novo glavno progo najrodovitnejša dela dežele ter bode ta deležni koristi, katere bode donášala ta glavna proga.*

*Deželni zastop pozdravlja po meni s posebnim priznanjem navzočnost V. c. in kr. V. pri današnjem dogodku ter vidi v tem nov dokaz onih modrih, vestnih in vnetih skrbi, katere posvečata visoki Vladar in Njegova modra vlada naši kronovini, ki je res potrebna pomoči“.*

#### **b) Otvoritev kanala Tržič Porto Rozega.**

Odb. št. 8255.

Na drugem mestu tega poročila je obširnejše obrazloženo, kako se je razvila zadeva glede izkopenja plovnega kanala, vsled katerega bi postal Tržič morsko pristanišče.

Tu bodi omenjena le otvoritev dela, katero se je dovršilo, po premaganih zadnjih težkočah dne 27. novembra 1904; te otvoritve se je udeležil tudi novi primorski namestnik, N. V. princ Konrad Hohenlohe, nadalje je došel slovesen sprevod, katerega je priredil tržiški občinski zastop, kakor tudi mnogoštevilno ljudstvo iz dežele.

Deželni odbor je bil povabljen, da se udeleži tega jako važnega dogodka, ter je v nadomestilo deželnega glavarja odredil deželnega odbornika dr. Maranija.

Pri tej priliki je N. V. princ Hohenlohe zopet pokazal, kako živo se nanima za osodo naše kronovine, kakor je to pokazal tudi takrat, ko je prvokrat osebno prišel v dotiko z deželnim zastopom.

#### **c) Državni poljedelski svet.**

Odb. št. 2640, 2471.

V seji deželnega odbora z dne 7. aprila 1904 je bil imenovan odposlanec v državni poljedelski svet namesto deželnega odbornika dr. Maranija (kateri je prosil, da bi se mu odvezel ta posel), častiti poslanec Conte Jakob Panigai.

#### **č) Deželni zdravstveni svet.**

Odb. št. 2977, 3233.

Ker je preteklo poslovno troletje c. kr. deželnega zdravstvenega sveta, povabilo je c. kr. namestništvo z dopisom z dne 24. aprila 1904 št. 1405 deželni odbor, da imenuje svojega odposlanca v ta svet za poslovno dobo 1. maja 1904—30. aprila 1907.

Deželni odbor je imenoval v seji z dne 27. aprila 1904 pod predsedstvom odbornika dr. Marani-ja članom označenega zdravstvenega sveta za novo troleetje primarija goriške bolnišnice usmiljenih bratov, gospoda dr. Ernesta Fratnich-a.

#### d) Otvoritev obrtno-nadaljevalne šole v Krminu.

Odb. št. 790, 1167.

Dne 1. februarja 1904 se je otvoril v Krminu obrtno-nadaljevalni tečaj, za katerega ustanovitev je deželni zalog prispeval z izdatno svoto.

K slovesni otvoritvi je bil formalno povabljen tudi deželni odbor s poročilom krminskega županstva z dne 25. januarja 1904 št. 174.

Pri tej priliki je bil odrejen kot zastopnik deželnega odbora deželni odbornik dr. Marani, ki se je udeležil gorenje otvoritve.

#### e) Mednarodni shod za plovnost v Milanu.

Odb. št. 7308.

Deželnemu odboru je došlo vabilo, da se udeleži X. mednarodnega shoda za plovnost, ki se bode vršil meseca septembra 1905 v Milanu. Deželni odbor je sklenil v seji z dne 31. oktobra odposlati kot svojega zastopnika k navedenemu shodu deželnega odbornika dr. Marani-ja ter o tem sklepu obvestil dr. Viktorija Rius-a, členu mednarodne komisije na Dunaju.

#### f) Gozdarski shod.

Odb. št. 5836.

Gozdarsko društvo za Kranjsko in Primorsko je povabilo deželni odbor, da odredi svojega zastopnika k letnemu shodu, ki se je vršil v Trbižu 17. 18. in 19. septembra 1904.

Deželni odbor je naprosil c. kr. višjega gozdnega komisarja gospoda Konrada Rubbia, da ga zastopa pri navedenem shodu ter je le-ta uljudno sprejel to nalogo.

#### g) Pogrebi.

Odb. št. 5322.

Dne 7. avgusta je umrl v Krminu odvetnik Josip dr. Deperis, ki je bil svoječasno mnogo let člen deželnega zastopa in deželnega odbora.

Deželni odbor je odredil, da se je bil položil na krsto pokojnikovo v njegovem imenu venec cvetic in da so bili deželna uprava in deželni uradi pri sprevedu zastopani in se je na ta način izkazala pokojniku zadnja čast.

### 3. Seje in dopisovanje.

Sej, katere je imel deželni odbor tekom leta 1904 in v katerih so se rešile vse važnejše reči, ki zadevajo razne vrste deželne uprave, je bilo 49.

Vložni zapisnik je kazal koncem leta skupnih . . . . .	9315
spisov; v primeri s spisi iz leta 1903, katerih je bilo . . . . .	9156
je poviška . . . . .	159
Ako se tem dodene še . . . . .	2972
ki so razkazovali v prejšnjeletnem poročilu povišek iz leta 1903 v primeri z letom 1896, razvidi se v primeri s tem zadnjim letom, da se je število spisov za leto 1904 povišalo za . . . . .	3131
spisov, ali več nego za 50%.	

## II. Deželni uradi.

### 1. Deželni odbori drugih dežel in vzajemnost.

O. št. 8155/03  
" 2383, 4502/04  
" 8795/03  
" 58, 568/04  
" 8993, 9002,  
" 8995/03  
" 229, 289/04  
" 8938, 8821,  
" 8900/03  
" 548, 476/04.

Deželni pravilnik, katerega je visoki zbor odobril v seji z dne 11. julija 1901, določuje v drugem odstavku § 58. kakor sledi:

„Glede vštetja službenih let uradnikov in slug, ki bi vstopili iz drugih uradnij, kjer se jim dovoljuje pokojnina, v službo deželnega odbora, velja pravilo vzajemnosti.“

V svrhu, da se že zdaj izve misel drugih deželnih uprav v tem oziru za slučaj, da bi prešel kak uradnik naših uradov k onim drugim dežel, povprašali smo deželne odbore vseh kronovin cesarstva z dopisom z dne 25. novembra 1903 šte. 8155.

Iz odgovorov, ki so polagoma prihajali proti koncu leta 1903 in v prvih mesecih l. 1904, so se posneli sledeči podatki.

Deželni odbor istrski, dalmatinski, kranjski, tirolski, češki, gališki in bukovinski so se izjavili brez prikradov, da se strinjajo z načelom vzajemnosti; deželni odbor nižjeavstrijski je naznanil, da se štejejo službena leta dopolnjena poprej v kaki drugi službi, od slučaja do slučaja; da so se pa doslej vsegdar štela;

šleški deželni odbor se strinja z vzajemnostjo, a le s pogojem, da preide dotični uradnik neposredno v njegovo službo in da ima tudi pravico do pokojnine;

tržaški in gornjeavstrijski deželni odbor sta si pridržala pravico, ne da bi storila kak načelni sklep, da odločita od slučaja do slučaja;

deželni odbor koroški ne more ukrepati, ker ta zadeva spada v pristojnostni delokrog deželnega zbora;

deželni odbori solnograški, štajerski in predarelski so se obvezali, da predložijo ta predmet dotičnim deželnim zborom;

deželni odbor moravski ni ničesar odgovoril.

### 2. Osebne spremembe.

O. št. 2466. 3682,  
7390, 9342. 947.

Tekom preteklega leta so bili pomaknjeni temeljem določil IV. člena deželnega statuta v I. vrsto VII. razreda deželni tajnik Alojzij Pettarin in deželni računski ravnatelj Evgen Kavčič in v I. vrsto X. razreda pa deželni kancelar Albert Planiscig.

Slednji pa je bil pomaknjen v seji z dne 21. decembra 1904 nadalje v IX. razred počenši s 1. januarjem 1905 in s pridržkom deželnozborske potrdbe.

Deželni sluga Adolf Štrekelj je bil pomaknjen v seji deželnega odbora z dne 24. februarja v II. vrsto deželnih slug.

O. št. 8457.  
V seji 30. novembra je deželni odbor sklenil, da se razpiše natečaj za mesto konceptnega praktikanta, katero je ustanovljeno vsled člena VIII. statuta za osobe deželnih uradov.

Natečaj se je objavil ter se je določil 17. december kot zapadlostni rok.

Imenovanje praktikanta se je izvršilo temeljem dotičnih prošenj v seji z dne 23. decembra ter je bil imenovan c. kr. avskultant goriške okrožne sodnije dr. Ivan Grusovin, ki je nastopil službo 1. januarja 1905.

O. št. 9326.

Temeljem naličnega natečaja so bili imenovani v seji deželnega odbora z dne 23. decembra začasno pri deželnem knjigovodstvu naslednji opravitelji določeni za posebno kontrolno službo in pobiranje deželne davščine na pivo, katera se mora pobirati vsled deželnozborskega sklepa od 1. januarja 1905 v lastni upravi dežele:



1. Alojzij Velikonja, c. kr. komisar finančne straže v pokoju, za preglednika ;  
 2. Marega Štefan, Gregorig Ivan, Čermelj Franc, Vyzourek Ivan in Bekar Franc za opravnike in sicer prvi za goriški okraj, drugi za červinjanski, tretji za bovški, četrti za tolminski in peti za sežanski in tržiški okraj.

Pregledniku in opravniku za goriški okraj se je nakazala mesečna plača 140 kron ; četvero drugim opravnikom pa mesečna plača 120 kron ; vsem pa primerna mesečna odškodnina za potne stroške.

Razun imenovanega osebja sta bila sprejeta pri deželnem knjigovodstvu od 1. januarja 1905 kot dnevničarja Anton Ferlesch in Anton Korsich.

Odb. št. 8923.

Dnevničar Feodor Kovačič je bil imenovan v seji z dne 28. decembra za deželnega praktikanta pri knjigovodstvu z adjutumom letnih 1200 kron.

Odb. št. 6339.

Za službovanje v deželni pisarni je bil sprejet dne 19. septembra 1904 za dnevničarja Anton Goglia.

Odb. št. 9337.

Kot risar pri stavbinskem uradu, katero mesto je bilo izpraznjeno od 18. julija, je bil sprejet na predlog dotičnega uradnega predstojnika, s sklepom z dne 23. decembra Venceslav Smrekar.

Vsled gori obrazloženega sestavljeno je bilo osebje deželnih uradov kakor sledi:

### **I. Deželno tajništvo:**

*Deželni tajnik:*

Pettarin Alojzij.

*Konceptni praktikant:*

Dr. Grusovin Ivan.

### **II. Deželno knjigovodstvo:**

*Računski ravnatelj:*

Kaučič Evgen.

*Računski oficijali:*

Mungherli Ivan,  
 pl. Furlani Josip,  
 Trojer Angel.

*Računski asistenti:*

Kalin Ivo Tomo,  
 Fonzari Gvidon,  
 Klein Viljem.

*Računski praktikant:*

Kovačič Feodor.

*Kalkulant:*

Defiori Josip.

*Dnevničarji:*

Gaides Hadrijan,  
 Ferlesch Anton,  
 Korsich Anton.

**Osebję za pobiranje davščine na pivo:***Revizor:*

Velicogna Alojzij.

*Opravniki:*

Marega Štefan,

Gregorig Ivan,

Čermelj Fran,

Vyzourek Ivo,

Bekar Fran.

**III. Deželni stavbinski urad:***Deželni inženir:*

Glessig Artur.

*Arhitekt:*

Luzzatto Hijeronim.

*Risar:*

Venceslav Smrekar.

*Dnevničar:*

Strukl Josip.

**IV. Deželna pisarna:***Deželni kancelar:*

Planiscig Albert.

*Oficijal:*

Marinig Emil.

*Asistenti:*

Gall Nikolaj,

Cigoj Dragotin.

*Dnevničarji:*

Obizzi mejni grof Karol,

Vittori Peter,

Goglia Anton.

*Deželni slugę:*

Zarli Ferdinand,

Štrekelj Adolf.

Ristits Alojzij.

**V. Deželna blagajna:***Deželni blagajnik:*

Matteuz Josip.

### III. Deželni zavodi.

Pri deželnem zavodu za gluhoneme, pri deželni kmetijski šoli in pri deželnem muzeju ni bilo v preteklem letu nikakih osebnih prememb.

Odb. št. 129, 950,  
1352, 9325, 9514,  
7323.

Deželni odbor je v svoji seji z dne 8. januarija sklenil razpisati natečaj za podelitev enega mesta računskega asistenta eventualno enega mesta računskega vajenca pri deželnem hipotečnem kreditnem zavodu. V smislu tega sklepa se je razpisal natečaj in kot zadnji rok za vložitev prošenj se je določil 25. januarij 1904.

Na predlog kuratorija je sklenil deželni odbor v svoji seji dne 10. februarija, začasno opustiti imenovanje asistenta in imenovati vajenca. To mesto se je podelilo Petru Guglielmi.

Na predlog kuratorija sta bila v seji z dne 21. decembra povišana kancelar Emil Kavčič v II. vrsto IX. činovnega razreda in vajenec Peter Guglielmi v II. vrsto XI. činovnega razreda.

V ostalem, kolikor se tiče osebja deželnega hipotečnega kreditnega zavoda sploh, sporočil se je vsled sklepa deželnega odbora z dne 16. novembra, kuratoriju hipotečnega zavoda sklep visokega deželnega zbora z dne 27. oktobra, s katerim je deželni zastop potrdil ukrepe deželnega odbora, zadevajoče ustanovitev označenega zavoda, privolil v povišanje računarja, Narciza Mrach-a v VIII. činovni razred in potrdil vse uradnike in slugo v njihovih službah.

Pri deželni trtnici ni bilo tekom leta 1904 nobene osebne premembe. Kmetijski nadziratelj Dominik Zuliani je nastopil svojo službo prve dni januarija (glej poročilo preteklega leta str. 52) in tehnično in upravno vodstvo je oskrboval skrbni tajnik c. kr. kmetijskega društva, gospod Karol Hugues, čegar poročilo o prvem poslovnem letu, ki tvori del poročila deželnega odbora, spričuje o njegovem delovanju več, nego vsaka pohvala.

Stanje osebja deželnih zavodov je razvrščeno s 1. januarijem 1904 tako-le :

#### a) Deželni zavod za gluhoneme:

*Ravnatelj :*

Lenardig Miroslav.

*Učitelj :*

Rudež Anton.

*Učiteljice :*

Berlot Matilda

Kürner Terezija

Sommariva Terezija

Matteuz Cecilija

Stepansig Josipina.

*Zdravnik :*

Dr. Fratnich Ernest,  
c. kr. zdravstveni svetnik.

*Služinčad :*

En čuvaj, en vratar, en sluga, tri sobarice, ena kuharica in ena dekla.

**b) Deželna kmetijska šola:****a) Italijanski oddelek:***Ravnatelj :*

Lippizer Josip.

*Asistent :*

Marega Ivan.

*Opravnik:*

Savorgnani Ferdinand.

**b) Slovenski oddelek:***Ravnatelj :*

Dominko Viljem.

*Provizorični asistent :*

Klavžar Milton.

*Opravnik :*

Perko Štefan.

**c) Deželni muzej :**

*Ravnatelj zgodovinsko-naravopisnega oddelka in začasni ravnatelj zgodovinsko-starinskega oddelka :*

Matteuz Josip.

*Čuvaj :*

de Comelli Anton.

**d) Deželni hipotečni kreditni zavod:***Višji kurator in predsednik :*

Dr. Egger vitez Kamil.

*Kurator in predsednikov namestnik :*

Bolko Leopold.

*Kuratorji:*

Gasser Ivan,

Lapanja Ivan.

*Kurator-namestnik :*

Bisiach Anton.

**Uradniki :***Ravnatelj in člen kuratorija :*

Dr. Staudinger Gustav.

*Računar in ravnateljev namestnik:*

Mrach Narciz.

*Računski asistent:*

Guglielmi Peter.

*Kancelar:*

Kavčič Emil.

*Dnevničar:*

Mosettig Josip.

*Sluga:*

Klavčič Jakop.

**e) Deželna trtnica:**

*Ravnateljstvo:*

Hugues prof. Karol.

*Nadziratelj:*

Zuliani Dominik.

**3. Pregledovanje blagajne.**

Tekom leta 1904 se je deželna blagajna dvakrat nenadno pregledala in sicer dne 19. februarja in 19. oktobra; pregledovanje se je raztezalo na vsa opravila. Obakrat so bili v komisiji deželni glavar, odbornik dr. Marani, deželni tajnik in računski ravnatelj. Bilo je vedno vse v redu.

---



## II. DEL.

**Zakonodajne stvari.**





## A. Potrjeni deželni zakoni.

### 1. Deželne naklade za leto 1904.

Odb. št. 381.

Deželnozborski sklep z dne 23. decembra 1903, zadevajoč deželne doklade na neposredne davke, deželno davščino na pivo in deželne doklade na užitnino, uvedene za leto 1904 do ustavne rešitve deželnega proračuna, je bil milostno potrjen od Nj. Veličanstva z Najvišjim sklepom z dne 30. decembra 1903.

O tem je obvestilo namestništvo deželni odbor z dopisom z dne 13. januarija 1904 št. 977; Najvišja potrdba se je objavila v deželnem zakoniku št. 4.

### 2. Šolska davščina od zapuščin.

Odb. št. 1896.

Zakon, zadevajoč šolsko davščino od zapuščin, ki je bil potrjen, kakor znano, že 3. maja 1903 (glej poročilo preteklega leta str. 20), razglasil se je skupno z dotičnim izvršilnim predpisom, v deželnem zakoniku št. 8 in 9, ki se je objavil dne 11. marcija 1904. O tem je bil deželni odbor obveščen potom namestništvenega dopisa z dne 27. februarja 1904 št. 5152.

### 3. Razdelitev občine šempaske.

Odb. št. 8648/02,  
2777/04.

Zakonski načrt, zadevajoč razdelitev krajevne občine šempaske v tri krajevne občine, in sicer Osek-Vitovlje, Ozeljan-Sv. Miha in Šempas, sprejet v deželnozborski seji z dne 3. januarija 1902, je bil milostno potrjen od Nj. Veličanstva z najvišjim sklepom z dne 19. marcija 1904.

Namestništvo je o tem obvestilo deželni odbor z dopisom z dne 16. aprila 1904 št. 9143.

Zakon se je razglasil v 13. številki deželnega zakonika, ki se je objavil dne 22. aprila 1904.

Deželni odbor je ukrenil pri politični oblasti in županstvu vse potrebno, da se nove krajevne občine razdele materialno in upravno.

### 4. Zakon, zadevajoč deželno davščino na pivo.

*Predložitev zakonskega načrta. — Znanstveno potovanje. — Izvršilni predpis. — Ukrepi glede kontrole. — Poročilo o napravnem načrtu. — Potrjeni zakoni. — Odpoved zakupa. — Navodila. — Ureditev osebja.*

Odb. št. 6403, 8995,  
9066, 8377, 9385,  
9365, 9453, 9455.

Zakonski načrt, zadevajoč pobiranje deželne davščine na pivo, sprejet v deželnozborski seji z dne 6. oktobra 1904, se je odposlal z dopisom z dne 31. oktobra 1904 št. 6403 c. kr. namestništvu, da ga predloži pristojnim činiteljem osrednje vlade, ki naj bi mu izposlovali najvišjo potrdbo.

V tem dopisu se je naprosilo c. kr. namestništvo, naj skrbi za to, da se čim prej potrdi zakonski načrt, kateri naj bi stopil v veljavo že s 1. januarijem 1905. Opaža se, da so se upoštevali v zakonu vsi nasveti, ki jih je dalo namestništvo s svojim dopisom z dne 29. septembra 1904 št. 26322, vsled česar se je smatrala najvišja potrdba zakona zagotovljena in se je pripravljalo vse, kar je bilo potrebno — ne izvzemši ustanovitev posebnega urada — za pobiranje davščine na pivo od 1. januarija 1905 v lastni upravi.

V označenem dopisu se je še dodalo, da je deželni odbor skoro dovršil izvršilni predpis, pri čemur so se upoštevali vsi nasveti omenjenega namestništvenega dopisa.

Načrt izvršilnega predpisa, katerega je deželno knjigovodstvo preustrojilo, je potrdil deželni odbor v svoji seji z dne 16. novembra.

V isti seji je deželni odbor sklenil, naročiti ravnatelju deželnega knjigovodstva, naj se poda v Solnograd in Linc, kjer naj proučuje praktično poslovanje pri pobiranju deželne davščine na pivo; o tem proučevanju naj stavi svoje predloge glede slične organizacije v naši deželi.

Vrhu tega se je pooblastil deželni glavar, da ukrene vse potrebno, da se primerno izvrši označena organizacija.

Naročilo glede potovanja v Solnograd in Linc v proučevanje praktičnega poslovanja pri pobiranju davščine na pivo se je dostavilo računskemu ravnatelju z odlokom z dne 16. novembra 1904 št. 6403. Pri tej priliki mu je bilo tudi priporočeno, naj se bavi z vprašanjem, kako bi se dala izvrševati kontrola o použitku piva v posameznih občinah, oziroma okrajih naše dežele, kajti deželnemu odboru je bilo mnogo na tem ležeče, da se olajša občinskim in okrajnim šolskim upravam koristonosno pobiranje davščin na pivo, ki so se uvedle in se bodo uvajale v bodoče.

O dohodu računskega ravnatelja sta se obvestila deželna odbora solnograški in linški z dopisom z dne 16. novembra št. 6403, v katerih se je razložil namen poseta; označeni deželni upravi sta se zajedno naprosili, da kolikor mogoče olajšata ravnatelju izvršitev njegove naloge.

Med tem se je dovršil izvršilni predpis, ki se je odposlal c. kr. namestništvu z dopisom z dne 23. novembra 1904 št. 6403.

V tem dopisu se je namestništvu obširno pojasnila pravičnost in namen vseh onih paragrafov, ki bi dali morebiti povod različnim mnenjem. Omenili so se tudi obširni ukrepi deželnega odbora, stremeči za tem, da se naberejo dragoceni podatki o použitku piva v posameznih občinah in da se podajo isti občinskim upravam v svrhu, da se te slednje kar možno okoristijo z občinsko davščino na pivo.

Ker je deželni zbor v svoji seji dne 10. novembra 1904 sprejel zakonski načrt, zadevajoč ureditev pravnih razmer učiteljskega osebja na ljudskih in meščanskih šolah in ker je v finančnih odločbah, ki so s tem zakonskim načrtom v zvezi, preskrbljeno za uvedbo okrajne davščine na pivo v kritje šolskih troškov, omenil je deželni odbor v svojem dopisu tudi, da se je podvizal rešiti označeni problem, kajti s tem se je bistveno olajšala uvedba in pobiranje okrajne davščine na pivo.

Med tem, ko se je nahajal izvršilni predpis v potrdbi in so se pričakovali uspehi potovanja računskega ravnatelja, ukrenil je deželni odbor pri deželnem odboru istrskem, koroškem, kranjskem, češkem, moravskem, nižjeavstrijskem in štajerskem vse potrebno, da bi isti redno pošiljali izkaze o pivu, izvoženem iz dotične dežele v našo deželo.

Uspeh teh ukrepov je bil dovoljen.

Istotako povoljno so izpadli ukrepi pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Trstu, da bi se doposlale deželnemu odboru v Gorici naznanila o pivu, ki se uvozi v našo deželo iz Tržaškega.

Iz potovanja vrnivši se računski ravnatelj je predložil deželnemu odboru dne 18. decembra 1904 podrobno in jedrnato poročilo o proučevanju praktičnega poslovanja pri pobiranju deželne davščine na pivo v smislu določil deželnega zakona, ki se je vže predložil v Najvišjo potrdbo.

V poročilu računskega ravnatelja je bilo na drobno obrazloženo postopanje pri odmeritvi, vpisovanju in pobiranju deželne davščine kakor tudi postopanje v slučaju prestopka. V navedenem poročilu je bilo obširno popisano pobiranje občinskih, oziroma okrajnih davščin po deželnih organih.

Poročilo je slednjič zapopadalo vsa ona pripravljalna dela, ki so neobhodno potrebna za pravilno poslovanje pri pobiranju davščine v lastni upravi.

Računski ravnatelj je omenil v svojem poročilu prijazen sprejem pri deželnih odborih v Solnogradu in Lincu ter opazal, da sta ga ista pri njegovi misiji jako podpirala.

Deželni odbor je v svoji seji dne 21. decembra 1904 vzel omenjeno poročilo na znanje ter pooblastil predsedništvo, da ukrene kar treba, da se organizira pobiranje davščine na pivo v deželni upravi; zajedno je izrekel deželni odbor računskemu ravnatelju za njegovo prizadevnost pri podrobnem proučevanju zadeve svojo pohvalo.

Končno se je deželni odbor še izrecno zahvalil (z dopisom št. 8376) deželnim odboroma v Solnogradu in Lincu na prijaznosti, izkazani računskemu ravnatelju pri njegovi misiji.

Med tem je Nj. Veličanstvo milostno potrdilo deželni zakon, zadevajoč pobiranje deželne davščine na povžitek piva.

Deželni glavar, ki je brzojavno pospešil rešitev te zadeve pri c. kr. namestništvu, je bil obveščen o Najvišji potrdbi dne 27. decembra 1904 brzojavno po Nj. Vis. namestniku princu Hohenlohe.

Uradno obvestilo je došlo deželnemu odboru z namestništvenim dopisom z dne 28. decembra 1904 št. 37228, v katerem je bilo rečeno, da je potrdilo Nj. Veličanstvo označeni zakon dne 21. decembra 1904.

Zakon in izvršilni predpis sta se razglasila v deželnem zakoniku z dne 31. decembra 1904 št. 25. in 26.

Predlogi računskega ravnatelja so se sprejeli in sestavil se je ukaz v svrhu, da se končno uredi in popolni zadeva o pobiranju deželne davščine na použitek piva z ozirom na istodobno pobiranje dotičnih občinskih davščin.

Ta načrt ukaza se je odposlal z dopisom z dne 28. decembra 1904 št. 9385 c. kr. namestništvu; pri tej priliki je deželni odbor povdarjal, kake važnosti je za posamezne občine ureditev pobiranja občinske davščine na použitek piva in kolike koristi bo isto za deželo. Posebno se je omenila okolnost, da ima biti ta ukaz gotova podlaga za pobiranje davščine na použitek piva v šolskih okrajih, katero davščino je votiral visoki deželni zbor kot dodatek zakona o ureditvi pravnih razmer učiteljskega osebja.

Zajedno z odpošiljatvijo ukaza dala se je tvrdki Kornelij Gorup, kot zakupnici deželne davščine na povžitek piva, odpoved; tvrdka Gorup se je tudi obvestila, da bodo finančni organi konstatirali prve dni meseca januarija 1905 v smislu § 14. izvršilnega predpisa novega deželnega zakona, rimanence piva, podvrženega obdačenju.

Izvršujè sklep z dne 21. decembra 1904 je dal deželni odbor z odlokom z dne 28. decembra 1904 št. 9066 deželni blagajni potrebna navodila glede uprave, ki je v zvezi s pobiranjem deželne davščine na použitek piva in posebno glede zaračunanja dohodkov, glede ukrepa o odprtem računu pri poštno-hranilničnem uradu in glede preskrbitve potrebnega števila c h e k - knjižic.

Dne 30. decembra se je razposlala tudi okrožnica na vsa javna prevozna podjetja, na postaje in agencije istih, nahajajoče se v naši deželi; v tej okrožnici je bilo obrazloženo, kako imajo podjetja naznaniti odpošiljatev piva, kazaje na § 6. novega deželnega zakona, v smislu katerega so ista dolžna dopošiljati slična naznanila. Pri tej priložnosti so se odposlale označenim podjetjem potrebne tiskovine.

Obširna okrožnica glede navedbe založnikov piva se je odposlala vsem občinskim zastopom zajedno s potrebno množino tiskovin.

Ker so se morale najeti za pobiranje deželne davščine na povžitek piva v deželni upravi potrebne moči, razpisal se je dne 9. decembra 1904 pod št. 6403 natečaj za nekatera mesta opravnikov; kot zadnji rok za vložitev prošenj se je določil 20. december. Opravniki so se imenovali — kakor vže omenjeno v I. delu tega poročila — v seji dne 23. decembra 1904.

Dne 30. decembra 1904 so prisegli revident in opravniki ter podpisali dotično službeno pogodbo.

Dne 31. decembra 1904 je bila uprava o pobiranju davščine na pivo popolnoma organizirana in pripravljena, da stopi v veljavo.

## **B. Zakonski načrti, predloženi v najvišjo potrdbo.**

### **1. Zakonski načrt, zadevajoč samostojne občinske naklade in davščine.**

Zakonski načrt, zadevajoč samostojne občinske naklade in davščine katerega je sprejel vis. deželni zbor v seji dne 11. novembra 1904, odposlal se je z dopisom z dne 30. novembra 1904 št. 6287 c. kr. namestništvu, da ga predloži pristojnim osrednjim činiteljem v dosego Najvišje potrdbe; v tem dopisu se je posebno poudarjala velika važnost zakona za ekonomično upravo vseh občin naše dežele.

### **2. Zakonski načrt, zadevajoč varstvo kmetijstvu koristnih ptičev.**

Ta zakonski načrt, ki ga je sprejel visoki deželni zbor v svoji seji dne 11. novembra 1904, odposlal se je z dopisom z dne 30. novembra 1904 št. 5274 c. kr. namestništvu, da ga predloži pristojnim osrednjim činiteljem v dosego Najvišje potrdbe.

Pri tej priliki se je omenilo, da je ta zakonski načrt velike koristi za našo deželo, ker ima namen, varovati poljske pridelke.

Naglašala se je nadalje potreba, da se obvarujejo kmetijski pridelki vsaj onih nevarnosti, katerim se lahko s človeškimi močmi ogne, kajti poljedelstvo se ima bojevati itak s številnimi težkočami, ki zabranjujejo zemlji dati nam toliko sadu, ki bi bil priličen naporom in troškom, katere zahteva obdelovanje.

### **3. Zakonski načrt, zadevajoč uvrstitev ceste med Bovcem in mostom pri Čez-Soči, med skladovne.**

Zakonski načrt, zadevajoč uvrstitev ceste, ki vodi iz Bovca do mosta pri Čez-Soči med skladovne, sprejet v deželnozborni seji z dne 30. septembra 1904, odposlal se je z dopisom z dne 30. novembra 1904 št. 1634/03 c. kr. namestništvu, da ga predloži v Najvišjo potrdbo.

### **4. Zakonski načrt, zadevajoč uničbo poljskih miši.**

Odb. št. 1386.

Zakonski načrt o racionalni uničbi miši, ki ga je sprejel deželni zbor v svoji seji dne 27. oktobra 1904, odposlal se je z dopisom z dne 14. novembra 1904 št. 1386 c. kr. namestništvu, da ga predloži pristojnim osrednjim činiteljem v dosego Najvišje potrdbe.

### **5. Zakonski načrt, zadevajoč zemljeknjižni vpis v malenkostnih zemljeknjižnih zadevah.**

Odb. št. 3395/03.

Ta zakonski načrt, ki se je sprejel v seji vis. deželnega zbora z dne 21. septembra 1904, predložil se je z dopisom z dne 14. novembra 1904 št. 3395/03 c. kr. namestništvu, da ga predloži v Najvišjo potrdbo.

### **6. Zakonski načrt, zadevajoč zatiranje „predenice.“**

Odb. št. 8172/03.

Ta zakonski načrt, ki ga je sprejel visoki deželni zbor v svoji seji dne 8. oktobra 1904 v vseh čitanjih, predložil se je z dopisom z dne 8. novembra 1904 št. 8180/03 c. kr. namestništvu, da mu izposluje Najvišjo potrdbo.

V tem dopisu se je toplo priporočil cesarski vladi zakonski načrt, ki je, z ozirom na to, da ima povzdigniti pridelke na travnikih, neobhodno potreben v ohranitev in vspevanje živinoreje, katera je eden največjih upov za bodočnost naših krajev.

### **7. Deželne naklade za leti 1904 in 1905.**

Deželnozborski sklepi z dne 3. in 11. novembra, zadevajoči deželne doklade in naklade za leti 1904 in 1905, so se predložili z dopisom z dne 20. decembra 1904 št. 6609 c. kr. namestništvu, v dosego Najvišje potrdbe.

---



### III. DEL.

Deželnozborski sklepi.





## 1. Resolucije.

### 1. Za dvoletno vojaško službo.

Odb. št. 9063/03.

Izvršujè naroèilo visokega deželnega zbora z dne 21. septembra 1904 glede dvoletne vojaške dolžnosti in drugih olajšav v vojaški službi je odposlal deželni odbor c. kr. namestništvu dne 8. novembra 1904 pod odb. šte. 9063/03 sledeèó spomenico :

„Visoki deželni zbor je storil v svoji seji z dne 21. septembra t. l. sklep, naveden v pridjanem overovljenem izpisku iz dotičnega zapisnika.

Izvršujè nalog visokega deželnega zastopa se podpisani deželni odbor počaščuje naznaniti c. kr. namestništvu sledeèe okoliščine, izpisane iz poročila, s katerim se je predložila resolucija, zadevajoèa clajšave, ki naj bi se uvedle v vojaški službi, visokemu deželnemu zboru :

Med številnimi težkoèami, katere težè poljedelstvo tako, da ne more doseèi one stopinje napredka, ki bi odgovarjala rodovitnosti zemlje in nevtrudljivemu naporu poljedelca, zavzema gotovo eno prvih mest dolžnost do vojaške službe.

Dasi odšteva poljedelec leto za letom državni blagajni precejšen del onih zasluškov, katere mu daje zemlja za nepopisne napore, vendar mora plaèati tudi težji davek — krvni davek.

Vsako leto se mu odvzamejo sinovi in mladi koloni, to je, najbolj sveže in èvrste moèi, na katere se zanaša, da mu izvrše trudapolna dela, ki jih zahteva obdelovanje zemlje. In odsotnost teh moèi traja cela tri leta.

Na poljskih pridelkih se občuti ogromna škoda, kajti delavskih moèi primanjkuje èim dalje več in ti nasledki se vidijo na vseh poljedelskih strokah.

Uboštvo, ki izvira iz teh razmer, upliva tudi na splošno gospodarstvo države ; vendar ne s tako ostrimi in hitrimi posledicami kakor v kronovinah. Iz teh-le prihajajo zatorej glasovi, ki prosijo, da bi se vzroki tolikega zla kolikor mogoèe odstranili.

*Dura lex sed lex!*

O vojaškem zakonu se ne razpravlja. Neizogibno breme, katero je že pred tridesetimi leti izpremenilo Evropo v velikanski tabor, teži skoro enakomerno vse narode, in noben narod se ne more iznebiti istega.

A tudi ekonomične potrebščine narodov, katere so dandanes dosegle ono stopinjo važnosti, ki se jim nikdar ni priznala, zaèenjajo oblastno zahtevati svoje pravice.

Po mnogih letih sužnosti se je povspel poljedelec zopet do one èasti, katero je zavzemal za èasa modrih Rimljanov.

Poljedelska in delavska struja sta še vedno oni èinitelj, ki daja domovini najveè vojakov, kajti njih žilavost in fizièna eneržija je tolika, da se ne da nitì primerjati z drugimi socijalnimi sloji.

Prvi in drugi sta se vsegdar voljno podvrgla zahtevam vojaškega zakona, in historična je srènost, s katero so naši kmetovalci in naši delavci izpostavljali svoja prsa sovražnim kroglijam.

Trajne straže, katere morajo vzdrževati države, pa ekonomično izpodjedavajo poljedelca in obrtnika ter vnièujejo podlago splošnega blagostanja; zatorej je treba takim neprilikam postaviti se v bran.

Ako bi se to ne storilo, bile bi vse ogromne svote, katere izdajo deželne uprave, vse skrbi, katere posveèujejo iste v to, da se pridelki pomnože, da se ekonomično stanje delavskih slojev izboljša in da se bogastvo naroda zvikša, brezpomembno zavržene.



Treba je vsekakor dobiti izhod, da potrebščine za obrambo države ne zadenejo preveč najvažnejših ekonomičnih činiteljev iste, namreč poljedelca in delavca. Še-le tedaj, ko se to izvrši, ne da bi se škodovalo življskim koristim označenih činiteljev in ne da bi se poslabšale življske razmere istih, pokazal se bode sad prizadevanja, katero posvečajo poljedelstvu in delavstvu država in dežele.

To načelo je vzbudilo misel na le dvoletno vojaško službo in ta misel se vzdržuje pri nas in v inozemstvu.

S tem ukrepom bi se izdatno olajšalo breme posebno delavskim slojem. Seveda tej odredbi se zelo protivijo — kakor se navadno dogaja sploh pri vseh radikalnih novostih — visoki vojaški krogi.

Upoštevati pa je treba važno okoliščino, na katero je opozoril tudi štajerski deželni zbor o priliki, ko se je obravnal ta predmet; vojaški krogi so namreč večkrat priznali, da ovira doba vojaške službe splošno ljudsko izobrazbo. To priznanje od strani pristojnih krogov, katero nam dokazuje, da ginejo vspehi izobrazbe, katero so si pridobili vojaštvu podvrženi mladeniči za časa svojih mladih let in za katere žrtvujejo dežele in občine veliko, je dragocen argument v prilog dvoletne službe ter daja upanje, da se bode uvedla naprošena novost, posebno ako se vsaj nekoliko jema v poštevek požrtvovalnost omenjenih činiteljev; ako se že ne uvede dvoletna vojaška služba v celi armadi naenkrat, naj bi se to poskusilo polagoma pri posameznih armadnih vojih.

V slučaju pa, da ne bi mogla vojaška uprava dovoliti nikakih koncesij glede vojaških službenih let, treba je vsekakor, da skrbi ista za nekatere olajšave v prilog poljedelskih in delavskih slojev.

Ena koncesija, ki bi se morala poprej zakonodajnim potom določiti, bi bila, da bi se edini sinovi kmetskih posestnikov praviloma uvrstili izključno v reservo.

Isto bi moralo veljati za edine sinove malih obrtnikov, ki dokažejo, da delajo v dotični očetovi delavnici.

Zakonodajnim potom bi moralo biti tudi odrejeno, da se morajo sinovi ali hlapci poljedelcev odpustiti brezpogojno po dveh letih in pol iz vojaške službe, ako se vrnejo k svojim očetom ali gospodarjem ter se obvežejo, da ostanejo tam za ostali čas vojaške službe.

Te odredbe bi bile za poljedelstvo velike koristi, kajti tako bi bile pomožne poljedelske moči stalno pri svojem delu.

Splošne so pritožbe poljedelskih in delavskih slojev radi škod, ki se jim provzroče s tem, da se pozovejo vojaki k rednim vojaškim vajam v enajstem in dvanajstem letu.

Kolikor bolj se občuduje velikanska in popolna kompaktnost naše armade, toliko manj je umljivo, kaj more kratka vojaška služba zadnjih dveh let koristiti; ti vojaki, ki se v kratkem definitivno odpuste iz vojaške službe, si ne pridobe pri teh zadnjih vajah nikakih koristij, marveč večina istih občuti veliko škodo na korist drugih, kajti med tem časom izgube dotično svoje delo.

Zadnji dve vaji bi se morali torej brezpogojno opustiti.

Kar se tiče splošnih vaj, je za poljedelca in za delavca glavne važnosti doba, v kateri se vaje vršè.

V zadnjih tednih poletja ali v prvih tednih jeseni smatrati je poziv k vojaškim vajam za poljedelstvo kot veliko nesrečo, kajti baš v tem času mora poljedelec žeti, baš v tem času more nenadno pomanjkanje delavskih močij pokončati sad, ki se je dosegel s trudom celega leta.

Ako bi se pa vojaki pozvali pomladi ali po zimi, ne bi občutil poljedelec nikake škode, kajti v teh letnih časih ima isti malo dela, in najbrž ne bi tudi vojaški interesi pri tem nič trpeli, kajti že celo stoletje se med zimo ne prekinjajo vojne in dandanašnji bi se prav lahko mogla vršiti vojna tudi po zimi.

Poziv vojakov obrtnih slojev k vojaškim vajam proti koncu poletja ali v začetku jeseni škoduje veliko posameznim rokodelcem, kakor na primer zidarjem, stavbenim mizarjem, sobnim slikarjem in mnogim drugim, kajti baš v onem času imajo mnogo dela, dočim jim delo po zimi primanjkuje, dasi jim isto ne zmanjka popolnoma.

Nasprotno temu so druge vrste delavcev, kakor na primer velikih industrijalnih podjetij, kjer imajo dela od začetka jeseni do konca pomladi, dočim se morejo po leti udeležiti vojaških vaj brez velikih nasledkov.

Ta dejstva si počaščuje podpisani deželni odbor prav toplo priporočiti c. kr. namestništvu, da jih blagovoli skupno z deželnozborsko vlogo zastopati pri osrednjih činiteljih visoke vlade.“

## 2. Splošna obveznost zavarovanja.

Odb. št. 8471/03.

Vjemaje se popolnoma z mislimi odbora, sklenil je visoki deželni zbor v svoji seji z dne 21. septembra 1904 resolucijo, s katero se je pozvala cesarska vlada, da čimprej predloži poslanski zbornici v smislu že napravljenih obljub načrt zakona, ki bi predpisoval dolžnost zavarovati sploh vse, kar se ni še prostovoljno zavarovalo in da bi se v to svrhu ustanovili v posameznih kronovinah posebni deželni zavarovalni zavodi.

Deželni odbor je odposlal gorenjo resolucijo c. kr. namestništvu tržaškemu z dopisom z dne 8. novembra 1904 št. 8471 03, kateri dopis se tu spodaj navaja dobesedno.

Visoki deželni zbor je storil v svoji seji z dne 21. septembra t. l. sklep, o katerem je govora v pridjanem poverjenem izpisku iz zapisnika. Podpisani deželni odbor naproša c. kr. namestništvo, da ga blagovoli odposlati visokemu c. kr. ministerstvu za notranje zadeve in da opozori to visoko oblast, naj blagohotno upošteva naslednje okoliščine, ki so napotile deželni zastop do tega sklepa.

Že razni ukrepi, ki so bili storjeni v prilog poljedelstva naše dežele, kakor n. pr. deželni hipotečni kreditni zavod in obširna deželna akcija za plemenitev goveje živine, zahtevajo zavarovanje kakor na neobhodno potreben predpogoj, ako se hočejo doseči vspehi, ki se pričakujejo od istih.

Deželni hipotečni kreditni zavod zahteva po pravici kot *conditio sine qua non* za dovolitev posojila, da je nepremičnina, na katero se prosi posojilo, zavarovana proti škodam ognja in da se zavarovalnina točno plačuje.

Bodoči deželni zavarovalni zavod proti požarom bi torej izdatno popolnil kreditno banko, kajti isti bi mogel z ozirom na dejstvo, da bi bila pri njem izključena vsaka dobičkarija, tirjati pičlejše premije nego zasebni zavodi; ta zavarovalni zavod bi olajševal tako posojilojemalcem dolžnost gledè zavarovanja, ter s tem tudi delo pri hipotečni banki in istočasno bi se povišala tudi vrednost zasebnega posestva v naši deželi s tem, da se zajamči varnost.

Deželni zakon zadevajoč plemenitev goveje živine, ki se ima uveljaviti, izgubil bi izdaten del svoje dobrotvornosti, ako bi se mu ne dodal, v popolnitev in podporo deželni zavod za zavarovanje goveje živine, kateri bode pripomogel razun tega, da bode deležnikom varoval dotično živino proti izgubi ter jih bode tako vspodbujal v živinoreji, tudi v to, da se vsled živinozdravniških ukrenitev ista živina nadalje ohrani in izboljša, da bode torej popolnjeval akcijo zakona glede plemenitve goveje živine v neprecenljivo splošno korist.

Vzajemna akcija pa — na kateri temelji toliko deželni zavod za zavarovanje goveje živine, kolikor tudi bodoči zavarovalni zavod proti požarom in drugi slični deželni zavodi, kateri bi se mogli v bodočnosti ustanoviti — ima toliko več veljave, kolikor večje je število onih, ki pri istej sodelujejo, z drugimi besedami, kolikor večje je število doneskov, ali zavarovalnih premij, med katere se more porazdeliti ves riziko podjetja, toliko manj znaša vsak donesek ali premija, in zatorej toliko manj težavno plačujejo zavarovanci.

Ako se je uvedel ta princip kot vodilno načilo zasebnih zavarovalnih podjetij, ki delajo v edino svrhu, da porazdele kolikor mogoče boljše dividende med svoje delničarje; ako ta princip vzpodbuja rečena zasebna podjetja, da med seboj tekmujejo na podlagi znižanih premij, je jasno, da to načelo mora nadkriljevati vsako drugo konkurenco, ako isto uvedejo zavodi, katere je ustanovila in vodi deželna uprava brez vsake špekulacije in v edino svrhu, da se doseže najvišje občno blagostanje dežele.

Ni pa konkurenca, za katero stremi deželna uprava v prvi vrsti.

Da se zagotovi blagostanje dežele, je potrebno, da se kolikor možno razširi temelj solidarnosti zavarovancev, kajti vsaka zasebna izguba, bodisi živine, bodisi nepremičnin ali premičnin, ki ni pokrita z zavarovalnino, se razmerno občuti v splošni koristi.

Takih izgub je žalibog, vsako leto jako veliko, in dasi se škode, ki trpe splošna gospodarstva, ne zapazijo takoj, vendar so te izgube neizogibne in reelne.

Imamo pomisleke, imamo slaba načela o pospodarstvu (mnogokrat pa nam tudi manjka vsako načelo o gospodarstvu) ki dovedejo posameznike, posestnike in delavce do tega, da ne zavarujejo svojega imetja.

Upati je, da slabi principi, pomisleki in tuintam tudi nevednost polagoma izginejo.

Dejstvo pa je, da visoki c. kr. vladi se ni zdelo umestno čakati, da bi se še le sčasoma odstranile te žalostne razmere, vsled česar je predložila meseca oktobra 1897 poslanski zbornici načrt zakona zadevajoč obligatno zavarovanje proti škodam po ognju.

V seji poslanske zbornice z dne 21. oktobra 1901 pa je visoka vlada odgovarjaje na neko interpelacijo častit. Krempa in dr. izjavila, da namerava zakonodajnim potom vrediti vse zadeve glede zavarovanja in to kolikor se tiče javnega tolikor tudi zasebnega prava.

Pripravljalna dela o tem predmetu so se menda že takrat pri ministerstvu notranjih zadev skoro dovršila.

Upošteva je, da je ta argument absolutno splošne važnosti, misli deželni odbor, da visoka vlada ni opustila te blagodejne inicijative, in zatorej upa, da se bode ista še v zimskem zasedanju zbornice razpravljala in dovršila.

### 3. Zemljknižni vpis javne imovine.

Resolucija, sklenjena v seji deželnega zbora z dne 6. oktobra 1904 glede ustanovitve posebnih oddelkov za zemljiške knjige, v katere bi se imele vpisovati zasebne stvarne pravice do javne imovine, se je odposlala c. kr. namestništvu z dopisom z dne 14. novembra 1904 št. 6537, v katerem so se obrazložili razlogi, ki so dovedli visoki deželni zastop do tega sklepa in se je priporočilo deželni vladi, da jo krepko podpira pri pristojnih činiteljih osrednje vlade.

### 4. Ukrepi proti slani.

Z dopisom z dne 15. oktobra 1904 je odstopil visoki deželni zbor cesarski vladi spis z dne 9. junija 1903 št. 4202 zadevajoč resolucijo drugega kmetijskega shoda Vipavske doline, s katero se prosijo krepki ukrepi proti slani.

Izvršuje navedeni sklep je deželni odbor odposlal zadevni spis skupno z mnenjem katero je podalo c. kr. kmetijsko društvo, (odb. št. 5957) z dopisom z dne 16. oktobra 1904 št. 4202 03 c. kr. namestništvu z nujno prošnjo, da ukrene potrebno, da prouče njegovi pristojni organi najboljše sredstvo in najboljše organizovano akcijo, da se vspešno v okom pride slanam, ki so že mnogokrat nenadoma pokončale v naših rodovitnih krajih najboljši pridelek t. j. sadjerejo.

### 5. Poučni tečajji za zdravenje domače živine.

Resolucija, katero je sklenil visoki deželni zbor v svoji seji z dne 3. novembra 1904 zadevajoča naročilo izdano deželnemu odboru, da ukrene dogovorno z visoko vlado potrebno, da se uvedejo poučni tečajji za zdravenje domače živine, se je odposlala c. kr. namestništvu z dopisom z dne 30. novembra 1904 št. 7051, v katerem je bilo izraženo med drugim tudi to le :

„Da je naprošena ukrenitev resnično potrebna, o tem ni nikakega dvoma, ako se upošteva pičlo število živinozdravnikov, ki izvršujejo svojo stroko v deželi in ako se upoštevajo oddaljenosti, ki ločijo večji del kmetijskih krajev od sedeža dotičnega živinozdravnika.

Deželni zastop, ki je podaril izdatne svote za pospeševanje živinoreje, posebno pa govedoreje in je preskrbel z deželnim zavodom za zavarovanje goveje živine, da se ogromen del kmetijskega bogastva dežele ohrani in izboljša, bi se prav rad pridružil temu, da bi se kmetško ljudstvo izvežbalo v živinozdravniški stroki.

Pa vzlic vsej njegovi dobri volji, nedostaje mu sredstev potrebnih za ustanovitev takega zavoda, dočim ima državna uprava na tem polju vse na razpolago.

Vsled tega pričakuje podpisani deželni odbor, da ustanovi visoka cesarska vlada naprošene tečaje za poučevanje živinozdravništva v deželi, in ta ustanovitev mu bo najboljši dokaz, da država pozna in spoštuje ukrepe visokega deželnega zbora za razvoj živinoreje v deželi

### 6. Obrtnijska dela v kaznilnicah.

Resolucija častitega poslanca Holzer-ja, zadevajoča poziv na c. kr. vlado, da opusti — v kolikor je to mogoče — obrtnijsko delo v kaznilnicah, katero resolucijo je sklenil visoki deželni zbor v svoji seji z dne 3. novembra 1904, se je odposlala c. kr. namestništvu z dopisom z dne 22. novembra 1904 številka 7543, v katerem je bilo obrazloženo med drugim tudi sledeče :

„Splošno znano je, da je postalo delo v kaznilnicah pogubonosno tekmeč roko-delstva in obrtnije

Ta konkurenca ni samo škodljiva, in da se ista trpi, ni le nasprotno načelom gospodarstva, za katero se morajo zavzeti javna oblastva, marveč je tudi v kričečem nasprotju z javno upravo.

Visoka vlada je pričela obširno, racijonelno in povsem blagotvorno delovati v prid male obrtnije ; z ozirom na okoliščino, da si vlada prizadeva na vso moč povzdigniti malo obrt na vseh poljih s tem, da ustanovlja posebne pospeševalne zavode, da razširja nadaljevalne obrtnijske šole, ustanavlja posebne tozadevne tečaje in razstave ter podeljuje premije edino le z namenom, da dvigne malo obrt do one višine, ki odgovarja časom, in da jo krepča v ljutem boju proti konkurenci velikih tovarov, ni mogoče dopustiti, da bi še nadalje obstajala ta velikanska konkurenca od strani kaznilnic, ki so vendar ustanove iste države, katera je s toliko skrbjo in s tolikimi izdatki in skrbnim prizadevanjem pričela pospeševati in podpirati proste obrti

A sklep visokega deželnega zastopa ne stremi za tem, da bi se delo v kaznilnicah prepovedalo. Visoki deželni zbor je bil, ko je odobril resolucijo v prilogi, s podpisanim deželnim odborom prepričanja, da je delo najprimernejše poboljševalno sredstvo za one nesrečneže, katere mora zakon po ječah zapirati.

Visoki vladi ne more biti težavno, vzdrževati namen ječ in zajedno protežirati tudi svete pravice prostega dela onih, ki živé zunaj zidov ; ne more jej biti težavno iznajti način, po katerem se obsojenci zopet privadijo delu, ne da bi iz tega izviral kaka pogubna posledica za neobsojence.

To prosi deželni zastop, proučevaje pritožbe in želje tisočero poštenih delavcev, kateri bi imeli, ako ne bi bila uslišana ta prošnja, le malo koristi od blagotvornih zavodov, katere je visoka vlada oživotvorila in ki jih oživotvarja še vedno ter jih pospešuje, in ako ne bi se visoka vlada odločila, da odstrani ono konkurenčno delo v kaznilnicah, katero zadržuje razvoj obrtnije, ki že itak veliko trpi vsled drugih mnogih nasprotujočih ji okolnostij.

### 7. Izvršitev državnega zakona proti ponarejanju vina.

Visoki deželni zbor je sklenil v seji z dne 15. oktobra sledečo resolucijo :

„Visoka c. kr. vlada je vabljen, da takoj uveljavi zakon proti ponarejanju vin, posluhuje se svojih posebnih organov, ki posedujejo v to svrhu potrebna tehnična znanja, med katere je šteti potovalne učitelje kmetijstva, c. kr. okrajne zdravnike in c. kr. kemično postajo.

Spremljevaje to resolucijo na c. kr. namestništvo z dopisom z dne 23. novembra 1904 št. 6788 je bil deželni odbor mnenja, da je treba vlogo priporočiti z naslednjimi argumenti :

Ponarejanje vina in pridelovanje umetnega vina sta dve nadlogi, kateri občutijo vinorodne kronovine monarhije bolj nego bivšo vinsko klavzulo.

Posebno za južne dežele je izdelovanje umetnih vin prava ekonomična nesreča.

V seji deželnega zbora istrskega z dne 28. septembra t. l. so se odkrile v tem oziru take posebnosti, da vzbude pravi odpor ne le pri trtoorejcih in trgovcih z naravnim vinom, marveč tudi pri ljudstvu, ki je izpostavljeno brez obrambe organizovanim sleparijam.

Podpisani deželni odbor, kateri varuje vsled deželnozborskega naročila in vsled naložene mu dolžnosti koristi trtoorejce v deželi, si prizadeva pripraviti visoko vlado do tega, da ukrene potrebno glede uveljavljenja obstoječih zakonov proti ponarejanju vina, ki je enako škodljivo iz ekonomične kakor tudi iz zdravstvene strani in opozarja tu izrecno na nalično akcijo deželnega zbora istrskega da se pristojni činitelji prepričajo, kako potrebno je storiti to, kar se želi od vsake interesovane strani.

Povdarjajo se torej istotako, kakor je povdarjal tudi istrski deželni zbor, škodljivi nasledki pridelovanja ponarejanega vina v prosti luki tržaški, katere razmere sedaj visoka vlada najbrž pozna, kar bode, kakor je upati, izdatno pripomoglo v to, da se usliši prošnja, navedena v deželnozborski resoluciji, katero predlaga podpisani deželni odbor.

Znano je, da se s tamarindo, ki se do sedaj ni mogla spoznati s kemično analizo, ponareja v prosti luki tržaski mnogo hl vina, s katerim se napravlja vsled neznatnih pridelovalnih troškov, nemoralna in grozna konkurenca pridelovanju naravnega vina in trgovini z istim.

Dognalo se, je da vsebuje poglicerinjen špirit, iz katerega se dela označen o tamarindsko vino, navadno neki alkoholični strup kakor tudi saharin, ki je včasih strupen.

Ako je že prva omenjenih okoliščin, to je pridelovanje vina s tamarindo, odkrito ponarejanje jedilnih snovij, je uporaba strupenih snovij, kakor alkohola in saharina, pravi in resničen atentat na človeško zdravje.

Oba slučajja navajajo obstoječi zakoni in posebno zakon z dne 21. junija 1880 državnega zak. št. 120, z dne 30. junija 1882 drž. zak. št. 45, ministerske naredbe z dne 10. avgusta 1892 drž. zak. št. 134, in z dne 25. avgusta 1895 drž. zak. št. 136, kakor tudi zakon z dne 16. januarja 1896 drž. zak. št. 89 iz l. 1897 in konečno § 403 kazenskega zakonika.

Da morejo pa pridelovalci in trgovci umetnih, zdravju škodljivih vin izvrševati pred očmi vseh svojo cinično obrt in sleparsko trgovino, ne da bi se kaznovali na podlagi

določil zakona, tega ne morejo več nadalje molčati oškodovane dežele, niti ne smejo, ignorirati vladajoči krogi visoke c. kr. vlade, kateri so poklicani, da izvršujejo veljavne zakone.

V Franciji, kjer tvori vinski pridelek vir narodnega bogastva, se kaznuje z zaprom treh mesecev oni, ki bi naravnemu vinu dodal alkohol, ter se morajo s posebnim napisom zaznamovati sodi z vinom, kateremu se je dodal le sladkor.

Zaznamovanje sodov, vsebujočih umetno vino, z lahko vidljivimi napisi bilo bi pri nas le izvršitev določil, navedenih v zakonu o ponarejanju konsumnih predmetov.

Ne zahteva se, da se prepove — kakor na primer v Italiji — prodaja aparatov za ponarejanje vina in da se kaznuje celo oni, ki bi ustno ali po časopisih objavil, da prodaja aparate za slično ponarejanje, kajti pri nas imamo kakor prej omenjeno, toliko zakonskih določb, ki se morejo v takih slučajih uporabiti, in s katerimi se obvaruje trgovina z naravnim vinom in javno zdravje; zadostuje le, da se jednostavno uporabijo zakoni, pa se doseže navedeni smoter.

Pri tem delu bi seveda imeli sodelovati tudi finančni organi, kateri morejo, izvrševaje svoj poklic, takoj zapaziti take slučaje pogubonosne obrtnije s ponarejanjem vin, in omogočiti pristojnim oblastim, da se le-te postavijo v bran z zakonitimi sredstvi.

Finančna uprava ne bi se smela dati preslepiti po morebitnem dohodku od snovij, uporabljenih za ponarejanje vina, marveč upoštevati bi morala dejstvo, da se s tem splošno škoduje javnemu zdravju in pridelovanju domačih naravnih vin in trgovini z istimi, s čemer se naravnost vničuje že večletno prizadevanje visoke vlade, da bi z državnimi sredstvi in pripomočjo dežele dosegla progresivna obnovitev po trtni uši opustošenih vinogradov. Velika požrtvovalnost vinorejcev za zboljšanje pridelka, s katerim bi se premagala konkurenca, ni samo otežkočena vsled premnogih vremenskih nezgod, ki prete pridelku do zadnjega trenutka, marveč postaja vsled lahke in nemoralne konkurence z umetnim pridelkom povsem brezuspešna.

Ako so razmere glede pridelovanja umetnega vina v tržaški prosti luki resnične — do sedaj se niso še preklicale, kakor bi bilo želeli — potem se je treba ogniti nevarnostim, kajti inace bi se zdelo postopanje finančnih organov v prid vinoreje, ki jo pospešuje c. kr. poljedelsko ministerstvo, vseskozi ničevno.

Ta akcija, ki je za javno ekonomijo velike važnosti, mora se obširno podpirati, in z ozirom na njena stremljenja, morajo izginiti vsa malenkostna načela, ki merijo na to, da se doseže, ne glede od koga in po kaki ceni, pri užitnini ponarejenih vin višji dohodki.

## 8. Brambena dela ob Soči in Teru.

Odb. št. 7154/05.

Obe resoluciji, kateri je sklenil visoki deželni zbor v seji z dne 15. oktobra 1904 glede zgradbe branov proti nevarnostim Soče in Tera in glede vreditve obeh teh voda in Nadiže, sta se odposlali v pravilni obliki c. kr. namestništvu v Trstu skupno z dopisom z dne 9. decembra 1904 št. 7154, ki se tako-le glasi:

Odpošiljaje overovljen izpisek iz zapisnika deželnozborske seje z dne 15. oktobra 1904, zadevajoč sklep, katerega je storil visoki deželni zbor v zadevi brambenih del ob Soči in Teru in glede vreditve Nadiže se podpisani deželni odbor počaščuje priporočiti c. kr. namestništvu, da blagovoli zavzeti se za ta predmet pri pristojnih višjih oblastvih s posebno vnemo, kajti v tem slučaju se gre za to, da se preprečijo velike nesreče, ki se perijodično ponavljajo ter silijo obširen in najrodovitnejši kraj naše kronovine vedno bolj v prepad. Da je visoka c. kr. vlada vseskozi prepričana, kako potrebna so dela, obrazložena v tej resoluciji, dokazuje že dejstvo, da je ustanovila v Gradišču hidravlični urad, ki ima namen, da natančno prouči bodoča ureditvena dela.

A v očigled velikim nesrečam, ki so se zadnja leta čudovito perijodično ponavljale in v očigled neprestanemu izpodrivanju vod, ki pregledajo in sistematično razrijejo še obstoječa brambena dela na bregovih, navedenih v deželnozborski resoluciji, bila bi dolga doba proučevanja, kakor tudi delo, ki bi se izvršilo še-le v daljni prihodnosti vse kaj drugega nego takojšnji pomočni ukrepi.

Isti funkcionarji države, ki so septembra meseca 1903 osebno videli nasledke povodnji v Turjaku, Pierisu, Škocijanu itd., so se morali prepričati o nujnosti hitre in krepke odpomoči.

Zatorej priporoča deželni odbor c. kr. namestništvu prav toplo, da izvoli ta sklep podpirati.

Ko reši državna uprava to zadevo, zatre se za več let en poglavitnejših vzrokov bede, ki tare od časa do časa številno in delavno ljudstvo, katero je izpostavljeno pogubonosnim nevarnostim vsled perijodičnih povodnij“.

### 9. Telefonična zveza med Trstom, Gorico in Krminom.

Na 62—64 strani poročila za leto 1904 je obširno obrazloženo, kako vroče in vse-skozi opravičeno želi naša dežela imeti telefonično zvezo s Trstom in potem vsled te zveze tudi z Dunajem in Prago in po drugi strani s Krminom in vsled medmestne črte do Vidma tudi z Rimom in z vso Italijo.

Kratko in prav nič veselejše nadaljevanje se nahaja na strani 112 poročila za leto 1903.

Na tem temelji deželnozborski sklep z dne 19. oktobra 1904, s katerim naglaša visoki deželni zastop nujno občno in mednarodno potrebo gledé naprave zaželjene medmestne telefonične zveze ter vabi visoko vlado, da napravi to telefonično zvezo brez odloga izključno na državne troške in da istočasno ukrene kar treba, da se označena medmestna črta zveže s telefonično mrežo italijanskega kraljestva.

Deželni odbor je naznanil to deželnozborsko resolucijo c. kr. vladi z dopisom z dne 8. novembra 1904 št. 6181, v katerem je bilo navedeno to-le:

Kakor se c. kr. namestništvo lahko prepriča, ako pregleda dopise zadnjega desetletja med podpisanim deželnim odborom in med to visoko c. kr. oblastjo, je naprava zaželjene medmestne telefonične zveze med Trstom, Gorico in Krminom s potrebnimi podaljški po deželi in zveza iste čez mejo z medmestno mrežo bližnjega kraljestva, jako potrebna ne le za našo deželo marveč tudi za celo monarhijo.

Koristi krajevnega značaja, katere bi donala označena naprava posameznim krajem dežele, izginejo, ako jih primerjamo z neprecenljivimi koristmi, katere bi imela v kratkem času trgovina celega cesarstva.

V obče zadošča omeniti, kolike koristi donaša dunajska mreža, kot središče tolikih medmestnih zvez, ter predstaviti si to središče podaljšano skozi Trst-Gorico-mejo do Rima, potem se zadobi takoj jasen pregled mogočnega ekonomičnega probujenja, da si ni možno misliti, kako se je vresničenje tega probujenja moglo zavlačevati skozi toliko let.

A še večjega obžalovanja je vredna okoliščina, da se je napravi te toli zaželjene telefonične zveze, potem ko se je vlačila skozi toliko let po državnih proračunih, na zadnje postavila ona ovira, na katero se je najmanj mislilo, namreč pogoj, ki ga je postavilo visoko trgovinsko ministerstvo, da morajo prispevati interesovane občine gradnim stroškom s 30 %.

Ako bi se tu tudi šlo — kar pa ni res — le za kako deželno ali meddeželno napravo, ne bi imel pogoj visokega trgovinskega ministerstva nikake podlage, kajti pred kratkem se je zgradila — na izključno državne troške — telefonična črta Kufstein-



Inomost in črta Inomost - Hall - Solnograd ter zvezala s črto Dunaj - Solnograd, kakor tudi črta Celovec - Dunaj; znano je tudi, da je visoka vlada formalno obljubila, da v bližnji bodočnosti zgradi, izključno na državne troške, črto Inomost - Bolcan - Trijet.

Ako se zdi namera staviti nalični telefonični napravi, ki je splošne važnosti za celo cesarstvo ter ima mednarodni značaj, pogoj, da morajo interesovane občine prispevati gradnim troškom s 30 %, neopravičena že radi samih gori navedenih slučajev, je ista toliko manj opravičena, ako visoka vlada prevdara tudi le površno splošne razmere dežele in posebne razmere njenih revnih občin: nazadujoče razmere na poljskih pridelkih vsled vremenskih nezgod, stalne uravnave vod in vedno ponavljajoče se nesreče, slabe zveze itd.

Skupna svota v zadnjih letih odpisanih davkov vsled vremenskih nezgod v tej deželi in zneski izdani iz draginjskega zaloga v podporo obubožanega ljudstva, so vendar zadosten dokaz za razsojevanje, ali je dežela Goriška in Gradišćanska v tako cvetočem stanu, da se sme od iste zahtevati 30 % tni prispevek za gradne troške projektovane telefonične naprave — katera bode največ koristila celemu cesarstvu — ko se ni vendar zahteval od Tirolskega, Solnograškega in Koroškega nikak znesek.

Deželni odbor ne bode tu našteval nadaljnjih argomentov — dasi ne bi isti škodovali — v prilog te deželnozborske vloge, ker upa, da jo bode c. kr. namestništvo vedelo in hotelo krepko zastopati na pristojnem mestu, da se ista konečno usliši v blagor te revne dežele in v prid celega cesarstva.

#### 10. Deželni troški za nastanitev orožništva.

Odb. št. 7243.

V seji z dne 19. oktobra 1904 je visoki deželni zbor odobril resolucijo obsegajočo tri točke glede bremena, katero prenaša deželni zalog za nastanitev orožništva.

Deželni odbor je odposlal rečeno resolucijo c. kr. namestništvu z dopisom z dne 21. decembra 1904 št. 7243, ki se glasi tako-le:

„Pošiljaje c. kr. namestništvu poverjen izpisek iz zapisnika deželnozborske seje z dne 19. oktobra t. l. v zadevi sklepov, katere je storil visoki deželni zastop glede troškov iz deželnega zaloga za nastanitev c. kr. orožništva podpisani deželni odbor prosi c. kr. namestništvo pred vsem, da blagovoli obvestiti pristojna osrednja oblastva o sklepu ad 1), o katerem se povdarja, da so poskočili troški za nastanitev orožništva v tej deželi v kratki dobi petih let od 15478 kron na 19826 kron, oziroma da so narasli za 28 %.

Tudi ni misliti na to, da bi ostalo pri teh povišanih troških, kajti v preteklem letu so se določile in v prihodnjem letu se ustanove razne nove orožniške postaje v naši deželi ter se v raznih že obstoječih postajah osebje pomnoži, troški se torej vsled najemščin in hišne oprave zopet izdatno zvikšajo. Dejstvo je, da se je morala v proračunu za leto 1905 zopet zvikšati potrebščina za nastanitev orožništva na 25.000 kron.

Ne oziraje se na okoliščino, da je naši deželi, ki je vsled vremenskih nezgod že itak jako uboga in je večkrat prisiljena, prositi državo materijalne podpore, jako težko prenašati te potroške, zdi se dolžnost, naložena v obče deželnim upravam, da preskrbe kar treba za nastanitev orožništva, tim manj opravičena, ker tvori c. kr. orožništvo neko vrsto državne policije, ki ima namen skrbeti za javno varnost in sicer ne za eno ali za drugo v državnem zboru zastopano kronovino, marveč za celo cesarstvo. Orožništvo je vseskozi vojaški zbor, ki je podvržen c. kr. ministerstvu, katerega naslov in uradi so izključno vojaškega značaja; vsled tega je smatrati orožništvo brez vsake dvojbe kot občno državno napravo, za katero mora torej država sama skrbeti.

V kolikor se tiče sklepa ad 2), bode deželni odbor c. kr. namestništvu posebno hvaležen, ako ga s svojim priporočilom predloži ministerstvu za deželno brambo, in ako mu preskrbi podatke o sedanjem pričuvnem zalogu, v katerega se stekajo deželni prispevki in katerega upravlja deželno orožniško poveljništvo št. 7 v Trstu.

Vrhu tega, kar prosi deželni odbor s tem dopisom glede 1. in 2. točke deželno-zborske resolucije, se priporoča prav toplo c. kr. namestništvu, da izvoli z ozirom na 3. točko te deželnozbornske resolucije, ukreniti pri c. kr. ministerstvu za deželno brambo, uvaževaje obrazložene razmere, vse potrebno, da se spremeni tarifa določena v § 40. zakona z dne 25. decembra 1894 državnega zakonika števil. 1 iz leta 1895 v tem smislu, da se primerno olajša breme izvirajoče iz te tarife.

Zanašaje se na krepko podporo in na znano dobrotljivost c. kr. namestništva bode podpisani deželni odbor posebno hvaležen, ako isto svoječasno obvesti o ukrepih, katere stori v tej zadevi.

## II. Resolucija v prid občin glede opravljanja poslov v izročnem področju.

Odb. št. 4721/03.

V seji z dne 30. septembra 1904 je visoki deželni zbor sklenil resolucijo, s katero se je cesarska vlada pozvala, da čim prej predloži splošen zakonski načrt glede odškodnine občinam za opravke v izročnem področju.

Deželni odbor je odposlal rečeno resolucijo c. kr. namestništvu z dopisom z dne 14. novembra 1904 števil. 4721/03 sklicuje se pri tej priliki na spomenico o istem predmetu, odposlano meseca maja 1903 ministerstvu za notranje stvari (glej poročilo za l. 1903 stran 113), v kateri spomenici so bili obširno obrazloženi nujni razlogi v prid naprošene ukrepiteve.

### 12. Razdelitev gimnazije in realke v Gorici.

Odb. št. 7227.

V deželnozbornski seji z dne 15. oktobra 1904 se je bila sklenila potom nujnosti resolucija, s katero se je vlada pozvala, da blagovoli čim prej razdeliti c. kr. gimnazijo in c. kr. realko v Gorici v dva oddeljena zavoda; v vsakem posameznem zavodu naj bi bil poučni jezik eden izmed obeh deželnih jezikov.

Ta resolucija se je odposlala c. kr. namestništvu z dopisom z dne 2. novembra 1904 št. 7227, v katerem se je cesarski vladi toplo priporočilo, da se končno odzove intelektualnim potrebam dežele, opozarjaje zajedno na nalično deželnozbornsko resolucijo z dne 3. januarja 1903, na katero ni došel do sedaj nikak odgovor.

### 13. Prevreditev učiteljišč.

Odb. št. 7273.

Izvršuje naročilo obrazloženo v resoluciji visokega deželnega zbora z dne 12. novembra 1904, glede vreditve učiteljišč po narodnostih je odposlal deželni odbor to resolucijo c. kr. namestništvu z dopisom z dne 9. decembra 1904, v katerem je bilo sledeče obrazloženo:

„Vsled naloga visokega deželnega zbora se počaščuje podpisani odbor priporočiti c. kr. namestništvu, da izvoli o priliki, ko predloži to resolucijo pristojnim činiteljem visoke osrednje vlade, ukreniti vse potrebno, da se ugotovi tej vlogi, katera je v tesni zvezi z narodnostno potrebo, ki jo naše ljudstvo živo občuti.“

Deželni odbor je trdno prepričan, da polaga c. kr. namestništvo veliko važnost na prvotni poduk in baš vsled tega se zanaša, da bode isto vplivalo pri visoki osrednji vladi, da se preskrbi potom primerne vreditve učiteljišč na povsem narodni podlagi, v bližnji bodočnosti učno osebje, ki bode vseskozi kos visoki nalogi naloženi mu napram naraščajočim generacijam.

### 14. Drugi sklepi.

Odb. št. 7814, 7815.

V seji z dne 9. novembra 1904 je sklenil visoki deželni zbor dve resoluciji; s prvo je izrazil profesorjem italijanske fakultete v Inomostu svoje odobravanje in živo priznanje za nevstrašno zastopanje in za velikodušno podpiranje visokošolcev v onih

tužnih dnevih, v katerih je napadla te slednje brezvestna druhal; z drugo pa je občudoval, hvalil in srčno pozdravljal poštene mladeniče, ki so postavili svojo bodočnost in življenje v bran teptanih pravic italijanske kulture.

Deželni odbor je naznanil ta sklep z dopisom števil. 7815 velezaslužnemu profesorju navedene fakultete dr. Ivanu Lorenzoni-ju s prošnjo, da sporoči to častitemu zboru italijanskih profesorjev in italijanskim vseučiliščnikom.

### 15. Ustanovitev pravnih poizvedovalnih uradov.

Odb. št. 6953.

Resolucija, sklenjena v deželnozborski seji z dne 11. novembra 1904, s katero se cesarska vlada na predlog čast. poslanca dr. Henrika Tuma vabi, da se ustanovi v Gorici pravni poizvedovalni urad za delavce in ubožne obrtnike, se je predložila z dopisom z dne 30. novembra 1904 št. 6593 c. kr. namestništvu skupno s poverjenim prepisom poročila pravnega odseka.

### 16. Ustanovitev italijanskih in slovenskih senatov pri najvišjem sodnem dvoru.

Odb. št. 7324.

V deželnozborski seji z dne 12. novembra 1904 se je votiral na predlog čast. dr. Tume sklep zadevajoč ustanovitev italijanskih in slovenskih senatov pri najvišjem sodnem dvoru.

Ta sklep se je odposlal z dopisom z dne 9. decembra 1904 št. 7324 predsedništvu c. kr. višje sodnije tržaške, da ga predloži pristojnim činiteljem osrednje vlade.

### 17. Poprava mozajik v stolni cerkvi in v cerkvi Matere Božje v Gradežu.

Izvršuje nalog obrazložen v deželnozborski resoluciji z dne 12. novembra 1904 glede poprave mozajičnega pomosta v stolni cerkvi Matere Božje v Gradežu odposlal je deželni odbor to resolucijo z dopisom z dne 9. decembra 1904 št. 7198 c. kr. namestništvu z opombo, da je dovedlo visoki deželni zbor do tega sklepa dejstvo, da so sredstva v proračunu prepričala, in da isti ne obsega kreditov, s katerimi bi se mogla podpirati slična dela.

## II. Drugi deželnozborski sklepi.

### 1. Osrednja mehanična delavnica Bohinjske železnice.

Odb. št. 7542.

Nalog, katerega je izdal visoki deželni zbor z nujnim in enoglasnim sklepom z dne 3. novembra 1904 glede zgradbe osrednje delavnice Bohinjske železnice v Gorici, izvira iz akcije, katero je deželni odbor započel že l. 1902.

Razven Gorice so si prizadevala tudi druga mesta, da bi dobila navedeno osrednjo delavnico, in bati se je bilo, da glavno mesto naše dežele podleže v tem tekmovanju. Da bi se odstranila ta nevarnost, sklical je deželni odbor odposlance mestnega županstva in trgovske zbornice v Gorici h konferenci, v kateri se je imelo določiti, kako naj bi se ognilo tej nevarnosti.

Konferenca se je vršila dne 20. aprila 1902 v deželni hiši pod predsedstvom deželnega glavarja v navzočnosti deželne odbora in odposlancev imenovanih korporacij.

Vsled sklepa označene konference se je podala deputacija sestavljena iz členov deželne odbora in odposlancev municipija in trgovske zbornice v Gorici pod vodstvom deželnega glavarja na Dunaj in 14. maja 1902 je izposlovalo pri pristojnih ministerstvih ugodno rešitev vloge, zadevajoče zgradbo osrednje delavnice za Bohinjsko železnico, kakor tudi drugih za koristi Gorice jako važnih zadev, katere so se med tem časom večinoma že rešile. Vendar pa ni še povsem rešena zadeva glede osrednje delavnice; vsled česar je bilo potrebno, da se oglasi tudi visoki deželni zbor.

Izvršuje tozadevno deželnozborsko naročilo je odposlal deželni odbor dotični deželnozborski sklep z dopisom z dne 23. novembra 1904 št. 7542 c. kr. namestništvu s sledečim utemeljevanjem:

V podkrepitev te deželnozborske resolucije šteje si podpisani deželni odbor v dolžnost opozoriti c. kr. namestništvo na neki prejšnji dogodek, kateri vspodbudi isto, da zastopa s svojim vplivom vsestransko željo vseh avtonomnih skupščin dežele, katero željo goje brez dvojbe tudi vladni krogi, kakor tudi c. kr. deželna vlada, da se namreč zgradi osrednja delavnica Bohinjske železnice v Gorici.

Dne 20. aprila 1902 so se snidli v deželni hiši v Gorici dežni odbor, goriški župan in zastopstvo trgovske in obrtne zbornice ter se dogovorili, kako jim je postopati, da ne odvzamejo druga mesta, ki imajo manj pravic za to, Gorici pritikajoče postaje prvega razreda z dotično delavnico Bohinjske železnice.

Vsled sklepov storjenih v oni seji se je podala deputacija, sestavljena iz zastopnikov deželnega odbora, goriškega municipija in goriške trgovske in obrtne zbornice pod vodstvom deželnega glavarja k najvišjim pristojnim činiteljem prestolnega mesta, da bi izprosila zgradbo centralne delavnice v Gorici.

Sedaj, ko je pospešil tudi visoki deželni zbor pred dvema leti pričeto akcijo, ne preostaja deželnemu odboru drugega, nego da se obrne do c. kr. namestništva, naj izvoli še enkrat visoki osrednji vladi in osobito c. kr. železničnemu ministerstvu predočiti:

da Gorica leži na novi železniški progi v središču ter da je oddaljena od obeh koncev železnice le 300 km,

da more ugoditi Gorica glede Bohinjske železnice istim potrebam, kakor Maribor glede južne železnice, Knittelfeld glede Rudolfove železnice, Inomost glede črte južne železnice Kufstein-Ala, da bi stalo vodstvo in nadzorstvo osrednje delavnice, ako bi se ista zgradila v Gorici, pod ravnateljstvom c. kr. državnih železnic v Trstu, torej pod jako bližnjim upravnim središčem,

da ima Gorica na razpolago izdatno površino zemljišča, katero je povsem pripravno za zgradbo osrednje delavnice z zalogami za stroje, za kolesne in druge železnične priprave,

da nudi Gorica s svojim znamenitim podnebjem in s svojimi mnogimi vzgojevalnimi zavodi številnemu osebju osrednje delavnice in postaje tako bivanje, kakoršnega ne more nuditi nikako drugo mesto v južnem delu Bohinjske železnice.

Ti razlogi, kateri naj služijo v očiten dokaz, da je zgradba osrednje delavnice v Gorici istinito v interesu c. kr. železnične uprave, predložijo se c. kr. namestništvu z željo, da bi se njegovemu veljavnemu uplivu posrečilo izposlovati našej deželi, oziroma Primorju napravo, ki bi donášala velikih koristij in bi bila v splošni blagor.

## 2. Deželna norišnica.

### a. Proučevanje splošnih in podrobnih del pri poslopih deželne norišnice.

Deželni stavbinski urad, ki je skoro dovršil podrobne načrte za poslopja deželne norišnice, predložil je deželnemu odboru poročilo (z dne 10. 2. 1904) v katerem je obrazil potrebo pregledanja splošnih del na licu mesta in vseh različnih gradnih podrobnosti, ki so pri gradnji norišnic vsled svoje narave vseskozi posebne, ter je prosil, da bi smel deželni inženir v to svrhu obiskati norišnico v Alt-Scherbitz in sicer ne samo da pregleda to novodobno norišnico, marveč v prvi vrsti, da razpravlja s slavnim psihijatom dr. Paetzom o vseh podrobnostih deželne norišnice goriške, katere podrobnosti so se imele dovršiti; razun te norišnice naj bi obiskal deželni inženir norišnico v Mauer-Öhlingu, pred kratkim sezidano norišnico v Edelfing pri Monakovem in konečno norišnico v Solnogradu.

Deželni odbor je v svoji seji z dne 24. februarja 1904 sprejel predlog deželnega stavbinskega urada.

Poset deželnega inženirja se je naznanil z dopisoma z dne 18. marca 1903 št. 1164 deželnima odboroma na Dunaju in v Solnogradu, katera sta se naprosila, naj bi olajšala našemu tehničnemu organu proučevanje v dotičnih deželnih norišnicah.

Razun tega je naznanil omenjeni poset dr. Paetz-u s posebnim pismom deželni glavar osebno. Oba deželna odbora, kakor tudi dr. Paetz so odgovorili na naznanilo deželnega odbora z največjo uljudnostjo.

Deželni inženir, gospod Artur Glessig, se je podal dne 18. marca na potovanje in je predložil svoje poročilo dne 23. aprila 1904.

## **b. Poročilo deželnega inženirja, podrobni načrti in predlogi komisije za gradnjo norišnice.**

Odb. št. 358.

V svojem višenavedenem poročilu, v katerem je bilo jedrnato popisano poučno potovanje in ogledovanje obiskanih norišnic, je predlagal deželni inženir sledeče:

### **I. Tlakovanje.**

Za stanovanjske prostore v vseh pavilijonih brez razlike, za opazovalnico in za zdravilnico, za pavilijonske spalnice nemirnih, polu-nemirnih in kroničnih, za sobe plačnikov v vilah, za urade in stanovanja zdravstvenega osebja, napravilo naj bi se tlakovanje s hrastovimi dožicami, obitimi na ukladu iz mehkega lesa.

Za pavilijonske spalnice mirnih in za delo zmožnih umobolnih, naj bi se napravilo tlakovanje iz bukovih dožic, ki so ceneje od hrastovih in nekoliko dražje od lakiranega mehkega lesa, uporaba katerega ne bi bila priporočljiva iz ekonomičnega stališča. Na hodnikih, v kuhinjah, v kopalnicah, v oblačilnici, v straniščih itd. naj bi se napravilo tlakovanje tolikor v pritličju, kolikor v nadstropjih s četrerooglato glino, postavljeno na pod iz peščene, apnene in kamnene zmesi.

V stanovanjih služinčadi, ne všteti kuhinje, kopalnice in stranišča, napravilo naj bi se tlakovanje z mehkim lesom.

Pavilijonske celice (izolirane sobe) nemirnih in polu-nemirnih umobolnih, naj bi se pomostile z lakirano peščeno, apneno in kamneno zmesjo, kakor je nasvetoval ravnatelj norišnice v Mauer-Öhling-u; to tlakovanje bi se dalo, po mnenju podpisane, nadomestiti z zemeljsko smolo namesto s hrastovimi dožicami na zemeljski smoli, ker se morajo ti pomosti prati.

Pavilijoni za nalezljive bolezni naj bi se tlakovali s čveterooglati glino; istotako tudi kuhinja, pralnica in mrtvašnica.

### **II. Vrata in okna.**

1. O k n a: V upravnem posloplju naj bi se napravila dvojna okna z oknicami s (premakljivimi deščicami).

Enaka okna naj bi se napravila v vilah plačnikov; le zapahi naj bi se nadomestili s ključavnicami. Tudi v paviljonih za nemirne in polu-nemirne umobolne naj bi se napravila dvojna okna, in sicer iz zdravstvenih ozirov in v prihranitev toplote, katero bo dajala centralna kurjava. Naprava oken je prav za prav odvisna od tega, kolikero bode nadzorovanje v novi norišnici; ako se nameruje uvesti intenzivno nadzorstvo in zdravljenje, kakor zahteva moderno zdravstvo, napravila se bodo lahko cenejša okna,

ki pa bodo zajedno, iz stališča moderne tehnike glede norišničnih naprav, napravljena na racionalnejši način in sicer nekako tako, kakor v Alt-Scherbitz oziroma v Solnogradu, kjer so se dosegli zaželjeni vspehi.

Za poljedelski oddelek norišnice naj bi se napravila okna z dvema oknicama; v večjo varnost bi se zapah v gorenjem nadstropju nadomestil s ključavnico.

Na okvirjih oken na hodnikih, v straniščih in sličnih, kjer bodo norci lahko brez nadzorstva, in na okvirjih vhodnih vrat se bodo morala napraviti v večjo varnost železna omrežja, v obliki okraskov.

V izoliranih celicah naj bi se napravila varnostna železna in kristalna okna, kakor so se napravila v Mauer-Öhling-u in približno enaka onim v drugih pregledanih norišnicah.

2. Vrata. Za varnostne celice naj bi se napravila vrata, ki so se uvedla v omenjenih norišnicah; podpisani je mnenja, da bi se napravilo na istih tudi malo okno, od znotraj z debelim steklom in vratica z okovanim steklom, ki bi se odpirala od zunaj. Slične naprave je opazil podpisani le v Mauer-Öhling-u, kjer jih je uvedel ravnatelj, kljub nasprotovanju drugih, in našel, da so praktična.

Vrata v notranjih prostorih paviljonov, kjer se nahajajo norci, naj bi se posteklila, seveda ne samo z enim steklom, ampak z več malimi stekli; v drugih prostorih naj bi se uvedla lesena vrata z eno, oziroma z dvema durnicama. Na vseh vratih naj se bi napravile namesto kljuk ključavnice, kakor pri oknih. To velja za klinični oddelek. V poljedelskem oddelku naj bi se napravile navadne kljuke.

Ker so cene v raznih norišnicah uvedenih zapiral jako različne, naj bi se gledalo na to, da bodo iste zmerne.

### III. Kopelnice in pralnice.

Podpisani je na svojem potovanju dognal, da so se banje iz posteklenega litega železa povsodi slabo sponesle, ker se posteklena plast vsled gorke vode vedno zmeje. Cinkaste banje so sicer jako cene, niso pa praktične, ker niso trpežne, vsled česar tudi niso priporočljive.

Banje iz lakiranega *fayence* in iz porcelana so še najprimernejše; ker pa so jako drage, in je na razpolago le malo sredstev, podpisani jih ne more predlagati; vsled tega bi bilo uvesti banje iz poliranega umetnega kamna, katere se bodo izkazale, ako jih izdelajo izkušeni delavci in ako se uporabi dober material, jako dobre.

V ostalem se opomni, da se bode napravil pri banjah pristoj za mešanje vode, vsled česar bode toplota te slednje pri stekanju v banjo taka, da je izključeno vsako zmetje, katero bi povzročila preveč vroča voda. Te banje so cenejše od vseh viševvedenih in dale se bodo dobro uporabiti.

Za segrevanje vode za kopelji naj bi se ne uvedle peči na plin ali peči kurjene s premogom, kakor je predlagala komisija, kajti skušnija jih ne priporoča. Dobro bi bilo, ako bi se uporabljali za segrevanje vode poseben kotel; na sličen način se segreva voda tudi v drugih norišnicah, katere je podpisani posetil.

To velja za paviljone kliničnega oddelka. Za poljedelski oddelek, kjer se ne uporabljajo kopelji neprenehoma in kjer niso iste tolikega zdravstvenega pomena, segrevala bi se lahko voda na plin ali s premogom.

### IV. Stranišča.

Za stranišča naj bi se uvedle navadne lončene posode s sedežem iz trdega lesa. Posamezna stranišča naj bi se ločila z 1.50 m visoko, z oljnato barvo pobarvano ploščo iz mehkega lesa. Za pisoarje naj bi se preskrbeli nedišeči tipi z zapiralom na olje, ozi-

roma naj bi se napravile polirane in lakirane plošče iz peščene, kamnene in apnene zmesi; te plošče naj bi se namazale s posebno pripravo; napravila naj bi se tudi pri tleh zaklopnica.

### V. Namazanje zidov s polakirano malto.

Na ta način se bodo lahko namazali pavilijoni poljedelskega oddelka, stene v straniščih, kopalnicah in v pralnici; v kliničnem oddelku bi bilo na ta način namazati, razun označenih prostorov, tudi spalnice, stanovanjske prostore, oddeljene sobe in hodnike.

Stene naj bi se pobarvale 1.50—2.00 na visoko.

### VI. Opirala na stopnicah.

Ta zadeva ni pri nas tako važnega pomena kakor v pregledanih norišnicah, kajti pavilijoni, kjer je potrebno posebno varstvo, ne obstoje pri nas iz dveh nadstropij, kakor v označenih norišnicah, marveč le iz pritličja. Ta ukrep so vsi ravnatelji visoko cenili in so se izrazili tudi jako laskavo, da se napravijo majhne spalnice (7 postelj), pri čemur je lažje nadzirati vsakega posameznega bolnika.

Za vile in poljedelski oddelek, za katere sta projektirani dve nadstropji, napraviti bi bilo navadna opirala, toda 1 m 20 cm visoka. Podpisani je smatral, vsled nasvetov raznih ravnateljev, potrebnim zvikšati v kliničnem oddelku število banj od 4 na 6 za vsak paviljon in pomnožiti v oddelku za nemirne število celic, oziroma ločenih sob, od 9 na 12, kajti skušnja je pokazala, da je mnogo norcev, ki postanejo mirni, da se jih le oddeli. Vrhu tega je potrebno, da so drugi prostori bolj prosti in ugodni, kar se doseže s tem, da se napravi med istimi hodnik. Tudi v pavilijonu za polu-nemirne se je zvikšalo število ločenih sob od 9 na 10, oziroma 8, in dve izolirani celici. Ta prememba se je napravila tako, da se niso predrugačile meje planimetrije in načrta in da se ne zvikša za te pavilijone proračunjeni trošek.

### VII. Razsvečava.

Za rešitev tega vprašanja je upošteval podpisani dvoje. Ako se uvede, kakor je določila komisija, za vse pavilijone električna razsvečava, bode treba proučevati — v ozir jemaje napravne troške in koristi, ki se tu izkažejo — ali se ima uvesti za celi zavod električna razsvečava ali pa se imajo razsvetiti drevoredi, kuhinja in pralnica z Auerjevim plinom; v tem slučaju bi bilo napraviti v posameznih kuhinjicah ognjišča na plin, oziroma bi bilo uvesti posebno varnostno Auerjevo napravo v posameznih poslopijih za slučaj, da bi elektrika ne delovala.

V kolikor se tiče finančne strani, opaža podpisani, da bode primerjal troške, ki bi se izkazali za napravo, ako bi se uporabila električna moč, oziroma plin mestne centrale in stroške za posebno napravo za popolno električno razsvečavo norišnice.

Izid tega važnega proučevanja obrazloži podpisani deželnemu odboru na drobno, da sklene potem isti, ali se imajo izvršiti dela na prvi ali na drugi način.

Električne žarnice se bodo napravile kakor v vseh pregledanih norišnicah, na držajih, oziroma ročajih, ali pa se bodo obesile na strop, kakor v spalnicah. Varnostne celice bodo razsvetljevale žarnice, ki se napravijo v okencih nad varnostnimi vrati. V tem okencu se napravi primerno debelo kristalno steklo.

Uvedle se bodo tudi posebne priprave, da se oslabi v spalnicah svetloba po noči; s tem se prihrani tudi električna moč.

### VIII. Kuhinja in pralnica.

Upošteva je velikost norišnice, ki se nahaja v gradnji, upošteva je potrebo, da se uporabi pri raznih delih mnogo norcev in uvažuje koristi manjših troškov za napravo

in obrat, svetuje podpisani, da se ne napravi kuhinja na par, in svetuje tudi, da se napravi pralnica na roko.

Prostori so načrtani v taki velikosti, da se bode pozneje, ko se bode norišnica razširila in bi bilo potrebno, da se nadomeste radi večje udobnosti sedanje naprave z mehničnimi, izvršilo to brez vsake težkoče.

## IX. Voda.

Kakor je določila komisija, dobila se bode potrebna voda pod zemljo, kjer jo bode brez dvoma dovolj dobiti in katere pitnost je zajamčena.

Vrtanje, ki se je vže pričelo, bode razkrilo dosedaj še nepoznano, a toli zaželjeno kakovost vode našega kraja. Ako se upošteva drago črepanje, nakazalo bi se lahko za vsakega norca 150 litrov vode in tako računilo količino  $350 \times 150$  okroglo  $52 \text{ m}^3$  na dan, ki bi bila najmanjša količina, ki se svetuje. Toda, da se preskrbi za potrebe, ki bi nastale vsled eventuelnega povečanja zavoda, je potrebno, da se računa na vsako osebo 200 litrov, vsled česar naj bi se projektirala vodoshramba za  $70 \text{ m}^3$ , to je  $200 \times 350 \text{ l}$ . Sesalko za črepanje vode bode gonil električni motor. Moč za istega bode dajala centrala, ki se nahaja v mestu, ali pa lastna naprava. Voda se bode upeljala torej v vse norišnične prostore po ceveh; na isti način se bode upeljala tudi v male vodoshrambe; ta voda bode služila za škropljenje drevoredov in zalivanje vrtov kakor tudi za slučaj požara.

## X. Kanalizacija.

Kanalizacija naj bi se napravila, kakor je nasvetovala komisija, na odplaknenje. Vode iz kopalnic, grelnic in pomije kakor tudi vode iz pralnice se bodo stekale v posebne cevi iz kamnene, peščene in apnene zmesi, katere se bodo iztekale v celo vrsto posebnih jam, ki bodo služile za čiščenje voda.

Goste tvarine, katere pridrži prva jama, se bodo izčrepale s posebnimi sesalkami in se bodo uporabljale za gnojenje zemljišč. Z izčiščeno tekočino, ki se bode iztekala skozi cedila zadnje jame, se bode namakalo zemljišče v poljedelski koloniji.

## XI. Ograje.

Ne male važnosti so pri norišnicah ograje. Tozadevno se počaščuje podpisani opazati, da so se uvedle na dvoriščih pavilijonov nemirnih in polu-nemirnih, v modernih norišnicah sploh in v onih, katere je podpisani pregledal, ograje z  $1.80 \text{ m} - 2.00 \text{ m}$  visokimi lesenimi oboji. Le v Mayer-Öhling-u so se ogradila dvorišča s posebnimi, jako dragimi zidovi. Podpisani je mnenja, da naj bi se napravile ograje na pavilijonskih dvoriščih naše norišnice z debelimi oboji; te ograje so cene in praktične. Zemljišče sploh naj bi se ogradilo proti cesti z železno mrežo, postavljeno na podzidje iz kamna; ta ograja bi se lahko podaljšala za kakih petdeset metrov tudi ob straneh; ostali kos ob straneh naj bi se ogradil z gosto nasajenimi zimzelenimi rastlinami. Morebitna prememba, katero bi predlagal bodoči ravnatelj, se bode lahko izvršila brez velikih stroškov, ker se bode napravila ograja še-le tedaj, ko bode norišnica že dograjena, v dobi torej, ko bode ravnatelj vže imenovan.

Ko je deželni stavbinski urad dokončal podrobne načrte, predložil jih je deželni odbor skupno z omenjenim poročilom komisiji za gradnjo deželne norišnice. Ista se je sestala dne 6. junija 1904.

Pri tej seji se je sestavil sledeči zapisnik:



## Zapisnik

seje, katero je imela dne 6. junija 1904 komisija za gradnjo deželne norišnice.

Prisotni:

Deželni glavar komander vitez dr. Pajer - Monriva.

Cesarski svetnik in zdravnik mesta goriškega dr. A. Luzzatto.

Zdravstveni svetnik in primarij bolnišnice usmiljenih bratov, dr. Ernest Fratnich.

Tajnik kmetijskega društva, prof. Karol Hugues.

Deželni inženir Artur Glessig.

Zapisnikar, deželni tajnik Alojzij Pettarin.

Ko se je pregledal podrobni načrt deželne norišnice, otvorila se je razprava o predlogih glede tehničnih podrobnosti in splošnih del, omenjenih v priloženem poročilu deželnega stavbinskega urada z dne 23. aprila 1904 št. 1164.

Besedo dobi deželni inženir in razloži na podlagi podrobnih načrtov označene tehnične podrobnosti in splošna dela, jedernato jih utemeljuje; ko so se posamezne zadeve obširno pretresle in pregledale, sprejeli so se soglasno predlogi, zapopadeni v poročilu deželnega stavbinskega urada, s sledečimi premembami:

1. Kopalnice ad B št. 3 predlogov stavbinskega urada, imajo se napraviti iz umetnega kamna v obliki primernih krnic, da lahko jih uporablja primerno število umobolnih. Voda bode pritekala skozi pipo, katerih se ima napraviti vrh krnic toliko, kolikor norcev bode uporabljalo dotično krnico.

Za odtok vode ima služiti posebna cev.

2. Pisoarji ad B točka 4. predlogov stavbinskega urada, se bodo napravili, ako bode to pripravno, iz poliranih in lakiranih plošč iz peščene, kamnene in apnene zmesi; iste bode čistila vedno curljajoča voda.

3. Pralnica, predlagana pod B točka 4. na roko, se nadomesti z mehanično, kajti zdi se, da norišnica, ki bode imela delavne moči za kuhinjo, za vzdrževanje parkov, vrtov in poljedelske kolonije ne bode imela tudi sposobnih moči za pralnico na roko.

4. Konečno se še sklene opustiti misel na zgradbo posebne ločene molilnice; kot molilnica se bode rabil jeden izmed velikih prostorov, ki se nahajajo v paviljonih za delavce.

Sklenjeno in podpisano.

Pajer l. r.

Dr. A. Luzzatto l. r.

Inž. Glessig l. r.

Dr. Fratnich l. r.

Hugues l. r.

Pettarin l. r.

### c) O mejah zemljišča, določenega za gradnjo norišnice.

Odb. št. 358.

Da se določijo na norišničnem zemljišču, ki je last deželnega zaloga, na podlagi map, zemljeknjižnega vpisa in dejanske posesti, natančne in nedvomne meje in sicer v prisotnosti sosednih posestnikov, razpisal je deželni odbor z razglasom z dne 20. aprila 1904 št. 358, na dan 21. aprila razpravo, da se določijo izlepa meje. K tej razpravi so se povabili vsi sosedni posestniki in sicer:

1. Lassig Josip Francetov;
2. Lassig France Josipov;
3. Culot Anton r. Ivana in Ane ud. Blasizza;
4. Lutman Marija roj. Picciulin, žena Mihaelova;
5. Picciulin Ivan r. Ivana;
6. Culot Uršula roj. Turel in Culot France r. Matevža;

7. Pauletig Ivan in Anton r. Antona in Pauletig ud. Ana roj. Pavletig.
8. Bisiach Anton Andrejev ;
9. Zottig Terezija roj. Grapulin ;
10. Municipij goriški (kot zastopnik javne imovine, namreč občinske ceste parc. št. 607/3.

11. Županstvo šempetersko, (kot zastopnik javne imovine, namreč občinske ceste parc. št. 1889/7.)

Višeimenovani mejaši so se odzvali povabilu, bodisi osebno, bosidi po svojih pravnih zastopnikih ter se udeležili razprave na licu mesta, ki je pričela dne 21. aprila ob 3 popoldne, nadaljevala dne 22 in se zaključila dne 23. aprila 1904.

Kot zastopniki deželnega odbora so se udeležili razprave gosp. vitez Ivan Gasser civilni geometer, gosp. Artur Glessig, deželni inženir in deželni tajnik gosp. Alojzij Pettarin.

Ko so se določile meje pri vsakem sosednem zemljišču ob prisotnosti dotičnega mejaša in ko se je doseglo popolno sporazumljenje in so se priznale dotične mejne črte, postavili so se, ob prisotnosti lastnikov sosednih zemljišč z njihovim privoljenjem, mejniki, kateri so zaznamovani v planimetriji, ki je priložena zapisniku, z rimskimi številkami od I do vštverno XXIII. Mejniki so se postavili na zemljišču, ki je deželna lastnina; isti nosijo na strani, ki je obrnjena proti sosednim parcelam, črko **P**.

V znamenje popolne pritrditve zaznamovanih mejnih črt, podpisali so vsi udeleženci razprave dotični zapisnik.

#### **d) Poslopja za poljedelsko kolonijo.**

Odb. št. 4622.

Ko je deželni stavbinski urad pripravil podrobni načrt deželne norišnice z vsemi prilogami, potrebnimi za razpis dražbe, predložil je dne 7. julija 1904 pod odb. št. 4622 na deželni odbor poročilo, ki je merilo na to, da bi se izdala navodila za gradnjo poslopij, določenih za kmetijsko kolonijo, katera navodila naj bi odgovarjala psihijatričnim in zajedno tudi kmetijskim zahtevam. Stavbinski urad je izrazil v označenem poročilu mnenje, da bi se poslopja, določena za poljedelski oddelek, pričela lahko takoj graditi in sicer z ozirom na vže pričeta vinogradna dela (cepljenje trt), ki se bodo pozneje popolnila primerno razvoju, za katerega bode skrbel bodoči ravnatelj norišnice.

Poročilo deželnega stavbinskega urada se je odstopilo ravnatelju deželne trtnice, gosp. prof. Hugues-u, ki je razvil svoje misli v sledečem poročilu, predloženem deželnemu odboru dne 14. julija 1904:

#### **Visoki deželni odbor!**

Ena izmed največjih težkoč pri obdelovanju poljedelskih kolonij je nepretrgano delo tudi v dobi, v katerej se dela na prostem prekinijo vsled nepovoljnih vremen, kar se dogaja navadno po zimi; to se pa ponavlja tudi v daljših ali krajših dobah, t. j. jeseni in spomladi.

Intenzivni vrtni nasadi, ki zahtevajo mnogo dela, da se pripravijo zmesni gnoj, rogoznice, zaboji, topla tla, nadalje dela za kalenje v rastlinjakih in na to sledeče presajanje itd. nudijo neprestano opravilo v zaprtem od jeseni do spomladi; veliko del je navadnih, za katera ni treba, da imajo delavci posebno sposobnost, vajo ali razumnost, kajti vse je odvisno izključno od zmožnosti onega, ki delo odkaže, nadzoruje in vodi.

Podpisani priporoča torej, da se uvedejo v poljedelski koloniji deželne norišnice intenzivni vrtni nasadi.

Toda, razun intenzivnih vrtnih nasadov, nudi neprestano delo v zaprtem od oktobra do junija tudi deželna trtnica cepljenih trt.

Dela v trnici cepljenih ameriškanskih trt, kjer so se uvedla dela na stroj, katera je namislil in vodil podpisani v veliki napravi, ustanovljeni vsled naročila visokega deželnega odbora, izvršuje lahko vsakdo, kajti za ista ni treba posebne razumnosti ali vaje glede uporabljanja strojev, kakor tudi glede presajanja cepljenk.

Z novim mehničnim postopanjem, uvedenim v preteklej spomladi, kjer je delalo 50 žensk pri cepljenju s strojem in pri kalenju in nad 50 žensk pri presajanju, se je lahko delalo vsak dan od 6. zjutraj do 10. zvečer, in izredno tudi celo noč. Uspehi so presegli vsa pričakovanja.

Pri kalenju se ni poizgubil niti en odstotek; uspeh v celej napravi je bil tak, kakor še nikdar do sedaj.

Delo in priprave za cepljenje in kalenje se izvršujejo tako, da je popolnoma izključena nevarnost, da bi se kdo ranil ali kako drugače ponesrečil, kar dokazuje nad 300 tisoč cepljenk, ki so jih cepile kmetice, katerim je bilo to delo popolnoma nepoznano.

Tudi tu je vse odvisno od zmožnosti onega, ki organizira, vodi in nadzira zavod.

Vsled velike skušnje, ki jo je zadobil podpisani v pretekli dobi cepljenja potrjuje zopet, da bi bilo možno, uvesti v poljedelskem oddelku deželne norišnice tudi cepljenje in kalenje ameriškanskih trt, kjer bi se dalo pripraviti vsako leto nekoliko milijonov cepljenk.

Skušnja uči, koliko ogromnega dela zahteva 10 njiv zemlje obsegajoča deželna trtnica, ki se nahaja sedaj na zemljišču deželne norišnice; ta dela so jako enostavna, kakor n. pr. izruvanje trave, škropenje in žvepljenje trt, prekopavanje gredic, zalivanje, pobiranje mrčesov itd.

Ako bi številne moči neprestano delale od oktobra do aprila pri odbiranju ameriškanskih kolči, pri razvrščanju istih po premeru in slednjič pri zagrebanju v pesek itd, in ako bi delale številne moči pri cepljenju na stroj in pri kalenju, imelo bi v trtnici od maja do novembra veliko število žensk in možkih obilo dela, za katero ni treba ni razumnosti ni posebnih zmožnosti.

Deželna trtnica cepljenih ameriškanskih trt je velike važnosti za poljedelsko kolonijo v norišnici, ker se bodo v istej pripravljale na jako cen in racionalen način trte za obnovitev po trtni uši uničenih vinogradov naše dežele. Začetek poljedelske kolonije bode tvorila tedaj deželna trtnica, popolnjena z intenzivnimi vrtnimi nasadi.

V tem pogledu se opaža, da se bodo iste grelnice, ki bodo služile od oktobra do aprila za kalenje zelenjave, uporabile v aprilu in maju za kalenje cepljenk pri čemur se prihranijo napravni stroški.

Za dela pri intenzivnih vrtnih nasadih in za nadaljevanje cepljenja in kalenja ameriškanskih trt na norišničnem prostoru, zadostovale bodo začasno sledeče zgradbe:

1. **Delavnica**, ki se bode uporabila razun za kmetijska dela in za cepljenje pod streho, tudi za dela obrtne kolonije, t. j. za mizarska, krojaška, čevljarska in druga dela; tu bi se rabili motorji in mehnične priprave toli za kmetijska koli za obrtnijska dela.

2. **Klet** za zagrebanje ameriškanskih kolči, za shrambo zelenjave, poljskih pridelkov, vina itd; ta klet naj bi se napravila pod delavnico.

3. **Odprte lope**, ki naj bi se napravile ob straneh obeh dvorišč, ležečih na severu in na jugu delavnice; iste bi se uporabile za dela, ki se ne morejo izvršiti v označeni delavnici, za katera pa je potreben odprt, toda pokrit prostor.

4. **Grelnica** za kalenje cepljenk, zelenjave in cvetic.

5. **Svinjak**, kjer bi se spravljale iztrebljene vrtnine in kuhinjski izmečki itd.

6. **Gnojnjama**.

7. **Hišica** za čuvaja.

Od teh zgradb

- a) bodo morale biti lope pripravljene najdalje 15. oktobra t. l. za shrambo cepljenk, ki se imajo razprodati;
  - b) se bode začela uporabljati klet s 1. novembrom t. l. za ameriške trte;
  - c) se mora dovršiti delavnica do 1. marca 1905 za cepljenje na stroj;
  - d) mora biti grelnica že 1. marca 1905 oddana svojemu namenu.
  - e) ni nikake sile gradnja svinjaka, gnojne jame in hišice za čuvaja.
- Prilaga se obris omenjenih zgradb.

Spoštovanjem

Gorica, 14. julija 1904.

udani  
Hugues l. r.

Ko je deželni stavbinski urad pregledal to poročilo, vršila se je v tej zadevi dne 3. septembra 1904 pod predsedništvom deželnega glavarja seja, katerej so prisostvovali sledeči gospodje: zdravnika dr. Aron Luzzatto in dr. Ernest Fratnich, prof. Karol Hugues, deželni inženir Glessig in deželni tajnik. Hugues-ove obrazložitve so se pregledale, in naročilo se je deželnemu stavbinskemu uradu, da izdela podrobne načrte onih zgradb, ki se bodo imele postaviti v poljedelskem oddelku bodoče norišnice; zajedno se je naročilo stavbinskemu uradu, da predloži načrte komisiji v pregled.

#### f) Dražba za oddajo gradnje deželne norišnice.

Odb. št. 4886, 6497.

Deželni stavbinski urad je predložil s svojim poročilom dne 20. julija 1904 pod odb. št. 4886 podroben načrt deželne norišnice skupno z vsemi prilogami, potrebnimi za razpis dražbe.

Deželni odbor je odposlal z dopisom z dne 5. avgusta 1904 prepis načrta c. kr. namestništvu, da ga potrdi.

C. kr. namestništvo je pregledalo podrobni načrt ter ga vrnilo z dopisom z dne 17. septembra 1904 št. 23.076, v katerem je izjavilo, da nima kot nadzorovalna oblast v smislu §§ 1 in 3 zakona z dne 30. aprila 1870, drž. zak. št. 68, nič proti podrobnemu načrtu in da se ima smatrati ta slednji kot sposoben za izvršitev.

Priporočilo je le deželnemu odboru naj mu svoječasno naznani, kak sistem se je izbral za odstranitev smeti.

Dne 10. oktobra se je razpisala pod odb. št. 6397 dražba za oddajo gradnje deželne norišnice; kot zadnji rok za vložitev ponudb se je določil 8. november.

Razpis dražbe se je razglasil najobširnejše; medtem so se razpoložili podrobni načrti v sobi deželnega stavbinskega urada, da jih pregleda lahko občinstvo sploh in posebno interesenti.

Razglasitev dražbe — kakor tudi čin, ki je zaključil pripravljavno delo velike deželne ustanove — naznanil je deželni glavar še posebej znanemu inženirju gospodu Braidotti-ju iz Trsta in slavnemu dr. Paetz-u iz Alt-Scherbitz-a ter jima izrazil pri tej priliki ponovno živo priznanje deželne uprave za pomoč, katero sta izkazala pri določitvi in izdelanju načrta za norišnico.

Do dne, ko je rok spadel, vložile so se štiri ponudbe; vsaki je bila priložena varščina 20.000 kron.

Nobena ponudba pa se ni mogla sprejeti, vsled česar se je dne 10. decembra 1904 razpisala vnovič dražba in kot zadnji rok za vložitev ponudbe se je določil 27. december.

Dela so se oddala začetkom leta 1905; tozadevno se bode poročalo v prihodnjem poročilu.

## Deželna trtnica.

### a) Pogajanja z visoko vlado.

Odb. št. 1859, 4883  
6536, 9005, 8312.

Predno se obrazloži akcija deželnega odbora v prid vinoreje v naši deželi z ustanovitvijo deželne trtnice na onem delu bodoče deželne norišnice, ki je določen za poljedelsko kolonijo, zdi se potrebno, omeniti ukrepe deželnega odbora, kateri so stremili za tem, da bi podelila cesarska vlada materialne podpore v oni meri, kakor jih vže več let podeljuje drugim deželam; nadalje je treba omeniti, zakaj se c. kr. vlada odločno brani ne samo podpirati trtnico, katero je ustanovila deželna uprava, marveč tudi dovoliti za drugo dobo cepljenja naprošene amerikske kolči.

Omenja se, da je deželni odbor poizvedoval, kolikor se tiče darežljivosti c. kr. vlade napram drugim deželam na sličnem polju, neposredno pri dotičnih deželnih odborih.

Da bode obrazložba tega, kar sledi tu spodaj, jasnejša, omeniti se mora dopis na c. kr. namestništvo z dne 5. septembra 1903 št. 4808 (glej poročilo preteklega leta str. 44) in spomenica z dne 14. novembra 1903 št. 7805, naslovljena na c. kr. poljedelsko ministerstvo in v prepisu odposlana tudi c. kr. namestništvu (gl. poročilo preteklega leta str. 51.)

Z navedenim dopisom se je zopet obrazložila namestništvu akcija, o kateri je sklepal visoki deželni zbor vže leta 1901 in ki je stremila za tem, da se prepreči popolna katastrofa vinorejstva v naši deželi: c. kr. namestništvo se je naprosilo, da bi odredilo svojega zastopnika v komisijo za vino- in sadjerejo, katero je namislil deželni zastop; nadalje se je namestništvo naprosilo, naj bi izposlovalo na pristojnih mestih za označeno napravo izdatno podporo. Pri tej priliki se je omenjena oblast obvestila, kake svote je dal visoki deželni zbor na razpolago za ustanovitev osrednje trtnice; zajedno se ji je naznanil program, zadevajoč ustanovitev trtnic-podružnic v raznih vinorejskih središčih naše dežele.

Ko so se pripravljavna dela za deželno trtnico vže pričela, odposlal se je c. kr. namestništvu, dodatno k višeozačenemu dopisu, drug dopis z dne 11. novembra 1903 št. 7665, v katerem se je obnovila prošnja, naj bi se odredil vladni zastopnik v vinorejsko komisijo in naj bi se podelil naši deželi del onih bogatih podpor, ki se podeljujejo letno in stalno drugim deželam, katere so ustanovile, in sicer z v l a d n i m p r i v o l j e n j e m, slična podjetja.

V spomenici, naslovljeni na c. kr. poljedelsko ministerstvo, obrazložil se je program ustanovitve trtnic v naši deželi in omenila se je osrednja deželna trtnica v Podturnu; ministerstvo se je tudi naprosilo, naj bi podelilo brezplačno ali po znižanih cenah 400 tisoč kolči in 2—3 tisoč bilf, najboljše in najrazličnejše vrste.

Vis. vlada je odgovorila na omenjeni dopis in spomenico z namestništvenim dopisom z dne 8. februarja 1904 št. 4445 V/II. Odgovor se glasi:

„Odnosno na tamkajšnja dopisa z dne 5. septembra 1903 št. 5808 in 25. novembra 1903 št. 7805 in na spomenico, odposlano neposredno c. kr. poljedelskemu ministerstvu dne 14. novembra 1903 pod števil. 7805, obvešča se deželni odbor, da je označeno ministerstvo izjavilo z odlokom z dne 4. februarja 1904 števil. 30425/2158 ex 1903, da v nikakem slučaju ne more jemati za leto 1904 v poštev zadeve glede podelitve državne podpore za deželne trtnice, ki bi se ustanovile v onih krajih dežele goriško-gradiščanske, ki so okuženi po trtni uši.

Za leto 1905 bi se počelila državna podpora le tedaj, ako bi deželni odbor — kakor je poljedelsko ministerstvo vže opetovano povdarjalo — dopustil, da bi imelo namestništvo oziroma organi - strokovnjaki označenega ministerstva upliv na to, kako se ima izvršiti akcija in posebno pa na razpečavanje trt (bilf in cepljenk) in kadar bo de namestništvo koncem leta poročalo na podlagi mnenj omenjenih strokovnjakov c. kr. poljedelskemu ministerstvu o odgovarjajočem pričetju akcije in sicer, za sedaj o ustanovitvi osrednje deželne trtnice.

Končno se deželni odbor vabi, da dološlje namestništvu koncem leta 1904 izkaz vseh dosedanjih tozadevnih stroškov, da se predloži poljedelskemu ministerstvu.

Ministerstvo si tudi pridružuje, da dá pregledati v tekočem letu po svojih organih - strokovnjakih, proračune.“

Deželni odbor je odgovoril na ta dopis dne 29. julija 1904 pod št. 4883; ker obsega ta dopis popoln pregled te zadeve, navede se tu v celotnem obsegu:

„Akcija, zadevajoča pospeševanje vino- in sadjereje, o katerej je sklepal visoki deželni zbor v seji dne 20. septembra 1901 in katero je zopet potrdil s svojimi sklepi z dne 18. julija in 20. decembra 1902, tvorila je predmet dolgega dopisovanja med c. kr. namestništvom in podpisanim deželnim odborom.

Da se pokaže le dopisovanje zadnjega časa, navedejo se tu dopisi deželnega odbora, ki so, dopis z dne 5. septembra 1903 št. 5808, z dne 11. novembra 1903 št. 7665 in z dne 25. novembra 1903 št. 7805 in namestništveni odgovori na te dopise z dne 26. decembra 1903 št. 33057, z dne 28. januarija 1904 šte. 1919 in z dne 8. februarija 1904 št. 4445.

C. kr. namestništvo je že v začetku izjavilo, da ne more podpirati označene deželne akcije ni moralno ni materijalno ter se je sklicevalo na to, da nameruje ustanoviti deželni odbor komisijo za vino- in sadjerejo z enakim delokrogom, kakor bi ga imela komisija za vinorejo, katero je namislilo c. kr. namestništvo in katero omenjata tamkajšnja dopisa z dne 13. novembra 1897 št. 23920 in z dne 21. decembra 1900 št. 29028.

Težkoče, ki bi ovirale c. kr. namestništvo udeležiti se deželne akcije, bi obstojale v tem, da bi se ustanovili v eni in istej deželi dve nalični komisiji, kakor tudi v tem, da je deželni odbor vže z dopisoma z dne 24. novembra 1897 št. 5594 in z dne 2. januarija 1901 št. 7408 pritr dil ustanovitvi c. kr. komisije za vinorejo.

Deželni odbor je vže omenil, da se istočasni obstoj vladne in deželne komisije ne more smatrati kot pleonastična ovira, pač pa se mora upoštevati kot ugodna združitev dveh akcij, ki strerita za tem, da se doseže uspeh, kateri bi bil za deželo velike koristi.

C. kr. namestništvo se opozarja na tukajšnji dopis z dne 5. septembra 1903 št. 5808.

Da se pa dožene na popolnoma jasen način, da bi označena združitev obeh komisij ne bila brezpotreben upravni akt in tudi da bi ne bila v škodo dežele, pozivedoval je deželni odbor, kake razmere da vladajo tozadevno v drugih vinorejskih deželah naše monarhije.

Z veseljem naznanja danes deželni odbor c. kr. namestništvu, da so izpadla pozivedovanja popolnoma tako, kakor je podpisani vedno povdarjal.

Deželni odbor štajerski na primer je naznanil, da je obstojala v tamošnji deželi, v pospeševanje vino- in sadjereje, razun intenzivne deželne akcije, tudi c. kr. komisija za vinorejo, slična onej, ki bi se imela ustanoviti pri nas.

Visoka vlada, ne samo da ni videla v obeh vsposednih akcijah nikakih ovir, marveč zdi se, da je spoznala to zadevo jako hvalevredno, kar se sklepa iz tega, da po-

deljuje iz državnih sredstev v povzdigo deželne akcije izdatne stalne in visoke letne svote.

Z dopisom z dne 21. decembra 1900 št. 29028,II, naznanilo je c. kr. namestništvo deželnemu odboru, da nameruje ustanoviti v naši deželi c. kr. komisijo za vinorejo, ki bi bila slična onej, ki obstoji na Nižjeavstrijskem.

Iz tega, kakor tudi iz dejstva, da c. kr. namestništvo ne misli podpirati deželne akcije za vino- in sadjerejo, dalo bi se sklepati, da na Nižjeavstrijskem, ki ima služiti za ustanovitev c. kr. komisije v naši deželi kot vzgled, ne obstoji združena avtonomna in vladna akcija v prid vinoreje.

Deželni odbor nižjeavstrijski pa je naznanil podpisnemu deželnemu odboru ravno nasprotno in domneva se, da ravno to donša deželi velikih koristi.

Da se izogne nadaljnim obširnostim, ne navaja deželni odbor popolnoma enakih razmer, ki vladajo na Kranjskem, kjer se je erarski denar naravnost razsipal, da se je le pospešila deželna akcija v prid vinoreje; ta akcija se je lepo razvila zraven c. kr. komisije za vinorejo in drugih državnih naprav pospešujočih vinorejski napredek.

Brez dvoma je vladin namen, postopati v naši deželi po istih upravnih načelih, ki so donesla drugod toliko koristij; iz višeeomenjenega zatorej jasno sledi, da je nastal vladin namen, da ne pusti namreč uspevati deželne akcije za vinorejo, vsled nesporazumljenja, katero se danes poravna uvaža neizpodbitne dejanske okoliščine.

Deželni odbor upa, da postane c. kr. namestništvo drugačnih misli in da bode brezdvomno uspešno podpiralo deželno akcijo, da bodo naši kraji vsaj deloma deležni onih materialnih podpor, katere visoka vlada darežljivo podeljuje drugim deželam za slične akcije.

Visoka vlada bi morala biti napram naši deželi prav za prav darežljivejša kakor proti drugim deželam, kajti pri nas je vinoreja v nekakih krajih jako važen, v nekaterih krajih pa naravnost edini faktor javnega gospodarstva; ako skrbi visoka vlada za vinorejo v onih krajih, kjer ni ta vrsta kmetijske obrti velike važnosti, morala bi veliko več skrbeti za naše dežele, kjer tvori obvarovanje vinoreje predpogoj, da se zabrani splošni ekonomični propad in s tem beda in da se obvaruje davčna moč naše dežele, na katero morajo računati država in autonomne uprave.

Sicer je visoka vlada vže pokazala, da ne nameruje popolnoma zapustiti deželne akcije v prid vinoreje, kajti čeprav se niso še pojasnila višeeomenjena nesporazumljenja med deželno upravo in c. kr. namestništvom, v zadevi obstoja deželne in državne akcije, katere uspevanje je danes dokazano, podelila je podpisnemu deželnemu odboru z dopisom z dne 28. januarja t. l. št. 1919, 100.000 kolči ameriških trt za deželno trtnico.

Potrebno je, da se na tem mestu omeni, da se ima smatrati deželna trtnica ameriških trt kot prvi korak praktične vinoreje, kar je sicer deželni odbor obširno razpravljal in utemeljil vže z dopisom z dne 11. novembra 1903 št. 7565.

C. kr. vlada je omenila v svojem dopisu z dne 8. februarja 1904 št. 4445, da je pripravljena podeliti deželni trtnici še nadaljne metrijalne podpore ter dala razumeti, da je pripravljena podpirati našo deželo na isti način, kot podpira z državnimi denarnimi sredstvi Štajersko, Kranjsko itd.

Visoka vlada pa je stavila deželni upravi pogoj, da se dovoli državnim tehnično-kmetijskim organom upliv v deželni trtnici.

Deželni odbor si usoja omeniti, da je označeni pogoj topla želja deželne uprave. Ta želja se je izrecno povdarjala, odkar se vrše pogajanja glede akcije v prid vinoreje med c. kr. namestništvom in podpisanim deželnim odborom.

Deželni zbor, in izvršujoč voljo deželnega zbora deželni odbor, je že od prvega začetka ponudil c. kr. namestništvu, naj bi odredilo svojega zastopnika v deželno komisijo za vino- in sadjerejo, in le višenavedeno nesporazumljenje ni dopuščalo c. kr. namestništvu, izvrševati v označeni deželni akciji oni vpliv, ki se mu je toli ponujal.

Deželni odbor jema zatorej hvaležno na znanje, da je c. kr. namestništvo z navedenim dopisom z dne 8. februarja 1904 št. 4445 sprejelo od podpisanega ponovno stavljeni predlog t. j. da hoče Isto sodelovati pri deželni akciji v prid vino- in sadjereje; sedaj pričakuje deželni odbor, da naznani c. kr. namestništvo osebo, ki bo zastopala visoko vlado v deželni komisiji, o kateri je sklepal visoki deželni zbor v svoji seji dne 20. septembra 1901. Ko bode podpisani o tem obveščeni, bode ukrenil potrebno, da se sestavi komisija, kar je bilo do sedaj nemogoče.

Vzame se tudi na znanje, da odpade s tem namestništveno naznanilo z dne 26. decembra 1903 št. 33057.

Deželni odbor si usoja omeniti, da se je ustanovila osrednja deželna trtnica povsem pravilno, ter da je uspeh akcije vže sedaj dovoljen in da nadkriljuje isti najoptimističnejša pričakovanja; seveda se ne morejo predvidevati nesreče, ki jih more še prizadeti nevidna višja moč, predno se nasadi dovršijo. Ker se je ponudil c. kr. namestništvu vpliv, o katerem je govora v drugem odstavku opetovano omenjenega dopisa z dne 8. februarja 1904 št. 4445, pridržuje si deželni odbor poročati svoječasno o označeni akciji v smislu tretjega odstavka istega dopisa, da se bodo podelile potem denarne podpore, katere je c. kr. namestništvo blagovolilo obečati. Deželni odbor si usoja poročati, da je potrebno vže sedaj organizirati in pripraviti vse kar treba za kalenje trt na ameriskem deblu, da bode popolnoma vse pripravljeno in urejeno za nemoten razvoj prihodnje akcije. V to svrhu pride v prvi vrsti v poštev priprava materiala za cepljenje in posebno ameriskega materiala.

Vzpodbujen po besedah c. kr. namestništva, usoja si deželni odbor prositi, da dokaže Isto vže sedaj svoje zanimanje za delovanje deželne uprave, katero je namenjeno pospeševanju vinoreje; to zanimanje naj bi obstojalo v tem, da podeli iz državnih trtnic in če mogoče iz trtnic, ležečih v okuženih krajih 500 tisoč ameriskih kolči, in sicer 400 tisoč kolči *Rupestris-Monticole* in 100 tisoč kolči *Riparia Portalis*, katere bi merile najmanj 7 milimetrov v premerju in bi bile primerne za cepljenje in kalenje v zabojih; ta material bi se uporabil v prihodnji dobi kaljenja.

Kakor vže višjeomenjeno, podelilo je c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 28. januarja 1904 št. 1919 tudi za nasad, ki je sedaj v delu, 100.000 ameriskih kolči od 400.000 kolči, ki jih je dežela prosila.

Da se je število kolči tako znatno znižalo pripisovati je najbrže dejstvu, da je bila vložena prošnja jako pozno. Deželni odbor upa, da bode predležeča prošnja, ki je vložena pravočasno, uslišana v polnem obsegu.

Naproša se c. kr. namestništvo, da odgovori na ta dopis, v kolikor se tiče podelitve ameriskih trt, še tekom meseca oktobra, kajti inace bi bil deželni odbor primoran priskrbeti si potrebni ameriski material pri zasebnikih.

C. kr. poljedelsko ministerstvo ni spremenilo, kljub višenavedeni obrazložbi deželnega odbora, svojih nazorov napram akciji deželne uprave, kar je razvidno iz namestništvenga dopisa z dne 15. novembra 1904 št. 32432/II., ki je došel deželnemu odboru v odgovor na označeni dopis št. 4883.

Ta odgovor se glasi:

„Vsled odloka c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 7. novembra 1904 št. 28.094, počaščuje se c. kr. namestništvo naznaniti deželnemu odboru v odgovor njegovega dopisa z dne 29. julija 1904 št. 4883, to-le:



„C. kr. poljedelsko ministerstvo nima povoda spremeniti svojih nazorov, katere je do sedaj povdarjalo glede na sklepe visokega deželnega zbora goriškega, zadevajoče ustanovitev komisije za sadjerejo ter vstraja pri tem, da je odreditev vladnega zastopnika v omenjeno komisijo nedopustna.

Namen, ki ga hoče doseči deželni odbor z označeno akcijo, postaja čim dalje jasnejši in bati se je, da zapusti popolnoma ono smer, ki jo je zasledoval do sedaj s pomočjo državne uprave v povzdigo vinoreje v deželi goriško-gradiščanski. Pri tem stanju stvari bi se v komisiji za vino- in sadjerejo nič ne spremenilo, ako bi se odposlal tja državni zastopnik, kajti, ako se sestavi komisija tako, kakor namerava deželni odbor, ni dvoma, kaki bi bili sklepi komisije.

Kar je izjavilo c. kr. poljedelsko ministerstvo z odlokom z dne 4. februarija 1904 št. 30425 1903 (namestništveni dopis z dne 8. marca 1904 št. 4445,) se je menilo le za slučaj, da se doseže glede sestave programa za deželno akcijo in glede kontrole po državnih organih-strokovnjakih, kako se izvrši program, z deželnim odborom sporazumljenje. Ker ni deželni odbor v tem pogledu ničesar ukrenil, ne more se poljedelsko ministerstvo natančneje baviti z zadevo o materialnem podpiranju označene akcije, ker ni zajamčena primerna uporaba denarja in dotičnega materialja.

Opomni se, da bi poljedelsko ministerstvo na nikak način ne moglo podeliti deželnemu odboru znatne množine ameriškkih kolči za prihodnjo dobo cepljenja, ker država ni nakupila za leto 1904/1905 ameriškega materialja za pomnoženje rezerv c. kr. namestništva, razun one množine trt, katere ima založiti uprava škofijske prebende na Krku v smislu pogodbe, tako, da je izključeno, da bi se mogla množina trt, ki se rabi v državni upravi, znižati.“

Predno se navede, kar je odgovoril deželni odbor na to obvestilo, omenja se sledeče :

Deželni odbor je izdal dne 12. avgusta 1904 pod št. 5378 razglas, zadevajoč prodajo ameriškkih cepljenih trt in bilf iz deželne trtnice v Podturnu. Ker je izdal mestni magistrat dne 13. 2. 1904 pod št. 2046, za vse goriško mestno okolišče prepoved glede izvoza trt, in z ozirom na to, da bi prihajale mogoče prijave za nakup trt tudi iz onih občin, ki niso še okužene po trtni uši, opomnilo je c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 23. avgusta 1904 št. 26502 deželni odbor, da se smejo prodajati trte le v one občine, ki so sprejete v okrožje okuženo po trtni uši, katero je določeno v smislu namestništvenega odloka dne 23. februarija 1904 dež. zak. št. 11.

Nadalje se je deželni odbor opozoril, da sme dovoliti izvoz trt v druge občine, katere niso zapopadene v označenem okolišču, v smislu zakonov le c. kr. poljedelsko ministerstvo.

C. kr. namestništvo je postopalo s to obvestitvijo v smislu zakonov, torej ni preostajalo drugega, kot obrniti se do poljedelskega ministerstva za tozadevno dovoljenje.

Na podlagi mnenja pristojne tehnične oblasti, naslovil je deželni odbor na c. kr. poljedelsko ministerstvo, potom c. kr. namestništva, dopis z dne 5. oktobra 1904 št. 6536, v katerem je omenjal, da je v naši deželi le nezaten del celega vinorodnega zemljišča, ki ni še bil uradno proglašen okuženim, kar je razvidno iz statističnih objav c. kr. poljedelskega ministerstva. Omenilo se je nadalje, da, ako so došla naročila za trte, cepljene na ameriškem debelu, iz onih krajev, ki niso še uradno proglašeni okuženimi, je to le pričalo, da so se hoteli dotični naročniki zavarovati pred nevarnostjo okuženja po trtni uši. Deželni odbor je bil primoran pod lastnim nadzorstvom in na svojo odgovornost razkužiti trte iz deželne trtnice v Podturnu pred odpošiljatvijo, v vodi, segreti do 53° C., da pomaga s tem označenim naročnikom pri njihovem brambnem delu in odstrani zajedno nevarnost okuženja.

Upošteva je veliko dobroto, ki bi je bili deležni vinorejci cele naše dežele, kateri bi si lahko nabavili po zmernih cenah cepljene trte na ameriskem deblu in ameriskanske bilfe v obnovitev po filokseri okuženih vinogradov, naprosilo se je c. kr. poljedelsko ministerstvo naj bi ukrenilo potrebno, da bi se smel prodajati omenjeni material, kateri bi se pod nadzorstvom in na odgovornost deželnega odbora razkužil, tudi v one občine, glede katerih se ni še objavila prepoved.

C. kr. namestništvo je poslalo deželnemu odboru odgovor poljedelskega ministerstva z dopisom z dne 26. novembra 1904 št. 33370, kateri se glasi:

„C. kr. poljedelsko ministerstvo je sporočilo z odlokom z dne 14. novembra 1904 št. 30330, da mu ni mogoče ugoditi prošnji z dne 5. oktobra t. l. št. 6536, zadevajoči dovoljenje za izvoz trt iz deželne trtnice v Podturnu v občine, ki niso okužene po filokseri, katere trte bi se še poprej razkužile v 53° C. topli vodi pod nadzorstvom deželnega odbora.

Pred vsem je težko dovoliti deželnemu odboru olajšave, katere bi z isto pravico zahtevale tudi druge osebe, ki so v sličnem položaju in katere bi služile, kakor se domneva, v prvi vrsti v to, da se zagotovi razprodaja cepljenih bilf in ameriskanskih bilf iz deželne trtnice.

Cene, katere je določil deželni odbor za trte (15 kron in 4 krone za 100 cepljenk, oziroma za 100 ameriskanskih bilf), niso toli nizke, da bi mogle privabiti zadostno število kupcev iz onih občin, v katerih ni še do sedaj velika potreba, pričeti z nasajanjem trt.

Istotako se mora upoštevati okolnost, da ni zajamčeno, da bi izjemo prepisa, veljavnega za trgovino z vinskimi pridelki v deželi goriški, v prid deželnega odbora, sprejelo ljudstvo, katero se zanima za vinorejo v prizadetih krajih, brez odpora.

Ako bi se trte v 53° C. topli vodi dobro razkužile, bi se trtna uš seveda ne mogla razširiti; kakor se zdi, pa bi to mnogo škodovalo trtam, ki imajo korenine (katere edine bi se smele prodajati.) Ako se uvaža, kako so korenine, posebno tanjše, občutne proti zunanjim uplivom, mora se smatrati označeno razkuženje kot koreninam škodljivo. Nikakor se ne sme sklepati, da bi nalik kolčem prenesle tudi bilfe razkuženje v 53° C. topli vodi.

Vsled višeznačenih pogojev je bilo potrebno, da pojasni deželni odbor položaj, v kolikor bi bilo to mogoče, in da odstrani ono nesporazumljenje, katero je očitvidno težilo državne oblasti liki pogubna mora.

V to svrhu je odposlal deželni odbor na c. kr. namestništvo dopis z dne 5. decembra 1904 št. 8312, ki se glasi tako-le:

„Deželni zbor poknežene grofovine Goriške in Gradišćanske je svoječasno sklenil ustanoviti komisijo, katera bi se pečala s pospeševanjem vino- in sadjereje, in sicer je sklepal o tej zadevi v sejah z dne 20. septembra 1901, 18. julija in 29. decembra 1902.

Deželni zbor je imel namen, koristiti s temi sklepi deželi in popolniti v akciji za vino- in sadjerejo ono pomanjkljivost, katera se v deželi splošno občuti in katero je deželni zastop kot vesten tolmač potreb, po njem upravljenih krajev resno nameraval odpraviti.

Deželni zbor je želel, da bi deloval tozadevno sporazumno z visoko vlado in da bi ga država podpirala moralno in materialno. Stvari pa so se zasukale drugače in sledilo je dolgo in brezpotrebno dopisovanje med visoko vlado in podpisanim deželnim odborom, dočim bi se bila morala razviti za deželo koristonosna akcija.

Namesto živahnega delovanja v povzdigo poljedelstva je nastal brezpotreben birokratičen prepir, katerega prav gotovo ni provzročil deželni odbor.

Deželna uprava je bila prepričana, da sme pričakovati od visoke vlade podpore za označeno akcijo, in to, ne samo ker si je bila v svesti, da napravi delo, ki ga de-

žela želi in zahteva, kar je deželni zastop izrazil z višecomenjenimi sklepi, marveč tudi, ker je visoka vlada slične akcije v drugih vinorejskih deželah naše monarhije krepko pospeševala in znatno podpirala z državnimi sredstvi.

Ne naštevajo se znova one srečne dežele, ki imajo istotako skrbeti za povzdigo vino- in sadjereje, katere pa so si v svesti največjih simpatij visoke vlade, ki, ne samo da jih ne ovira v njihovem delovanju, marveč jih še podpira z obilimi denarnimi sredstvi iz državnih blagajn, da zamorejo doseči na ta način hitreje in lažje začrtan namen; dovolj je, ako se sklicuje deželni odbor na svoj dopis z dne 29. julija t. l. št. 4883.

Ako je bil pregovor „quod licet Jovi, non licet bovi“, kedaj na mestu, je to gotovo v konkretnem slučaju; to, kar visoka vlada v privilegiranih deželah, t. j. Štajerski, Kranjski, Nižje Avstrijski, z velikodušno pomočjo pospešuje, zdi se, da se mora uničiti že koj začetka pri nas, ki živimo na skrajnem delu monarhije in ki nas jemljejo med zadnjimi v poštev, kadar imamo nujne potrebe. Jasno je, da se izvršuje dvojna mera, ena za dežele, katerim je vlada naklonjena in jim podeljuje visoke zneske, druga pa za nas katera obstoji v tem, da nas ponižujejo zavračajo brez vsakega razloga.

Tamkajšnji dopis z dne 15. novembra 1904 št. 32433 II ni ovrgel razlogov dopisa, podpisanega deželnega odbora z dne 29. julija 1904 št. 4853.

V označenem tamkajšnjem dopisu je rečeno, da se akcija, katero je namislil deželni odbor, popolnoma razlikuje od dosedanjega vladnega postopanja v pospeševanje vinoreje v naši deželi.

Ako bi bilo blagovolilo c. kr. namestništvo sporočiti le eno besedo, le eno kakosibodi navedbo, ki bi pričala o tej razliki, bi mu bil deželni odbor lahko odgovoril; ker ni bil nikdar namen deželnega odbora nasprotovati temu kar visoka vlada stori, je storila ali bode storila v prosep poljedelstva sploh in osobito v prid vinoreje, bi se bilo lahko že s prvega začetka uredile stvari tako, da bi se obe akciji, deželna in državna, popolnili in se vzajemno podpirali.

Toda c. kr. namestništvo molči v tem pogledu, vsled česar je nemogoče kaj odgovoriti.

Deželni odbor ne more razumeti, kako more c. kr. namestništvo smatrati škodljivim program dežele, ki stremi za tem, da se preskrbe na racionalen način dobre cepljenke evropskih trt na ameriskem deblu, s čemur se omogoči posestnikom nabaviti si po nizki ceni materijal, potreben za hitro obnovev po trtni uši uničenih vinogradov.

To se zdi kot nekaka drzna obsodba, kakor bi nameraval deželni zbor s svojimi označenimi sklepi delovati proti koristim dežele in kakor bi posamezni deželni poslanci napravili tak pogrešek, da bi uničevali najvažnejši del kmetijske ekonomije v naši deželi.

„To pa bi bilo nezapopadljivo, kajti, sestava deželnega zastopa, ki obstoji večinomoma iz zastopnikov kmečkega prebivalstva, izključuje vsako tako možnost, ako bi se ne hotelo misliti, da ne pozna ta deželni zastop svoje lastne hiše in najprvotnejšega čuta, ki je pač instinkt, varovati samega sebe.

Toda, ako bi se ne hotela upoštevati ta dokazovanja, kako naj si tolmači deželni odbor dejstvo, da so se pričele v drugih deželah obširne slične akcije, ne da bi videla vlada v tem kako škodo in ne da bi zapazila kako razliko od vladinega postopanja?

Kako naj si tolmači nadalje deželni odbor okoliščino, da ni videla visoka vlada n. pr. na napravi deželne trtnice za cepljenje trt na Štajerskem nikake razlike od svojega postopanja itd. itd. marveč je oddala deželni upravi celo državne trtnice v oskrbovanje?

In ako nasprotuje naprava deželne trtnice v naši deželi delovanju visoke vlade, kako to, da so obstojale leta in leta in obstoje še sedaj zasebne trtnice cepljenih ame-

rikanskih trt, katerim dela dežela mogoče neljubo konkurenco s svojo nesebično akcijo, ki ne stremi za dobičkom, pač pa za tem, da pomaga poljedelcu?

Ako smatrajo dežele ustanovitev posebnih trtnic za cepljenje ameriških trt splošno kot nujno in neobhodno potrebno delo, da se izogne s tem pretečim ekonomičnim škodam ki bi sledile, ako bi se uničili po trtni uši okuženi vinogradi, kar priča inicijativa, katero je dala na tem polju Štajerska, Nižje Avstrijska, Kranjska, Tirolska itd. in katero je visoka vlada toplo in velikodušno podpirala moralno in materialno, je deželni odbor prepričan, da so slične trtnice cepljenih ameriških trt kot velika in neporečena potreba za našo deželo; nesmiselno bi bilo zahtevati, da si mora vinorejec v onih krajih kjer so obdelavne vrste mešane in kjer mora isti vsled tega pri raznih vrstah obilo delati, kar mu odvzame ves prosti čas, posebno v oni dobi, ko se imajo trte cepiti, nasaditi in ko se ima trtnica nadzirati, sam pripravi cepljenke, potrebne za obnovitev okuženih vinogradov.

Opaža se tudi, da je izgubilo cepljenje po stari metodi svojo veljavo, odkar so se dosegli zadnji uspehi s kalenjem cepljenk; za kalenje pa je treba obilega dela v posebnih napravah, ki imajo potrebne tehnične moči in orodje na razpolago, s katerim je možno hitro in sigurno delati.

Ti razlogi podkrepljajo povsem akcijo visokega deželnega zbora glede cepljenih ameriških trt; ta akcija je za našo deželo vsled posebnih kmetijskih razmer in vsled razmer poljedelcev onih krajev, kjer se obdelujejo mešane obdelavne vrste, bolj potrebna, kakor marsikje drugje.

Vsled izjave visoke vlade, katera nasprotuje inicijativi in programu naše dežele, odločila se je deželna uprava, da nadaljuje na svoje troške, dokler se ne pojasnijo nespোরazumljenja, svojo nalogo tudi brez prostovoljne in velikodušne podpore vis. vlade, katera naravnost razsiplje denar v slične namene v drugih deželah.

Deželna uprava je mislila, da bode visoka vlada dovolila, da se razvije delo te dežele brez ovir, pred vsem, ker je bilo navezano izključno na deželna denarna sredstva. Toda tudi ta up je kruto razdejal tamkajšnji dopis z dne 26. novembra 1904 št. 33370 II.

Deželni upravi se zdi, da je § 19. deželnega pravilnika, ki določuje, da ima dežela v prvi vrsti skrbeti za poljedelstvo, dober argument, da bi se jej dovolilo, da sme nadaljevati svoje skromno in vestno delo, ki vodi do blagostanja, posebno, ker je § 19. določilo ustavnega zakona, deželnega statuta, državnega temeljnega zakona, katere smo vajeni spoštovati.

Deželi se tedaj ne dovoli, da bi oddajala svoje cepljenke in bilfe v občine ki niso še uradno proglašene kot po trtni uši okužene, dasi dežela jamči, da bi se iste pred prodajo na njeno odgovornost razkužile.

C. kr. namestništvo opaža v svojem utemeljevanju, da je imelo prošeno dovoljenje za prodajo cepljenk, katere bi se poprej razkužile, tudi v one občine, ki niso bile še uradno proglašene kot okužene, edini namen, zagotoviti si spečanje pridelkov naše deželne trtnice; namestništvena utemeljitev ne more se vzeti v resen poštev; pred vsem, ker je nemogoče dokazati, da je dovedlo deželni odbor do te prošnje stremljenje za dobičkom; nadalje služi kot jasen protidokaz namestništvene trditve ogromno število prošenj, katere so vložili vinorejci naše dežele za nabavo cepljenk; to število, ne samo da jamči za spečanje cepljenk, marveč dokazuje tudi, da je treba razširiti deželno trtnico, da se zadosti potrebam prihodnjih let.

Namen deželnega odbora, postaviti se špekulacijam zasebnih trtnic v bran, je popolnoma dosežen že v prvem obratnem letu, kljubu neizogibnim težkočam pri napravi, ki so se izkazale vsled opozicije zasebnih trtnic, katerim je pretila nevzdržljiva konkurenca.

Kolikor se tiče opazke, da bi z vsako koncesijo v prilog deželne trtnice nastala dolžnost, podeliti nalične koncesije tudi zasebnikom, povdarja deželni odbor, da se je to slednje žal, dejanski že zgodilo; notorično je, da ima c. kr. kemično poljedelsko poskuševališče kotel za razkuženje ameriških trt, kjer se je ponovno na tisoče ameriških trt, ki so jih prejele zasebne trtnice (Ritter-Levi) iz po trtni uši okuženih krajev Francije, razkužile, da so se na ta način mogle odposlati v one občine naše dežele, ki niso še okužene po trtni uši.

Nespametna je trditev, da se s 53° C. toplote uničijo korenine, kajti dejstvo je, da ima v južnih krajih meseca julija zemlja toliko toplote. V naši trtnici smo imeli n. pr. meseca julija gotovo nad 40° C toplote. Znano je tudi, da ostanejo drobne koreninice, o katerih se pravi, da ne prenesejo 53° C toplote, v zemlji pri izruvanju, ali pa se v vsakem slučaju, predno se vsade, odrežejo. Sicer pa ovrže trditev, da škoduje trtam označeni način razkuženja, dejstvo, da je uvedlo isti sistem c. kr. kemično poljedelsko poskuševališče v Gorici.

Sploh pa mora deželni odbor danes v občie povdarjati, da postopa ž njim c. kr. vlada, kljub navedenemu § 19. trše, kakor proti tvrdkam, ki niso javna oblast in ki nimajo namena delovati v splošno korist dežele brez stremljenja za dobičkom.

Oba dopisa, katerima velja današnji odgovor, poslalo je c. kr. namestništvo v imenu c. kr. poljedelskega ministerstva, toda deželni odbor misli, da se ne moti, ako trdi, da to ne morejo biti ideje c. kr. poljedelskega ministerstva, kajti, dvomi se, da bi dalo to ministerstvo zasebnim špekulacijam prednost pred nesebično deželno akcijo.

Deželni odbor domneva marveč, da je dalo informacije, na podlagi katerih je izdalo c. kr. poljedelsko ministerstvo svoje odločbe, c. kr. namestništvo in da je treba tu iskati vir one odločbe, ki toli škoduje naši deželi in ugledu deželnega zbora in odbora, najsi še toliko koristi kakemu zasebnemu podjetju.

To dejstvo pa, ki daje povod resni pritožbi, navdaje deželni odbor zupanjem, da bode pregledalo c. kr. namestništvo vnovič vse spise, ki se nanašajo na to zadevo in se prepričalo, da niti z daleka ni namen deželnega odbora, škodovati deželi ali staviti tehnično in znanstveno neutemeljene predloge.

Deželni odbor pričakuje, da bode zavzelo c. kr. namestništvo po tem pregledu dobrohotnejše stališče proti deželni akciji v prid vinoreje sploh in posebno glede dovoljenja, naprošenega z dopisom z dne 5. oktobra 1904 št. 6536<sup>a</sup>.

### **b. Prva doba cepljenja v deželni trtnici.**

Vzlic nenaklonjenosti cesarske vlade, vzlic odkriti nevolji nekaterih interesentov, kateri so izpredvideli, da se jim vsled deželne akcije v prid trtoreje zmanjšajo izdatni dohodki, ki so jih do sedaj prejemale od trtorejcev naše dežele, in slednjič vzlic dvomu nekaternikov, ki jim je v posebno zadoščenje, da kritikujejo vsako započetje v javni blagor ter mu prorokujejo žalosten izid, obnesla se je prva doba cepljenja v deželni trtnici dovoljno toliko za mnogoštevilne trtorejce cele naše dežele, kolikor tudi za visoki deželni zbor, ki je neustrašeno vztrajal pri tem, da se to občie koristno podjetje oživotvori.

Bolje nego vsak popis predočuje nam označeno dobo cepljenja ono poročilo, katero je predložil deželnemu odboru mnogozaslužni ravnatelj deželne trtnice gospod profesor Karol Hugues; le to poročilo je deželni odbor v svoji seji z dne 21. decembra 1904 z zadovoljstvom vzel na znanje; isto se tako-le glasi:

V i s o k i d e ž e l n i o d b o r !

Ker se tehnično in financijelno gospodarstvo deželne trtnice radi raznih razlogov ne more zaključiti s solničnim letom, bode podpisani poročal o končnem operatu po-

drobnejše, kakor hitro se dela v prihodnji pomladi dokončajo; vendar pa se mu zdi potrebno, predložiti pred zaključkom solnčnega leta visokemu deželnemu odboru kratko poročilo o tehničnem, finančijelnem in moralnem stanju tega podjetja dodavši mu nekatere predloge glede tehnične in poučne akcije v deželni trtnici za dobo cepljenja 1905—1906.

## Prvi del.

### Karakteristike pri nasadih in cepljenju l. 1904.

Potrebno je pred vsem, da se tu navedejo nekateri karakteristični podatki glede nasadov in cepljenja ter se tako pojasnijo vspehi uprave l. 1904.

#### 1. Pokvarjene ameriške trte, katere so se zapazile v zadnjem trenutku.

Kakor razvidno iz poročila na visoki deželni zbor, sklenjeno je bilo v zadnjem trenutku, da se ustanovi dejelna trtnica. Meseca januarja je bila zemlja za trtnico še vseskozi neobdelana. Preoravanje se je pričelo ter se je nadaljevalo v dežju in brez zmrzlin. Meseca marcija ni bilo še nikakega odgovora glede ameriških kolči, katere smo prosili pri visokem c. kr. poljedelskem ministerstvu; istotako ni došlo privoljenje, da bi smeli iste nabaviti v Franciji.

Pripisati je torej le golemu naključju, da se je posrečilo dobiti skoraj ob koncu dobe še ameriški material pri preč. škofijski nadarbini na Krku.

Absurdno bi bilo torej zahtevati, da bi se moralo dobiti v onem času ameriški material prve vrste; kajti vse kolči prve vrste so bile zadržane državi.

Treba je bilo torej zadovoljiti se z materijalom druge in manj vredne vrste, katerega so vladne trtnice odklonile.

Iz tega sledi, zakaj je moral podpisani, ko je došlo iz Krka 59 zabojev ameriških kolči protestirati, zaradi:

- a) 7967 kolči, ker so manjkale v dotičnih snopih;
- b) 16.000 kolči, ker so bile posušene in niso bile za drugo nego za ogenj;
- c) 36.000 kolči, ker so imele manjši premer kakor je v navadi pri trgovini, in so bile torej pripravne le za bilfe in ne za cepljenje.

Vsled poravnave z dne 3. marcija 1904, sklenjene s prečast. škofijsko nadarbino se je protestovano blago deloma zamenjalo s 16000 kolčmi, ki so bile precej dobre; popraševali smo po vseh krajih našega cesarstva po kolčeh in posrečilo se nam je spraviti skupaj toliko ameriškega materijala, da se je mogla ustanoviti trtnica, katere ustanovitev je bila še meseca marcija negotova.

Še le takrat, ko so ameriške kolči že poganjale, je visoka vlada nekaj kolči poslala, ki so se natančno izbrale ter se je tako popolnil material za obdelovanje.

#### 2. Pokvarjene cepljenke.

Pri iskanju ameriškega materijala smo naleteli torej na razne neprilichnosti, a toliko težje pa je bilo preskrbeti cepiče.

Takrat, ko je bilo sklenjeno, da se napravi trtnica, so bili vinogradi že skoraj vsi obrezani.

Primanjkovalo je nadalje podpisanemu suhega peska in primernih prostorov za podkopanje in vzdrževanje cepičev.

Cepiči so se morali torej pustiti pri zasebnih zalagateljih, pri katerih so z malimi izjemami splesnili in pognali, ker so bili slabo podkopani; na to so se izročili z 80 odstotki pokvarjenih pokvov.

Dve tretjini cepičev sta postali neuporabni ter sta se morali nadomestiti z drugimi, ki smo jih dobili v bližnjih krajih. Ni torej čuda, da so cepiči že meseca aprila v zalozgah poganjali in da so se morali uporabiti zaboji za led, ako smo hoteli rešiti kar se je dalo rešiti.

Prva doba cepljenja se je torej pričela z jako slabimi kolčmi in jako slabimi cepiči.

### **3. Pomanjkanje prostorov za cepljenje in za kalenje.**

Ker ni bilo boljših prostorov, delal je nadziratelj s približno petdesetero delavkami v dvorišču deželne hiše na mrazu in dežju.

Ker ni bilo na razpolago nikakega rastlinjaka smo se morali zadovoljiti pri kalenju z navadno sobo, v kateri se je kurila navadna železna peč.

Za ozelenjevanje se je uporabil neki hodnik ter so se morali zaboji prenašati kadar ni bilo drugega prostora na razpolago, v drugo nadstropje.

Z velikimi poškodbami in troški so se prevažali ti zaboji v trtnico, da so se potem tam cepljenke posadile.

### **4. Velike težkoče glede dela in delavskih močij.**

Imeli smo petdesetero žensk, ki so delale pri cepljenju in kalenju v Gorici in drugih petdesetero žensk, ki so sadile cepljenke v trtnici v Podturnu.

Cepilo se je od 6. ali 7. ure predp. do 10. ure popoldne. Včasih se je delalo tudi celo noč, da so se ohranili poganjajoči cepiči.

Sadilo se je v trtnici vedno v dežju na blatnem zemljišču iz velikih kep, katero se ni nikdar zdrobilo, ker ni bilo med zimo zmrzlin.

Ker je bilo delo razdeljeno v dva oddelka, ki sta bila oddaljena drug od drugega tri kilometre, bilo je istočasno vodstvo na obeh krajih dopisnemu precej otežkočeno.

### **5. Velika suša in pomanjkanje vode v trtnici.**

Težkoče so dosegle svoj vrhunec, ko je v kritičnem trenutku vsled suše, kakoršne ljudje v Podturnu ne pomnijo, zmanjkala voda za zalivanje cepljenk.

### **6. Druge neprilike.**

Znano je, da se je cepjenje v zasebnih trtnicah v naši deželi, dasi jih vodijo v prvih letih posebni iz Francije došli špecialisti, večkrat tako slabo sponeslo, da jim je moglo to biti v tehničnem in financijelnem oziru v popolno pogubo.

Z ozirom na slabe razmere glede materijala, terena, prostorov in dela, radi katerih je bilo pri napravi deželne trtnice v Podturnu veliko neprilik, je bila slična poguba neizogibna.

### **7. Povoljni končni tehnični in ekonomični uspeh.**

Vzlic temu je bil končni uspeh tak, da se je mogel v tehničnem in ekonomičnem oziru smatrati jako povoljnim.

Ako so donesle vrtnine na norišničnem svetu, katere so bile vsled suše takorekoč sežgane in katerih ni bilo mogoče vsled pomanjkanja vode zalivati, samo malo stotakov kron čistega dobička, bila je vendar sreča, da smo jih mogli gojiti tako, da niso bile v breme upravi trtnic.

Trtnica se je morala vsekakor sama vzdrževati, kajti pričakovani denarni prispevki vrtnin so manjkali.

To se ji je posrečilo brez podpor od zunanje strani.

V obče je vspelo cepljenje na stroj kljubu raznim prorokovanjem, prav dobro. Les je popolnoma sezorel in korenine so se prav lepo razvijale.

Od 65 tisoč cepljenk prve vrste se je sponeslo od 60 do 80%. Sploh so cepljenke prvega nasada prekosile približno 10% one mere, ki jo je prvotno proračunilo c. kr. kmetijsko društvo.

## Drugi del.

### Nadaljni načrt obdelovanja.

Doba cepljenja iz l. 1904 se popolni s tem, da se bodo cepile po zimi bilfe pripravljene med letom v trtnici.

Nadalje je treba sestaviti obdelovalni načrt za dobo cepljenja 1905—1906.†

### 1. Pozimsko cepljenje bilf pripravljenih leta 1904.

Kakor je bilo preskrbljeno v načrtu, se bode morala popolniti doba cepljenja s tem, da se pocepi približno 100-tisoč ameriških bilf, ki smo jih v to svrhu pripravili v trtnici.

Te cepljenke se bodo mogle po kalenju v pesku in potem, ko se cepič sprime, uporabiti neposredno za nasad pomladi 1905.

Po odbitih stroških za cepljenje in kalenje znašala bode cena približno polovico od drugih cepljenk; in sicer okoli 7 kron za sto, kar bo dalo čistih 7000 kron.

### 2. Delo izvršeno za dobo cepljenja 1905—1906.

Za dobo cepljenja 1905—1906 smo že izkopali na novo drug hektar zemlje s potroškom 680 kron; pri tem delu se je uporabila živina in ne delavci, kakor smo to naredili preteklo zimo za napravo trtnice, s čimur smo prihranili skoro  $\frac{2}{3}$  stroškov.

Zaračunili smo nadalje na breme označenene dobe 1905.

- a) predmete inventarja z amortizacijo  $\frac{1}{10}$  kupne cene, in sicer okroglih 1500 kron;
- b)  $\frac{2}{3}$  stroškov za prekopavanje l. 1904 v znesku 1518 kron;
- c)  $\frac{1}{2}$  stroškov za pognojevanje l. 1904 v znesku 437 kron 92 v; in
- č) vrednost 46 m<sup>3</sup> drobnega peska kupljenega za 184 kron.

### 3. Prodaja cepljenk.

Tekoča cena za sto cepljenk znaša dandanes v naši deželi in v naši monarhiji povprečno 24—25 kron.

Glasom oficijelnih podatkov znaša kupna cena za sto cepljencev na ameriških trtah v ogerskih eraričnih trtnicah 20 kron.

Ako določimo ceno cepljencev na kolčeh deželne trtnice le na 15 kron od sto, znaša v primeri z zasebnimi trtnicami približno 10 kron od sto manj in še 5 kron od sto manj nego znaša kupna cena v vladnih trtnicah na Ogrskem.

Cen državnih trtnic ni mogoče primerjati z deželnimi, ker državne trtnice se ne bavijo s cepljenjem.

106.000 cepljenk prve vrste, katere smo vse poprodali po 15 kron od sto, donesejo 15.900 kron.

Onih 8000 cepljenk druge vrste, ki se oddajo po  $\frac{1}{3}$  normalne cene, in sicer po 5 kron od sto, bode doneslo 440 kron.

Konečno bode doneslo 100.000 novih cepljencev na bilfah po ceni 7 kron za sto, 7000 kron.



### Tretji del.

Popolno povračilo glavnice za napravo trtnice in čisti prebitek za nadaljna dela.

Da se glavnica, izdana za napravo trtnice popolnoma povrne je vseskozi zagotovljeno, dà, še celo čisti prebitek bomo imeli, kateri se uporabi za nadaljne tehnične in poučne svrhe.

#### I. Bilanca aktivov in pasivov ob zaključku cepljenja 1904—1905.

##### Aktiva.

a) Vrednost 106.000 ceplencev na kolčeh prve vrste po 15 K $\frac{9}{10}$ . . . . .	K 15.900—
b) " 8.000 " " " druge vrste " 5 " $\frac{8}{10}$ . . . . .	" 400—
c) " 100.000 " " bilfah po 7 K $\frac{7}{10}$ . . . . .	" 7.000—
č) Cenjena vrednost inventarjevih predmetov od 1637.37 . . . . .	" 1.500—
d) Prispevek $\frac{2}{3}$ troškov za prekopavanje, vrejevanje potij za nasade od 2277.25 . . . . .	" 1.518—
e) Prispevek $\frac{1}{2}$ troškov za pognojevanje nasadov od 875 K 85 v . . . . .	" 437.92
f) Prekopavanje na novo na račun trtnic za leto 1905 za hektar . . . . .	" 680—
g) 46 m <sup>3</sup> drobnega peska, ki gre na račun leta 1905 . . . . .	" 184—
	<hr/>
Skupni aktivum . . . . .	K 27.619.92

##### 2. Pasivum.

a) Skupni stroški za trtnico, napravo iste, cepljenje, obdelovanje itd. (glasom računskih sklepov) . . . . .	K 22.464.19
a) plača nadziralatelju za leto 1904 . . . . .	" 2.000—
	<hr/>
Skupaj . . . . .	K 24.464.19

##### 3. Bilanca.

Skupni aktivum . . . . .	K 27.619.92
Skupni pasivum . . . . .	" 24.464.19
	<hr/>
Čisti prebitek . . . . .	K 3.155.73

#### II. Ugotovljena razpoložljiva sredstva za dobo cepljenja 1905—1906.

Za bodočo dobo cepljenja marcija 1905—1906 bodo na razpolago sledeči ugotovljeni zneski kot dodatek glavnica, ki smo jih naložili z nakupom zemljišča in inventarja:

a) Dohodek od prodanih kolči I. vrste . . . . .	K 15.900—
b) " " " II. " . . . . .	" 400—
c) " " bilf . . . . .	" 7.000—
č) deželnozborski prispevek za leto 1905 . . . . .	" 4.000—
	<hr/>
Skupaj . . . . .	K 27.300—

#### III. Načrt za cepljenje ameriškanskih trt v dobi 1905—1906.

Za prihodnjo dobo cepljenja 1905—1906 se morejo proračunati naslednja redna dela pri cepljenju ameriškanskih trt:

a) Nakupiti je 400.000 ameriškanih kolči po 18 kron od sto . . . . .	K 7.200—
b) Nakupiti ali izposoditi si je 150.000 cepičev . . . . .	„ 1.100—
c) Troški za cepljenje (kakor l. 1904) . . . . .	„ 4.100—
č) „ „ nasade „ „ . . . . .	„ 2.900—
d) „ „ obdelovanje „ „ . . . . .	„ 2.500—
e) „ „ pognojevanje „ „ . . . . .	„ 1.500—
f) Plača nadziralatelju . . . . .	„ 2.000—
g) Nepredvidni troški . . . . .	„ 1.000—
	Skupaj . . K 22.300—

#### IV. Predvidna bilanca za dobo cepljenja 1905—1906.

1. Aktiva . . . . .	K 27.300
2. Pasiva . . . . .	„ 22.300
	Prebitok . . K 5.000.

#### Četrli del.

Predlogi glede uporabe predvidnega prebitka iz cepilne uprave 1905—1906.

(Izpuščeno.)

#### 2. Imenovanje asistenta.

V svrhu, da se dodeli nadziralatelju in da se dà na razpolago vodstvu trtnice druga praktična, slovenskega jezika zmožna oseba, predlaga podpisani vodja, da se sprejme asistent z letno plačo 1200 kron.

#### 3. Praktične preiskave.

S sodelovanjem nadziralatelja in asistenta bi bilo nadalje izvrševati v glavnih vinorejnih središčih italijanskega in slovenskega dela dežele praktične preiskave na cepljenkah, glede kalenja, nasajevanja in pognojevanja istih.

#### 4. Pripravljanje rastlin za uporabo na bodoči norišnični koloniji.

Z novo metodo cepljenja na stroj in kalenja, ki se uvaja tudi pri sadnih drevesih in ki se je že posrečilo pri poskusih, napravljenih v deželni trtnici, bilo bi pripraviti sadna drevesca za bodočo poljedelsko kolonijo v bodoči deželni norišnici.

Za kalenje sadnih dreves in špargljev v rastlinjakih norišnične poljedelske kolonije bi bilo že sedaj pripraviti potrebne rastline.

Na ta način bi se pripravil na ekonomičen način materijal za norišnično poljedelsko kolonijo; tako bi dosegla deželna trtnica oni dvojen namen, namreč vinorejski in sadjerejski, na kar je mislil tudi visoki deželni zbor.

V nadi, da visoki deželni odbor izvoli to poročilo in priložene predloge blagohotno odobriti, izreka mu podpisani največje svoje spoštovanje.

V Gorici, dne 19. decembra 1904.

**Vodstvo deželne trtnice.**

Vodja:

**Hugues I. r.**

#### 4. Pogozdovanje peščin in močvirij v furlanski nižini.

Odb. št. 176, 5117,  
6437.

Nadaljevaje to, kar je bilo obrazloženo v lanskem poročilu (str. 60 in naslednje) počaščuje se deželni odbor navesti sledeče :

C. kr. namestništvo je naznanilo z dopisom z dne 4. januarija 1904 št. 34.216, da mu je dalo c. kr. poljedelsko ministerstvo za l. 1904 2000 kron na razpolago, katere naj bi se uporabile v nadaljno pogozdovanje peščin, lagun in močvirij.

Na to je poslalo namestništvo deželnemu odboru z dokazili opremljen račun o uporabi deželnega prispevka za označena dela leta 1903 in tehnično poročilo o delih; to poročilo, katero je sestavil c. kr. višji gozdni komisar gospod Konrad Rubbia, se je prevedlo in tiskalo v poročilu o poslovanju deželnega odbora leta 1903.

Dne 2. avgusta 1904 je došel namestništveni dopis z dne 29. julija 1904 št. 20832 s katerim se je deželni odbor obvestil, da je prevdarilo c. kr. poljedelsko ministerstvo v splošnem proračunu za pogozdovanje za leto 1905 državni prispevek v znesku 2500 kron, ki naj bi služile v pogozdovanje gradežkih peščin in oglejskih močvirij; ta znesek pa je bil proračunjen pod pogojem, da prispeva dežela z enako svoto.

S svojim dopisom z dne 10. avgusta 1904 št. 5177 se je obrnil na to deželni odbor do tehnično-gozdnega oddelka c. kr. okrajnega glavarstva goriškega s prošnjo, da bi mu naznanil načrt pogozdovanja in racijonalne utrditve terena, kateri načrt je imel izdelati ta oddelek po navodilih c. kr. poljedelskega ministerstva in c. kr. namestništva.

C. kr. tehnično-gozdni oddelek v Gorici je predložil z dopisom z dne 20. septembra 1904 št. 570 deželnemu odboru načrt, zadevajoč zemljišča, izbrana za pogozdovanje v prihodnjih letih.

Ta dopis se glasi:

„Načrt za pogozdovanje gradežkih peščin in lagun ni še dovršen. Tozadevna pozizvedovanja so veljala le zemljiščem, ki leže ob obrežju; obseg teh zemljišč pa je tolik da nudi za najmanj deset let dela, seveda ako se bodo nakazovala, kakor do sedaj tudi v bodoče v to potrebna sredstva.

Ona zemljišča, ki so izbrana za pogozdovanje, so razvidna iz priloženega načrta, in obseg istih je zaznamovan v pridjanem razkazu.

Pri izbiranju so se vzela v prvi vrsti v poštev ona zemljišča, katera bodo tvorila s pogozdenjem in drugimi brambenimi deli in utrdbami kordon trdnega terena, ki bode varoval za njim stoječe lagune pred poplavljenjem odrprtega morja; ta kordon bo nadomeščal velike peščine, ki, žal, ne obstoje več.

Tozadevno se sklicujem na obširno poročilo deželnega stavbinskega urada izza meseca novembra 1903 šte. 226\*).

Površina zemljišč, pogozdenih v Gradežu v zadnjih štirih letih znaša 37.15 ha; dotični stroški znašajo 7306.74 kron. Iz leta sledi, da je stalo pogozdenje enega hektarja, vštveši vsa brambena dela, utrdbe in osušenja, 200 kron; za pogozdenje ostalih 237 hektarjev, ki se imajo v smislu načrta zasaditi v prihodnjih desetih letih, je potrebna svota 47.400 kron.

Ker nedostaje delavskih močij in za pogozdovanje sposobnih rastlin, katere se le težko vzgoje v posebnih sadiščih ali pa se morajo drago plačevati pri zasebnikih in ker je doba, ko je za nasad vreme ugodno, jako kratka, ne bode možno pričeti za sedaj ta dela v večjem obsegu.

Usojam si poročati, da se pogozdovanje na oglejskih močvirjih ni še dovršilo in vsled tega mi ni mogoče podati tozadevne sodbe.

\*) Tiskano v poročilu leta 1903.

Opazam, da dosednji uspeh na istih ni nič kaj vzpodbudljiv. Pridržujem si za-torej napraviti leta 1905 na podlagi dosedanjih skušenj še enkrat poskuse.

Program dela je razviden iz sledečega razkaza:

Lastnik zemljišča, ki se ima pogozditi	Številka parcele	Površina (v hektarjih)		Od tega zemljišča je že pogozdenih hektarjev
		delna	celotna	
Občina Gradež	225	25.0157		25.0157
	226/1	61.4200		10.5260
	227/70	0.5096		0.5096
	227/101	0.1111		0.1111
	243 del	7.2300		
	353	5.3392		
	356	0.8542		
	445/1 del	30.4600		
	461	75.1767		
	498	7.6429		
	500/1	5.4065		
	501	20.9703		
	502	0.8797		
	825	9.6146		
	826 del	8.8000		
	883	6.0823	265.5128	
Corbatto Nikolaj pok. Ivana	227/43	0.9876	0.9876	0.9876
Boemo Fran r. Frana	362/1			
	362/2	7.2242		
	455	0.3557	7.5799	
	Skupaj	274.0803		37.1500

Odb. št. 1726/05.

C. kr. namestništvo je poslalo zajedno z dokazili opremljenim računom, glede uporabe podpore 2000 kron, podeljene iz deželnega zaloga za leto 1904 za nadaljevanje pogozdovanja gradežkih peščin in za poskusna nasajevanja na oglejskih močvirjih, tudi sledeče

### Tehnično poročilo

o pogozdovanju gradežkih peščin in nasadnih poskusih na oglejskih močvirjih leta 1904.

#### 1. Gradež.

Leta 1904 se je pogozdila na gradežkih peščinah celotna površina 9.50 ha, tako, da obsegajo sedaj od leta 1900 izvršeni nasadi, 40.15 ha.

Stara pogozdovanja so se, kakor je bilo potrebno, naknadnoboljšala.

Navadno so se izvršila pogozdovanja v luknjah; pa tudi v gredicah, kar se je prvič uvedlo za ona zemljišča, ki so skoro celo leto mokra.

Za nove nasade je bilo porabljenih 71.500 rastlin in 3 kg semena; zaboljšanja je bilo porabljenih 68.800 rastlin in 5 kg semena. Skupno smo porabili torej 140.300 rastlin in 8 kg semena.

Porabljene rastline se porazdele tako-le:

		a) Borovine.			
semenske rastline	}	pinus austriaca	2-letne . . . . .	16.000	
		" paroliniana	1 in 2-letne . . . . .	11.000	
		" maritima	1 in 2-letne . . . . .	8.500	
		" corsicana	2-letne . . . . .	2.500	
		Thuja occidentalis	3-letne . . . . .	2.000	
		Chamaecyparis Laws.	3-letne . . . . .	500	
		Salisburga andiantif.	2-letne . . . . .	300	
				Skupaj . . . . .	40.800
		b) Listnata drevesa.			
Semenske rastline	}	Alnus glutinosa	1-letne . . . . .	40.300	
		Platanus orientalis	2- " . . . . .	18.200	
		Fraxinus excelsa	2- " . . . . .	8.000	
		" alba	2- " . . . . .	2.000	
		Ulmus campestre	2- " . . . . .	7.400	
		Robina pseudoacacia	2- " . . . . .	6.400	
Koreninski natiči	}	Tamariske (razne)	2- " . . . . .	2.200	
Natiči	}	Populus pyramidalis	. . . . .	500	
		Salix (razne)	. . . . .	500	
		Populus piramidalis	. . . . .	1.000	
		Tamarix germanica	. . . . .	13.000	
				Skupaj . . . . .	99.500

Za setev je bilo porabljenih:

5 kg pinus paroliniana  
3 " " maritima

Skupaj 8 kg.

Označene rastline smo sprejeli:

	Borovine:	Listnata drevesa:	Skupaj :
Iz gradežkega občinskega semenišča . . . . .	38.000	7.300	45.300
Iz državnih semenišč . . . . .	—	39.400	39.400
Iz semenišča, ki je lastnina pogozdovalne komisije . . . . .	300	18.200	18.500
Nakupili smo . . . . .	2.500	20.600	23.100
V lagunah so se pridelale (natiči) . . . . .	—	14.000	14.000
Skupaj . . . . .	40.800	99.500	140.300

Razun pogozdovanja so se izvršila v gradežkih peščinah sledeča dela:

1. Utrdile so se premične peščine v površini 0,75 ha, pri čemur se je uvedlo peščeno grmičje (*Ammophila arenaria*); poprej pa so se še spravile in zravnale peščene kope, ki so izpostavljene vetrovom. Nekateri deli peščin, ki so posebno izpostavljeni, so se pokrili z morsko haljugo.

2. Na površini 13.470 m so se napravile gredice v svrhu pogozdenja mokrih tal.

3. Nasadi na obrežju so se popolnili s 13.000 natiči tamariske.

4. Napravili so se 5000 m dolgi vodoodvodni jarki.

5. V kraju Ara dei pali se je zgradil nasip, da se obvaruje pogozdeno zemljišče pred morskimi pritoki (podlaga  $m$  275, visokost  $m$  1, dolgost  $m$  767).

6. Ta nasip se je zvišal za 50  $cm$  in utrdil na podstavi za 1  $m$ ; tudi nasip, zgrajen leta 1903 v kraju „Biro“, ki meri 535  $m$ , se je utrdil.

7. Novi nasip v „Ara dei pali“ se je pogozdil v treh vrstah, v dolgosti 760  $m$  s 6000 natiči tamariske.

8. Občinska semenišča, ki jih podpira država in leže na peščinah, in katerih skupna površina znaša 792  $m^2$ , so se spomladi 1903 posejala pri čemur se je porabila sledeča množina semen:

5 $kg$	akacij
2 „	Pinus maritima
2 „	„ corsicana
2 „	„ silvestris
2 „	„ paroliniana,

od katerih so vzrastle do konca leta 1904 sledeče mladike:

akacije . . . . .	52.000
Pinus maritima . . . . .	22.000
„ corsicana . . . . .	8.000
„ silvestris . . . . .	1.200
„ paroliniana . . . . .	24.000
Skupaj mladik . . . . .	60.400

Akacije so se že jeseni presadile.

Razun tega smo nabavili s podporo, določeno za pogozdovanje v Gradežu, v državni drevesnici goriški 15  $kg$  semena *Prunus sirotina*; ta semena so se sejala, niso pa če pognala, ker je došlo seme iz Danskega prepozno in se vsled tega ni moglo več stratificirati.

V gradežki drevesnici je bilo razun tega še sledeče število rastlin:

Akacij 2-letnih . . . . .	1.200
Jelš „ . . . . .	900
(te so se uporabile še jeseni.)	
Pinus austriaca 3-letnih . . . . .	10.000
„ „ 2- „ . . . . .	20.000
„ corsica 3- „ . . . . .	40.000
„ „ 2- „ . . . . .	20.000
„ „ 3- „ . . . . .	6.000
„ matitima 2- „ . . . . .	8.000
„ paroliniana 2- „ . . . . .	15.000
Skupaj . . . . .	121.000

Radi dolgotrajne suše se večina teh borovin ni dobro razvila, vsled česar bode komaj polovica istih godna za presajanje spomladi 1905.

Troški za vsa pogozdovalna dela, izvršena na gradežkih peščinah so znašali leta 1904 . . . . . K 3.581-18  
 katerim je prispevala država z . . . . . „ 2.066-24  
 in dežela s . . . . . „ 1.514-94

Razun tega se je porabil za občinsko semenišče državni prispevek 109-48 K in kot doklada mezdi občinskemu čuvaju peščin, prispevek 144 K.

Skupni izdatki za Gradež znašajo tedaj . . . . .	K 3.834.66
katerim je prispevala država z . . . . .	„ 2.319.72
in dežela s . . . . .	„ 1.514.94

Občina gradežka je prispevala s 385 kronami, in sicer z 288 K za mezdo čuvaja peščin in s 97 K za gradnjo nasipov.

Uspeh pogozdovanja je bil leta 1904 dovoljen, čeprav je po izvršitvi pogozdovanja, v aprilu in maju, malo deževalo in od srede junija do konca avgusta prav nič, in dasi je bila temperatura vedno visoka.

Borovin se je poizgubilo povprečno 50%, brest 4%, laških javor 18%, jelš 30%, topolovih in vrbovih drogov 30% in tamarisk le 2%.

Na starejših nasadih listnatega drevja ni bilo nikakih izgub, na nasadih borovin pa le 10%.

Nasadi listnatega drevja so se že jeseni 1904 naknadno izboljšali.

Da so se pogozdovanja v Gradežu tako dobro sponesla, je pač pripisovati kakovosti tal, ker ostaja vsled kapilarnosti, iz peska obstoječi, globoki svet vedno vlažen in se isti ne razkopa, kar bi povzročalo, da bi se rastline posušile.

Izredno dobro se razvijajo sedaj različni štiri- do petletni bori, kateri so dosegli kljubu suši, visokost 60 cm. Tudi listnata drevesa, posebno (*Alnus glutinosa* in *Populus alba*) uspevajo dobro; mnoga so že 3—4 metre visoka.

Za pogozdovanje močno slanih in poplavljenju izpostavljenih tal se je uporabljala do sedaj le domača *Tamariscus germanica*, ki uspeva dobro; pri tem je le to slabo, da se mora obdelovati kot hosta in da poganja jako zakrivljene mladike. Da se dožene, kako rast imajo druge vrste tamarisk, nasadili smo za poskušnjo devet drugih vrst, katere smo prejeli iz Francije. Te vrste so: *Tamariscus africana*, *caspica*, *indica*, *japonica*, *plumosa*, *odessana*, *parviflora*, *tetranda*, *purpurea*.

Peščeno grmičje se je sponeslo dobro, kajti doseglo se je, da se peščine ne premikajo več toliko. Žal pa, nedostaje tega grmičja v bližini, kjer se dela, in moralo se bode v kratkem iskati na bolj oddaljenih mestih obrežja.

Škoda na nasadih. Na starejših borih so se zapazili škodljivi mrčesi in sicer *Retinia resinella* L., *Retinia tarvisana* H in *Retinia buoliana* W. V.; isti so se pobirali. Na jelšah se je našel mrčes, zvan *Philloperta porticola* L. Ta mrčes se je pobiral, čeprav je škoda, ki jo povzroča, brez velikega pomena. Podjedi hrošča so se tudi opazili. Mali polž (z belo hišico) se je dobil, kakor vedno v velikem številu na akacijah. Ta polž je razdejal zelene poganke, pa tudi lubje. Ker se prikaže ta škodljivec v tolikem številu, je skoro nemogoče ga zatirati.

Znatno škodo so povzročili tamariskam ob obrežju in utrdbam na peščinah kupčevalci z morsko haljugo, ki so to slednjo pobirali kljubu prepovedi c. kr. pristanskega in zdravstvenega upravištva gradežkega z dne 12. januarja 1904 št. 35.

Morska haljuga, edini material, s katerim se prepreči razpad peščine in se pomirijo plavajoče peščene površine, ki se je sedaj uspešno uporabljal, se kljubu prepovedi nabira in potem suši na nasadih, kjer pomrjejo vsled tega rastline. Haljuga se potem prevaža z ladjami v Trst, kjer se prodaja. Pri tem se ne nabira le haljuga, ki je na novo vzrastla, marveč se odstranijo tudi haljužni nasipi, ki so se umetno napravili v varstvo peščin. Celo obrežje se s tem ogoli in izpostavi odprtemu morju, ki razje za časa plim iz samega peska obstoječo peščino, tako, da preti sedaj na dveh straneh razrušenje peščin, katero se je v preteklih letih le z velikimi težočami in stroški popravilo. Nevarnost, da poplavi plima nasade, ki leže za peščino, raste od dne do dne, ne da bi bilo možno zabraniti jo. Ako ne morejo označeni kupčevalci nakladati, vsled razburkanega morja, haljuge na obrežju, peljejo se s svojimi ladjami skozi kanale v

notranjost lagun do nasadov in nosijo potem morsko haljugo po nasajeni peščini, skozi pogozdovanja in čez nove nasipe na svoje ladje. Vsi opomini občini gradežki so bili brezuspešni; čuvaj peščin je nasproti tem ljudem brez moči, ker se njegove ovadbe na županstvo niso odposlale na pristojno mesto v kazensko postopanje.

Vsled ponovne tuuradne prošnje je pristansko glavarstvo v Trstu z dopisom z dne 7. decembra 1904 št. 5830 odredilo, da se poda na lice mesta komisija (ta ogled se ni še vršil) ter zajedno zaukazalo, da se imajo izdane prvotne prepovedi strogo uveljaviti. Tudi prepoved glede kopanja peska na peščinah, katera je bila provizorično izdana na mojo inicijativo, ni še od pristojne strani končno rešena.

Važno vprašanje glede varstva obrežja, ki pomeni zajedno varstvo zadaj ležečih lagun in nasadov, na katerih dobiva velik del gradežkega prebivalstva svoj zaslužek, je vsled pomanjkanja tozadevnih zakonov še vedno odprto; umestno bi bilo, da se ukrene potrebno dokler se da ta obramba doseči na lahek način. Tudi goriški deželni zbor je, upoštevaje važnost obrambe obrežja, v seji z dne 15. oktobra p. l. sklenil tozadevno resolucijo, in upati je, da bodo sedaj pristojni činitelji vendar kaj ukrenili.

## II. Oglej.

Pogozdovalni poskusi na močvirnatem zemljišču oglejskem so se nadaljevali, pri čemer se je nasadila površina 0.60 hektarjev. Cela površina znaša sedaj 6.90 hektarjev.

Spomladi leta 1904 je bilo presaženih skupno 36.300 rastlin, od katerih odpade na nove poskuse 11.500 rastlin, na naknadno zboljšanje pa 24.800 rastlin. Rastline so bile sledečih vrst:

### a. Listnata drevesa:

Semenske rastline	}	Alnus glutinosa	1 in 2-letnih . . . . .	15.000
		Platanus orientalis	2- " . . . . .	5.000
		Fraxinus excelsa	2- " . . . . .	2.000
		Ulmus campestris	2- " . . . . .	1.000
		Populus nivea	2- " . . . . .	300
Natiči	}	Vrbe . . . . .		500
		Topoli . . . . .		500
Natiči	}	Tamariske . . . . .		6.500
		Vrbe . . . . .		5.000
Skupaj rastlin . . . . .				35.800

### b. Iglasta drevesa.

Chamaecyparis Laws. 3-letnih . . . . . 500

Te rastline smo sprejeli:

	Listnata drevesa	Iglasta drevesa	Skupaj
Iz državnih drevesnic . . . . .	15.000	—	15.000
Iz drevesnic c. kr. komisije za pogozdovanje Krasa . . . . .	5.000	—	5.000
Iz c. kr. plantaž vrbovih dreves . . . . .	5.000	—	5.000
Nakupili smo . . . . .	4.300	500	4.800
Sami smo vzgajili (tamariske) . . . . .	6.500	—	6.500
Skupaj . . . . .	35.800	500	36.300

Nova pogozdovanja so se izvršila izključno v gredicah s *Tamariscus germanica* na terenu, ki je ves močvirnat in nerodovit; poizgubila se ni nobena rastlina, čeprav



je bil svet vsled trimesečne suše popolnoma suh in je dobil 10 cm široke in včasih meter globoke razpokline.

Naknadna zboljšanja na starih nasadih se vsled suše niso posrečila; le brestov, jesenov in belih topolov se je poizgubilo 10<sup>0/10</sup>; druga drevesa so usahnila. Stare rastline niso trpele, razvile so se pa le malo.

Dosedanji uspeh poskusov uči torej, da se gotovo posrečijo pegozdovanja le tedaj, ako se nasadijo tamariske, katerim ne škodujejo slaba vremena, vsa druga drevesa — razun *Populus alba* — niso pokazala povoljnega rezultata in nasajanje istih je bilo jako drago.

Seveda je treba povdarjati, da so bila vremena zadnjih treh let za pegozdovalna dela skrajno neugodna.

Sedanja površina se ne bode razširila, marveč se bodo le obstoječi nasadi zboljšali.

G o r i c a, dne 17. januarija 1905.

C. kr. višji gozdni komisar.

**Rubbia** m. p.

Kolikor se tiče nevarnosti, da se utrdbe na gradežkem obrežju, katere sta cesarska vlada in visoki deželni zbor s tako vnemo pospeševala, razrušijo, je upati, da ukrene visoka vlada potrebno, da se to prepreči, posebno ker je v tej zadevi sprejel visoki deželni zbor v svoji seji z dne 16. oktobra 1904 vže omenjeno resolucijo

### 5. Akcija v pospeševanje goveje živine.

Odb. št. 5441, 6312.

V nadaljevanje tega, kar je bilo obrazloženo na 39. in 40. strani lanskega poročila, poroča se še to-le:

Da se kolikor mogoče olajša c. kr. namestništvu pregledovanje izvršilnega predpisa k zakonu z dne 13. maja 1903 dež. zak. št. 24, zadevajočega pospeševanje govedoreje, odposlal se je tej oblasti z dopisom z dne 23. septembra 1904 št. 6312 slovenski prevod označenega izvršilnega predpisa kakor tudi pravilnik za govejske raztave.

Izvršilni predpis, katerega je izdalo c. kr. namestništvo z ukazom z dne 2. oktobra 1904 št. 27044 in pravilnik za govejske raztave, bila sta objavljena v XVI. listu zakonika in ukaznika z dne 25. oktobra 1904.

Ko je c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 2. oktobra 1904 št. 27044 nznaniilo to objavo deželnemu odboru, obvestilo ga je zajedno, da nemeruje izdati političnim oblastim I. inštanca potrebna navodila v smislu §§ 11., 13. in 15. izvršilnega predpisa; v smislu § 80. istega predpisa naj bi podal deželni odbor o tej stvari svoje želje in svoja mnenja.

Nadaljevanje tega predmeta bode sledilo v poročilu za leto 1905.

### 6. Deželni zavod za vzajemno zavarovanje goveje živine.

Odb. št. 3139.

Kot nadaljevanje obrazložb v poročilu preteklega leta (str. 40. in 41.), poroča se le to, da je c. kr. namestništvo dne 9. maja 1904 (št. dotičnega dopisa 8791.III.), vsled pooblastila c. kr. ministerstva za notranje zadeve z dne 15. maja 1903 št. 13632, potrdilo statut za deželni zavod za vzajemno zavarovanje goveje živine.

### 7. Mlekarnica v Bovcu.

Prošnja (Odb. št. 6424 04) katoliškega političnega društva v Bovcu, zadevajoča pospeševanje mlekarske obrti na Bovškem, odposlala se je v smislu deželnozborskega sklepa z dne 3. novembra 1904, z dopisom z dne 9. decembra 1904 št. 6424 c. kr. namestništvu.

Pri tej priliki je deželni odbor toplo priporočil c. kr. vladi, naj se zavzame za ta predmet, povdarjaje njegovo veliko važnost za gorati kraj naše dežele; omenil je tudi, da bodo pripomogli mlekarski pridelki in obrtnijska izkoriščanja mleka, ki se uredi na racionalni podlagi, ne samo do blagostanja prebivalstva, marveč tudi do pravega bogastva naše dežele, kar je pač v interesu državne uprave.

### 8. Brezobrestna posojila v obnovitev vinogradov, okuženih po trtni uši.

Odb. št. 69, 5340.

Z dopisom z dne 27. decembra 1903 št. 8946 poslalo je c. kr. namestništvo deželnemu odboru 244 prošenj za podelitev brezobrestnih posojil v obnovitev po trtni uši okuženih vinogradov.

Celotna svota posojil, ki so se imela dovoliti iz državnih in deželnih sredstev je znašala 122.270 kron.

Glede na to je c. kr. namestništvo opažalo, da je neobhodno potrebno, da se prispevek iz deželnega zaloga zvikša, kajti za leto 1903 je podelila država višji prispevek kot dežela le izjemoma.

Deželni odbor je vrnil prošnjo c. kr. namestništvu z dopisom z dne 22. junija 1904 št. 69 in je izjavil, da se čudi visoki svoti 122.270 kron, kajti ta številka priča, kako vinorejski kraji naše dežele ginevajo in propadajo.

„Posledice tega propadanja pomenjajo za našo deželo, — tako je omenil deželni odbor v svojem dopisu, — kjer so vinski pridelki bistvo gospodarstva in zatorej bistvo dohodkov, naravnost strašen udarec.

Še večja se nam kaže ta nesreča ob misli, da je vino v nakaterih okrajih del, v drugih pa edini vir dohodkov, tako da se odtegnejo dotičnim prebivalcem vsi viri za vzdrževanje, ako vinoreja propade.“

Na to so se naslikale žalostne razmere vinoreje v naši deželi, katero je hudo zadela takratna konkurenca uvoženega vina iz inozemstva in privilegirano stališče, katero zavzema sedaj pivo; omenilo se je tudi, da se smejo v smislu zakona z dne 4. aprila 1902 l. drž. zak. št. 136 podeliti deželi tem višje podpore, čim večja je nevarnost.

Ta dopis je deželni odbor zaključil s tem, da je visoki vladi toplo priporočil, naj bi dobrohotno uveljavila označeno določilo zakona z dne 4. aprila 1902 drž. zak. št. 136; s tem bi delovala v prid vinoreje, ki donaša toli državi, koli deželi dobičke ter bi obvarovala deželo bede, izseljevanja in pogube.

Na to je došel dopis c. kr. namestništva z dne 7. avgusta 1904 št. 18551 II, s katerim se je deželni odbor obvestil, da se je potrebščina vsled v tem času došlih novih prošenj povišala na 129.250 kron in da se prošnja za podelitev višjega prispevka iz državnih sredstev ne more predložiti c. kr. poljedelskemu ministerstvu, dokler se natančno ne naznani svota, ki se podeli iz deželnega zaloga.

Vsled tega je deželni odbor predlagal visokemu deželnemu zboru sklepe, ki zadevajo brezobrestna posojila v obnovitev po trtni uši uničenih vinogradov; te predloge je sprejel visoki deželni zbor v svoji seji z dne 8. oktobra 1904.

Nadaljni ukrepi deželnega odbora v tej zadevi spadajo v upravo leta 1905.

Obširno poročilo glede brezobrestnih posojil v obnovitev po trtni uši uničenih vinogradov se bode izdalo ločeno, kakor je to sklenil visoki deželni zbor v zadnjem jesenskem zasedanju leta 1904.

### 9. Ukrepi v prilog poškodovanim po toči in suši.

Odb. št. 6522.

Izvršuje deželnozborsko naročilo z dne 15. oktobra 1904 je odposlal deželni odbor s spomenico z dne 8. novembra 1904 št. 6522/4 c. kr. namestništvu skupno z deželnozborskim sklepom vsa poročila občin, poškodovanih po suši in toči, katera poročila so došla na okrožnico z dne 28. julija 1904 št. 5060.

Ta spomenica se glasi :

Visoki deželni zbor je storil gorenji sklep vsled utemeljenega poročila podpisane- nega deželnega odbora, kateri je na došla poročila o škodah provzročeni v preteklem poletju na poljih naše dežele po suši in tuintam tudi po toči naročil županstvu s posebno okrožnico, da skrbe pred vsem za potrebne uradne poizvedbe v svrhu da se po zakonu odpiše davek, in da poročajo potom nujnosti o škodah in o vspehu po- izvedeb, izvršenih po pristojnih oblastih.

Razun tega se je obrnil podpisani deželni odbor na c. kr. okrajna politična obla- stva v deželi, da mu poročajo o poizvedbah, izvršenih za odpis davkov vsled škod, provzročeni po ujmah.

Po pregledu došlih spisov je spoznal deželni odbor za potrebno predložiti viso- kemu deželnemu zboru priloženi sklep.

Vse tozadevne spise si usoja predložiti deželni odbor c. kr. namestništvu v svrhu, da blagovoli pri pristojnih visokih osrednjih činiteljih zastopati sklep visokega de- želnega zastopa; c. kr. namestništvo si more napraviti o tem jasno in nepristransko sodbo ter takorekoč de visu presoditi škode, katere je moral pred kratkem trpeti izdaten del poljedelcev te nesrečne dežele.

Pregledovaje označene spise se bode moglo c. kr. namestništvo prepričati, da je bilo poškodovanih v političnem okraju goriškem kar petindvajset občin in večina njih v celem obsegu, vsled česar so izgubile polovico do treh četrtin vina in toliko tudi žita; da je izgubilo v sodnem okraju ajdovskem osemnajst davčnih občin tri če- trtine turšice, tri četrtine vina in vse seno; da je izgubilo v kanalskem okraju petnajst občin polovico, oziroma tri četrtine dotičnega pridelka; da bode imela slednjič v poli- tičnem okraju gradiškem c. kr. finančna oblast odpisati skupno eno tretjino vseh zem- ljiskih davkov predpisanih za tekoče leto.

Že samo poznanje ekonomičnega življenja posameznih okrajev naše dežele zadošča, da se razumi smisel te kratke razprave, sestavljene na podlagi uradnih podatkov, ki so brezdvomno točni.

Vsled izgube sena je moralo jako veliko družin prodati mlečne krave, klavno živino in večkrat tudi živino za delo.

Vsled izgube pšenice in turšice preti lakota v bodoči zimi.

Z izgubo vina uničen je kmetovalcu edini vir, na katerega je stavil svoje upanje, da deloma poplača posojila, ki jih je moral zajeti, in da bi tako kolikor toliko izhajal do prihodnje letine.

Sv. Martin 1904 je zopet nov nesrečen dan za stotine ubogih delavnih družin v našem kraju.

Sredi takega, tako globoko in obče žalostnega položaja ni mogel deželni zastop, kateremu je vsled slabih finančnih razmer deželnega zaloga nemogoče niti najmanj pri- skočiti na pomoč temu bednemu ljudstvu, storiti drugega, nego da apeluje na visoko- dušnost visoke vlade, katera je že ob drugih prilikah pomagala deželi in katera ima na razpolago sredstva za olajšavo tudi večjih nezgod.

Uvažuje tudi okoliščino, da bode imela visoka vlada v kratkem času na razpo- lago izdatno svoto v olajšavo nesreč prebivalcev, katere je zadela škoda po ujmah, podpisani deželni odbor apeluje na c. kr. namestništvo, da blagovoli primerno upošte- vaje v pridjanih spisih obrazložene žalostne okoliščine, izposlovati od pristojnih naj- višjih činiteljev, da priskočijo bednemu ljudstvu te dežele na pomoč s sredstvi iz dra- ginjskega zaklada, bodisi z izvršitvijo nujnih javnih del, bodisi z brezobrestnimi posojili, bodisi z razdelitvijo semen in živeža, ali na kak drug način, ki bi se zdel c. kr. na- mestništvu primeren.

## 10. Akcija proti pelagri.

Odb. št. 7895, 8105,  
8672,

Na nalično prošnjo z dne 10. novembra 1904 št. 31830 se je nakazal okrajni komisiji proti pelagri z odlokom z dne 22. novembra 1904 št. 7895 pri c. kr. davkariji v Gradišču prispevek 4000 kron, katerega je dovolil visoki deželni zbor za leto 1904 s svojim sklepom z dne 30. septembra 1904.

Dne 8. novembra 1904 se je vršila v Gradišču seja komisije proti pelagri in sicer pod predsedstvom c. kr. namestništvenga svetnika gosp. pl. Fabris-a; te seje se je udeležil kot odposlanec deželnega odbora deželni odbornik dr. Verzegnassi.

O napravljenem zapisniku se zdi potrebno navesti to-le :

Vpisovanje pelagroznih se je vršilo leta 1904 samo v Vilešu in Fari, dočim se je splošno vpisovanje odneslo na leto 1905. Na predlog deželnega zdravstvenega svet, dr. Bohate se je določilo, da se bode vpisovanje pelagroznih celega okraja vršilo vsako leto.

Naglašala se je potreba, da se čim prej izčisti Tigel, kakor tudi da se naj pospesi zadeva glede izčiščenja reke Talije.

Komisija je vzela z zadovoljstvom na znanje predsednikovo naznanilo, da so baronice Pavla in Terezija Peteani od prvega začetka delovanja zdravstvenih gostiln skrbela izredno vneto za napredek gostilne v Fjumičelu; nadzirali sta vsak dan pripravljanje jedij in razdeljevale jih med posamezne pelagrozne.

Enako skrb je pokazala gospa Fabris za gostilni v Sent Vidu, vsled česar se je čutilo glavarstvo obvezano izdati vsem trem navedenim damam pohvalen odlok.

Komisija je odobrila to postopanje glavarstva ter mu je zajedno naročila, naj izda pohvalen odlok tudi gospicama Angeli Clemente in Mariji Spanghero, ki sta se enako vneto zavzeli za zdravstveno gostilno v Pijerisu.

Komisija je nadalje razpravljala o potrebi glede izvršitve ukrepov omenjenih v zakonskem načrtu za udušenje pelagre; le ta načrt ji je namreč ministerstvo notranjih zadev vrnilo, da mu poda natančne podatke.

Šlo se je tu za napravo dveh sušilnic na leto, pričeni v Fjumičelu in Tercu, katera dva kraja sta bila najbolj prizadeta po pelagri. Proračunjeno je bilo, da gradbeni troški vsake sušilnice bodo znašali 4600 kron. Obratni troški se niso proračunili, ker se je mislilo, da pojdejo na breme prizadetih občin.

Za zdravstvene gostilne znaša letni potrošek, kakor nas skušnja uči, 20.000 kron.

Glede zavoda za pelagrozne, kateri bode najvažnejša ukrenitev, je položenih na Montu v Gorici 42.000 kron, s katerim zneskom bode mogla komisija nakupiti stavišče. Za zgradbo tega zavoda je proračunjenih 100.000 kron, ki naj bi se nabrale s tem, da se vsako leto podeli v ta namen 20.000 kron.

Razun navedenih ukrenitev je preskrbljeno še za druge, na primer za zaloge turšice in za zamenjavanje nezrelega ali pokvarjenega žita.

Te predmete bode vse obsegal in vredil bodoči zakonski načrt.

Vredno je slednjič, da se še posebej omeni predlog oglejskega župana g. I. viteza Stabile, katerega je sprejela komisija enoglasno ter sklenila, da ga predloži c. kr. namestništvu, katero naj bi ga odposlalo ter toplo priporočilo ministerstvu notranjih zadev.

Vitez Stabile je namreč stavil predlog, da naj se premeni zakon z dne 5. junija 1888 št. 95 državnega zakonika, glasom katerega sme vsaka družina žgati določeno, vsake davščine prosto količino žganja, ki je namenjeno za domačo rabo. Svoj predlog je podkrepil vitez Stabile z dejstvom, da je bilo vsled omenjene olajšave destiliranih v oglejski občini leta 1903 2386 litrov žganja in leta 1904 pa 2883 litrov. Ta količina, povdarjal je predlagatelj, se ne rabi zmerno, marveč se ista zlorablja, ker jo pijejo ponajveč žene in otroci, kar ima za posledico prezgodnjo degeneracijo in neizogibno pelagro.

## 11. Akcija proti malariji.

Odb. št. 2554, 7682,  
8669.

Protimalarično delovanje v furlanski nižini je c. kr. vlada zopet pričela l. 1904 na strogo znanstveni podlagi in z neutrudljivo vneto.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču je prejelo od c. kr. namestništva natančen pouk, kako se naj nadaljuje zdravenje na Morozinskem otoku in na oddelku St. Lovrenc, kakor tudi v ribiških kočah na gradeških lagunah in v oddelku Belinji, ki se do sedaj še ni vzel v poštev.

Za endemičen okraj „Morozinski otok — Sv. Lovrenc“ je dal posestnik g. Rudolf Brunner na razpolago brezplačno stanovanje za zdravnika za ta okraj in prispevek 1000 kron.

Da se zagotovi uspeh akcije, je c. kr. namestništvo stavilo pogoj, da naj posamezni kraji dajo zdravnikom za endemijo na razpolago primerno število zaupnikov, ki bi zasledovali bolnike, jim preskrbljevali zdravila ter jih podpirali pri emoskopičnih poskusih.

Onim zaupnikom, ki bi dovoljno izvršili svojo nalogo, so se zagotovile primerne nagrade.

Asistenti s plačo se v obče niso sprejeli, ker je bilo upati, da se vplivne in premožne osebe dotičnih krajev same od sebe zavzamejo za to človekoljubno akcijo.

Najbolj je namestništvo priporočilo glavarstvu v Gradišču, da ukrene potrebno, da se povsem popolni vpisovanje bolnikov v endemičnih krajih, ker od te okoliščine je odvisen uspeh akcije.

Doba za razdelitev kinina se je določila od 1. junija do vštverno oktobra.

Deželnozborski sklep z dne 6. oktobra 1904 glede prispevka 5800 kron se je nanašal c. kr. namestništvu z dopisom z dne 22. oktobra 1904 št. 8669.

Namestništvo je to obvestilo z zadovoljstvom vzelo na znanje ter je naprosilo deželni odbor s svojim dopisom z dne 2. novembra 1904 št. 30379, da plača račune glede zalaganja kinina, kateri so se med tem časom nakopičili, s tem, da izroči 25% del dotičnih troškov prizadetim lekarnarjem in 75% del pa vodstvu uprave za zdravila c. kr. bolnišnice na Dunaju.

Na to je bilo odposlanih do konca decembra 1904

dvem lekarnarjem-zalagateljem . . . . .	K 1269:45
in navedenemu vodstvu . . . . .	„ 3778:74

Skupaj torej K . . 5048:19

## 12. Prošnja za uravnavo Soče.

Izvršuje deželnozborski nalog z dne 27. oktobra je odposlal deželni odbor prošnjo katoliškega društva v Bovcu z dne 21. septembra 1904 št. 6427, zadevajočo uravnavo Soče, c. kr. namestništvu z dopisom z dne 14. novembra 1904 št. 3427, v katerem je bilo med drugim izraženo tudi sledeče:

„V kolikor se gre za uravnavo Soče, je le-ta vloga vseskozi utemeljena, in deželni odbor jo mora c. kr. namestništvu prav toplo priporočiti, da jo z vso vneto zastopa na pristojnih višjih krogih, da se tako pri sestavi splošnega načrta za uravnavo Soče in Nadiže na isto jemlje ozir.“

Ta predmet je največje nujnosti in važnosti ne le za neposredno prizadeti okraj, marveč tudi za deželo in za visoki erar ter se more računati na to, da donese vsak dan realne dobičke obema označenima činiteljema, ako se doba, v kateri se ima predmetno delo dovršiti, skrajša.

### 13. Izčiščenje Tijela in malarija.

Odb. št. 6286/04.

Visoki zbor je s svojim sklepom z dne 27. oktobra 1904 naročil deželnemu odboru, naj povabi s posebno utemeljeno spomenico c. kr. vlado, naj izdela podroben načrt za radikalno izčiščenje reke Tijela in njenih pritokov.

Deželni odbor je izvršil navedeni nalog s spomenico z dne 9. novembra 1904 št. 6286; radi velike važnosti se ista tu doslovno navaja:

„Pod . se pošilja poverjen izpisek iz zapisnika deželnozborske seje z dne 27. oktobra 1904, zadevajoč sklep visokega deželnega zbora glede izčiščenja Tijela, skupno z overovljenim prepisom dotičnega poročila peticijskega odseka ter se c. kr. namestništvo naproša, da blagovoli kakor treba o tem obvestiti pristojne činitelje c. kr. osrednje vlade.

V podkrepitev vloge označenega deželnozborskega sklepa pač malo ostane podpisanemu deželnemu odboru dostaviti temu, kar je že obširno obrazložil po dolgem proučevanju predmeta peticijski odsek deželnega zbora.

Neoporečno dejstvo je, da je c. kr. poljedelsko ministerstvo naročilo januarja meseca 1899, naj se naroči inženirju g. Bonavia, da sporoči, ali more občina Fjumičel izčistiti Tijel od tijelskega mosta do hiše Rigonato in ali bi se tako mogla vodna gladina znižati na način, da bi bila poljedelstvu v prid.

Inženir Bonavia je odgovoril, da občina fjumičelska sicer more (z vladno podporo) izvršiti to delo; da pa bi nizka tla, nahajajoča se od hiše Rigonato do razvodja Tijela, zavirala odtok vode, ter je svetoval, da bi se izkopala cela črta od mosta Tijela do označenega razvodja, ter bi se tako dosegel brezdvomno uspeh.

C. kr. poljedelsko ministerstvo je vsled navedenega mnenja priloživši stroškovnik in ugovor c. kr. pomorske vlade zavrnilo vlogo občine Fjumičel glede izčiščenja Tijela.

Toda nasproti temu je podal svoje mnenje državni zdravniški organ, namreč c. kr. okrajni zdravnik dr. Lius, ki izjavlja, da je postala občina Sv. Lovrenc v celem svojem obsegu radi močvirja v Tijelu in v njegovih pritokih pravo ognjišče malarije, ki se vzdržuje v vseh letnih časih ter je ljudstvo od iste prizadeto v razmerju 100%.

Po tej izjavi podpisanemu deželnemu odboru ni treba dostaviti deželnozborskemu sklepu niti jedno besedo, ker si ne more misliti, da bi visoka vlada, ki je pričela s toliko resnostjo in enerzijo delo proti malariji (za katero delo prispeva po svojih močeh tudi deželna uprava), ne skušala odpraviti žalostnih posledic, ki jih pušča močvirnatost Tijel in ki uničujejo akcijo c. kr. zdravnikov.

Ako se res misli doseči pravi uspeh na protimalaričnem polju, je neobhodno potrebno, da Tijel neha biti okuževalno ognjišče. Ako se noče pričeti z izčiščenjem Tijela potem ni treba več upati na nikak trajen uspeh na protimalaričnem polju.

Te okoliščine so dovedle visoki deželni zastop do tega, da se je izjavil pripravljenim, da bodé primerno prispeval označenim delom.

Kolikor se tiče plovnega dela imenovanega vodnega toka, nalaga temeljni zakon državni upravi, da ga vzdržuje.

Podpisani deželni odbor pa se zanaša, v kolikor se gre za javno zdravstvo, na c. kr. namestništvo ter upa, da se sedaj zadeva glede Tijela s krepko državno podporo v kratkem reši.

### 14. Ureditev Mondine.

Za nadaljevanje dolgih razprav, v katerih se je skozi toliko let zavlačevala zadeva glede ureditve Mondine, dokler je visoki zbor v seji z dne 8. oktobra 1904 odobril zakonski načrt, treba je seči nazaj v leto 1902.

V poročilu za l. 1902 je navedeno na strani 81., kako je deželni odbor dne 18. novembra 1902 brzojavno naznanil c. kr. namestništvu, da se strinja s predlagano spremembo, katera ne provzroči nikakih večjih potroškov.

Na podlagi označene spremembe, katero je s svojim odlokom z dne 3. januarja 1903 številka 3117/02 odobrilo tudi c. kr. poljedelsko ministerstvo (ki je določilo, da se Mondina iztekaj v strugo Soče), je bilo naročeno okrajnemu glavarstvu, da objavi razglas glede vodnih pravic v smislu §§. 83. in naslednjih zakona z dne 28. avgusta 1870 drž. zak. št. 41.

Podaljšanje roka za izvršitev načrta do konca leta 1904, sta odobrila toli navedeno ministerstvo, koli deželni odbor.

Dne 12. februarja 1904 je došel k deželnemu odboru gospod Ludovik Tomaselli, člen vodne zadruge za uravnavo Mondine ter je v imenu zadruge razložil, da se je pokazal, ko so se dela pričela, v stroškovniku primanjklej 15.000 kron; ta primanjklej je nastal vsled nepredvidnih del, ki so se pozneje spoznala za neobhodno potrebna. Zadruga je prosila, da bi deželni zalog prevzel 30% prispevek označenega višjega potroška, dočim bi prevzela vlada 50% in 20% pa vodna zadruga.

Zapisnik, ki se je sprejel z gosp. Tomaselli-jem se je odposlal c. kr. namestništvu dne 12. februarja 1903 pod št. 1163.

Pozneje je c. kr. namestništvo z dopisom z dne 12. junija 1903 številka 15327 naznanilo deželnemu odboru, da je c. kr. okrajno glavarstvo v Gradišću izreklo, da se mlin pri sv. Valentinu, ki je last Antona Cainer, razlasti proti odškodnini 17.750 kron in da je omenjena razsodba zadobila pravno moč.

C. kr. namestništvo je priposlalo z dopisom z dne 4. oktobra 1903 št. 21108 tehnični načrt za uravnavo Mondine na podlagi odobrene premembe; le ta načrt je izdelal c. kr. višji inženir Oberst ter so se gradbeni troški po tem načrtu zvikšali za 20.500 kron. Da ne bi pa ta višji potrošek onemogočil uravnave Mondine, izreklo je c. kr. namestništvo da bode predlagalo, naj c. kr. poljedelsko ministerstvo prispeva navedenim višjim izdatkom 50%, dočim se je zadruga še izrekla, da prevzame 20%; potemtakem bi moral deželni zalog prevzeti ostalih 30%, to je 6150 kron.

Konečno je namestništvo naznanilo, da prosi vodna zadruga, da bi se dražba v Fjumičelu čim prej razpisala.

Šlo se je pa tu za predmet, katerega deželni odbor ni smel rešiti brez privoljenja deželnega zbora in takrat tudi ni bilo pričakovati, da bi bil deželni zbor v kratkem sklican.

Deželni stavbinski urad je pregledal načrt inženirja Oberst-a ter sestavil obširno poročilo, v katerem je konečno predlagal glede podrobnega načrta spremembo, vsled katere bi se imela bodoča uravnavna dela obvarovati pred toki združenih voda iz Soče in Tera.

Prepis tega poročila se je odposlal z dopisom z dne 7. oktobra 1903 številka 5585 c. kr. namestništvu s prošnjo, da sprejme v načrt označeno spremembo.

Z dopisom z dne 7. decembra 1903 je c. kr. namestništvo naznanilo deželnemu odboru, da je treba na licu mesta pregledati, ali se more predlagana sprememba v podrobnem načrtu izvršiti ter se je določil navod na 11. december.

Deželni odbor je odredil k omenjenemu navodu deželnega odbornika dr. Maranija, deželnega tajnika in deželnega inženirja.

Navodni zapisnik je priposlalo deželnemu odboru z dopisom z dne 26. decembra 1903 št. 34293 c. kr. namestništvo, katero je omenilo, da se je po deželnem odboru predlagana sprememba sprejela; zajedno je z zadovoljstvom vzelo na znanje ukrep deželne uprave, vsled katerega naj bi visoki deželni zbor prevzel 20%-tni prispevek od prekoračenega potroška.

Kakor znano, se deželni zbor leta 1903 ni sešel in ker ni bila vsled tega zagotovljena celotna svota za izvršitev načrta glede uravnave Mondine, se ni mogla objaviti dražba za oddajo dotičnega dela.

Tekom leta 1904 se je pa oglasilo mnogo njih, katerim se je zdelo to čakanje predolgo; tako n. pr. se je oglasil lastnik mlina Anton Cainer, kateri je potom fjumičskega županstva prve dni meseca avgusta zahteval, da naj se mu razlastitvena svota ugotovi, ali pa da naj se popravi mlin, ki se je med tem časom pokvaril; istotako se je tudi oskrbništvu posestev barona Jurija Locattelli-ja obrnilo dne 12. avgusta na c. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču, v svrhu, da bi se mu, ker se delo ni pričelo, vrnil prispevek, dan vodni zadrugi; konečno se je oglasila fjumičelska občina, katere polja so poplavljeni in v kateri je mnogo nesrečnih pelagrozni obsojenih, da morajo v blatu gnjiti.

Konečno je bil sklican visoki deželni zbor, ki je v seji z dne 8. oktobra sprejel dopolnilni zakon za uravnavo Mondine v vseh čitanjih.

Zakonski načrt se je odposlal z dopisom z dne 2. novembra 1904 št. 2675/04 c. kr. namestništvu v doseg Najvišje potrdbe. Zadeva glede Mondine se more sedaj smatrati kot konečno rešena.

### 15. Vreditev hudournika Grajšček-a.

V lanskem poročilu je bilo na strani 88. omenjeno, da je bilo leta 1903 deželnemu odboru z namestništvenim dopisom naznanjeno, da je c. kr. poljedelsko ministerstvo naročilo tehnično-gozdnemu oddelku v Beljaku, naj izdela načrte za vreditev hudournika Grajščeka, ki se je imela izvršiti leta 1904.

C. kr. namestništvo je s svojim dopisom z dne 12. marcija 1904 št. 7556 naznanilo deželnemu odboru, da je tehnično-gozdni oddelk v Beljaku izdelal načrt za uravnavo Grajščeka, kateri bi se potem izlival v Lokavšček, in da se je nahajal ta načrt pri poljedelskem ministerstvu v svrhu odobrenja. Iz poročila označenega tehnično-gozdnega oddelka je bilo tudi razvidno, da so se z ozirom na okoliščino, da ni bil načrt za vreditev spodnjega dela še potrjen, nadaljevala dela v gorenjem toku.

Deželni odbor je s svojim dopisom z dne 13. aprila 1904 št. 2109 naznanil c. kr. namestništvu, da je vzel na znanje označeno obvestilo ter si je pridržal pregledati načrt glede uravnave toka dolini takrat, ko se mu predloži načrt v odobrenje v smislu § 1. izvršilnega predpisa k zakonu o Grajščeku, razglašena v deželnem zakoniku št. 31 iz leta 1902.

Tehnično-gozdni oddelk v Beljaku je izdelal podroben načrt za vreditev Grajščeka v dolini na dva načina; ta vreditev bi se imela izvršiti leta 1904. Ministerstvo notranjih zadev, kateremu je bil ta načrt predložen, je opazalo, da je državna cestna uprava privolila 20<sup>o</sup>/<sub>o</sub>-tni prispevek troškom za vreditev Grajščeka samo pod pogojem, da se bode Grajšček izlival v Lokavšček po strugi, katero je svoječasno predlagal stavbeni svetnik Bonavia.

Ako bi se pa ne napravila označena struga marveč bi se uredil sedanji tok v dolini, treba bi bilo zgraditi čez hudournik 8—10 m dolg most za erarsko cesto, a v načrtu ni bilo preskrbljeno pokritje troškov za istega.

C. kr. namestništvo je odposlalo načrt, izdelan na oba načina c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradišču z nalogom, da se izvrši glede obeh varijant komisijonelni ogled v smislu § 13. zakona z dne 30. junija 1884 dež. zak. št. 117.

Prepis navedenega odloka na c. kr. glavarstvo je c. kr. namestništvo priposlalo z dopisom z dne 25. junija 1904 št. 17562 deželnemu odboru z opombo, da so se morala odložiti dela za vreditev Grajščekovega toka v dolini do takrat, ko se načrt odobri.



Za kolavdiranje že dovršenih uravnavnih del ob Grajščeku se je določil komisijonelni ogled na 21. september 1904.

O tem je bil deželni odbor obveščen z namestništvenim dopisom z dne 6. septembra 1904 št. 24972. Deželni odbor je s svojim dopisom z dne 14. septembra 1904 št. 6037 odgovoril c. kr. namestništvu, da bi se toliko ta komisijonelni ogled kolikor tudi oni glede Verse, ki je bil določen na 20. september, odložil iz razloga, ker deželni odbor ne bi bil mogel biti zastopan, kajti baš 21. septembra je bil sklican deželni zbor.

Komisijonelni ogled se je vršil glede Grajščeka dne 22. septembra. Najprej so se kolavdirala vreditvena dela Grajščeka izvršena l. 1902 in 1903. Pri tem kolavdiranju deželni odbor ni bil zastopan.

Dotični komisijonelni zapisnik je bil predložen deželnemu odboru z namestništvenim dopisom z dne 1. decembra 1904 šte. 33.537 skupno s poročilom c. kr. tehnično-gozdnega oddelka v Beljaku ter se je oddal v pregled deželnemu stavbinskemu uradu, kateri ni imel proti istemu ničesar oporekati.

Istega dne, t. j. 22. septembra je sklicalo c. kr. okrajno glavarstvo goriško drug navod, pri katerem je bil deželni odbor zastopan po deželnem odborniku prof. I. Berbuč-u in predstojniku stavbinskega urada, inženirju Glessig-u; ta komisija je razpravljala o obeh varijantah za uravnavo grajščekovega toka v dolini, v smislu zakona z dne 13. julija 1884 dež. zak. šte. 117.

Ko je bilo razloženo, do je vodja tehnično-gozdnega oddelka v Beljaku, c. kr. gozdni svetnik Wenedigter pojasnil obe varijanti načrta, podali so svoja mnenja tehnični izvedenec, c. kr. višji inženir Machnitsch in v imenu dotičnih mandatarjev, odposlanci c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni, deželnega odbora goriškega, c. kr. državnih železnic v Trstu, c. kr. Vipavske železnice, uprave državnih cest in občin: Lokavec, Ajdovščina, Sv. Križ, Ustje in Šturije.

Odposlanca goriškega deželnega odbora sta dala na zapisnik izjavo, da je varijanta za iztekanje Grajščeka v Lokavšček iz ekonomičnih ozirov najprikladnejša.

Dodala sta, da so zahteve ajdovske občine in interesentov te občine, kateri bi privolili v izvršitev predlagane varijante le tedaj, ako se tem njihovim zahtevam zadosti, povsem opravičene, ter sta prosila, da bi se zadostilo tem zahtevam še poprej, nego se Grajšček istinito vpelje v Lokavšček. Konečno sta opažala, da se mora most čez Hubelj, ki postane vsled te preuredbe potreben, vsekakor zgraditi na troške uprave erarskih cest.

Prepis zapisnika je odposlalo deželnemu odboru c. kr. okrajno glavastvo v Gradšču z dopisom z dne 20. decembra 1904 št. 9150.

## 16. Vreditev hudournika Verse.

Omenili smo na strani 89. lanskega poročila, da se je glede izvršilnega predpisa k deželnemu zakonu z dne 16. marcija 1903 dež. zakonik št. 20, ki zadeva uravnavo Verse, doseglo koncem leta 1903 med vlado in deželnim odborom popolno sporazumljenje.

Pogodbo med državno upravo in med deželnim odborom nam je priposlalo v v odobritev c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 5. maja 1904 šte. 1164.

Deželni odbor je sprejel besedilo označenega izvršilnega predpisa nespremenjeno, ter je o tem obvestil c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 25. maja 1904 št. 3258; priporočil mu je, naj nemudoma potrebno ukrene, da se uravnava Verse dokonča, kar dežela toliko želi in pričakuje.

Z namestništvenim dopisom z dne 14. maja 1904 št. 13443 II je vsled naročila poljedelskega ministerstva došel deželnemu odboru podroben načrt za uravnavo Verse

od 39·0 do 84·0 hektametra z opombo, da si je navedeno ministerstvo pridržalo pregledati načrt na licu mesta, ko se bodo kolavdirala že dokončana dela, kar se zgodi leta 1904. Zajedno se je bil povabil tudi deželni odbor da odredi svoječasno svojega zastopnika, ki bi prisostvoval navedenemu pregledovanju.

Deželni odbor je vrnil načrt c. kr. namestništvu s svojim dopisom z dne 8. junija 1904 štev. 3567 z opombo, da je pripravljen odposlati h komisijonelnemu pregledu načrta svojega zastopnika. Pristavili smo, da bi bilo umestno, povabiti v smislu označenega izvršilnega predpisa h komisijonelnemu pregledovanju tudi interesente, kajti določiti se je moralo tudi glede nekaterih cest, kakor tudi glede pralnic in napajališč, ki se niso upoštevali v načrtu.

Dne 28. junija 1904 je došel deželnemu odboru prepis namestništvenega odloka z dne 23. junija 1904 štev. 15498, s katerim je bilo c. kr. davkariji v Gradišču naročeno, da izplača c. kr. gozdnemu priglednemu komisarju Antonu Scali, tehničnemu voditelju del za uravnavo Verse, 40.000 kron, kot nadaljni prispevek iz meljoracijskega zaloga za označeno uravnavo v smislu zakona z dne 16. marcija 1903 dež. zak. št. 20.

C. kr. namestništvo je z drugim dopisom z dne 10. julija 1904 št. 16.245 naznanilo deželnemu odboru, da se je izvršilni predpis k zakonu o uravnavi Verse objavil v deželnem zakoniku in da je c. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču istočasno začelo poizvedovati glede vodnih pravic v smislu 13. odstavka § 12. in zadnjega odstavka § 15. izvršilnega predpisa.

Dotični razglas omenjenega c. kr. glavarstva z dne 28. septembra 1904 št. 19.192 je določeval na dan 3. novembra 1904 komisijonelno razpravo o načrtu. Komisija se je imela sniti zjutraj omenjenega dne v občinskem uradu v Versi.

Komisijonelni pregled se je vršil gorinavedenega dne in deželni odbor je bil zastopan po deželnem inženirju.

Kakor razvidno iz zapisnika, ki se je v prepisu pripisal deželnemu odboru, se je izvršilo kolavdiranje del dokončanih v dobi 1900—1903 s skupnim potroškom 76.657 K 68 v; pregledal se je tudi podrobni načrt, za nadaljna dela od 39·0 do 84·0 hektometrov skupno s potrebnimi mostovi, namreč s tremi mostiči in enim večjim mostom ob skladovni cesti Gradišče - Krmin; razun tega se je pregledal tudi nasip pri 59.965 hektm. s kanalom za mlin v Koroni in konečno je bilo pregledanih tudi deset jarkov.

### 17. Izčiščenje in uravnavo Talija.

Odb. št. 7675.

Izvršuje deželnozborsko naročilo z dne 9. novembra 1904 glede izčiščenja in uravnave reke Talija je odposlal deželni odbor dotični sklep c. kr. namestništvu z dopisom z dne 21. decembra 1904 štev. 7675/04; povdarili smo v tem dopisu, da je bila naslovljena v zadnjem zasedanju delegacij glede tega predmeta, ki je za obrežne prebivalce navedene reke velike važnosti, posebna interpelacija na c. kr. ministerstvo zunanjih zadev.

Opozorili smo tudi na okoliščino, da so obrežni prebivalci Talija predložili c. kr. ministerstvu zunanjih zadev skupno prošnjo naj bi se ta zadeva povoljno rešila. Povdarjeno je bilo nadalje, da se bi italijanska vlada rada sporazumela glede uravnave in izčiščenja reke in da se je v tem oziru obrnila neposredno do svojega poslanika na Dunaju.

Konečno je bilo c. kr. namestništvo naprošeno, naj ukrene pri pristojnih činiteljih potrebno, da se utemeljena in nujna želja prebivalcev ob bregih Talija konečno izpolni.

### 18. Deželni prispevek hidrografičnemu uradu.

Odb. št. 2555,04.

Vsled deželnozborskega naročila z dne 15. oktobra 1904 je deželni odbor naznanil c. kr. namestništvu s svojim dopisom z dne 31. oktobra 1904 št. 2552, da visoki deželni zastop ni mogel, dasi je prepričan o izdatnih koristih hidrografičnega urada, z ozirom na pičila sredstva deželnega zaloga zadostiti zahtevi c. kr. ministerstva notranjih zadev (z dne 2. decembra 1903 števil. 51371) da bi se namreč deželni letni prispevek hidrografičnemu uradu zvikšal za 50%.

### 19. Plovni kanal Tržič-Porto Rosega.

Odb. št. 5291, 5779,  
6026, 8293, 8319,  
9016, 8255.

Razprava glede tega važnega javnega dela se nahaja na 22. strani poročila za leto 1901; v nadaljevanje iste se poroča naslednje.

Dne 27. novembra 1902 se je vršila v Ronkah konferenca v svrhu, da se pojasni stanje tega vprašanja. V smislu sklepov storjenih pri tej konferenci, kjer je bil deželni odbor zastopan po deželnem odborniku dr. Marani-ju, se je dne 17. decembra 1902 podpisala pogodba med društvom za namakanje tržiške ravani in tržiško občino, vsled katere je občina tržiška privolila v to, da se je uničil načrt, katerega je izdelala tvrdka Rizzani.

Uvedla so se potem pogajanja s tvrdko Faccononi, Galimberti, Piani, ki je prevzela pristaniška dela v Trstu; ista je izdelala nov načrt. Ta načrt se razločuje od prvotnega glede dolgotnosti kanala, kateremu je bilo dodanih še 30 hektarjev, a vendar znašajo troški manj nego oni prvotnega načrta.

V prvotnem načrtu, v katerem je bila zaznamovana širina kanala 22m in globokost 1.75 m pod gladino morskega pritoka, so znašali troški 528.000 kron, dočim se znižajo troški v novem načrtu, glasom katerega je znašala širina 50 m in globokost 4—6 m (in tudi več, ako bi to mogla prenašati kakovost terena) na 379.000 kron.

To je deželnemu odboru naznanilo c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 5. avgusta 1904; iz istega dopisa je tudi sledilo, da so se pričela na označeni podlagi pogajanja z vodno zadrugo tržiške ravani, da je tržiško starešinstvo od svoje strani odobrilo nove načrte in troškovnike, da so se ti-le odposlali s priporočilom trgovinskemu ministerstvu in da je tržiško županstvo prosilo c. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču, da bi odobrilo nov načrt glede vodnih pravic.

Z dopisom z dne 26. avgusta 1904 števil. 24.189 je c. kr. namestništvo naznanilo deželnemu odboru, da je c. kr. trgovinsko ministerstvo načeloma odobrilo načrt pogodbe med vodno zadrugo tržiške ravani in tržiško občino glede plovnosti kanala Tržič-Porto Rosega. Tudi je vlada glasom brzojavnega obvestila istega ministerstva obljubila, da bode prispevala s svoto 286.000 kron.

Glasom naznanila c. kr. trgovinskega ministerstva z dne 8. avgusta 1904 števil. 39367 na c. kr. pomorsko vlado v Trstu bi se bila morala obvezati tržiška občina, da bode na lastne troške varovala podzidje kanala po načrtu, katerega bi imela svoječamo odobriti pomorska vlada.

Pozneje pa je c. kr. trgovinsko ministerstvo odstopilo od tega pogoja ter je na predlog pomorske vlade privolilo v to, da bi se tržiška občina obvezala, da bi napravila na podzidjih le dotične nasade v istem času, ko bi se delo v kanalu izvrševalo. Stodobno se je trgovinsko ministerstvo zopet obvezalo, da bode redno vzdrževalo plovni kanal.

O tem je bil deželni odbor obveščen z dopisom pomorske vlade z dne 24. novembra 1904 števil. 15585, s katerim se je zajedno povabil, da odobri projektovani kanal.

Deželni odbor je privolil v to s svojim dopisom z dne 12. oktobra 1904 števil. 6545.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču je s svojim dopisom z dne 22. novembra 1904 števil. 24771 naznanilo, da je izdalo svoje dovoljenje glede raznih gradbenih del pri plovnem kanalu.

C. kr. pomorska vlada je naznanila potem deželni odboru s svojo brzojavko z dne 26. novembra, da je trgovinsko ministerstvo dogovorno s poljedelskim ministerstvom odobrilo pogodbo med vodno zadrugo tržiške ravani in tržiško občino.

Deželni odbor je izrazil brzojavnim potom pomorski vladi svojo toplo zahvalo na uljudnem naznanilu.

V poznejšem dopisu z dne 9. decembra 1904 števil. 19148 je c. kr. pomorska vlada potrdila besedilo brzojavnega obvestila glede odobritve pogodbe ter je zajedno naznanila, da je prevzelo c. kr. trgovinsko ministerstvo nadzorstvo in svoječasno kolavdacijo del v svrhu, da se tako prepriča, da se je izdatna državna podpora istnito porabila za določeni namen.

Nadalje je naznanila pomorska vlada, da je prevzelo trgovinsko ministerstvo upravo gradbenega zaloga obstoječega

a) iz državne podpore . . . . .	K 286.000
b) iz zneska, katerega je odstopila vodna zadruga tržiški občini, namreč . . . . .	„ 26.052
c) iz obveznic, ki jih izda tržiška občina od . . . . .	„ 49.500
ki se po končanem in kolavdiranem delu vrnejo podjetju v 15-letnih posled-plačanih obrokih, in konečno	
č) iz zneska . . . . .	„ 17.948

katerega vplača tržiška občina v gradbeni zalog.

V kolikor se tiče vzdrževanja bodočega plovnega kanala, se je trgovinsko ministerstvo obvezalo, da to preskrbi v mejah plovnih zahtev s sredstvi pomorske uprave.

Deželni odbor je ta naznanila vzel na znanje z dopisom z dne 21. decembra 1904 števil. 9016.

Da so se dela pričela, in da se je v tem napravil prvi korak glede izvršitve tega, nad vse važnega plovnega kanala, ki ima povzdigniti Furlanijo, je obširno obrazloženo v 1. delu tega poročila pod 2. naslovom.

## 20. Ceste Števerjan-Vipolže in Dobrovo-Vipolže.

Vsled naličnega deželnozborskega sklepa z dne 13. oktobra 1904 je odposlal deželni odbor s svojim dopisom z dne 9. decembra 1904 števil. 8866,04 c. kr. namestništvu v Trstu načrte glede zgradbe cest Dobrovo-Vipolže in Števerjan-Vipolže, katere načrte sta predložili županstvu v Biljani in Števerjanu.

V navedenem dopisu je deželni odbor povdarjal, kako se naj oba načrta popolnita in koliko koristi bi donesla izvršitev istih osrednjim Brdom vsled dobrih cestnih zvez, dočim se Brda sedaj ne morejo razviti v onih krajih, ki so skoraj najrodovitnejši naše države.

Dopis se je tako-le nadaljeval:

Cestne zveze onega krasnega ozemlja, ki ima svoj naravni trg v Gorici, so sedaj take, da morajo prenašati poljske pridelke (med katere je šteti najiminenitnejše vrste sadja) kmetje po dolgih stezah na svojih hrbitih, ker je prehod z vozovi povsem nemogoč.

Te okoliščine zavirajo napredek in bogastvo onega dela naše dežele.

C. kr. politični oblasti v Gorici in v Gradišču sta se, ko sta se bavili s predloženima načrtoma, izjavili, da so nameravane nove cestne zveze nujno potrebne za ekonomicni razvoj kraja.

Upošteva je važnost predmeta je deželni zbor, ne da bi ga bil odstopil v proučevanje posebni komisiji, sklenil, naj se visoka vlada prosi, da se za te cestne zveze zavzame, ter je dotično naročilo poveril podpisanemu deželnemu odboru.

Odpošiljata se torej pridjana načrta visokemu c. kr. namestništvu z nujno prošnjo da ju blagovoli toplo zastopati v svrhu, da se za izvršitev teh potrebnih del dovoli iz državnih sredstev izdatna podpora“.

## 21. Podpore v prid poljedelstva.

Z odlokom z dne 17. decembra 1904 št. 8128/03 se je nakazala c. kr. kmetijskemu društvu goriškemu izredna podpora za leto 1904 v znesku 5000 kron, katero je dovolil visoki deželni zbor v svoji seji dne 12. novembra 1904.

Kmetijski zadrugi v Ročinju smo nakazali z odlokom z dne 20. decembra 1904 št. 7007 znesek 200 kron na račun podpore 300 kron, katero ji je dovolil visoki deželni zbor s svojim sklepom z dne 12. novembra 1904.

Vino- in sadjerejskemu društvu v Tolminu smo z odlokom z dne 20. decembra 1904 št. 7258 naznanili deželnozborski sklep z dne 12. novembra 1904, s katerim mu se je dovolila podpora 100 kron za upravno leto 1905.

Z odlokom istega dne in iste številke mu smo nakazali pri c. kr. davkariji v Tolminu polovico podpore v znesku 50 kron, ki se je pa imela izplačati po 1. januariju 1905.

Z odlokom z dne 24. decembra 1904 št. 4406/03 se je nakazala vino- in sadjerejskemu društvu v Prvačini podpora 100 kron, dovoljena v deželnozborski seji z dne 12. novembra 1904.

Kmetijskemu društvu v Cerknem smo nakazali z odlokom z dne 24. oktobra 1904 št. 7131 1000 kron v polno plačilo podpore 2000 kron, dovoljene z deželnozborskim sklepom z dne 3. januarja 1903

C. kr. poljedelsko ministerstvo je nakazalo z odlokom z dne 24. avgusta 1904 št. 13533/336 istemu kmetijskemu društvu znesek 1000 kron kot drugi obrok podpore 5000 kron, dovoljene za napravo mlekarnice.

## 22. Podpore za cestna dela.

Županstvu na Ponikvah smo nakazali z odlokom z dne 29. januarija 1904 št. 8428/03 100 kron v polno plačilo prispevka 200 kron, dovoljenega v deželnozborski seji z dne 3. januarija 1903 za zgradbo ceste Ponikve-Klavže.

Dolenjskemu županstvu smo nakazali z odlokom z dne 20. januarija 1904 št. 6651/03 znesek 400 kron kot prvi obrok prispevka 800 kron, dovoljenega v deželnozborski seji z dne 23. decembra 1902 za zgradbo ceste Kancijan — cerkev pri Neblem.

Kožbanskemu županstvu smo nakazali z odlokom z dne 16. marcija 1904 št. 1876 znesek 250 kron v polno plačilo prispevka 500 kron, dovoljenega mu v deželnozborski seji z dne 20. decembra 1902 za zgradbo ceste Senik-Golobrd.

Grahovskemu županstvu smo nakazali z odlokom z dne 9. marcija 1904 šte. 1763 znesek 250 kron na prvem obroku prispevka 500 kron, dovoljenega z deželnozborskim sklepom z dne 3. marcija 1903 za zgradbo ceste Koritnica-Nemški Rut.

Z odlokom z dne 23. marcija 1904 šte. 1956 smo nakazali županstvu v Ajbi 300 kron v polno plačilo podpore 600 kron, dovoljene vsled deželnozborskega sklepa z dne 29. decembra 1902 za zgradbo ceste Kambreško-Srednje.

Cestnemu odboru kanalskemu smo nakazali z odlokom z dne 31. marcija 1904 šte. 2299 znesek 2400 kron v polno plačilo prispevka 4400 kron, dovoljenega vsled deželnozborskega sklepa z dne 3. maja 1900 za cesto Ročinj-Kambreško.

Z odlokom z dne 18. maja 1904 šte. 7051 smo nakazali županstvu v S. Križu 500 kron v polno plačilo prispevka 1000 kron, dovoljenega za prevreditev cest Žablje-Dobravlje in Sv. Križ-Cesta.

Z odlokom z dne 21. maja 1904 št. 2947 smo nakazali županstvu v Lokavcu 800 kron na tretjem obroku deželnega prispevka 2400 kron, dovoljenega z deželnozborskim sklepom z dne 29. januarija 1901 za zgradbo ceste Lokavec-Ajdovščina.

Z dopisom z dne 8. junija 1904 šte. 3462 smo dali na razpolago politični upravi goriški 4000 kron kot zadnji obrok prispevka 12.000 kron dovoljenega v deželnozborski seji z dne 29. septembra 1901 za zgradbo ceste po Braniški dolini.

Z odlokom z dne 15. junija 1904 šte. 2850 smo nakazali županstvu v Slivnem 200 kron na prvem obroku podpore 400 kron, dovoljene z deželnozborskim sklepom z dne 20. septembra 1901 za razširjenje ceste vodeče na poštno cesto.

Gojaškemu županstvu smo z odlokom z dne 14. septembra 1904 št. 3826 nakazali 1000 kron na račun deželne podpore 2000 kron, dovoljene za vreditev ceste na Čavnu.

Vloga županstva livškega pod odb. št. 6656/03 za podporo v svrhu zgradbe ceste iz vasi do erarske ceste se je odposlala vsled deželnozborskega sklepa z dne 3. novembra 1904 z odlokom z dne 17. novembra 1904 šte. 6656/03 cestnemu odboru ko-baridskemu, da jo upošteva pri sestavi proračuna za leto 1905.

### 23. Podpore za vodne naprave.

Drežniškemu županstvu smo z odlokom z dne 24. februarja 1904 št. 1272 nakazali 5000 kron v poplačilo prispevka 1000 kron, dovoljenega v deželnozborski seji z dne 29. decembra 1902 za zgradbo vodovoda.

Gospodarskemu svetu v Štararancanu smo nakazali z odlokom z dne 9. marcija 1904 šte. 1556 znesek 200 kron kot zadnji obrok prispevka 600 kron dovoljenega z deželnozborskim sklepom z dne 22. decembra 1902 za izkopavanje vodnjaka.

Svetolucijskemu županstvu smo nakazali 400 kron v poplačilo prispevka 800 kron, dovoljenega v deželnozborski seji z dne 24. septembra 1901 za zgradbo vodovoda v Logu. Nakazali smo ta prispevek z odlokom z dne 16. marcija 1904 šte. 1364.

Z odlokom z dne 2. avgusta 1904 šte. 5397 smo nakazali županstvu v Vojščici znesek 750 kron kot prvi obrok deželnega prispevka 1500 kron dovoljenega za izkopanje dveh vodnjakov.

Županstvu v Čjopris-Viskonu smo nakazali z odlokom z dne 14. novembra 1904 šte. 4683 znesek 500 kron v poplačilo deželnega prispevka 1000 kron, dovoljenega mu za vodne naprave.

#### **24. Podpore učnim zavodom.**

Vsled naličnih deželnozborskih sklepov iz zasedanja september-november 1904 smo nakazali:

1. Z odlokom z dne 13. decembra 1904 šte. 7294 goriški skupščini društva „Lega Nazionale“ podporo 400 kron;

2. Z odlokom z dne 13. decembra 1904 šte. 6755 dekliški nadaljevalni šoli „Šolski dom“ v Gorici podporo 400 kron;

3. Z odlokom z dne 13. decembra 1904 šte. 6575 italijanskemu konviktu S. Alojzija v Gorici podporo 600 kron;

4. Z odlokom z dne 13. decembra 1904 šte. 6421 slovenskemu Alojzevišču v Gorici podporo 600 kron;

5. Z odlokom z dne 13. decembra 1904 št. 680 nadaljevalni obrtni šoli v Foljanu podporo 400 kron;

6. Z odlokom 13. decembra 1904 šte. 879 društvu Sv. Vincenca de Paoli v Gorici podporo 600 kron;

7. Z odlokom z dne 14. decembra 1904 šte. 5848/03 c. kr. čiparski šoli v Bovcu podporo 250 kron, ki se je imela porazdeliti med najboljše in najvrednejše gojenke.

#### **25. Zboljšanja pri osebju deželnih zavodov.**

Izvršuje deželnozborski sklep z dne 11. novembra 1904 je deželni odbor izdal s svojim odlokom z dne 28. novembra 1904 šte. 7662/03 deželni blagajni nalog, naj izplačuje učitelju in učiteljicam deželnega zavoda za gluhomene od 1. decembra 1904 naprej draginjnska doklada v meri povišani v smislu označenega sklepa.

Vsled deželnozborskega sklepa z dne 19. oktobra s katerim je bila priznana učitelju slovenskega oddelka deželne kmetijske šole g. Miltonu Klavžar-ju petletnina, počenši s 1. novembrom 1903 je deželni odbor pri svoji blagajni odredil z odlokom z dne 8. novembra 1904 št. 199, da se izplačaj navedeni tekoči in zastani povišek.

#### **26. Podpore v človekoljubne svrhe.**

a) Za žensko bolnišnico in hiralnico v Gorici.

Vsled deželnozborskega sklepa z dne 12. novembra 1904 smo nakazali mestni blagajni goriški z odlokom z dne 22. decembra 1904 šte. 6399 znesek 2005 K 37 v, v povračilo troškov za poprave hiralnice in norišničnega oddelka ženske bolnišnice v Gorici.

### b) Morski kopelji v Gradežu.

Odboru morske kopelji v Gradežu smo nakazali z odlokom z dne 15. decembra 1904 št. 1468 podporo 1600 kron dovoljeno z deželnozborskim sklepom z dne 12. novembra 1904.

### c) Poškodovanim po požaru v Bovcu.

Podporo 7000 kron, dovoljeno v deželnozborski seji z dne 21. septembra 1904 (vrhu 3000 kron, katere smo že poprej izplačali pod pridržkom deželnozborske odobritve) v prid poškodovanim po požaru v Bovcu smo nakazali z dopisom z dne 23. novembra 1904 št. 7927 c. kr. okrajnemu glavarstvu v Tolminu, ki je prevzelo nalogo, da jo razdeli.

## 27. Razne podpore.

### a) Ognjegascem v Trziču.

Izvršuje drugo točko deželnozborskega sklepa z dne 12. novembra 1904 smo nakazali z odlokom z dne 15. decembra 1904 št. 1887 znesek 300 kron tržiškemu županstvu, da jih razdeli med člene tamošnjega prostovoljnega gasilnega društva.

### b) Za mednarodni človekoljuben shod.

Avstrijskemu odseku za mednarodni shod glede uboštva, ki se bode vršil v Milanu l. 1905 (in pri katerem bode zastopan tudi podpisani deželni odbor) smo nakazali z odlokom z dne 28. decembra 1904 št. 3863 prispevek 200 kron, katerega je dovolil visoki deželni zbor v svoji seji z dne 12. novembra 1904.

## 28. Nagrade in razne podpore.

Z odlokom z dne 22. decembra 1904 št. 4835/03 se je nakazala v smislu naličnega deželnozborskega sklepa profesorju Henriku Majonic-u, bivšemu ravnatelju stari-narskega oddelka deželnega muzeja nagrada 800 kron, katero mu je dovolil na njegovo vlogo visoki deželni zbor v svoji seji z dne 12. novembra 1904.

Odvetniku vitezu dr. Pavlu pl. Bizzaro v Gorici smo nakazali z odlokom z dne 17. decembra 1904 št. 6581 svoto 500 kron, dovoljeno v deželnozborski seji z dne 12. novembra 1904 na vračilu troškov za objavo njegovega dela „Idrografia del Friuli orientale“.

Izvršuje deželnozborski sklep z dne 19. oktobra 1904 smo nakazali sestri pok. učitelja Josipa Lippizer, Mariji Lippizer z odlokom z dne 14. decembra 1904 št. 2178 podporo 150 kron za pogrebne troške.

Vsled deželnozborskih sklepov z dne 12. novembra 1904 smo nakazali sledeče podpore:

1. Vdovi Josipini Radizza 80 kron (z odlokom z dne 14. decembra 1904 št. 5973/03).
2. Alojziji vdovi Velicogna 100 kron (z odlokom z dne 14. decembra 1904 št. 435);
3. Amaliji vdovi Pocar 200 kron (z odlokom z dne 14. decembra 1904 št. 6558);
4. Mariji vdovi Tercič 150 kron (z odlokom z dne 22. decembra 1904 št. 6361);
5. Antonu Kazafura 100 kron (z odlokom z dne 14. decembra 1904 št. 6428);



6. Mihaelu Paulin 200 kron (z odlokom z dne 14. decembra 1904 šte. 7446);
7. Mariji vdovi Maver 500 kron (z odlokom z dne 22. decembra 1904 šte. 203).

—

Vsled deželnozborskega sklepa z dne 12. novembra 1904 smo nakazali Josipu Lojk-u, gojencu c. kr. obrtne šole v Ljubljani in Ivanu Stepančič, učiteljsčniku v Kopru, vsakemu po 100 kron podpore (z odlokom z dne 22. decembra 1905 šte. 7256.)

---



## IV. D E L.

**Redna uprava deželnega odbora.**



## A. Gospodarstvo.

### 1. Užitnina.

Odb. št. 3335, 5939.

V poročilu deželnega odbora z dne 24. oktobra 1904 št. 3335, ki je služilo kot podlaga deželnozborskim sklepom z dne 27. oktobra 1904, glede pravice deželnega zastopa uvajati in pobirati samostojno deželne naklade na užitnino vina, mošta in mesa, je bilo navedeno, kako je opisal deželni odbor pristojnim državnim oblastim žalosten položaj glede pobiranja užitnine sploh; tem oblastim je deželni odbor tudi predočil, da izvira iz tega za državo nič manjša škoda, nego za samoupravne korporacije.

Glede na uspeh inicijative, katero je dal deželni zastop, smatra se potrebnim navesti tu spomenico, odposlano c. kr. namestništvu dne 18. maja 1904 pod odborovo številko 3335.

„V pregibu se dopošlje c. kr. namestništvu prepis predloga, katerega predloži deželni odbor v prihodnjem zasedanju deželnega zbora, ki naj bi vnovič proklamiral svoje, po ustavi dane mu pravice, postopati glede pobiranja deželne naklade na povžitek vina, mošta in mesa, na način, ki se mu zdi najprimernejši.

Označena pravica, določena po deželnem štatutu, katerega je Njegovo Veličanstvo potrdilo in je bil slovesno objavljen dne 26. februarja 1861 drž. zak. številka 20. kot državni temeljni zakon, je nedvomljiva, kakor to sledi iz argumentacij v priloženem predlogu na visoki deželni zbor; deželni zastop smatra kot svojo največjo dolžnost, obračati svoje neumorno delovanje v to, da se mu priznajo te njegove pravice, kajti le potem bodo cvetele deželne finance, le potem bode možno misliti na moralno in ekonomično blagostanje naše dežele, skratka, potem bode možno doseči oni ideal moralnega in materijalnega napredka, kateri bi bil popoln in dosega katerega je sveta dolžnost javnih činiteljev.

Sedanji način pobiranja deželnih naklad na užitnino skupno z erarsko užitnino je skrajno škodljiv deželnim financam.

Še večjo škodo bode občutila dežela prihodnje leto, ko se vsled Najvišje odločbe, o kateri je bil obvešččen deželni zastop z dopisom c. kr. namestništva z dne 13. januarja 1904 št. 977.IX., ne bode dovolilo pobiranje višjih deželnih naklad na užitnino kot 100% od erarske užitnine; to bode spravilo deželo v veliko zadrego, kajti odtegnjen jej bode dohodek celih 80.000 kron, kar nam provzroča že danes resnih skrbi.

Ni namen deželnega odbora spuščati se v obširno razlaganje, kako škodo provzročajo deželi navidezne pogodbe, o katerih je govora v deželnozborskem predlogu, kajti ta škoda je jasna, kar sledi iz predloga samega.

Podpisani deželni odbor se omejuje na to, da omeni škodo, katero trpe deželne finance, proučevanje škode pa, katere provzročajo navidezne pogodbe visokemu erarju, prepušča c. kr. vladi.

Žalostno je, da se javne naklade, katere plačujejo obdačenci tako težko, in katere odšteva ubožno, po tisočeri nesrečah prizadeto ljudstvo, ne stekajo v javne blagajne, da bi se lahko obrnile v splošni in občni blagor, marveč da se obračajo v zasebne namene, od katerih nima ljudstvo nikakih koristi.

Deželni odbor, ki je proučil na c. kr. finančno ravnateljstvo odposlano odločbo c. kr. finančnega ministerstva z dne 22. julija 1903 števil. 47236, katero je označeno ravnateljstvo semkaj poslalo z dopisom z dne 25. septembra 1903 števil. 24.096, mora dati izraza svojemu obžalovanju, da se niso odpravile navidezne pogodbe, ki toli škodujejo državi in deželi, posebno ker bi bilo to, glede na skušnje, ki smo jih pridobili v preteklosti, glede na vedno enako stanje sedanjih pogubonosnih razmer in glede na to, da se mora ozirati na javni blagor, zelo lahko, ako bi se zasledovala smer, katero je ministerstvo natančno začrtalo.

To bi moglo vzbuditi domnevanje, da je deželna finančna oblast morda našla v obstoječem zakonu določilo, ki jej zabranjuje izvrševati višjo voljo. To domnevanje pa ni na mestu, kajti treba je uvaževati, da temelji ministerski ukaz baš na istem zakonu in na uradnih odločbah osrednjih oblasti.

Zakona, in sicer toli cesarski patent z dne 25. maja 1820 Pol. G. S. 57 Bd. I. Th. N. 54, zadevajoč užitnino na vino in mošt, koli zakon z dne 16. junija 1877 drž. zak. št. 60, zadevajoč užitnino na meso, ne določujeta, da se mora pobirati užitnina (govori se o erarski užitnini) potom pogodbe in še le ako ne bi bilo mogoče skleniti pogodbe, potom zakupa in konečno v lastni režiji; tudi ni v zakonih rečeno, da se ima skleniti pogodba če treba tudi v škodo javnih zalogov, ali kadar slične pogodbe ne donašajo (kakor omenjeno v deželnozborskem predlogu) vsaj nekoliko koristi obrtnikom, ali tudi takrat, kadar iste niso realne, marveč le navidezne, kar nas uče žalostne skušnje iz preteklosti in kakor vidimo tudi iz sedanjosti.

Smisel zakona je marveč ves drug, in da se ne bode mislilo, da hočemo mi zakon po svoje razlagati, omenja se le tretji odstavek prve točke finančno-ministerjalne odredbe z dne 13. julija 1877 števil. 18956 (list finančnega ukaznika št. 15), v kateri je prepuščeno deželni finančni oblasti, da v ozira vrednih slučajih, (kakor je sedaj pri nas) ne sklepa pogodb.

Zakaj se navidezne in škodljive pogodbe na vsak način vzdržujejo, si ne more deželni odbor razlagati drugače, nego tako, da visoka vlada ne prevzame pobiranja užitnine v lastno režijo iz razloga, ker se boji oziroma dvomi, da bi se to dobro sponeslo.

Ako bi bilo to res, bil bi deželni odbor pripravljen zgladiti pot erarski upravi, da bode mogla izpolniti željo c. kr. ministerstva in sicer tako, da bode za visoki erar v brezdvomno korist in v nikakoršno škodo.

Dežela namreč izjavlja, da s pridržkom deželnozborske potrdbe zagotovi visoki vladi svoto sedanjega eraričnega dohodka na užitnimi vina, mošta in mesa in sicer za celo deželo v skupni svoti 399.430 kron.

Da stavi deželni odbor visoki vladi ta jako ugoden predlog upliva nanj edina misel, koristiti s tem erarju in deželi; vsled tega naproša državno upravo, da mu napravi edino uslugo, ki je povsem zakonita in ki temelji vseskozi na namerah osrednjih oblasti, da opusti namreč tako škodljive pogodbe glede pobiranja erarske užitnine na vino, mošt in meso v deželi Goriški in Gradiščanski za troletje od 1. januarja 1905 do 31. decembra 1907.

Deželni predlog temelji na sledečih razlogih:

Pobiranje erarske užitnine naj bi se oddalo v zakup v celi deželi; odpovedale naj bi se poprej pravočasno sedanje pogodbe in zakupi, kjer še so (točka 4. in 13. zadnjega odstavka finančno ministerske naredbe z dne 13. julija 1877 fin. ukaz. št. 15).

Ako izkažejo skupni novi zakupi za erar kako korist, ostane visoka vlada upravičena, uživati dotični dobiček, a deželi bi moral pripasti oni prispevek, ki jej pritiče od skupnega pobiranja deželne in državne užitnine.

Ako ne bi zakupi donesli več kakor je do sedaj dosegla skupna svota erarske užitnine, postane zakupnica dežela na podlagi označene svote in brez nikakega rizika za erar.

Ako bi se oddal zakup drugim in ne deželi, bilo bi sprejeti v zakupne pogodbe klavzulo navedeno v zadnjem odstavku ukaza finančnega ministerstva z dne 22. julija 1903 št. 47236, glasom katere bi bil zakupnik obvezan plačevati deželi ne odstotno svoto od zakupne cene, marveč vse zneske, ki bi jih potirjal na deželni užitninski dokladi; zajedno naj bi bila dežela upravičena pregledovati registre, katere bi zakupnik vodil.

Izločiti bi bilo iz zakupne pogodbe tudi pristavek, da ima zakupnik pravico, sklepati s strankami podvrženimi užitninskemu davku kake pogodbe.

Deželni odbor goji polno nado, da bode c. kr. namestništvo krepko podpiralo deželno upravo pri c. kr. finančnem ravnateljstvu, da se tako izvede v finančnem in moralnem oziru za deželo tako važna akcija, ki donese visokemu erarju brezdvomno koristi brez nikakoršnega rizika.

Ko se doseže vspeh, po katerem stremi deželna uprava, nehala bi dežela proklamirati svojo ustavno pravico pobirati samostojno deželno naklado na užitnino.

C. kr. namestništvo je odgovorilo z dopisom z dne 3. septembra 1904 št. 24223 v sledečem smislu:

Kolikor se tiče namena deželnega odbora, predlagati visokemu deželnemu zboru pobiranje deželnih doklad na užitnino vina, mošta in mesa v lastni režiji na podlagi §§. 22. in 23. deželnega pravilnika, omenilo je c. kr. namestništvo, sporazumno s c. kr. finančnim ravnateljstvom da nasprotuje namišljeno pobiranje užitninskih doklad v lastni režiji pravnemu smislu besede *doklade* (*Zuschläge*); po tem smislu ima odmeriti in ako mogoče tudi pobirati temeljne davke (*Stammsteuer*) in doklade, izražene v odstotkih istih, katera oba zadeneta jeden in isti obdačenju podvrženi predmet, ena in ista uprava. Ako bi odmerjali in pobirali označene doklade dve upravi, provzročilo bi to dvakrat toliko režijskih stroškov in bi znižalo iznos doklad, najsi postopajo organi, določeni za pobiranje, tudi še tako korektno.

Nadalje — je opazalo c. kr. namestništvo — bi bile osebe, ki so obvezane plačevanju naklad, podvržene dvakratni kontroli. Neprikladnost dvakratne kontrole od strani organov, določenih za pobiranje državnega davka in onih, določenih za pobiranje deželne naklade, bi se še poostrila vsled okoliščine, da je dalo več občin poknežene grofovine Goriške in Gradišanske pobiranje občinskih doklad za več let v zakup, tako, da bi bilo z ene strani občinstvo, ako bi dotične pogodbe še nadalje obstojale, podvrženo trikratni kontroli, z druge strani pa bi se morali odbiti od dohodka naklad trikratni režijski stroški.

Velike važnosti za deželno upravo pa je bil sledeči del namestništvenega dopisa:

„Pritožbe proti pičlemu dohodku deželnih doklad v prid deželnega zaloga se ne čujejo le v onih okrajih, v katerih se pobira užitnina potom pogodeb, marveč tudi, in sicer v enaki meri, v okrajih kjer je dana užitnina v zakup, dasi se pobirajo od obrtnikov davki skupno z dokladami.

Ti razlogi so velike važnosti, toliko vsled dejstva, ker uplivajo neposredno na državno in deželno upravo, kolikor tudi, kar je naravno, radi učinka na davkoplačevalce, ki imajo vsled neprilik pri pobiranju svoje pedsodke.

C. kr. finančno ravnateljstvo in c. kr. namestništvo upoštevata važnost označenih okoliščin in zajedno priznavata tudi, da je preobrazba pobiranja užitnine vina in mesa v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski radi dosedaj pripetivših se neprilicnosti, nujno potrebna.

Predlogom deželnega odbora, kolikor temelje isti na obstoječih zakonih in ukazih, pritrjujeta c. kr. finančno ravnateljstvo in c. kr. namestništvo povsem.

„Glede na to nameruje c. kr. finančno ravnateljstvo odpovedati s koncem leta 1904 one sedaj obstoječe zakupe in pogodbe, ki ne iztečejo sami ob sebi; tozadevno je bilo že predloženo poročilo na c. kr. finančno ministerstvo.“

Nato je namestništvo naštel v svojem dopisu tiste zakupe, ki so iztekli s koncem leta 1904 in one, ki so se sklenili za daljšo dobo in jih je nameravalo c. kr. finančno ravnateljstvo odpovedati iz razloga, ker so zakupne zadruge v mnogih krajih dotičnih okrajev odstopile svoje pravice tretjim osebam, katere so imele vsled pobiranja naklad po tarifi ogromnih dobičkov.

V svrhu, da bi se pobirala užitnina leta 1905 na boljši podlagi, je c. kr. finančno ravnateljstvo — z ozirom na skušnje, ki jih je pridobilo zadnja leta s pogodbami, in z ozirom na to, da bi se nikakor ne mogel doseči z novo poskušnjo dober uspeh — nameravalo postopati v smislu določb 1 odstavka finančno-ministerijalnega ukaza z dne 13. julija 1877 št. 18956 l. u. št. 15 in v smislu navodil, izdanih od c. kr. finančnega ministerstva z dne 22. julija 1903 št. 47236, t. j. nameravalo je dati užitnino v zakup ali pa pobirati jo v lastni režiji.“

Na ta namestništveni dopis je odgovoril deželni odbor s predsedniškim dopisom z dne 5. oktobra 1904 št. 72 Pr, kateri je zapopal vse podatke:

„Odnosno na tamkajšnji dopis, ki zadeva pobiranje erarskih užitnin in dotičnih deželnih naklad, počaščuje se podpisano predsedništvo deželnega odbora poročati sledeče:

„V četrtem odstavku označenega dopisa se hoče odrekati deželi pravica do samostojnega pobiranja deželnih naklad na užitnino.

Podpisano predsedništvo opozarja c. kr. namestništvo na pravno dokazovanje deželnozborskega poročila, ki je bilo priloženo tukajšnjemu dopisu, odposlanemu c. kr. namestništvu dne 18. maja tekočega leta pod odb. štev. 3335, vsled katerega ima dežela pravico do pobiranja svojih naklad v lastni režiji, popolnoma neodvisno od dotičnega erarskega davka; dostavlja se, da teh dokazovanj c. kr. namestništvo ni pobijalo.

Dejstvo, da je deželna naklada na užitnino vina, mošta in mesa izražena v odstotnih dokladah k erarskemu davku, ne tvori zadostnega povoda takim zaključkom, kakoršne zapopada namestništveni dopis, kajti doklad je le aritmetični izraz za deželno naklado, dočim je popolnoma samostojna bistvena narava teh naklad neizpodbitno zajamčena v deželnem pravilniku, katerega temeljne določbe ne more uničiti označeni slučajni pripetljaj.

Deželni odbor vztraja pri tem načelu ter si pridržuje zopet oživeti to zadevo od prvega začetka, ako in kadar bi bilo to potrebno; sedaj pa hoče razpravljati o praktični važnosti tega predmeta za bližnjo bodočnost.

Pred vsem se deželni odbor toplo zahvaljuje c. kr. namestništvu in c. kr. finančnemu ravnateljstvu, da sta priznali pravičnost odborovih argumentacij z dne 18. maja t. l. št. 3335, ki dokazujejo, kako škodljiv je sedanji način pobiranja užitnine, kateri jemlje javnim upravam užitninske dohodke in provzroča obilo škode erarju, deželi in občinam ter upliva zajedno demoralizovalno na deželo, osobito pa na obdačence.

Deželni odbor bi vsled tega brez drugega pritrnil ureditvi te zadeve v smislu označenega namestništvenega dopisa, ako ne bi ga v tem ovirali razlogi, navedeni v pismu podpisanega predsedništva na predsedništvo c. kr. namestništva z dne 20. avgusta 1904 št. 73 Pr, v katerem se izraža opravičen dvom, da bi dovedlo pobiranje potom zakupov do zaželjenega cilja.



Misel na pobiranje užitnine po zakupnikih naj bi se torej ovrгла, in namesto tega naj bi se pobirala ista v lastni, bodisi erarski, bodisi deželni upravi. Podpisano predsedništvo opozarja c. kr. namestništvo na sledeče okoliščine:

Sedanji dohodki od užitnine vina, mošta in mesa znašajo 399.430 kron.

Podpisanemu predsedništvu se zdi jako umestno, proučiti okoliščine, ki predočujejo količino povžitih obdačenih predmetov v svrhu, da se primerjajo z isto navedeni dohodki ter se tako dožene, ali odgovarjajo.

Ker nedostaje neposrednih podatkov o povžitku, katere smo mogli dobiti le po statističnem primerjanju podatkov, nabranih v praktičnem upravljanju užitnine, od katerega pa je bila dežela vedno izključena, pregledala se bodo ta-le posredna karakteristična dejstva.

Ako si predočujemo tarifo, vsled katere se nalaga na vsak hektoliter vina 5-94 kron, oziroma 4-46 in 3-72 kron, in sedaj veljavno visoko tarifo za meso, nam postane takoj jasno, da je dohodek 399-430 kron za deželo z 232-897 prebivalci, jako nizek.

Seveda se morajo odšteti od teh prebivalcev one osebe, ki se vsled starosti ali iz drugačnih vzrokov ne poslužujejo vseh ali posameznih obdačenju podvrženih užitninskih predmetov; toda uvaževati je treba, da se konsum označenih predmetov poveča, ker prihaja v našo deželo obilo ljudi, bodisi po opravkih in na delo bodisi zdraviti se ali na letovišča itd.

Uvažuje, da se vsled te slednje okoliščine konsum ne samo nadomesti, marveč da celo nadkriljuje onega, ki bi se pripisoval enemu delu prebivalstva, pripadajočega v našo deželo, moramo priti do zaključka, da je letni dohodek na povžitku vina, mošta in mesa, od katerega odpade na vsakega prebivalca 1 krona 70 vinarjev, zelo nizek.

Ako bi se hotelo uporabiti tuoznačeno statistično primerjanje za posamezne okraje, dobili bi v nekaterih slučajih še bolj interesantne izide.

Tako na primer bi dognali, da donaša kanalski okraj s svojimi 13.195 prebivalci na užitnini vina, mošta in mesa le 7.535 kron, od katerih odpade na vsakega prebivalca na leto nekaj čez pol krone.

„Tako donaša Cerkljeva s svojimi 7.813 prebivalci 3.920 kron, Tolmin s 14.229 prebivalci 13.200 kron; to so oni okraji, v katerih tvorijo dohodki največji kontrast s pomnoženim konsumom, kajti v istih se nahaja sedaj pri gradnji nove železnice ogromno število delavcev; glede drugih okrajev pa se prepušča primerjanje pristojnim oblastim.

Kot uvaževanja vredno se navede le še dejstvo, da donaša užitnina na meso v Kanalu 1000, v Tolminu 3600 kron, v Cerkljevi pa le 720 kron na leto.

Da se prouči podlaga za zakupne klicne cene, se bode moralo upoštevati vse to ter zajedno uvaževati vse ekonomične premembe, ki se izvrše, kakor je pričakovati, v bližnji bodočnosti, katere premembe bodo za užitnini podvržene predmete velikega pomena.

Misliti bode treba ne samo na to, da je prišlo vsled gradnje bohinjske železnice v našo deželo ogromno število delavcev, ki delajo in se preživljajo v naši deželi od podbrdskega predora do tržaške meje, koder bode tekla nova železnica t. j. v tolminskem, kanalskem, goriškem, ajdovskem, komenskem in sežankem okraju, marveč uvaževati se mora tudi okoliščina, da oživita z otvoritvijo nove železnice trgovina in obrt, da se povzdigne poljedelstvo in da se bodo podajali meščani na letovišča v gorate kraje soške doline in na prijazno Vipavsko; z vsem tem se bodo dokaj pomnožili dohodki na užitnini.

Glede na pričakovani obrtni razvitek se omenja veličasten načrt neke dunajske tvrdke, ki namerava izvršiti v trentski dolini velikansko vodno-električno napravo, pri

čemer hoče uporabiti vodno moč sočino; druge vodne moči bodo gotovo uporabile razne druge tvrdke, katere razumijo važnost nove železnice.

Domneva se tudi, da preneha izseljevanje prebivalcev goratih krajev, ter da bode nastopilo namesto istega naseljevanje delavcev, ki bodo iskali dela v obrtnijskih napravah, katere se bodo ustanovile v soški dolini.

Kar se je do tu navedlo, velja tudi za Vipavsko.

Kolikor se tiče mesta goriškega, omenjamo, da se bode gradil tu za bohinjsko železnico kolodvor prve vrste skupno z mehanično delavnico in z zalogo za železniške potrebščine, kjer bode našlo dela obilo delavcev.

Istotako je treba uvaževati obe eksportni središči sadja, ki sta Gorica in Gradišče, kjer se zbira v dotičnih letnih časih veliko število ljudstva, ki ima na sadnih trgih opravila, bodisi kot prodajalec, bodisi kot kupec.

Nadalje je treba omeniti letovišča v Bovcu, Kobaridu, Tolminu, Gradišču, Sežani, Ajdovščini, Komnu itd.; tudi ne smemo zabiti na obrtnijski razvitek v Nabrežini in v Trziču.

Ne da bi na dolgo razpravljali o napredku Nabrežine na obrtnijskem polju, katerega pospešujejo dobro znani kamenolomi, bližina tržaškega pristanišča in dobre železniške zveze, marveč se navaja glede Trziča in njegove okolice važna naprava za namakanje tržiške ravani, katera naprava bode dokaj koristila kmetijskim pridelkom ter bode uvedla med prebivalstvom drugo življenje, s tem namreč, da se bode ljudstvo, ki se mu bode gmotno stanje izboljšalo, posluževalo v večji meri užitnini podvrženih predmetov.

Omenja se tudi, da se namerujejo ustanoviti v Trziču obrtnijske naprave; ta kraj se je izbral vsled tega, ker leži blizu Trsta ter ima na razpolago delavske moči, ki so razmeroma po ceni.

Nadalje se opaža, da so se napravili ob glavnem kanalu za namakanje tržiške ravani nekateri vodopadi za električno moč v obrtnijske svrhe; ta vodna moč je že dana neki tvrdki v zakup za 40.000 kron.

Tudi razvitek Gradeža je vreden, da ga omenimo; občina je prejela letos samo na pristojbinah za kopelji 60.000 kron.

Zadostujejo ta dejstva v dokaz, kako narašča konsum užitnini podvrženih predmetov; ne navajajo se vsled tega drugi argumenti.

Na podlagi ravnokar navedenega se bodo imele določiti klicne cene za dražbe, ki se bodo razpisale glede pobiranja užitnin potom zakupov; te klicne cene bodo morale znašati vsaj 100.000 kron, to je, 25% več kot se je računal dosedanji prejemek za celo deželo.

Podpisano predsedništvo misli, da bodo upoštevale pristojne državne oblasti višje-označene okoliščine, da se na ta način izognejo nesrečnim eventualnostim preteklosti, od katerih se omenjajo sledeče:

V desetletju od 1895 do konca 1904 je ostala erarska užitnina, glede vseh obdačenju podvrženih predmetov, neizpremenjena, kajti povišek od 380.294 kron na 399.430 kron, t. j. 19.136 kron, pač ni vreden, da ga omenjamo.

„Še bolj čudno je, ako pomislimo, da odpade od tega poviška 13.000 kron na goriško mesto; v drugih krajih so ti poviški, razun malo izjem, zelo neznatni, ali pa so se dohodki celo znižali. Tako se je znižala v označenem desetletju užitnina v Krminu za 1418 kron, v Gradišču za 5.112 kron, v Trziču za 2.774 kron in tako dalje.

Podpisano predsedništvo se sklicuje na dopisovanje v zadevi užitnine, bodisi med deželnim odborom in c. kr. namestništvom, bodisi med obema predsedništvoma, ter prosi vnovič, naj se zadeva koj in temeljito uredi.

Ako se nameruje dati pobiranje užitnine v zakup, ter ne misli isto na lastno režijo v državni ali deželni upravi, prosi podpisano predsedništvo, da se poprej obvesti deželni odbor o cenah, določenih za zakup vsakega posameznega okraja.

Podpisano bi razložilo predsedništvu c. kr. namestništva svoje stališče v tej zadevi; seveda ne izpremeni s tem svojih nazorov glede zakupov, katere je obrazložilo v tem dopisu.

Naproša se pa predsedništvo c. kr. namestništva, da pošlje podpisanemu čim preje resolucije visoke vlade, kajti visoki deželni zbor je sklican in nevarnost je, da se razvije tam razpravljanje, kakoršno je popisano v tukajšnjem dopisu z dne 20. avgusta t. l. št. 73 Pr.

Posebno nestrpno se pričakuje, da se odpovejo sploh vse pogodbe in vsi zakupi, ki obstoje sedaj v naši deželi, ne izvzemši komenski okraj, glede katerega se ne more pojmiti, zakaj ima biti privilegirani in ne postavljen v isto vrsto kot drugi okraji naše dežele.

V namestništvenem dopisu z dne 3. septembra t. l. št. 24223 se navaja, da se dogajajo pri pobiranju občinskih doklad na užitnino veliki neredi ter se deželni odbor pozivlje, da ukrene to stvarno vse potrebno.

Deželnemu odboru je dobro znano stanje teh stvari ter bode storil primerne ukrepe s svojega stališča kot nadzorovalna oblast ekonomičnega in finančnega blagostanja naše dežele.

Vsak tozadevni ukrep bi bil do sedaj brezuspešen, kajti pobiranje erarske užitnine se ni vršilo pravilno, kar je povzročalo tudi pri pobiranju občinskih doklad nered, in še hujše.

Ne bodo se navajali uzroki vsega tega, kajti ne zdi se pravi čas za to, pač pa se bodo obrazložile stvari svoječasno na pristojnem mestu.

Za sedaj se naproša predsedništvo c. kr. namestništva, da upošteva, ako se odda pobiranje užitnine v zakup, potrebo, da odšteva zakupnik občinam, na njihovo zahtevo, zneske, ki jim pristojajo po ceni zakupa ali pa zneske dejanski potirjane po tarifi.

Isto prosi podpisano predsedništvo tudi glede deželnih doklad, kajti tudi tu veljajo isti razlogi, kakor za občine; ako smatra c. kr. namestništvo zakonom nasprotno, da se sprejme v zakupne pogodbe klavzula, katera odreka zakupniku pravico, sklepati s posameznimi obdačenci posebne pogodbe, misli podpisano, da se ta oblast ne bode protivila, ako se sprejmejo v zakupne pogodbe višeznačene klavzule v prilog občinam in deželi, kajti to ni v nasprotju z nikakim zakonskim določilom.

Tudi glede tega pričakuje podpisano predsedništvo takojšnji odgovor, da mu bode mogoče predložiti eventualno to zadevo visokemu deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju v sklepanje.

Končno se predsedništvo c. kr. namestništva naproša, da blagovoli uplivati na c. kr. finančno ravnateljstvo, katero ima razpravljati to zadevo iz tehnično - finančnega stališča in na katerega predsedništvo se odpošlje zajedno prepis tega dopisa, naj reši to zadevo čim preje.

Kakor znano je c. kr. vlada odpovedala s koncem leta 1904 zadrage in zakupe in je sprejela s 1. januarjem 1905 pobiranje užitnine v lastno režijo in se zajedno ponudila, pobirati brezplačno doklade samoupravnih korporacij.

Deželni zastop ni samo sprejel ponudbo, kolikor je zadevala ista deželne doklade, marveč je ukrenil tudi potrebno, da se s tem kar največ mogoče okoristijo tudi občine. Deželna bilanca, kakor tudi bilance občinskih uprav bodo dokazale koncem leta 1905, kako občekoristno je bilo stališče, katero je zavzemal deželni odbor.

## 2. Delež pripadajoč naši deželi od državnih davkov.

Kakor razvidno iz knjig deželnega knjigovodstva, dalo je c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu tekom leta 1904 deželnemu odboru na razpolago sledeče zneske, ki mu pritičejo na višjih dohodkih državnih davkov;

a) Od večjega dohodka osebno dohodninskega davka, a saldo 1903 in na račun leta 1904 . . . . .	K 39.972:72
b) Od večjega dohodka žganjarin za leto 1904 . . . . .	" 62.169:60
	Skupaj K 102.142:32

Leta 1903 je pripadlo deželi iz teh naslovov . . . . . " 104.698:02  
tako da je bil prejemek leta 1904 manj ugoden za . . . . . K 2.555:70

To različje tiči v deležu na osebnih davkih, kateri je znašal preteklo leto 44.314:84 K ali 4.342:12 K več; na žganjinah pa je bilo leta 1904 poviška za 1.786:42 K.

## 3. Deželna davščina na pivo.

O deželni davščini na pivo, katero pobira dežela od 1. januarija 1905 v lastni reži, poročamo podrobno v onem delu tega poročila, ki zadeva zakonodajne stvari.

## 4. Deželna posojila.

### a) Deželno posojilo za norišnico.

V nadaljevanje tega, kar je obrazloženo tozadevno na 30. in 31. strani lanskega poročila počaščujemo se še omeniti, da so se začetkom leta 1904 dovršili ukrepi glede naslovov označenega deželnega posojila pri dunajski in tržaški borzi.

Obvestilo, da je c. kr. finančno ministerstvo dovolilo določitev kurzov tega posojila, poslala sta deželnemu odboru dunajska borzna zbornica dne 25. aprila 1904 pod številko 610 in vodstvo tržaške borze dne 3. marcija 1904 pod številko 274.

### b) Srečkanje.

Leta 1904 je bilo pri deželnem odboru srečkanje sledečih deželnih posojil.

Dne 2. maja se je srečkalo deželno posojilo izza leta 1888. Izžrebale so se sledeče vrste :

#### Vrsta A.

Štev. 97 . . . . .	K 2.000
" 122 . . . . .	" 2.000
" 60 . . . . .	" 1.000

#### Vrsta B.

Štev. 8 . . . . .	K 2.000
" 37 . . . . .	" 200
" 61 . . . . .	" 200
" 72 . . . . .	" 200
" 89 . . . . .	" 200

Dne 1. oktobra je bilo srečkanje deželnega posojila izza leta 1902. Izžrebane so bile sledeče obveznice.

Štev. 236 . . . . .	K 2.000
„ 151 . . . . .	„ 1.000
„ 175 . . . . .	„ 1.000
„ 69 . . . . .	„ 200

## B. Železnice.

### 1. Bohinjska železnica.

#### a) Dovozne ceste na železniške postaje.

Ob. št. 8636, 8521/03  
1509, 1747, 5030,  
7286.

O tem predmetu, ki je za one kraje, skozi katere bo tekla nova železnica velike važnosti, poročali smo na strani 78-80. lanskega poročila.

Iz leta 1904 navajamo sledeče :

Cestna odbora v Komnu in Sežani sta se obrnila s prošnjo do c. kr. vodstva za gradnjo železnic v Trstu, naj bi to slednje izdelalo načrte dovoznih cest na dotične postaje bohinjske železnice.

Deželni odbor je s svojim dopisom z dne 10. januarija 1904 toplo priporočil označeno prošnjo.

Na nalično prošnjo, odposlano c. kr. namestništvu z dopisom štev. 8521/03, naznanila je ta oblast deželnemu odboru z dopisom z dne 22. februarija 1904 št. 5188, da je izdala vsled naročila c. kr. železniškega ministerstva na c. kr. okrajni glavarstvi v Gorici, Tolminu ter na magistrat goriški naročilo, da se imajo, ker se ni doseglo glede dovoznih cest na železniške postaje v Gorici, Plaveh, Kanalu, Avčah, Sv. Luciji-Tolminu, Podmelcu in na Grahovem z dotičnimi interesenti sporazumljenje, vršiti v smislu § 4. zakona z dne 29. novembra 1902 dež. zak. štev. 1 iz leta 1903, nove razprave.

Za te razprave so imeli tvoriti podlago glede postaj v Plaveh in na Grahovem prvotni načrti, izdelani po c. kr. vodstvu za gradnjo državnih železnic; za postajo v Gorici je izdelalo to vodstvo nov načrt, vsled katerega naj bi se zvezal prostor pred postajo s solkansko cesto.

Više označene politične oblasti so imele torej objaviti te načrte.

Z dopisom z dne 3. marcija 1904 št. 6318 je obvestilo c. kr. namestništvo deželni odbor, da se bodo vršili za nekatere postaje ob železniški progi Podbrdo-Gorica sledeči navodi :

- a) v sredo, dne 16. marcija, za postajo na Grahovem ;
- b) v četrtek, dne 17. marcija, za postaji Podmelec in Sv. Lucija-Tolmin ;
- c) v petek, dne 18. marcija, za postaje v Avčah, Kanalu in Plaveh ;
- d) v ponedeljek, dne 21. marcija, za postajo v Gorici.

Razun tega so se imeli komisijsko razpravljati načrti dveh varjant v Hudajužni in na Grahovem.

Pri omenjenih navodih je zastopal deželni odbor deželni odbornik profesor Berbuč do postaje v Plaveh, pri navodu v Gorici pa deželni odbornik dr. Marani.

Glede vseh železniških postaj se je doseglo sporazumljenje, le glede postaj na Grahovem in v Gorici ne.

C. kr. namestništvo, ki je poslalo deželnemu odboru z dopisom z dne 22. aprila 1904 št. 10787 dotične komisijske zapisnike, je naznanilo, da bi se moralo odločiti glede dovoznih cest na železniške postaje na Grahovem in v Gorici v smislu § 4. za-

kona z dne 29. novembra 1902 dež. zak. štev. 1 iz leta 1903. Namestništvo si je pridržalo dogovoriti se tozadevno z deželnim odborom.

Dne 27. julija 1904 je došel deželnemu odboru dopis c. kr. namestništva z dne 25. julija 1904 štev. 15917, v katerem je ta oblast določila glede še odprtih vprašanj, t. j. glede dovoznih cest na železniški postaji na Grahovem in v Gorici, kakor tudi glede nekega nesporazumljenja pri dovozni cesti v Kanalu, sledeče:

Glede dovozne ceste na železniško postajo v Kanalu je c. kr. namestništvo naznanilo, da se nameruje graditi (kljubu protidokazom, katere so navedli interesentje na licu mesta) —v smislu § 1. zakona— cesta, ki bode vezala prostor pred postajo v Kanalu s prvo javno cesto, ki je v konkretnem slučaju koroška cesta.

Ta cesta ima pač položno rebro v primeru s prostorom pred postajo; toda ista se ne nahaja, razun malega kosa, na železniški lastnini, vsled tega se ima graditi (razun onega malega kosa) skladnim potom.

Kolikor se tiče dovozne ceste na železniško postajo na Grahovem so se izjavili pri navodu zastopniki deželnega odbora, občine in cestnega odbora za smer in širokost ceste, proti katerej se je zastopnik železniške uprave odločno uprl ter povdarjal, da bi bila zgrajena ta cesta na svetu, kjer se zemlja razsiplje, vsled česar bi bila v nevarnosti nižje ležeča železnica in višje ležeča skladovna cesta. Omenjeni zastopnik železniške uprave je svetoval, naj bi se zgradila 5·0 m široka dovozna cesta do železniških km 46·3, in od tam naj bi nadaljevala do skladovne ceste, pri čemer naj bi se pripojila občinska cesta parc. štev. 754, (položnost do največ 12·5% in s širokost 3·6 m.)

C. kr. namestništvo se je izrazilo uvažuje promet, ki bode, kakor se predvideva, na železniški postaji grahovski neznaten, da bi bila smatrati kot dovozna cesta v smislu § 1. zakona ona zveza, katero žele interesenti, t. j. zveza prostora pred postajo in skladovne ceste, pri čemer bi se pripojila občinska cesta (parc. štev. 754) le pod sledečimi pogoji:

Cesta bi se morala zvezati s prostorom pred kolodvorom pri km 46·6/7;

širokost ceste ob železnici, oziroma do ustja na občinski cesti (parcelna št. 754), bi morala znašati 5·0 m;

na tej cesti bi se imel zgraditi čez hudournik Bača most, katerega luč naj bi znašala 25·6 m;

občinska cesta (parc. štev. 754) bi se morala popraviti z položnostjo največ 12·5%, širokost kolovoza naj bi znašala 3·6 m in posamezni prostori za izogibanje naj bi se napravili le tedaj, ako bi to dopuščale krajevne razmere in ako bi to kazalo z ozirom na razsipljenju podvrženi svet.

Glede dovozne ceste na železniško postajo v Gorici je izjavilo c. kr. namestništvo sledeče:

Zastopnik železniške uprave je zastopal pri navodu načrt, izdelan od c. kr. železniškega gradbenega vodstva v Gorici, kateri je zapopal dovožno cesto, ki bi zvezala prostor pred postajo v ravni črti z državno cesto, ki vodi v Solkan.

Zastopniki mesta goriškega so nasprotovali temu načrtu, češ, isti ne odgovarja potrebam prometa mesta Gorice tudi iz razloga, ker je državna cesta le 7—8·5 m široka in vodi naravnost v ulico Koren, ki je le 4·0 m široka, vsled česar bi bil promet med postajo in mestom zelo otežkočen.

Vsled teh okoliščin so prosili zastopniki mesta Gorice, naj bi se zvezal prostor pred postajo naravnost s trgov Koren; ta cesta naj bi bila 18·0 m široka ter naj bi se smatrala kot dovozna cesta. Zastopnik deželnega odbora se je pridružil tej prošnji ter pripomnil, da cesta, katero je projektiralo c. kr. železniško stavbeno vodstvo, ne bi odgovarjala namenu.

Glede na to je c. kr. namestništvo priznalo, da bi bila cesta, katero je predlagala občina goriška, bolj prilična potrebam prometa nego pa ona, katero je projektiralo železniško stavbeno vodstvo; opažalo pa je, da bi ta cesta, vsled katere bi se moral vrediti del mesta, prekoračila zakon o dovoznih cestah in da bi uprava nove železnice ne bila vezana prenašati tretjino skladnih troškov, pred vsem, ker bi cesta, katero je ona sama predlagala, popolnoma odgovarjala pogojem § 1. označenega zakona z dne 29. novembra 1902.

V ostalem — je omenilo c. kr. namestništvo — ima tudi cesta, ki jo je predlagal municipij goriški, katera vodi na korenski trg, isto napako, kajti, Gosposka ulica, ki je zvezana s korenskimi trgov in kjer se bode v prvi vrsti razvil promet med mestom in postajo, je na nekaterih krajih malo širša od korenske ulice.

Ako bi se hotelo ugovarjati, da vodijo na korenski trg tudi razne druge ulice, skozi katere bi se lahko razvil promet, moralo bi namestništvo povdarjati, da vodijo tudi neposredno prej, ko se združi erarska cesta z ulico Koren razne druge ulice v mesto, ki bi lahko služile prometu med tem slednjim in železniško postajo.

Glede na to, in upoštevaje, da bi služila cesta, predlagana od c. kr. železniškega stavbenega vodstva v Gorici, tudi pri goriški postaji, interesirani občini solkanski, katere zastopniki so soglašali s smerjo, lego, dolgostjo in širokostjo ter uvažuje, da bi se morala, ako bi se realiziral od občine goriške predlagani načrt, graditi za Solkan posebna dovozna cesta, je c. kr. namestništvo mnenja, da bi se morala zveza prostora pred železniško postajo goriško s prvo javno cesto, to je s koroško državno cesto (solkanska ulica), katero je projektiralo c. kr. stavbeno vodstvo v Gorici, priznati kot dovozna cesta; v dotičnem podrobnem načrtu bi se lahko sprejela kot podlaga širokost 13 m (skupno z obema, 1.5 m širokima pešpotoma) in položnost 1.5 ‰.

Kako malo utemeljeni so razlogi namestništvenega dopisa glede dovozne ceste, katero je predlagalo c. kr. železniško stavbeno vodstvo, sledi iz prošnje, ki jo je vložil goriški municipij v zadnjem zasedanju visokemu deželnemu zboru in iz sklepov tega slednjega, katere je storil v svoji seji z dne 12. novembra 1904.

#### b) N a v o d i.

V preteklem letu je bilo ob bohinjski železnici več navodov, pri katerih je bil deželni odbor na tozadevno povabilo c. kr. vlade zastopan, da varuje deželne koristi ali pa da podpira občinske zastopnike v koristih dotičnih občin.

Deželni odbor sta pri označenih navodih vedno zastopala deželna odbornika dr. Marani in profesor Berbuč.

Dne 11. decembra se je vršil navod glede projektirane postaje v Gorici.

Deželni odbor je zastopal predstojnik deželnega stavbinskega urada, inženir Glessig.

### C. Bohinjska železnica v naši deželi.

Vsled nekaterih tehničnih podatkov in cele vrste jako dobro izpadlih fotografij, katere nam je dal na razpolago častiti gospod Oton Berthele, c. kr. železnični stavbeni nadzornik — na tej uljudnosti se mu tem potom prav toplo zahvaljujemo — moremo glede Bohinjske železnice, ki bode za našo deželo v bodočnosti neprecenljive važnosti, obrazložiti sledeče:

#### 1. Od Podbrda do Hudejužne.

Ko izstopi železnica iz veličastnega predora, ki veže Kranjsko z našo deželo, se dotakne kolodvora v Podbrdu.

Za zgradbo tega kolodvora se je moral narediti jako velik napis (320.000 m<sup>3</sup>), ki se je pa dovršil brez velikih težkoč, ker je bil na razpolago iz predora izkopani material. Ena stran nasipa je obrnjena proti hudourniku Bači (ki se je pri tej priliki uravnal); ta nasip podpira 600 m dolge in 6 m visoko močno podzidje.

Tu smo že na Alpah; nasproti kolodvoru se ponosno dviguje Črna Prst in sedlo Kolka; na desni strani železnice leži ob strmem gorovju kakor pribita romantična vas Trtnik; ob levi strani pa se razprostirajo naravne trdnjave gorovja Porezen.

Železnica je podprta s podzidji ter teče ob levi strani doline, precej visoko nad strugo Bače, in pada do kolodvora pri Hudijužni za 25‰. Ob km 36·8 prekorači po 74 m dolgem vijaduktu s šestimi oboki brezdno, na dnu katerega dere hudournik Porzen; ta vijadukt stoji 24 m visoko nad strugo hudournikovo.

Na levi strani od km 37·1 do km 37·5 se navpično dvigujejo impozantne stene do visokosti 60 m.

Ob km 37·5 je drug, 43 m dolg in 20 m visok vijadukt na tri oboke, čez katerega prekorači železnica brezdno družega hudournika; a kmalu potem je zopet kratek predor, potem pokrit prehod, potem zopet jeden in hitro za tem pride hudojuženska postaja.

Tudi ta kraj je veličasten; proti severu se dviguje gora Črna prst, proti jugu gora Kojca, proti zapadu gora Koritnica, proti severovzhodu gora Porezen. Na zapadu postaje se beli visoko gori romantična skupina hiš z zvonikom: to je vas Obloke.

## 2. Od Hudejužne do Grahovega.

Hitro ko zapusti železnica postajo hudojužensko, zavzema svojo povprečno položnost 25‰.

Vzhodno od Hudejužne teče železnica skozi 312 m dolgi predor ter izstopa ob km 41·6 v dolino hudournika Porzen, kjer se je za časa gradbe izkopal iz nekega kamnoloma 5000 m<sup>3</sup> kamenja, ki se je obdelalo ter je služilo za obzidanje predora v Bukovem.

Črez hudournik Bačo gre železnica štirikrat: prvikrat črez most z obokom in druge tri krat po železnih mostovih. Tu je več zanimivih del. Ko preteče železnica dva kratka predora, pelje skozi predor v Bukovem, ki je dolg 940 m; za tem sledi čez dolinico lep železen most s petimi oboki, katerih vsak meri 27·5 m, drug most z 10 oboki (od 7. 8. in 11. m) pelje zopet črez hudournik Bačo.

Od mosta se pogled obrne na desno v dolino hudournika Koritnice, ki je obdana z gorovjem.

Železnica teče potem ob desnem bregu Bače pod Grahovo. Črez Bačo gre železnica šestikrat, predno dojde na postajo v Grahovem.

## 3. Od Grahovega do Podmelca.

Ko zapusti železnica grahovsko postajo, teče skoro 1 km z zmanjšanim padcem ob levem bregu Bače, gre sedmikrat črez ta hudournik po 60 m dolgem železnem mostu, preide neki stari plaz skozi 207 m dolgi predor, gre dalje ob desnem bregu brezdna v predor pri Kneži, ki je 373 m dolg.

Ob ustju tega predora se kraj naenkrat spremeni. Železnica gre po ozkem nasipu skozi dolino hudournika Kneža, ki jo obdaja v spodnjem delu gora Gradica ter preide na mostu s tremi oboki hudournik malo poprej, nego se isti izliva v Bačo.

Ko preide predor pri Klavžah in ko prekorači (osmikrat) Bačo na železnem, 60 m dolgem mestu, dospe na postajo v Podmelcu, to romantično vas ležečo ob vznožju gore Jalovk (visoke 1450 m) 80 m nad dolino.



#### 4. Od Podmelca do Sv. Lucije.

Kjer končuje podmelska postaja se nahaja ozko brezdno, v katerega globočini dere voda hudournika Bače. Črez neki 8 m visoki jez se vali drug peneči se hudournik. Na desni strani Bače se dviguje prijazna vasica Klavže, ki je radi raznih mlinov prav živahna.

Železnica je zavarovana z močnim podzidjem, ter gre dalje z malim padcem skozi predor pri Rakovcu, ki je 292 m dolg, prestopi devetokrat Bačo po 100 m dolgem vijaduktu s šestimi oboki, od katerih meri vsak po 11 do 18 m, teče nekaj časa ob desnem robu doline ter preide zopet na levo stran, potem ko prestopi (že desetkrat) Bačo po železnem 34 m dolgem mostu.

Od te točke spremlja železna cesta Bačo do izliva v reko Idrijo. Ta del železnice je popolnoma vodoraven. Predno gre železnica iz baške doline, teče skoro tik navpičnega strmega zidovja, ob kojega vznožju se izlivajo po nalivih bobneči imponantni vodni toki. V tem divje romantičnem kraju teče železnica po vijaduktu s tremi oboki, nadalje prekorači kratek predor ter prekorači idrijsko dolino po mostu, ki je deloma obokan deloma železen, je 260 m dolg ter 25 m visok nad dolino, ki nudi na levi strani prijazen pogled.

Na desni strani, kjer se Bača izliva v Idrijo, prikaže se nam prelepi kraj Bača ob Idriji, katere prebivalci pridno uporabljajo vodno silo z napravo raznih vodnih žag.

Črta se nadaljuje potem ob desnem bregu Idrije ter dojde kmalu na postajo Sv. Lucija-Tolmin.

#### 5. Od Sv. Lucije-Tolmin do Avč.

Dočim smo bili v Podbrdu 506 m nad morsko gladino, se sedaj ne nahajamo višje kakor 180 m.

Pred nami se odpre proti severozapadu gorenja soška dolina, katero obdajajo od obeh strani zares imponatna gorovja; na levi strani Beneške Alpe na desni Julijske Alpe.

Od prvega gorovja je najvišja skupina Kanin, ki je pokrita s snegom; izmed Julijskih Alp pa je najveličastnejši Krn.

Od svetolucijske postaje naprej se nadaljuje črta z malim padcem ob levem robu doline, vstopi v svetolucijski predor (dolg 617 m) in nato v soški kotel, ki se razteza od Sv. Lucije naprej proti jugozapadu v daljavi 4 kilometrov.

Svetolucijska vas se vidi prav dobro, predno vstopi železniška proga v predor; v ozadju pa se opazi panorama ponosnih Julijskih Alp.

Na tem železniškem delu so imeli tehniki veliko opravka; tu sta namreč drug za drugim dva predora skozi dve rti; nadalje trije kameniti mostovi in dva železna mosta, da je tako omogočen prehod črez široke skale in zemeljske plaze.

Na desni strani dere Soča po svoji ozki strugi, katero si je tekom stoletij izkopala v živ kamen.

Proti severu je opaziti ciklopično gorovje Kuk (1838 m) in Škrbino (1997 m) in na mestu, kjer se Idrija izliva v Sočo, belijo se hiše svetolucijske.

Za tem sledi druga vrsta predorov; v malih razdaljih je zgrajenih drug za drugim pet predorov, od katerih meri drugi približno 800 m.

Med prvim in drugim predorom se vali v Sočo potok Urdnik.

Od tu je še zapaziti na obzoru vrhunce Krna in njegovih naravnih trdnjav. Tu se zopet prikaže erarska cesta, ki je od Sv. Lucije dalje izginila, da se izogne tako divjemu soškemu kotlu. Od tu pelje cesta ob desnem bregu reke vstric železnice ter vodi ob vsečenih strmih skalah.

Železniška proga gre po kamenitem mostu s petimi oboki čez prepad, na dnu katerega teče hudournik, ki se na levi strani izgubi v luknjo, iz katere izliva v deževnem vremenu po 20-60 m<sup>3</sup> vode na sekundo. Ko konča predor pri Vogrščeku, razširi se soška dolina nekoliko. Reka teče na desni po svoji globoki strugi, ki si jo je izkopala med skalami. Železnica teče ob levem bregu, pritrjena z močnim podzidjem, preide naglo dva predora (prvega 300 m, drugega 360 m) ter dospe na avško postajo.

## 6. Od Avč do Kanala in Plavij.

Iz avške postaje zapazimo visoko ob vznožju gore vas Ročinj in erarsko cesto, ki pelje na Koroško.

Pod nasipom avške postaje se izlivajo po velikih nalivih curkljajoči studenci, ki so dali veliko dela gradbenemu podjetništvu, katero jih je moralo odvesti v svrhu, da se preprečijo nevarnosti izvirajoče iz teh vodnih tokov, s tem, da so se zgradili posebni kanali.

Zapustivši avško postajo teče železnica po vijaduktu z osmimi oboki (vsak po 12—22 m dolg) 30 m nad gladino Soče. Od vijadukta naprej teče po visokem nasipu skoro tik brega; zavarovana je tu z močnim podzidjem proti naskokom reke, ki teče 30 metrov pod železniško progo. Ob levi strani je podzidje nasipa 35 m visoko. Da se preprečijo nevarnosti, ki bi izvirale iz tega, da bi padalo kamenje, ki se utrže od gore, na to mesto, moral se je napraviti tu pokrit prehod. Ko zapusti železnica ta predor, teče po nizki ravnini; ob levi strani se vijejo okolu dreves one karakteristične trte, ki nas spominjajo na način, po katerem se je gojila domača trta več stoletij poprej, kakor je prišel v te kraje rimski orel.

Čez hudournik Avšček pelje železnica po vijaduktu s štirimi oboki (dolgi 10 in 12 m) 20 m nad prepadom. Nad vijaduktom zapazimo ob levi strani na okrajni cesti nov most, zgrajen na železnih stebrih.

Železniška proga zapusti obdelano polje ter pelje potem ob robu gorovja, na katerem raste le malo drevja, ter gre po malih zgradbah čez številne vodne toke.

Za tem sledi drug vijadukt s štirimi oboki, ki je potreben za prehod čez plaz brega, katerega je povzročil gorski hudournik. Na levi strani se nam oko ustavi na fantastičnem skalovju, ki so je globoko izkopali vodni nalivi. Na desni strani zagledamo mal del Soče.

Potem sledita še dva večja mosta, pod katerima tečeta dva jako globoka vodna toka, in za tem je zgrajen čez Sočo 242 m dolgi most.

Trije oboki tega mosta merijo 40 m; četrti pa 30 m. Nadalje sta napravljena še dva manjša oboka od 8, oziroma 6 metrov.

Od tega mesta naprej teče železniška črta ob desnem bregu Soče, katerega ne zapusti do Solkana. Pod mostom s tremi oboki teče hudournik Majda. V ozadju zapazimo nekaj mlinov. Do kanalske postaje gre železniška proga podprta z močnim podzidjem po kraju, ki je poln vinogradov.

Predno se dojde na postajo, vidi se panorama Kanala. Čez Sočo je zgrajen lep kamenit cestni most.

Nad postajo se dviguje na desni strani ob vznožju gorovja Gorenjvas.

Tu se nahajamo 111 m nad morjem.

Podnebje je tukaj popolnoma južno. Prvikrat zapazimo tu celo vrsto cipresov; smokve razprostirajo tu svoje zakrivljene veje; mandlje in breskve spremljajo skoro povsod železniško progo, ki se vije med vinogradi. Kmalu zagledamo na desni strani Gorenjepolje, na levi pa Anhovo in Ložce ter dospemo na postajo v Plaveh, ki leži ravno 100 m nad morjem.

## 7. Od Plavij do Gorice.

Zapustivši postajo v Plaveh gre železniška proga po 71 m dolgem vijaduktu čez hudournik Zopat. Iz tega mesta zagledamo vas Vrhovlje.

Malo za tem se preide skozi 450 m dolg predor na neki grič, na katerem se dviguje kraj Prelesje. Prvotno je bilo namenjeno, da bode šla železnica naravnost čez ta kraj, a pozneje se je spoznalo za priličnejše, da se napravi prehod spodaj ter se je vsled tega zgradil predor.

Ko stopi železnica iz predora, kaže do Solkana pretresljivo sliko; vrezana je v strmino gore, in zdi se, da se skale te slednje nagibajo, hoteč zdrobiti drzno železnico, ki je prišla motit tisočleten mir v teh krajih.

Zdi se, da hoče cela nepretrgana vrsta podzidij varovati potnika, ki si je v svesti, da se vozi ob robu prepada, v dnu katerega bobni neprestano žugajoča Soča. Na več krajih so zgrajeni v podporo podzidij stebri in druge vzbočene konstrukcije, da zadržujejo kako skalo, katera bi sicer sčasoma padla na vlak.

Ko se pride mimo kapelice, ki se dviguje na vrhu gore, dospe se v Babinski predor, ki je 335 m dolg ter se nadaljuje po ozki soški dolini, katera je skozi 7 kilometrov, to je do Solkana enolična in pusta.

Konečno zapazimo na levi strani Sv. Goro, ob vznožju katere izvira oni imenitni Mrzlek, ki je približno že pol stoletja za preskrbitev vode goriškemu mestu nekaka fata Morgana.

Vredno je tudi, da se tu omenita dva posebna studenca, ležeča na desnem bregu Soče, pod železnico in nasproti Mrzleku, katera dva studenca mečeta le po enem ali dveh dnevih dežja velike množine vode.

Nekoliko nad Solkanom prestopi železnica čez monumentalen kamenit most z enim samim obokom, ki ima 83 m luči in ki bode največje delo te vrste na celi črti. Železnica se nahaja na tem mostu 36 m visoko nad strugo reke.

## 8. V Gorici.

Ko prestopi železnica solkanski most, zapusti breg Soče ter teče po širni, obdelani planjavi.

Nekoliko sem od prvih hiš vasi prestopi državno cesto ter pelje vnovič po obdelanem svetu in dojde na goriško postajo.

Ob času, ko se to piše, bilo je pod streho glavno poslopje in razne druge postranske stavbe postaje.

Vsled širne planjave, na kateri so se zgradila poslopja, se lahko brez vsake tehnične težkoče proga primerno razširi.

Pogled iz postaje napravi globok utis na potnike, ki dospejo sem prvokrat.

Gora sv. Valentina in sv. Gora, med katerima teče Soča, katero spremlja železnica; potem gora sv. Gabrijela in kronberški grad; nadalje velikansko in romantično gorovje Nanosa; na desno širni zeleni griči, z bogatim samostanom na Kostanjevici; sredi tega ponosnega pasa je konečno krasna goriška ravan, ki se more primerjati z velikanskim vrtom.

Da ne bi hudournik Koren presenetil postaje, uravnala je državna železniška uprava precejšen del hudournika; razširila je breg, znižala strugo ter zamazala jo s cementom; zajedno je obzidala oba brega z visokim podzidjem. Brez dvojbe ne bode imela koristi od tega dela samo železnica.

Od postaje nadaljuje železniška proga proti lepi pokopališki cesti ter jo prekorači. Na levi strani ceste se je zgradil proti pokopališču — da se pot pešcem za časa, ko bodo vozili mimo vlaki, ne zapre — poseben obok, čez katerega vodijo stopnice; na vrhu se je postavila široka in dolga plošča.

Koj na to železnica izgine v predoru, ki se je izkopal skozi kostanjeviški grič skoro neposredno pod samostanom.

Sicer je predor le 230 m dolg. Važen je vsled okoliščine, da teče skoro neposredno pod grobovi, v katerih počivajo večno spanje zadnji člani francoske kraljevske rodbine.

Ko izstopi iz onega predora, gre skoro vstric z „Ulico za Gradom“ sredi jako rodovitnega kraja po nasipu, ki se polagoma vzdiguje.

Pri „Rudeči hiši“ prekorači cesto v visokosti treh metrov. Od tam teče železnica po nasipu proti šempeterski vasi in nekaj nad šempetersko postajo se spoji z Vipavsko železnico, po tiru katere gre do Prvačine. Od postaje v Prvačini gre čez Kras, prekorači deželno mejo, ter dojde na opčinsko postajo, od koder je krasen razgled na morje; vozi okoli velikega pomorskega mesta ter gre z malim padcem navzdol ob bregu Adrije, kjer vstopi v končno postajo tržaško.

## 9. Odkritje novega sveta.

Ne le za tujce, ki bodo z novo železnico prihajali k morju po naši deželi, marveč tudi za veliko večino onih, ki stanujejo v tej deželi, odkrije Bohinjska železnica — osobito v goratem delu — kraje, ki so do sedaj nepoznani.

Pregled železniške proge zadošča, da razumimo, da ni mogoče primerjati panoram, ki smo jih mogli do sedaj gledati, ko smo se počasi vozili v gore po enolični erzrski cesti, z onimi, ki se nam bodo nudile iz visočim mostov, postavljenih čez vodne toke, iz vijaduktov, ki gredo čez romantične kotle in divje prepade, ob iztopu iz številnih predorov, ob pogledu na železniško črto, visečo na strmem vznožju gore dvajset ali trideset metrov nad Sočo.

Tisti, ki ljubijo Alpe, bodo uživali krasne razglede od Podbrda naprej, kjer je impozanten portal veličastnega predora obrobljen z divjimi grebeni pokritimi s snegom. Gorovje sledi gorovju do kanalske postaje. Alpska narava je tu videti v vsej svoji krasni veličastnosti.

Imamo nekatere kraje, kakor n. pr. skupino hiš pri mlinu Sarakovec (v bližini predora pri Bukovem), ki so zgrajene na velikih skalah gore in katere skoro varujejo kolosalni stebri, ki se bi mogli nepoškodovani prenesti v kak slaven kraj Švice.

Vode, katerih je v deželi (razun na Krasu) dovolj, so v goratih krajih iste važnosti, kakor v Alpah:

Hudournik Bača n. pr., čez katerega mora tolikokrat železnica in čez katerega se je moralo zgraditi toliko kamenitih in železnih mostov; hudournik Vogršček (malo oddaljen od Avč) s svojimi impozantnimi in bobnečimj padci; in čez vse Soča — grozna, zvijačna in nestalna Soča!

Soška dolina ima veličastne prekrasne lege, ki bi mogle spominjati na Nil v Egiptu.

Tu se nenadoma vglubi v nekaj jako ozek kanal s skalovitimi, visokimi in navpičnimi robi; tam se pa zdi, da se hočeta dva silovita peščenca, ki si stojita drug drugemu nasproti, spojiti, da bi Soči zaprla prehod; zopet na drugem kraju se ponosno dvigujejo velikanske navpično prerezane skale; razjarjeni valovi srdito razjedajo temelj, katerega v nedoglednem času gotovo razglodali.

Zopet na drugem mestu tega romantičnega kotla zapazimo kos gore, kakor hiša veliko maso, ki tragično leži ob robu gore ali pa sredi nizke in mirne vode; zopet malo naprej zagledamo drugo. Ali so se morda Titani bojevali tukaj?

Ne, teh kolosov niso ponižali Titani, marveč ponižala jih je Soča; to je naredila mati naših rek s svojim skrivnostnim, neprestanim, neizprosним in nepremagljivim delom.

## 10. Delo.

Danes, ko je železnica kmalu dograjena, ko so povsod dokončani zidovi, podzidja in jezi, ko so izvršeni skoro vsi vijadukti in vsi mostovi, ko hlapon veselo žvižgajoč vleče za seboj vozičke z vso varnostjo po najnevarnejših krajih — danes si ne more človek predstavljati, kako so v tako kratkem času dovršili ta dela oni ponižni in neznan delavci, ki so večinoma sem prihiteli iz daljnih dežel in ki smo jih videli na tisoče korakati skozi glavno mesto naše kronovine.

Malo človeških del je tako veličastnih, kakor je zgradba železnice. Kedar se pa železnica zgradi v gorah, je to delo še veličastnejše.

V hipu se zgrade vsakovrstne lesene kolibe, lope in začasne delavnice. Po zemljščih, kamor ni poprej nikdar stopila človeška noga, kar mrgoli ljudij, ki tu kopljejo s svojim pikonom, a tam nakopičujejo gradbeni material. Povsod se raztezajo, križajo, podaljšujejo navzgor in navzdol lahki kolovozi, po katerih tečejo na vse smeri vozički, ki so sedaj naloženi ter jih delavci z naporom naprej porivajo, a so sedaj zopet prazni ter dirjajo veselo škripajoč.

Tu in tam se sliši kak krik; potem je zopet vse tiho; za tem je slišati vse polno strelav kakor iz topov, kar provzročijo mine in dinamit, ki tu ne mori, marveč pospešuje veliko delo miru. Delavci gredo sistematično v notranjost gor ter prevrtajo predore, po katerih bode vozil hlapon, nositelj prometa, življenja in napredka. Črez globoka brezdna s strmimi in skalovitimi robi so napravljeni lahki leseni mostovi, ki so tuintam na koncih kar naslonjeni, tuintam pa jih drže drobni drogovi, postavljeni v tla, oziroma vise na železnih vrveh, privezanih na podstavkih, položenih ob koncih teh vrvij. Od enega brega gredo delavci po tem začasnem mostu na drugo stran ter zgrade po krajih, kjer so poprej mogli hoditi le ptiči, trdno cesto, katero drže kamenita podzidja, ki jih podpirajo branovi in stebri. Polagoma se postavijo plohi in na istih se pritrdi tir.

Ko se zidovje mostov in vijaduktov vtrdi, odstranjujejo se podmostki, ki so služili za zgradbo obokov.

Potem se zgradè druga, za drugo, hišice čuvajev, postaje in postranska poslopja.

## 11. Sklep.

Prihodnjo jesen izgine zadnja lesena koliba, izginejo tudičasni tiri, vozički in delavci. Na postajah in v hišah čuvajev se bode že stanovalo, ob črti se bodo dajala potrebna znamenja in življenje zunanjega sveta se bode vsak dan širilo po Soški dolini. Polagoma bode ljudstvo prihajalo v ravan iz svoje stoletne samote.

Zopet drugi ljudje pojdejo ogledat si gorate kraje, katerih do sedaj večinoma še ne poznajo. Lahko izvažanje bode poljedelce vspodbujalo k delu. Bolje poplačano delo bode v moralnem oziru tudi blagodejno uplivalo na delavce.

A da bode vspeh Bohinjske železnice popolen, je potrebno, da se ravan z osrednjo goriško postajo spoji z lahkimi in rednimi zvezami.

Potrebna je mreža lokalnih železnic, ki bi spajala vse važnejše kraje ravani ter bi vodila v eno samo železniško črto, ki bi se končala v Gorici.

Ko se to s pomočjo visoke vlade doseže, — upati je, da se to tudi istinito zgodi — tedaj še le se bode moglo trditi, da Bohinjska železnica pospešuje in krepča celo našo deželo, da uživajo dobrote iste vsi kraji.

## 2. Furlanska železnica.

Vsled prošnje upravnega sveta c. kr. priv. društva furlanske železnice z dne 14. maja 1904 števil. 1166 je privolil deželni odbor v to, da fungira deželna blagajna kot depozitni urad delnic furlanske železnice, položenih za poroštvo glede pravice glasovanja pri rednem občnem zboru društva, ki se je vršil 10. junija 1904 ob 11. uri predpoldne na Dunaju v dvorani kluba uradnikov avstrijskih železnic, I Eschenbachgasse št. 11.

Iz poslovnega poročila furlanske železnice za upravno leto 1903, ki se je pri gorenjem zborovanju odobrilo, omeniti je sledeče:

Dohodki od prevažanja potnikov so se zvikšali v primeri s prejšnjeletnim obratom za 18  $\frac{0}{10}$  in oni za prevažanje blaga za 11  $\frac{0}{10}$ .

Obratni troški, izraženi v odstotkih z obratnimi dohodki, so znašali 66.53  $\frac{0}{10}$  proti 76.71  $\frac{0}{10}$  v preteklem letu.

Država se je naprosila, da garantira za leto 1903 z zneskom 92 460:09 kron. Na podstavi iste so dobile predstvene delnice dividendo po 4  $\frac{0}{10}$ .

Omeniti je glede železniškega obrata, da se je dne 7. decembra 1903 vsled soške povodnji železniški jez utrgal na dveh krajih v dolgosti 20 metrov.

Obrat se je moral prekiniti do 19. decembra, do katerega dne se je delo začasno dokončalo.

Definitivno je bilo dovršeno januarja 1904 na breme pričuvnega zaloga.

V poročilu upravnega sveta se je povdarilo, da so sklenile furlanska železnica in z isto se spajajoče italijanske železnice vzajemne potne zveze, vsled česar se je mogel pričakovati izdaten povišek glede potnikov.

Glede zgradbe železničnega dela Červinjan-Oglej omenjeno je bilo v poročilu, da so se pričela vspešna pogajanja.

## 3. Vipavska železnica.

Dne 9. maja 1904 se je vršil na Dunaju (I Freitung 8) prvi redni občni zbor delničarjev Vipavske železnice.

Deželo je zastopal deželni odbornik profesor Berbuč.

Na tem prvem občnem zboru se je odobrilo poslovno poročilo od onega dne naprej, ko se je delniško društvo ustanovilo, namreč od 16. junija 1898 do 31. decembra 1903 t. j. ob zaključku prvega obratnega leta.

Železnica se je izročila prometu dne 1. oktobra 1902.

Računski sklep obsega torej dobo od 1. oktobra 1902 do 31. decembra 1903.

Obratni dohodki so znašali skupnih K. 150.042.30, od katerih pripade na obrat s potniki 71.180 kron 89 v. in na obrat z blagom 75.419 kron 89 v.

Pravi obratni stroški so znašali K 88.625:03, drugi troški pa 34.467 kron 25 v.

Razpoložljivih dohodkov je bilo skupaj 24.049 kron 46 v.

Država je bila naprošena, da garantira za prvo obratno dobo z zneskom 136.208 kron 93 v, namreč z 44.99  $\frac{0}{10}$  od zagotovljenega letnega dohodka.

Dne 23. in 24. avgusta 1904 se je vršil vsled poziva c. kr. železniškega ministerstva navod na licu mesta z interesenti glede pregradbe onega dela Vipavske železnice, ki se mora vsled zakona z dne 6. junija 1901 drž. zakonik št. 73 uporabiti skupno z Bohinjsko železnico.

Navoda se je udeležil za deželni odbor deželni odbornik profesor Berbuč.

#### 4. Železnica Gorica-Červinjan.

##### Sejni zapisnik

shoda za železnico Gorica-Červinjan v dvorani občinske hiše.

##### Prisotni :

Predsednik : deželni glavar komander dr. Alojzij pl. Pajer ;  
 goriški šupan : vitez Karl dr. Venuti s prvim podžupanom gospodom Jurijem Bombig-em ;  
 državni poslanci gg. Jakop Antonelli, Alfred Lenassi in dr. France Verzeznassi ;  
 deželni poslanci gg. vitez dr. Faidutti, dr. Franc Marani, Ernest vitez Holzer, Josip Naglos in grof Jakop Panigai ;  
 odposlanca goriškega mesta gg. svetovalca Frančišek Ciani in dr. Ahilej Venier ;  
 odposlanci trgovske in obrtne zbornice gg. predsednik Josip Paternolli, Ridiger Kürner, Anton Seppenhofer in Anton Bisiach ;  
 odposlanec c. kr. kmetijskega društva gospod profesor Hugues ;  
 odposlanci občin :  
 Ajel, župan Ponton in Oton grof Strassoldo ;  
 Oglej, župan vitez Ivan Stabile ;  
 Čamplung, župan Frančišek Burba ;  
 Červinjan, župan Ivan Lovisoni ;  
 Krmin, župan Jurij baron Locatelli ;  
 Gradišče, starešini Valle in Picinini ;  
 Fara, župan Vergna in odposlanca Marega in Castellani ;  
 Ivanic, odposlanec Ivan Pasqualis ;  
 Ločnik, župan Perco in odposlanec Vidoz ;  
 Medea, župan Zuttioni in odposlanca Nigris in Stacul ;  
 Perteole, župan Alfred Susanna ;  
 Marijan, župan Zanolla in odposlanec pl. Michelini ;  
 Moša, župan Marzini in odposlanci Bregant, Bensa in Grion ;  
 Muscoli, Hugo Lazzari in Peter Sarcinelli ;  
 Romans, odposlanca Candussi in Pasiani ;  
 Zagraj, odposlanca Vianello in Vittori ;  
 Škodovaka, odposlanec grof Panigaj ;  
 Sv. Lovrenc pri Moši, odposlanec Marcolini ;  
 Sent Vid ob Teru, župan E. pl. Moschettini in odposlanca Olivo Ponton in Higin Clansig ;  
 Tapoljan, župan pl. Zattoni in Rudolf grof Pace ;  
 Terc, odposlanec svet. Antonelli ;  
 Versa, župan Peter Olivo ;  
 Vila Vičentina, župan Anton Bruschina.

Častiti dr. Marani otvori sejo s sledečim pozdravom :

„Častiti gospodje!

Dejstvo, da ste se današnjega shoda udeležili na poziv komisije v tako velikem številu, navdaja nas z upanjem, da dosežemo smoter, katerega je naložil komisiji goriški mestni svet ter Vas v imenu te komisije pristrčno pozdravljam.

Da se bode ta predmet pravilno obravnaval, izvoliti moramo predsednika temu shodu in predlagam Vam, da to nalogo poverite našemu deželnemu glavarju“.



Predlog se je enoglasno sprejel.

Glavar se zahvali, obrazloži veliko važnost železnice Gorica-Červinjan za Furlanijo ter izjavlja, da je pripravljen storiti vse, kar more, da se doseže ta smoter.

Besedo dobi goriški župan, pozdravi došlece in želi, da bi se občna želja Furlanije čim prej vresničila.

Častiti poslanec dr. Verzegnassi se pridruži željam deželnega glavarja in župana.

Besedo ima zopet častiti poročevalec dr. Marani, ki nadaljuje :

Predmet, ki nas je tukaj združil ni nov.

Pomanjkanje železniških zvez med deželnim glavnim mestom in med Furlanijo je dalo že pred 15. leti povod deželnozborski resoluciji in sicer oni, z dne 13. novembra 1889; vsled predloga takratnega deželnega odbornika viteza Pajer-ja, sedanjega častitljivega poglavarja dežele, je bilo naročeno deželnemu odboru, da predloži c. kr. vladi utemeljeno vlogo, da bi se v interesu občnega trgovinskega prometa in skupno v povzdigo žalostnih poljedelskih in trgovinskih razmer dežele zgradila normalnotirna železnica iz Ronk ali Tržiča v Červinjan, ki bi se imela potem podaljšati do italijanske meje in da bi se tako zvezala s črto, ki pelje od sv. Jurija Nogareškega proti Benetkam, in da bi se razun tega zgradila tramvajaska mreža, ki bi vezala furlansko nižino z goriškim mestom; zajedno bi se le-ta imela podaljšati po Vipavski dolini.

Tri leta pozneje je sklenil deželni zbor, da se bode izročil prispevek iz sredstev deželnega zaloga zadrugi, ki se je, kakor je bilo upati, imela ustanoviti, v svrhu zgradbe ozkotirne železnice iz Gorice do Ogleja, in sicer z nakupom občnih delnic v znesku 50.000 gld., ter je zajedno pooblastil deželni odbor, da nakupi te delnice.

Žal, da ni bilo za izvršitev tega podjetja nikakega načrta in nikakega energičnega vodstva, vsled česar so ostale namišljene železnice le na papirju.

Neki predgovor pa pravi, ni nesreče brez sreče in vsaka medalja ima svojo zadnjo plat. Morebiti so se torej opustili zaželjeni tramvaji v našo srečo.

Med tem časom se je dovršila normalna železnica Tržič-Červinjan-Sv. Jurij Nogareški; istotako je dovršena tudi Vipavska železnica; veličastna Bohinjska železnica, ki gre mimo Gorice in bode neposredno in neodvisno vezala Trst z južno Nemčijo, bode tudi kmalu izdelana in najdalje v dveh letih otvorjena.

Železnica Tržič-Červinjan koristi malemu delu Furlanije, a koristi timbolj Trstu, ki je vsled te železnice v krajši zvezi z Benetkami in obratno.

Bohinjska železnica bode evropejskega pomena in bode od iste imel koristi Trst, ker se mu ne bode treba posluževati le drage južne železnice; korist bode imela tudi Gorica vsled novih neposrednih zvez s Koroško, Solnograško in Dunajem in istotako tudi Kras, kateremu se odpre nova nepričakovana bodočnost.

Kdor ostane zapuščen sredi splošnega veselja, ta je Furlanija: Furlanija, ki se bode komaj dotikala velike Bohinjske železnice, vsled česar se zdi, da je obsojena živeti v svoji stari revščini in gledati, kako mogočno cvete napredek pri sosedih.

V očigled temu malo veselemu dejstvu nimamo drugega sredstva, nego močno in jednoglasno željo, da dosežemo direktno železniško progo Gorica-Červinjan.

To črto je deželni zbor votiral leta 1901 ter je ta sklep zopet potrdil leta 1902.

Le da ta sklep ni zahteval ozkotirno železnico, marveč normalno železniško progo.

Uvaževaje spremenjene razmere od leta 1889 naprej, uvažuje skušnje, ki smo jih imeli povsod od one dobe naprej glede ozkotirnih železnic, in uvažuje slednjič sedanje stanje zvez, ozkotirna železnica, v katerikoli si bode smeri, ne bi imela praktičnega pomena.

Treba je torej vsekakor normalnotirne železnice, ki bi se v Červinjanu neposredno zvezala z železnico Sv. Jurij-Portoguardo-Benetke in ki bi tako po najkrajši poti vezala notranjo monarhijo z Italijo.



Ta uvaževanja nas morajo vzpodbuditi, da se krepko potegnemo za to podjetje. Smoter je načrtan. Da premagamo težkoče, ki se nam postavijo na pot, treba je edinosti, složnosti in vstrajnosti, neomahljivega zaupanja v bodočnost te naše ljubljene in prijazne, če tudi zanemarjene dežele.

To mora komisija povdarjati ter vabi zastopnike furlanskega okraja, da sklepajo o najboljših ukrepih, vsled katerih se doseže smoter, za katerim stremimo mi vsi tako željno.

Štejem si sedaj v dolžnost naznaniti Vam, da je prosila komisija, katero je izvolil mestni svet goriški, častitega viteza Holzer-ja, ki je strokovnjak v tej zadevi, da se jej pridruži in da jo podpira s svojimi veljavnimi nasveti. Častiti vitez Holzer je z veseljem prevzel to nalogo.

Naznanjam nadalje, da so na okrožnico, katero je razposlala komisija furlanskim občinam, v svojem odgovoru prosile za označeno železnično progo te le: Ajel, Oglej, Čamplung, Črvinjan, Fara, Gradišče, Ivanic, Medeja, Moša, Muškli, Romans, Zagraj, Škodovaka, Sent Vid ob Teru, Sv. Lovrenc pri Moši, Tapoljan, Terc, Vila Vicentina, Versa, Perteole, Ločnik, Krmin in Marijan.

Te-le občine so odredile naslednje svoje zastopnike v komisijo: gg. Oton grofa Strassoldo, Gvidona pl. Perinello, Josipa Ponton, viteza Ivana Stabile, svet. Jakopa Antonelli, župana Lovisoni, grofa Jakopa Panigai, grofa G. Cristalnigg, Hugona Lazzari, Petra Sarcinelli, Josipa Zuttioni, Antona Nigris, Franceta Stacul, Franceta Burba, Virgilija Vianello, Jakopa Vittori, grofa Rudolfa Pace, Cezarja pl. Zattoni, Emilija Castellan, Franceta Vergna, Alojzija Marega, Franceta Marzini, Antona Bensa, Fabija Grion, Evgena Picinini, Valle, Zumin, Edvarda Moschettini, Oliva Ponton, Higin Clansig, Petra Lazzari, Ivana Pasqualis, Ivana Pasiani, Gustava Candussi, Marcolini, barona Evgena Ritter, Petra Olivo, Alfreda Susanna, Bruschina Antona, D. pl. Stabile, župana Perco, Viola I., barona Jurija Locatelli župana, Zanolli in pl. Michelli.

Predsednik otvori razpravo o tem poročilu, in ker isto ne obsega predlogov, vpraša, ali se namerava staviti v tem oziru kak predlog.

Dr. Venier predlaga, da bi se sprejel sledeči dnevni red:

Prisotni:

Predsednik: Deželni glavar vitez dr. Pajer.

Goriški župan: vitez Karl dr. Venuti.

Državni poslanci: J. Antonelli, A. Lenassi in dr. Franc Verzeznassi.

Deželni poslanci: dr. Faidutti, dr. Marani, Naglos, grof Panigai, Holzer.

Odposlanci goriškega mesta: svetnika Ciani in dr. Venier.

Odposlanci trgovske in obrtne zbornice dežele goriške: J. Paternolli predsednik, R. Kürner, Bombig, Seppenhofer in Bisiach.

Odposlanec c. kr. kmetijskega društva: profesor Hugues.

Odposlanci občine Ajel: župan Ponton, Oktavijan grof Strassoldo — Oglej: župan Ivan vitez Stabile — Čamplung: župan Franc Burba — Krmin: župan baron Juri Locatelli — Gradišče: starešini Picinini, Valle — Fara: župan Franc Vergna, Emil Castellan, Alojzij Marega — Ivanic: Ivan Pasqualis — Ločnik: župan Perco, Josip Vidoz — Medeja: župan Zuttioni, Nigris, Stacul — Perteole: župan A. Susanna — Marijan: župan Zanolli in Vinko pl. Michellini — Moša: župan Franc Marzini, Bregant, Bensa, Grion — Muškli: Hugon Lazzari, Peter Sarcinelli — Romans: J. Candussi, Ivan Pasiani — Zagraj: Vianello Virginij Jakop — Škodovaka: grof Jakob Panigai — Sv. Lovrenc pri Moši: F. Mazzolini — Šent Vid ob Teru: župan E. pl. Moschettini Olivo, Ponton, Higin Clansig — Tapoljan: Cezar pl. Zattoni, Rudolf Pace — Terc: Jakop Antonelli — Versa: Peter Olivo župan — Vila Vicentina: župan A. Bruschina,

so se snidli na shodu v Gorici dne 7. aprila 1904,  
 uvažuje, da Bohinjska železnica, kakor je sedaj načrtana, ne bode koristila goriški  
 ravani,

glede na naravne razmere v tem delu dežele, kateri bi mogel vsled goste oblju-  
 denosti in mnogih vodnih tokov, vzpodbujen po činiteljnih poklicanih, da vodijo osodo,  
 pospeti se vsled razvoja že obstoječih in vsled novih cvetočih obrtnih do blagostanja,

glede na slabo stanje poljedelstva, vsled pomanjkanja direktnih zvez z velikimi  
 središči, kjer se prideluje žito, katero je vsled močne zunanje konkurence prišlo ob  
 ceno,

glede na obubožanje poljedeskega sloja provzročeno vsled pičlih mezd, ki ne od-  
 govarjajo podraženemu živežu ter glede na to, da se te pičle mezde pri sedanjem ob-  
 delovanju ne morejo zvišati, ker sicer ne bi donasala obdelana zemljišča nikakih dobičkov :

glede na žalostne posledice revščine, ki vlada v tem kraju, kakor je pelagra, ki je  
 sramota civilizirane države ;

glede na rodovitnost zemlje, ki je primerna za intenzivno obdelovanje, katera pa  
 ne more ničesar donasati, ako ne vežejo hitre zveze, kakor so železnice, pridelovalnih  
 krajev s konsumnimi središči, kakor je Dunaj, Brno, Praga, Monakovo in druga severna  
 mesta,

glede na to, da bi bila črta Gorica-Črvinjan del najkrajše zveze med Dunajem in  
 Rimom ;

glede na to, da se Trst, za katerega trgovinski in obrtnijski razvitek se v prvi  
 vrsti gradi nova Bohinjska železnica, ne protivi direktni železniški zvezi Gorica-Črvi-  
 njan, kar sledi iz sklepa tržaške trgovske in obrtne zbornice z dne 27. marcija t. l.  
 sklenejo :

I. Direktna železniška zveza prve vrste med Gorico in Črvinjanom čez ravan ob  
 desnem bregu Soče je za naš kraj vitalnega interesa,

II. Naprositi je deželni odbor, naj posrednje pri vladi, da ukrene kar treba glede  
 takojšnje zgradbe železnice ad I.,

III. Odposlati je ta dnevni red predsedništvu ministerskega sveta, kakor tudi mini-  
 strom za trgovino, poljedelstvo in železnice.

Zaključeno in podpisano.

(Slede podpisi vseh prisotnikov).

Ko je bil deželni odbor o tem obveščen, odposlal je poverjene prepise zapisnika  
 c. kr. ministrom za železnice, poljedelstvo, domobranstvo in trgovino, kakor tudi c. in kr.  
 vojnemu ministerstvu potom c. kr. namestnišva z dopisom z dne 8. junija 1904 št. 3187,  
 ki se tako-le glasi :

Dne 7. aprila t. l. so se snidli v Gorici odposlanci vseh občin ravani naše dežele,  
 državni in deželni poslanci, odposlanci trgovinske zbornice in kmetijskega društva, da bi  
 se skupno obrnili na visoko c. kr. vlado, v svrhu, da bi se zgradila normalnotirna želez-  
 nica od Gorice do Črvinjana.

Podpisani deželni odbor izvršuje sklep označenega shoda ter prepričan o veliki  
 važnosti predmeta, vsled katerega se je shod vršil, se obrača sedaj na to c. kr. mini-  
 sterstvo toplo mu priporočujoč, da blagohotno upošteva pod 1. pridjano prošnjo na-  
 vedenega shoda in da jo v Svojem območju čim prej usliši.

Zgradbo železnične proge Gorica-Črvinjan, katero prosi ves furlanski okraj dežele  
 potom zastopnikov svojih občin, ne bi bilo smatrati kot luksuz, niti kot brezpotrebno  
 koncesijo, niti ne kot delo, ki bi pospešilo le malo krajevnih koristi. Ta zgradba bi bila  
 marveč največje važnosti za ekonomično in moralno existenco enega najrodovitnejših  
 krajev monarhije, bila bi primerna koncesija za kraj, ki bi sicer bil večno izključen od

koristi velike Bohinjske železnice, katera se kmalu dogradi, in slednjič bi bila ista največjega trgovinskega pomena za razne druge kronovine cesarstva in neoporečne strateške važnosti za celo monarhijo.

Opisovaje podrobno gorenje okoliščine počaščuje se podpisani deželni odbor pred vsem povdariti, kako je bil furlanski del dežele vsled raznih razlogov do sedaj skoro povsem sam sebi prepuščen.

Trtna uš je vničila vinograde, skoro edini stari vir dohodkov in blagostanja, ki bi bil, ako bi ne bila prišla označena kazen, nevsahljiv.

Številni vodni toki, ki so le malo in površno uravnani, so pomočvirili polagoma jako obširna zemljišča vničujoči poljedelstvo ter zastrupljajoči cele ljudske mase z malarijo in pelagro.

Visoka vlada je sicer nekaj let sem priskočila na pomoč temu bednemu kraju in deželni zastop je sodeloval in sodeluje še vedno v ta namen, dokler mu dopuščajo deželna sredstva. Izvršila so se mnogoštevilna vodna in cestna, kakor tudi gozdna in zdravstvena dela ter so se pričele z dobrimi vspehi akcije za udušitev pelagre in malarije.

V kratkem času se bodo splošno uravnale reke in hudourniki v deželi, kajti visoka vlada resno proučuje ta predmet ter je že zaznamovala splošne črte tega dela, ki bode neprecenljive vrednosti za poljedelstvo, obrt in trgovino v deželi.

A žalibog, tudi ko bodo pospeševale uravnane in izčiščene reke in hudourniki ki so toliko stoletij ljudstvu v kvar, poljedelstvo, obrt in deloma tudi trgovino tega kraja, manjkal bo še vedno najvišji in neobhodno potrebni oživljajoči činitelj modernih časov, namreč železnica, ki bi zvezala med temi kraji in med ostalim svetom posamezna središča poljedelskih pridelkov in obrtnijskih izdelkov, in ki bi nudila priliko, da se primerno izkoriščajo pridelki pridobljeni s toliko skrbjo in s tolikimi troški od strani visokega erarja in deželne uprave.

Tu je torej dokazano, da ne bi bila naprošena železnica nikak luksuz ali brezpotrebna koncesija, marveč venčala bi vsa dela, ki so se do sedaj izvršila in ki se bodo izvrševala tudi v bodoče za ekonomičnoboljšanje tega kraja.

Da bi bila železniška proga, ki bi vodila od Gorice čez furlansko ravan ali do Črvinjana, primerna in potrebna, vzlic dejstvu, da se Bohinjska železnica dogradi v kratkem času, to razvidimo takoj, ako le nekoliko bližje premotrimo to železnico, katera dohaja iz alpskih krajev direktno navzdol proti Gorici ter gre zopet navzgor po gorah proti Trstu. V takih razmerah bi bila furlanska ravan primorana gledati zapuščena in potrta blagostanje goratega dela dežele; gledati bi morala še celo prospeh golega Krasa, ne da bi si mogla pridobiti vsled te železnice niti najmanjše koristi.

Trgovina se bode intenzivno razvijala od severa do Trsta in od Trsta do severa, ne da bi se niti v najmanjši meri dotaknila ravani.

Tudi ne bi mogli ugodno govoriti o c. kr. priv. furlanski železnici (Tržič-Sv. Juri Nogareški) in o Vipavski železnici.

Furlanska železnica se dotika le malo občin v južnem kraju furlanske nižine ter jih veže z deželnim glavnim mestom goriškim po dolgi poti skozi Tržič. Ta železnica se je sicer zgradila pred vsem iz razloga, da se je ugodilo pravičnim zahtevam Trsta glede krajše zveze z Benetkami; tem potrebam odgovarja ista, ne prekorači pa v celi svoji črti v nikakem oziru te svoje naloge in ne upliva skoro nič na ekonomični razvoj furlanske nižine.

Vipavska železnica, ki je povsem krajevnega značaja (dokler se ista ne zveže s Kranjsko) koristi izključno le Vipavski dolini in prometu iste z Gorico ter je vsled tega nekako na boljšem od furlanske železnice, ki ne končuje v Gorici, marveč v Tržiču.

Baš vsled te okoliščine bode imela Vipavska dolina, ko se zgradi Bohinjska železnica, neprecenljive koristi, ker bode zvezana z novo veličastno progo po eni strani čez Kras s Trstom in z vsemi trgi, ki so v zvezi s tem edinim tržiščem države, po drugi strani pa čez sosedne dežele z južno Nemčijo.

Vsled pomanjkanja železniške zveze z Gorico pa ne bode imel furlanski del dežele teh vitalnih ugodnosti. To pomanjkanje se mora torej odpraviti toliko z ozirom na povsem pravične razloge kolikor tudi z ozirom na ekonomično potrebo, da je treba prej omenjene mnogoštevilne ukrenitve praktično uporabljati in slednjič z ozirom na splošno korist ekonomične politike cesarstva.

Železniška zveza, katero zahtevajo danes vsi pravni zastopniki furlanske ravani od visoke vlade, je prav nujno potrebna; prosili smo iste že leta 1889 takrat, ko se je vsled deželnozborskega sklepa te dežele predložila peticija v dosego črte Tržič-Črvinjan-Sv. Juri Nogareški ter je takrat mislilo, da se s krepko državno podporo ustanovi zadruga za zgradbo tramvajske mreže v svrhu, da bi tako zvezala Furlanijo z goriškim mestom in da bi potem nadaljevala v Vipavsko dolino. Deželni zbor je bil o potrebi te zveze tako prepričan, da je že l. 1892 pooblastil podpisani deželni odbor, da prispeva tramvajski zadrugi z nakupom delnic v skupnem znesku 50.000 gld. = 100.000 kron.

Ako so se razmere od onega časa premenile, ako je visoka vlada tekom časa izvršila dela velikega pomena s tem, da je najprej zgradila Furlansko in potem Vipavsko železnico in pozneje zopet veliko Bohinjsko železnico, vzlic temu je neobhodno potrebno, kakor je bilo uvodoma te vloge dokazano, da se Furlanija zveže z Gorico.

Samo da ni mogoče z ozirom na spremenjene razmere misliti na tramvaje, ki bi ne odgovaljali svojemu namenu, kajti v Gorico, kjer bi morali isti končati, se steka že Vipavska železnica ter bode kmalu vozila mimo tudi Bohinjska železnica, ki sta obe normalnotirni železnici in ena celo prve vrste.

Zatorej prosimo, da bi se Gorica zvezala s Črvinjanom po normalnotirni železnici, katera bi bila tako spojena z železnico, ki vodi od Sv. Jurija Nogareškega do Benetk, ter bi tvorila vsled tega najkrajšo zvezo z Italijo in to toliko iz Dunaja čez Bohinj, kolikor tudi iz Ljubljane, kedar se bi Vipavska železnica podaljšala do Vrhnika ali do kakega drugega kraja.

Ako se želja Furlanije izpolni, popolnijo se s tem železnice, katere so se do sedaj zgradile v korist vseh delov te dežele in v splošno korist cele države ter bi bila ta železnica vsled zveze z Italijo svetovnega pomena, kajti dandanes se raje uporabi ona proga, ki je količkaj krajša od druge, bodisi za prevažanje blaga bodisi za prevažanje potnikov.

Razun cele vrste važnih razlogov, v prid naprošene zveze Gorica-Črvinjan (ki bi opravičevali, če treba, ogromne potroške za zgradbo iste) je še teren jako ugoden, kateri je popolnoma raven in prost vsake kakoršnekoli si bodi naravne ovire, vsled česar bi bila zgradba te kratke železnice jako lahka in troški bi bili jako majhni.

Podpisani deželni odbor upa zatorej na znano dobro voljo visoke cesarske vlade in na njeno znano upravno modrost ter se mu vsled tega ne zdi potrebno, navajati tu še nadaljne argumente, da se bode s tem, da se usliši prošnja furlanskih občin, venčala železniška politika države v teh krajih.

## 5. Prevreditev zakona o krajevnih železnicah.

Odb. št. 2961, 3569.

C. kr. železniško ministerstvo je povabilo z okrožnico z dne 20. aprila 1904 št. 11590 vse deželne odbore, da mu naznanijo svoja mnenja glede prememb, katere bi zahteval prenovljeni državni zakon z dne 31. novembra 1904 državni zakonik št. 2. iz l. 1895, kateri je bil razveljavljen dne 31. decembra 1904.

Vsled inicijative deželnega odbora nižjeavstrijskega se je vršila dne 27. maja 1904 na Dunaju v deželni hiši v dvorani vitezov konferenca odposlancev vseh dežel, da bi se razpravljalo in določilo skupno stališče ki se naj bi zavzelo v tem oziru.

Deželni odbor goriški je zastopal pri oni konferenci velecenjeni g. dr. Izidor Bing, c. kr. vladni svetnik in tajnik furlanske železnice.

Predsedoval je konferenci železniški poročevalec deželnega odbora nižjeavstrijskega dr. Pattai.

Razprava se je vršila na podlagi obširnega elaborata zveze avstrijskih železnic in na temelju konkretnih predlogov glede prevreditve.

Pregledal se je za tem vsak posamezen člen zakona iz l. 1904 ter so se sprejeli z glasovanjem (večinoma enoglasno) predlogi meddeželnega shoda.

Razprave so se udeležili čast. dr. Link (Štajersko), pl. Dambski in Hulakowski (Galicija), Hampel (Šlezija) dr. pl. Manner (Moravsko) dr. Wackernel (Tirolsko), dr. Bing (Gorica) predsednik dr. Pattai in deželni železniški ravnatelj nižjeavstrijski pl. Fogowitz.

Na enoglasno željo došlecev je deželni odbor nižjeavstrijski privolil v to, da se sprejmejo vse želje izražene pri tej konferenci v posebno spomenico ter da se elaborat naznani posameznim deželnim odborom, kateri bi jih potem predložili posamezno železniškemu ministerstvu.

Spomenico je predložil deželni odbor goriški označenemu c. kr. ministerstvu z dopisom z dne 17. junija 1904 št. 4098.

## D. Reke in hudourniki.

### 1. Dela ob Soči v občini Idrsko.

Odb. št. 506, 5812,  
6060.

Glasom naznanila c. kr. okrajnega glavarstva tolminskega (dopis z dne 12. januarija 1904 števil. 14849) znašal je celotni trošek za ureditvena gradbena dela ob Soči v občini Idrsko 17.300 kron, katerim so prispevali:

8000 kron	poljedelsko ministerstvo
4000 „	ministerstvo za notranje zadeve
800 „	deželni zalog
in 4500 „	občina in interesentje,

(od tega slednjega zneska je bilo 1500 kron v delu).

Ko je bil predložen račun o porabi prvega obroka deželnega prispevka, v znesku 200 kron, nakazal se je občini Idrsko z odlokom z dne 14. septembra 1904 števil. 6060 drugi obrok v znesku 300.

### 2. V varstvo občine Viscone pred Terom.

Odb. št. 6503, 6698.

Vsled inicijative c. kr. okrajnega glavarstva gradiščanskega vršil se je dne 26. septembra 1904 navod, da se določijo ukrepi, ki so se imeli izvršiti v varstvo občine Viscone, katerej sta pretila Soča in Ter.

Pri navodu, katerega so se udeležili tudi zastopniki c. kr. ekspoziture za uravnava Soče in Tera, je zastopal deželni odbor predstojnik deželnega stavbinskega urada, inženir Glessig.

Predmet razpravljanja je tvorilo pregledovanje načrta, katerega je izdelal stavbeni oddelek c. kr. okrajnega glavarstva v Gradišču. Na licu mesta se je dognalo, da varuje občino Viscone le en zid, katerega razjeda voda zelo hitro in ga bode v kratkem času izpodkopala.

Da se ogne veliki nevarnosti, namislila sta c. kr. nadinženir gospod Grünhut, vodja ekspozičure za uravnavo obeh rek, in inženir Glessig, načrt, glasom katerega bi znašala potrošek za potrebna dela 12.000 kron.

Zastopnik c. kr. okrajnega glavarstva v Gradišču je izjavil, da je za ta dela na razpolago iz draginjskega zaloga znesek 5800 kron. C. kr. namestništvo je odobrilo z dopisom z dne 19. oktobra 1904 št. 28867 podelitev označenega prispevka v znesku 5800 kron iz draginjskega zaloga pod pogojem, da se izvrši razpravljanje glede vodnih pravic brez ugovorov in da se zagotovi iz deželnih sredstev prispevek 3000 kron ter da prispeva občina Viscone z 2000 kron.

Medtem pa je visoki deželni zbor vže sklepal v tej zadevi; izvršitev tega sklepa pa spada v upravno dobo 1905.

### 3. Uravnava hudournika Sijak.

Odb. št. 2286, 8291,  
8638/1003. 4834,  
5535/04.

Že štiri leta je preteklo, odkar razpravljati c. kr. vlada in deželna uprava zadevo glede uravnave hudournika Sijak, ne da bi se bil ta predmet povoljno rešil.

Ureditev tega hudournika je velike važnosti, ker prinaša s seboj, ko se steka v Idrico, velike množine kamenja, zapre strugo, vsled česar prestopi voda od časa do časa svoje bregove ter, ne samo da provzročča na bližnjih zemljiščih ogromno škodo, marveč preči tudi državni cesti ob Nadiži.

Leta 1902 je prispevala dežela vsled tozadevnega deželnozborskega sklepa z dne 18. julija 1902 troškom za izčiščenje hudournika Idrice, kateri se je napolnil kamenja, ki ga je navalil hudournik Sijak, z zneskom 1850 kron. Izčiščenje je izvršil cestni odbor kobaridski.

Ta znesek je visoki deželni zbor dovolil, ker je mislil, da se bodo kmalu dovršila pogajanja, ki so se pričela s c. kr. vlado za odvod Sijaka na način, da bi se stekal v Idrico na primernejšem kraju, s čemer bi ne bilo več potrebno, da se uredi tok Sijaka tako, da bi tekel skozi Idrico na drugo stran.

Na to je merilo tudi c. kr. namestništvo v svojem dopisu z dne 29. marcija 1902 št. 7157, s katerim je predlagalo načrt za odvod Sijaka in stekanje istega v Idrico na drugem mestu; izvršitev tega načrta bi stala 17.000 kron. Tem troškom bi prispevala uprava državnih cest z 2000 kron, in občina kobaridska s 1000 kronami. Prispevek iz državnih sredstev bi se določil še le tedaj, kedar bi deželni odbor izjavil ali in s kako svoto nameruje prispevati označenim troškom. Deželni odbor je odgovoril c. kr. namestništvu s svojim dopisom z dne 9. decembra 1902 ter omenil, da je prispevek, katerega namerava podeliti uprava državnih cest zelo majhen; ta uprava bi bila primorana, ako bi morala premestiti del državne ceste v kraj, katerega ne dosega povodnji hudournika Sijak, žrtvovati dokaj večje zneske, pri čemer pa bi ne imelo ljudstvo nikakih koristij ter bi bilo izpostavljeno prej ko slej nevarnostim povodnji. Vsled tega se je naprosilo c. kr. namestništvo, naj izposluje od cestne uprave višji prispevek, zajedno pa naj si zagotovi pri c. kr. ministerstvu za notranje zadeve prispevek na podlagi zakona o odvajanju gorskih vodâ.

C. kr. namestništvo nam je naznanilo z dopisom z dne 23. marcija 1903 št. 4273, da c. kr. poljedelsko ministerstvo ne nameruje izdelati nikakih podrobnih načrtov za odvod Sijaka, dokler se deželni odbor ne izjavi o podelitvi prispevka iz deželnih sredstev. Kolikor se tiče uprave državnih cest, je ta slednja obljubila prispevati z 10.000 kronami, namesto s samimi 2000 K.

Medtem je visoki deželni zbor dovolil s svojim sklepom z dne 3. januarja 1903 za izčiščenje Idrice nadaljno svoto 800 kron, katero smo nakazali cestnemu odboru ko-

baridskemu z odlokom z dne 10. aprila 1903 št. 2547. Skupno je izdala deželna uprava v to svrhu 2650 kron.

Deželni odbor je v svojem dopisu na c. kr. namestništvo z dne 7. maja 1903 št. 2286 omenil to okoliščino ter opazal, da bi se bil izplačal 50%tni prispevek iz državnih zalogov v smislu § 6. zakona z dne 30. junija 1884 drž. zak. šte. 116, ako bi ne bila obljubila uprava državnih cest prispevek 10.000 kron.

Glede na to se je naprosilo c. kr. namestništvo, naj ukrene potrebno, da sprejme v pokritje proračunjenega potroška manjkajoči znesek meljoracijski zalog.

Katoliško politično in gospodarsko društvo v Bovcu je vložilo pri deželnem odboru prošnjo z dne 2. decembra 1903 št. 829, naj bi se zadeva o uravnavi Sijaka skoro rešila.

O tem je obvestil deželni odbor c. kr. namestništvo z dopisom z dne 3. decembra 1903 št. 8291 ter mu priporočil, naj nemudoma reši to zadevo, v svrhu, da nam bo mogoče staviti visokemu deželnemu zboru potrebne predloge.

Slične prošnje cestnega odbora kobaridskega je odposlal deželni odbor c. kr. namestništvu z dopisom z dne 22. decembra 1903 šte. 8638.

Prva polovica leta 1904 je pretekla, ne da bi bil dobil deželni odbor kako obvestilo.

Julija meseca je zadeva zopet oživila, a dobila je povsem drugačno lice.

Z dopisom z dne 12. julija 1904 šte. 15221 je naznanilo c. kr. namestništvo deželnemu odboru, da c. kr. ministerstvo za notranje zadeve ne nameruje prispevati z 10.000 kronami za izvršitev načrta o Sijaku, katera je bila proračunjena na 17.000 kron.

Razun uprave državnih cest — tako je menilo c. kr. ministerstvo — so bili zainteresirani pri izvršitvi označenega načrta lastniki onih zemljišč, ki mejijo ob bregovih Sijak-a in katera so sedaj izpostavljena povodnjim in zagruščenju. Razun tega je gotovo, da bi se z odvodom Sijaka dolina Kobaridska deloma izboljšala.

Vsled tega je naročilo c. kr. poljedelsko ministerstvo tehničnemu oddelku za ureditev hudournikov v Beljaku, naj naznani površine onih zemljišč, ki pridejo pri ureditvi Sijaka v poštev ter je zajedno pospešilo izdelanje podrobnega načrta. Omenjeni tehnični oddelk je izvršil naročilo natančno ter predložil podrobni načrt, opremljen s topografičnim obrisom glede površine zemljišč, katera so največ izpostavljena povodnjim; ta zemljišča so merila 175.2 hektarjev.

Podrobni načrt se je nekoliko razširil, ker je zapopadal popolen odvod hudournika Sijak v njegovem srednjem in spodnjem toku kakor tudi njegov izliv v hudournik Svino, kateri se izliva veliko nižje Kobarida v Idrico.

Trošek za izvršitev tega načrta je bil višji od prvotno proračunjenih 10.000 K t. j. znašal je 40.000 kron.

C. kr. poljedelsko ministerstvo je predložilo ta načrt pred vsem c. kr. ministerstvu za notranje zadeve v svrhu, da določi to slednje prispevek, katerega bo deželna uprava državnih cest.

C. kr. ministerstvo za notranje zadeve pa je izjavilo, da bo deželno odločilo sporazumno s c. kr. finančnim ministerstvom tedaj, ko se dovrše razpravljanja glede skladanja.

Deželni odbor je obvestilo o vsem tem c. kr. namestništvo ter dodalo, da bi bilo najbolje, ako bi se izvršil načrt o uravnavi hudournika Sijak na podlagi § 4. točka 1. zakona iz leta 1884 (drž. zak. šte. 116); zajedno je priporočilo deželnemu odboru, naj mu naznani s katero svoto misli prispevati iz deželnega zaloga.

Deželni odbor je odgovoril z dopisom z dne 10. septembra 1904 številka 4834 ter prosil c. kr. namestništvo, naj bi ga obvestilo, ali so zapopadeni v onih 40.000 K stroški za nakup zemljišč ter odškodnine za one, ki uporabljajo vodo: zajedno naj bi namestništvo naznanilo, koliko misli prispevati uprava državnih cest.

C. kr. namestništvo je odgovorilo z dopisom z dne 23. septembra 1904 št. 26364, in sicer na prvo vprašanje, da so sprejeti v označenih 40.000 kronah troški za zemljišča in odškodnine za vodne pravice; na drugo vprašanje, da se bode izjavilo c. kr. ministerstvo za notranje zadeve sporazumno s c. kr. finančnim ministerstvom tedaj, ko se bodo dovršile razprave glede skladanja.

S svojim dopisom z dne 12. oktobra 1904 številka 6535 je vzel deželni odbor to obvestilo na znanje, vrnil načrt, ki mu je bil poslan v vpogled, c. kr. namestništvu in je pri tej priliki opozoril, da bi bila morala država potrositi za premestitev državne ceste ob Nadiži 35.092 kron (to številko je navedel tehnično-gozdni oddelek v Beljaku) ter predočeval v resno pretresovanje c. kr. deželne vlade, da ni pravilno, da se država zadnja izrazi glede prispevanja troškom 40.000 kron.

V tej zadevi nimamo do konca leta 1904 ničesar več poročati.

#### 4. Ureditev hudournika Renc.

Odb. št. 4579.

Na 90. strani lanskega poročila smo omenili, da je visoka vlada naročila c. kr. tehnično gozdnemu oddelku za ureditev hudournikov v Beljaku, naj izdela podroben načrt o ureditvi hudournika Renc na podlagi zmanjšane načrta, potrošek katerega bi značal 28.000 kron, katerim je vlada obljubila prispevati s 50 %.

Podrobni načrt je bil leta 1904 dovršen; c. kr. namestništvo ga je poslalo deželnemu odboru z dopisom z dne 2. julija 1904 št. 18573, s katerim se je naprosila deželna uprava, naj se izrazi glede varijante, ki se je imela sprejeti v načrt.

Ko je podal o tej slednji točki svoje mnenje deželni stavbinski urad, odgovoril je deželni odbor z dopisom z dne 24. avgusta 1904 številka 4579, da si pridržuje izjaviti se o varjanti po svojem odposlancu tedaj, ko se bode vršil navod.

Razpravljanje na podlagi zakona z dne 3. junija 1884 drž. zak. številka 117 pa se je pričelo še-le začetka leta 1905.

#### 5. Ureditev hudournika Koren.

Odb. št. 5747,01  
4211, 6944/04.

Visoki deželni odbor je v svoji seji z dne 20. septembra 1901 podelil v ureditev hudournika Koren v občini Chiopris-Viscone prispevek 1000 kron.

Ta znesek smo dali na razpolago c. kr. vladi — katera je prevzela vodstvo del — z dopisom z dne 3. oktobra 1901 številka 5747.

Račun o porabljenem deželnem prispevku je poslalo deželnemu odboru c. kr. namestništvo z dopisom z dne 18. junija 1904 številka 2342, v katerem je opazalo, da je ta račun ono samo pregledalo in da se je vsled aritmetičnega pogreška znižala svota od 1001.35 K na 994.73 K.

Vsled tega je odgovoril deželni odbor c. kr. namestništvu z dopisom z dne 13. julija 1904 številka 4211, da se ne more izraziti o porabi deželnega prispevka, ker tehnični organi niso smatrali potrebnim, obvestiti nas o izvršitvi del. Vsled tega se je c. kr. namestništvo povabilo, naj naznani, kako in v kake svrhe se je porabil iz deželnega zaloga podeljeni denar za višje-označena ureditvena dela.

C. kr. namestništvo nam je poslalo na to z dopisom z dne 5. oktobra 1904 številka 27674 poročilo vodstva ureditvenih del, iz katerega je sledilo, da so se z državnim prispevkom 15000 kron in s prispevkom iz deželnega zaloga, v znesku 1000 kron zgradili



nasipi ob bregovih hudournika, kakor tudi, da so se izvršila druga ureditvena dela (katera, nam ni znano); opaža se pa, da se brambena dela ob hudournikovih ključih niso izvršila vsled pomanjkanja zemljišč in da se je izdelal za ta dela poseben načrt. Glede uspeha teh del, to je, ali so dela izpadla dobro ali slabo, ni nam bilo ničesar sporočeno.

Deželnemu odboru ni preostajalo drugega, nego vrniti spise z dopisom z dne 16. novembra 1904 števil. 6944 z opazko, da na podlagi pomanjkljivega poročila ne more soditi, ali se je deželni denar dobro ali slabo porabil; vsled tega je deželni odbor vztrajal pri svoji zahtevi z dne 13. novembra 1904 števil. 4211. Do konca leta 1904 zadeva ni še bila rešena.

## 6. Uravnava Ledre.

Odb. št. 6680.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču je poslalo z dopisom z dne 30. septembra 1904 števil. 20309 deželnemu odboru prošnjo občin Joanniz, Visco, Muscoli - Strassoldo in Ajello, s katero so te slednje prosile, naj bi se uredila Ledra. (To je tok vode, ki prihaja iz bližnjega kraljestva, prestopi mejo pri občini Visco ter poškoduje s tem, da prestopa bregove, više-označene občine).

Zajedno s prošnjo nam je poslalo c. kr. okrajno glavarstvo v Gradišču tudi načrt o uravnavi Ledre ter je povabil deželni odbor, naj odpošlje svojega zastopnika k navodu, ki se je imel vršiti dne 17. oktobra skupno z zastopniki okrajnega glavarstva in prizadetih občin.

Kolikor se tiče tega povabila, deželni odbor se ni mogel odzvati, pred vsem, ker se je vršilo deželno-zborsko zasedanje. V ostalem pa je bil predložen načrt nepopolen; vsled tega se je vrnil okrajnemu glavarstvu z dopisom z dne 12. oktobra 1904 števil. 6680 z opazko, naj se da popolniti po istih organih, ki so ga izdelali. Komisijonelni ogled naj bi se vršil (tako je bilo rečeno v odborovem dopisu) tedaj, ko se bode dobro proučila tehnična stran in se bode določila potrebščina za uravnava dela.

## 7. Vodni čuvaj v Gradišču.

Odb. št. 2177.

Županstvo v Gradišču se je obrnilo s poročilom z dne 1. marcija 1904 števil. 2028 na deželni odbor s prošnjo, naj bi podpiral na c. kr. vlado vloženo prošnjo, ki je stremila za tem da bi slednja sprejela v svoje področje vzdrževanje vodnega čuvaja, katero mesto se je ustanovilo v gradiščanskem okraju.

Deželni odbor se je odzval tej prošnji ter priporočil s svojim dopisom z dne 22. junija 1904 števil. 2177 c. kr. namestništvu, naj usliši prošnjo občine gradiščanske, posebno, ker mora služiti omenjeni čuvaj ne samo onim občinam, ki ga plačujejo, marveč tudi vsem drugim občinam gradiščanskega okraja.

## D. Poljedelstvo.

### 1. Namakanje tržiške ravani.

Odb. št. 4810, 5876.

Vodna zadruga za namakanje tržiške ravani je prosila c. kr. poljedelsko ministerstvo, naj bi jej podaljšalo rok za namakanje, katera dela bi se bila morala dovršiti vsled namestništvenega razglaša z dne 23. maja 1900 dež. zak. števil. 12, v štirih letih; označeno ministerstvo je podaljšalo rok za 15 mesecev, to je, od 1. maja 1904 do koncem julija 1905. C. kr. namestništvo, katero je obvestilo s svojim dopisom z dne 14. julija

1904 šte. 20022 deželni odbor o podaljšanju, je opazalo, da je poljedelsko ministerstvo privolilo v to podaljšanje s pridržkom, da pritrdi temu tudi deželna uprava.

Glede na to, da pri tem ne bi trpela deželna lastnina, kajti vodna zadruga je do sedaj še vedno odplačevala obresti deželnega denarja, pritrdil je deželni odbor s svojim dopisom z dne 29. julija 1904 šte. 4810 v označeno podaljšanje.

C. kr. namestništvo je objavilo v deželnem zakoniku premembo člena I. namestništvenega razglasa z dne 23. maja 1900 dež. zak. šte. 12, ki je vsled te okoliščine nastala.

## 2. Državne podpore c. kr. kmetijskemu društvu.

Odb. št. 5055.

Z dopisom z dne 22. julija 1904 šte. 18758 je naznanilo c. kr. namestništvo deželnemu odboru, da je sklenilo c. kr. poljedelsko ministerstvo podeliti c. kr. kmetijskemu društvu v Gorici za leto 1904 iz državnih sredstev:

1. 10.000 kron za nakup in razdelitev bikov (eventuelno krav) plemenjakov;
2. 1200 kron za svinjerejo in nakup svinj plemenjakinj;
3. 2000 kron za sadjerejska društva in zadruge, eventuelno za razdelitev plemenitih cepljenk priporočljivih vrst;
4. 800 kron za svilarstvo, t. j. za nagrade onim osebam, ki, so v to pooblašcene od pristojnih oblastij, pregledujejo brezplačno z mikroskopi semena sviloprejk onim poljedelcem, ki ne posedujejo v to potrebnih sredstev, in razkužujejo prostore za svilarstvo s formalino.

## 3. Državne podpore za šolske vrte.

Odb. št. 8290, 8938.

C. kr. deželni šolski svet je naznanil deželnemu odboru s svojim dopisom z dne 25. novembra 1904 šte. 1239, da je c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje podelilo v svrhu, da se pospešujejo kmetijski tečajji in šolski vrta ljudskih šol, za leto 1904 znesek 800 kron.

Okrajni šolski sveti so predlagali za nagrade in nove nakupe znesek 1200 kron.

Na razpolago pa je bilo le označenih 800 kron, katere naj bi se razdelile na predlog c. kr. deželnega šolskega sveta med četvero okrajev tako-le:

Gorica . . . . .	220 kron
Gradišče . . . . .	180 "
Tolmin . . . . .	200 "
Sežana . . . . .	200 "

Deželni odbor, ki je zaslišal mnenje c. kr. kmetijskega društva, odgovoril je dne 21. decembra 1904 pod odb. šte. 8938 deželnemu šolskemu svetu, da se strinja z višje-navedeno razdelitvijo. Pri tej priliki je deželni odbor omenil, da bi bilo treba nadzirati šolske vrte.

## 4. Prepoved glede uvažanja murbnega listja iz Italije.

Odb. št. 2191.

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru z dopisom z dne 23. marcija 1904 šte. 8007, da je c. kr. poljedelsko ministerstvo sporazumno z ministerstvi za finance in trgovino prepovedalo uvažati murbno listje v našo deželo iz onih občin italijanskega kraljestva, v katerih se je uradno konstatirala kužna bolezen *Diaspis pentagona*, ta prepoved velja za vsako leto od 15. aprila do 25. junija.

To odločbo je naznanil deželni odbor vsem občinskim upravam z okrožnico z dne 13. aprila 1904 šte. 2191.

## 5. Cena zapredkom.

Odb. št. 2535.

Na nalično obvestilo goriške trgovske v obrtne zbornice obvestil je deželni odbor z okrožnico z dne 13. aprila 1904 šte. 2535 vse občinske zastope dežele, da je videmska zbornica za trgovino in umetnost sklenila, da se ne bode več določevala videmska cena zapredkom, kakor se je to storilo do sedaj.

## 6. Streljanje proti toči.

Zaupanje ljudstva, da ima streljanje proti toči kak vspех, je popolnoma izginilo. Leta 1901 smo prodali za streljanje proti toči 16 občinam skupno 3550 kilogramov smodnika po znižanih cenah 76 vin. kg. Leta 1904 pa je kupila le ena občina smodnik (Podgora). Množina prodanega smodnika znaša le 50 kilogramov.

## E. Cestne zadeve.

### 1. Ukaz glede avtomobilov in motocikljev.

Odb. št. 4809.

Na podlagi poizvedovanj, ki so se vršila meseca februarja 1904, izdelalo je c. kr. ministerstvo vzorec ukaza glede zaznamovanja avtomobilov.

C. kr. namestništvo, ki je poslalo deželnemu odboru z dopisom z dne 13. julija 1904 šte. 17937 omenjeni vzorec ukaza, je opazalo, da se v slednji niso sprejeli motociklji; povabilo pa je deželno upravo, naj se izrazi, ali bi ne bilo primerno, da se ukaže dotičnim lastnikom zaznamovati motociklje, ki so pešcem tako nevarni.

Deželni odbor je vrnil vzorec ukaza c. kr. namestništvu z dopisom z dne 29. julija 1904 šte. 4809 ter izjavil, da se pridružuje stališču c. kr. vlade glede tega, da se sestavi pravilnik za obvezno zaznamovanje avtomobilov ter omenil, da se popolnoma strinja s paragrafi pravilnika; zajedno je naznanil namestništvu, da bi bilo logično, pravično in neobhodno potrebno, ako bi se uvedlo obvezno zaznamovanje motocikljev, ki so ravno tako nevarni za ljudi in konje, kakor avtomobili.

### 2. Premembe, ki so se izvršile tekom leta 1904 na skladovnih in občinskih cestah.

Iz poročil, katera predlagajo cestni odbori deželnemu odboru vsako četrletje, sledi, da so se izvršile tekom leta 1904 na skladovnih in občinskih cestah v naši deželi sledeče premembe:

#### 1. Kobaridski okraj.

##### a. Skladovne ceste.

Na novi cesti Staroselo-Logje so se zgradili podporni zidovi.

##### b. Občinske ceste.

Popravile so se ceste Libušnje-Vrsno, Krn-Drežnica, Jezerce-Ravno in Kamno-Trnovo.

#### 2. Cerkljanski okraj.

##### a. Skladovne ceste.

Na popravljenem delu skladovne ceste so se zgradili pri Skalovju in Zelinu podporni zidovi; pri slednje imenovanem kraju se je popravil podporni zid.

Vrhu tega se je prenesel cestni most pri Stopniku vsled poprave skladovne ceste. Popravljeni del znaša 37 m.

b. Občinske ceste.

Kos ceste od Dolenjih Novakov se je na novo zgradil. Nova cesta proti Makoram se je podaljšala za 2 kilometra.

**3. Komenski okraj.**

a. Skladovne ceste.

Na cesti proti Vojščici se je popravil kos v dolgosti 125 m. Popravili so se razni deli nove ceste Komen-Rihenberk.

**4. Bovški okraj.**

b. Občinske ceste.

Zgradil se je kos ceste med Bovcem in občinskim oddelkom Plužne; ta kos, ki je že oddan prometu, znaša 2.895 m.

**5. Sežanski okraj.**

a. Skladovne ceste.

Na cesti Tomaj-Dutovlje se je popravil del v dolgosti 30 m.

**6. Tolminski okraj.**

b. Občinske ceste.

Od ceste med Klavžami in Bačo se je zgradil nadaljni kos v dolgosti 6 km.

V drugih okrajih ni bilo nikakih prememb.

## F. Štipendiji in podpore.

### 1. Podpore dijakom.

Odb. št. 3233.

Od leta 1903 je došlo na visoki deželni zbor potom deželnega odbora mnogo dijaških prošenj za podporo v nadaljevanje študij.

Deželni odbor, ki je razpravljal to zadevo v seji z dne 27. aprila 1904, je sklenil sledeče :

Ker ima dežela namen, omogočiti s podporami dijakom nadaljevanje njihovih študij, katerim so se isti posvetili ;

glede na to, da bi se dosegel uspeh le tedaj, ako se nakažejo podpore tekom šolskega leta ;

glede na to, da gre šolsko leto proti koncu ;

uvažuje, da smo do sedaj upali, da bode pravočasno sklican deželni zbor, ki bi imel sklepati o podporah dijakom ter upošteva, da ni upanja, da bi se v najbližjem času sestal deželni zastop ;

sklene se, da razdeli podpore dijakom deželni odbor ter da pridrži naknadno odobritev deželnemu zboru.

Ta zadeva se postavi zatorej na dnevni red prihodnje odborove seje, v katerej se bodo pregledale prošnje in podelile podpore.

V seji z dne 4. maja 1904 je podelil deželni odbor, v smislu više-omenjenega sklepa, sledeče podpore, katere so se imele izplačati proti predložitvi frekventacijskega spričevala, dokazujočega, da je obdarovanec vpisan v drugem šolskem polletju in sicer po 200 kron tem-le dijakom :

Rodolfu Fanin, Pompeju Zumin, Ahileju Morgutti, Josipu Boschin, Josipu Giraldi, Rudolfu Cerquenik, Josipu Hutter, Ivanu Brusin, Olivjeru Stua, Valentinu Pascoli, Antonu Petreusig, Edvardu Traversa, Avreliju Bombig, Antonu Grusovin ; po 150 kron tem le dijakom : Viljemu Delpin, Mariju de Posarelli, Karolu Gasser, Danteju Fornasir, Rudolfu Nachtigall, Joahinu Corbatta, Arturju Marcuzzi, Rudolfu de Ritter ; nadalje po 200 kron tem le dijakom : Tomotu Šorli, Francetu Gabršček, Mihelu Presel, Ivanu Presel, Mirkotu Korsič, Ivanu Favetti, Karolu Marušič, Kristjanu Pertot, Francetu Povšič, Antonu Manzoni, Josipu Rojec, Viktorju Šonc, Kajetanu Fajgelj in Andreju Zega ; po 300 kron tem-le dijakom : Juliju Nardin, Antonu Medveš, Alojziju Gradnik, in Josipu Paulin,

Te podpore je visoki deželni zbor naknadno odobril.

Odb. št. 9223/04.

Izvršuje naročilo visokega deželnega zbora z dne 12. novembra 1904, s katerim so se odstopile prošnje dijakov deželnemu odboru, podelili smo v seji z dne 14. decembra 1904 sledeče podpore :

Silvanu Barich, dijaku na politehniku na Dunaju 200 kron. — Barnaba Antenor-ju medicincu v Inomostu 300 kron. — Ivanu Brusin modroslovcu 300 kron. — Rihardu Delneri polit. 300 kron. — Jakobu Diblas pravniku 300 kron. — Arturju Dosso pravniku 300 kron. — Francetu Fornasarig dijaku na dunajski obrtni šoli, 300 kron. — Antonu Grusovin pravniku in sedaj prostovoljcu, 300 kron. — Hermanu Marcuzzi pravniku 300 kron. — Egonu Miani polit. 200 kron. — Ahileju Morgutti modroslovcu 200 kron. — Ivanu K. Novelli 300 kron. — Valentinu Pascoli pravniku 200 kron. — Anton Petreusig polit. 200 kron. — Adeljki Poiani modroslovcu 200 kron. — Olivjeru Stua modroslovcu 200 kron. — Josipu Torelli dijaku na akademiji lepih umetnostij 200 kron. — Albanu Zumin pravniku 200 kron. — Pompeju Zumin 200 kron.

Francetu Boschin pravniku 300 kron. — Josipu Čufer pravniku 200 kron. — Antonu Cigoj pravniku 200 kron. — Josipu Goljevšček 200 kron. — Alojziju Gradnik pravniku 400 kron. — Benediktu Gruden pravniku 300 kron. — Hilariju Hrobat pravniku 400 kron. — Josipu Kenda dijaku na viš. kmet. šoli 200 kron. — Ferdinandu Koršič pravnik u 400 kron. — Emilu Ličar dijaku na viš. kmet. šoli 200 kron. — Antonu Manzoni pravniku 200 kron. — Antonu Medveš pravniku 400 kron. — Josipu Paulin modroslovcu 300 kron. — Antonu Podgornik dijaku na viš. kmet. šoli 200 kron. — Kristjanu Berlot polit. 200 kron. — Francetu Pavšič modroslovcu 200 kron. — Ivanu Pregel modroslovcu 400 kron. — Ivanu Presel polit. 200 kron. — Karolu Prinčič pravniku 300 kron. Albinu Radikon 100 kron.

Nadalje smo podelih Ivanu Zniderčič podporo 300 kron ; poprej pa smo se informirali, ali je vpisan na višji obrtni šoli v Pragi.

## 2. Deželne podpore visokošolcem - prvoletnikom.

Odb. št. 7301.

Z razglasom z dne 4. avgusta je bil razpisan natečaj za štiri podpore po 400 kron, katere je ustanovil visoki deželni zbor.

V svoji seji z dne 31. oktobra 1904 je podelil deželni odbor te podpore sledečim dijakom.

1. Viktorju Pellis, polit. na Dunaju ;
2. Josipu Brumat modroslovcu v Inomostu ;

3. Francetu Spazzapan polit. v Gradcu.

4. Antonu Hvala polit. na Dunaju.

Te podpore so se nakazale z odlokom z dne 5. novembra 1904 šte. 7301,

### 3. Deželni jubilejni štipendij.

Odb. št. 953.

Dne 31. januarija 1904 je stekel natečaj, razpisan od deželnega odbora dne 30. decembra 1903 pod šte. 8924, glede podelitve štipendija v znesku 600 kron, katerega je ustanovil visoki deželni zbor v spomin na 40 - letno vladanje Njegovega Veličanstva cesarja Franca Josipa I.

Deželni odbor je podelil ta štipendij v svoji seji z dne 12. februarija 1904 proslincu Edvardu Sturnig, pravniku v Gradcu.

Dotični odlok mu je bil dostavljen dne 10. februarija pod odb. šte. 953.

### 4. Ustanove.

#### a. Ustanova Abram.

Odb. št. 221, 5220

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru s svojim dopisom z dne 2. avgusta 1904 šte. 21.105, da je podelilo dijaku Rudolfu Abram štipendij Abramove ustanove v znesku 457 kron tudi za šolsko leto 1904-1905.

Vsled tega je dal deželni odbor deželni blagajni z odlokom z dne 17. avgusta 1904 šte. 5220 potrebna naročila.

#### b. Ustanova Jakob d' Alessio.

Odb. št. 1357.

Na dopis z dne 16. februarija 1904 šte. 4095, s katerim je c. kr. namestništvo obvestilo deželni odbor, da je podelilo štipendij d'Alessio-ve ustanove, v znesku 800 kron, proslincu Karolu Braunitzer de Braunthal pravniku v Gradcu, nakazali smo ta znesek pri deželni blagajni.

#### c. Ustanova Cecotti.

Odb. št. 9352.

Ker ni bil štipendij Cecotti-jeve ustanove v znesku 75.60 kron oddan, podelilo ga je c. kr. namestništvo na predlog dotične uprave v Marjanu, dijaku VI. gimnazije v Pulju Zanetti, za vso dobo njegovih študij.

O tem nas je obvestilo c. kr. namestništvo z dopisom z dne 24. decembra 1904 šte. 36295, na kar smo nakazali ta štipendij pri c. kr. glavni davkariji v Pulju.

#### d. Codelli-jeva ustanova.

Odb. št. 1017,  
6201.

Za dva izpraznjena štipendija Codelli-jeve ustanove, v znesku 210 kron, razpisal je deželni odbor dne 8. junija 1904 pod odb. šte. 1017 natečaj.

Štipendija sta bila podeljena proslincema Maksimilijanu de Claricini in Emilu de Fornasari, učencema II. gimnazije v Gorici.

#### e. Gattei-eva ustanova.

Odb. št. 2497,  
3193.

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru s svojim dopisom z dne 7. aprila 1904 šte. 7270, da je podelilo štipendij Gattei-eve ustanove Karolu Ličar, učencu pete realke v Gorici. Deželni odbor je nakazal temu slednjemu z odlokom z dne 13. aprila 1904 šte. 2497 označeni štipendij v znesku 155 kron 20 vin.

Ustanovno pismo tega štipendija, katero je sestavilo c. kr. namestništvo sporazumno z deželnim odborom, nam je poslala imenovana oblast s svojim dopisom z dne 1. maja 1904 šte. 11786 ter se hrani v deželni blagajni.

## f. Ustanova Leoni.

Odb. št. 932.

C. kr. namestništvo je dovolilo Fabijanu Leoni v Trstu, farmaceutiškemu vajencu, da sme še nadalje uživati štipendij 170 kron, kateri mu je bil podeljen leta 1894.

O tem je obvestilo c. kr. namestništvo s svojim dopisom z dne 29. januarija 1904 števil. 36047 deželni odbor, kateri je dal z odlokom z dne 5. februarja 1904 števil. 932 deželni blagajni potrebna naročila.

## g. Ustanova Maurovich.

Odb. št. 4238.

Avgust Defiori, medicinec na Dunaju, kateremu se je nakazal z odlokom z dne 18. januarija 1904 števil. 8668 03 štipendij Maurovich-eve ustanove, je naprosil deželni odbor, naj bi mu nakazal štipendij na vseučilišče v Gradec, kamor se je preselil. Ker ni v ustanovnem pismu Maurovich-evih štipendijev nikakega določila, da ima obiskovati oni, ki uživa ta štipendij, določeno vseučilišče, nakazal je deželni odbor s svojim odlokom z dne 25. junija 1904 števil. 4238 opetovano omenjeni štipendij Defiori-ju na vseučilišče v Gradec.

## h) Ustanova Prokop.

Odb. št. 4961,  
7301.

Z razglasom z dne 4. avgusta 1904 števil. 4961 se je razpisal natečaj za podelitev štipendija Prokop, v znesku letnih 500 kron za ves čas vseučiliščnih študij.

V svoji seji z dne 31. oktobra 1905 je deželni odbor sklenil podeliti ta štipendij prosilcu Hugon-u Pellis modroslovcu v Inomostu.

Označeni znesek se je nakazal z odlokom z dne 5. novembra 1904 števil. 7301.

## i. Ustanova Štubelj.

Odb. št. 7386.

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru z dopisom z dne 22. oktobra 1904 števil. 29352 da je podelil nadškofijski ordinarjat goriški štipendij Štubelj-eve ustanove, v znesku 72 kron, Josipu Koruza učencu prve gimnazije v Gorici.

Označeni znesek je nakazal deželni odbor s svojim odlokom z dne 28. oktobra 1904 števil. 7386.

**5. Štipendiji gojencem obrtnih zavodov.**

## a. Obrtna šola v Marjanu.

Odb. št. 8014.

Na predlog vodstva c. kr. obrtne šole v Marjanu z dne 15. novembra 1904 števil. 259 nakazal je deželni odbor z odlokom z dne 28. decembra 1904 števil. 8014 deset štipendijev po sto kron in sicer sledečim gojencem: Camaur Josipu in Colussi Konradu iz Krmina, Fracarossi Valentinu iz Červinjana, Bois Rudolfu iz Perteol, Biziach Mirkotu iz Gradišča, Travaini Marjotu iz Ogleja, Calligaris Atiliju iz Romansa, Stacul Antonu iz Medeje, Zorzin Antonu iz Pierisa, Simonit Teobaldu iz Romansa.

## b. Obrtna šola v Foljanu.

Odb. št. 7297.

Z odlokom odb. števil. 7297/04 je nakazal deželni odbor vsakemu tu sprodaj navedenih gojencev obrtne šole v Foljanu po 50 kron: Vittori Emilu, Lenardon Aloiziju, Furlan Klementu, Cechet Lovrencu, Lenardon Klementu, Vittori Ivanu, Visintin Alojziju, Visintin Davidu, Spessot Ivanu, Pian Rudolfu, Zimolo Rudolfu in Calligaris Antonu.

**G. Drugi štipendiji in podpore.****1. Štipendiji babicam.**Odb. št. 811,  
3286, 5235, 6203.

Na nalično prošnjo c. kr. namestništva z dne 27. januarija 1904 števil. 2398 nakazal je deželni odbor z odlokom z dne 28. januarija 1904 števil. 811 Ivanki Fogar iz Terca

in Ani Tirel iz Ogleja potne stroške v Trst in nazaj, kakor tudi vsakej po 1 krono 05 vin. podpore na dan v svrhu, da bi mogle obiskovati pomladni babiški tečaj.

Z odlokom z dne 1. aprila 1904 šte. 2286 smo plačali za višimenuvani tudi stroške za dotične babiške diplome.

K babiškemu ponavljalnemu tečaju v babiškem zavodu v Trstu je prišlo šest babic iz naše dežele, in sicer: Devetak Terezija iz Sovodenj, Valentinčič Rozalija iz Deskel, Puppini Lucija iz Ogleja, Zorzut Marija iz Števerjana, Filipič Marija iz Ravnice in Visintin Pavla iz Korone.

Vsakej je nakazal deželni odbor z odlokom z dne 8. avgusta 1904 šte. 5235 potne stroške in dnevno podporo 1 K 05 vin.

Na predlog c. kr. namestništva z dne 14. septembra 1904 šte. 25741 smo nakazali potne stroške in dnevno podporo (kakor zgoraj) Ivanki Fabrizio iz Dolenj in Frančiški Devetak iz Opatjesela, kateri sta obiskovali slovenski babiški tečaj.

## 2. Podpore ognjegasnim društvom.

Odb. št. 3392.

Deželni odbor je dovolil v svoji seji z dne 17. avgusta 1904 sledeče podpore iz zaloga za „Gasilce“:

1. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Sežani 500 kron.
2. Municipiju v Trziču 500 K.
3. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Ločniku 400 K.
4. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Čepovanu 800 K.
5. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Tolminu 500 K.
6. Municipiju v Gorici 1.500 K.
7. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Kanalu 500 K.
8. Županstvu v Červinjanu 1000 K.
9. Županstvu v Ronkah 400 K.
10. Županstvu v Fari 500 K.
11. Prostovoljnemu ognjegasnemu društvu v Srpenci 200 K.

Nadalje smo podelili prostovoljnemu ognjegascu Ivanu Trebše iz Srpence podporo 200 kron.

## H. Dobrodelne ustanove.

### 1. Ustanova štirih brezplačnih mest v gradežkem zdravilišču v spomin grofa Franca Coronini.

Odb. št. 2492,  
3516.

Dne 7. aprila 1904 pod odb. šte. 2492 se je razpisal natečaj za štiri brezplačna mesta v gradežkem zdravilišču, katera so se krila iz sredstev ustanove, ki jo je ustanovil visoki deželni zbor v spomin bivšega deželnega glavarja grofa Franca Coronini.

V seji z dne 8. junija je deželni odbor sklenil podeliti označena brezplačna mesta sledečim prrosilcem:

1. Justini Delchin iz Červinjana, za njeno hčerko Ano;
2. Viljemu Fuart iz Perteol, za njegovo hčerko Nikolino;
3. Andreju Lutman iz Standrežu, za njegovo hčerko Ljudmilo.
4. Andreju Bizijak iz Šempetra, za njegovo hčerko Marijo.



Vse štiri deklice so spremili v Gradež dne 2. julija ob 4. uri zjutraj uslužbenci gradežkega zdravilišča.

Oskrbništvu zdravilišča smo nakazali z odlokom z dne 15. junija 1904 števil. 3516 za 50-dnevno zdravljenje omenjenih deklic, znesek 400 kron.

## 2. Ustanova grofa Franca Coronini za obnemogle delavce.

Odb. št. 5159,  
6150, 7321, 8205.

Anton Fiegl iz Gorice, ki je prejemal iz „ustanove grofa Franca Coronini za obnemogle delavce“ podporo, je umrl dne 21. julija 1904.

Za podelitev podpore, katero je vžival Fiegl, razpisal je deželni odbor natečaj z dne 14. septembra 1904 števil. 6150.

V svoji seji z dne 16. novembra je deželni odbor sklenil, podeliti označeno podporo prosilcu Petru Bolpet iz Ville Vicentine.

Znesek 240 kron smo nakazali pri deželni blagajni z odlokom z dne 28. novembra 1904 števil. 7321.

Dne 15. novembra 1904 je umrla Lucija Vittori, ki je tudi prejemala iz te ustanove podporo.

Ta slednja se je podelila leta 1905.

## 3. Ustanova Carinian.

Odb. št. 3663,  
6618, 9302.

Na strani 62. poročila za leto 1902 se je omenilo volilo pokojnega Karola de Carinian, ki je bilo določeno za ustanovo, katere konečni namen je bil sezidati zdravilišče za jetične.

Z deželnozborskim sklepom z dne 17. julija 1902 je bil deželni odbor pooblaščen, sprejeti ustanovo v svojo upravo

Izvršuje označeni sklep, ukrenil je deželni odbor pri pristojnih oblastih potrebno, da se ustanovi ta ustanova.

Glavnico, ki se je realizirala, je poslalo c. kr. namestništvu z dopisom z dne 14. maja 1904 deželnemu odboru; ta glavnica je znašala 27.787 kron 73 vin. (obstoječih iz ene vinkulirane obveznice za 27.500 kron dveh turških srečk po 400 fr. in iz 87 K 25 vin v gotovini). Označeni znesek se je vložil pri deželni blagajni.

S to svoto se seveda ne more sezidati zdravilišče, kakor je želel darovalec, kar je deželni stavbinski urad v svojem poročilu (odb. števil. 3663.04) podrobno utemeljil.

Proračun ustanove za leto 1905, katerega je sestavilo deželno knjigovodstvo, je odobril visoki deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju s prebitkom K. 952, katere se priklopijo glavnici.

Deželni odbor je sestavil ustanovno pismo ter je odposlal z dopisom z dne 23. novembra 1904 števil. 7731 c. kr. namestništvu, da je potrdi. Namestništvo je vrnilo označeno pismo z dopisom z dne 17. decembra 1904 števil. 35443.

Izvirnik, katerega je obdržala deželna blagajna, se glasi tako-le:

### Ustanova Carinian.

Odb. št. 3663.03.

Karol pl. Carinian c. in kr. konzul v pokoju, ki je umrl v Gorici dne 1. decembra 1901 določil je na dan svoje smrti z ustno oporoko v navzočnosti treh prič kot glavnega dediča svojega premoženja ustanovo, ki se ima ustanoviti za zgradbo zdravilišča za jetične.

Z isto testamentarično izjavo je poveril Carinian ustanovo deželnemu odboru v oskrbovanje.

Ker pa je s prejšnjo pismeno oporoko, na katerej je bila napisana razveljavljajalna klauzula v smislu § 716. C. C. U., določil Carinian drugega dediča, sporazumela sta se oba dediča tako, da so se priznale dediču, ki je zastopal svoje pravice na podlagi pismene oporoke in kateri je imel res pravico do uživanja Carinianove zapuščine tudi v smislu ustne oporoke, nekatere druge pravice do premoženja, dočim je ostal ustanovi večji del premoženja.

Ustanovo, ki se je imela ustanoviti, je zastopala skozi ves čas, ko so se vršile zapuščinske razprave in pogajanja z dedičem, določenim po pismeni oporoki ter dokler se ni premoženje Carinianove zapuščine realiziralo, finančna prokuratura.

Ker je dedič, ki je bil določen po pismeni oporoki, dne 21. junija 1902 umrl, dobila je ustanova za zgradbo zdravilišča za jetične v Gorici vse pravice glede označene zapuščine, katera je prešla v čisti nominalni vrednosti 27.587.25 K in 800 frankov v roke deželnega odbora, ki je bil vsled sklepa visokega deželnega zbora z dne 17. julija 1902 pooblaščen prevzeti upravo iste.

Glede na to se ustanovi sledeče.

### Ustanovno pismo:

#### Čl. 1.

Ustanovi se ustanova z imenom:

„**Ustanova Karola pl. Carinian** za zgradbo zdravilišča za jetične v Gorici“.

#### Čl. 2.

Glavnica ustanove, katero bode upravljal deželni odbor poknežene grofovine Goriško-Gradiščanske, obstoji iz vinkulirane obveznice avstrijske 3  $\frac{1}{2}$  % rente z dne 1. avgusta 1903 števil. 1398 v nominalnem znesku 27.500 K (sedemindvajset tisoč petsto kron) ter iz turških srečk števil. 465399 in števil. 465400, katerih nominalna vrednost znaša po 400 (štiristo) frankov s kuponu dd. 1. aprila 1876, in iz 87.25 K. (osemdeset sedem kron 25 vin.) v gotovini.

#### Čl. 3.

Glavnica, označena pod Čl. 2 se ima smatrati kot začetna ustanovna glavnica, katerej se imajo priklopiti vsi letni dohodki te glavnice, oziroma letni dohodki glavnice, ki se polagoma pomnoži s priklopijem označenih dohodkov, dokler se ne nabere ustanovna glavnica, ki bo zadostovala za uresničenje svojega namena, to je, za zgradbo zdravilišča za jetične v Gorici ter bo za vzdrževanje te slednje zajamčeno.

#### Čl. 4.

Čez ustanovno glavnico razpolaga v smislu člena 3. deželni odbor poknežene grofovine goriško-gradiščanske, kateri bode imel sklepati osobito o ustanovnih sredstvih za zgradbo zdravilišča za jetične, o načinu kako se ima vzdrževati z dohodki ustanovne, po pokritju gradnih stroškov preostale glavnice, to zdravilišče, ki bode stalo pod upravo deželnega odbora samega.

V teh zadevah bode postopal deželni odbor v smislu določil veljavnih zakonov.

#### Čl. 5.

Državne oblasti bodo imele v zadevah ustanove one pravice, ki jim pristojajo v smislu veljavnih zakonov.

#### Čl. 6.

Kadar bo dosegla ustanovna glavnica potrebno svoto in bode deželni odbor sklenil zgraditi zdravilišče, popolniti se bode imelo nemudoma to ustanovno pismo z do-

datnimi člani, glede načina in glede podrobnostij gradnje kakor tudi glede funkcioniranja bodočega zdravilišča ter sploh glede vsega, kar bodo tedajšnje razmere zahtevale.

Čl. 7.

To ustanovno pismo se izda v treh izvodih, katerih jeden se shrani v arhivu c. kr. namestništva v Trstu, drugi v arhivu deželnega odbora poknežene grofovine goriško-gradiščanske, tretji pa se odpošlje c. kr. okrajnemu sodišču goriškemu.

Deželni odbor v Gorici, dne 23. novembra 1904.

**Deželni glavar.**



# I. Statistika umobolnih

kateri so se zdravili leta 1904 v raznih norišnicah v deželi in zunaj iste na stroške deželnega zaloga.

## a) V kak namen ima služiti statistika.

Ker se je za časa, ko se je sestavljalo to poročilo, že pričela graditi deželna norišnica, katera se bode v kratkem otvorila, smatral je deželni odbor potrebnim zbrati vse na razpolago mu stoječe podatke glede umobolnih pristojnih v našo deželo, kateri so se zdravili v raznih norišnicah naše dežele in zunaj iste.

Deželni odbor misli, da bode to delo mnogo koristilo bodočemu ravnatelju deželne norišnice pri njegovem obširnem in težkem poslu.

Nadalje se pride po primerjanju posameznih statističnih podatkov in sistematičnem opazovanju zadnjih let do zaključka, ki je velike važnosti ne samo za višjega zdravnika bodoče deželne norišnice, marveč tudi za deželno upravo.

Ker se v gotovih letnih časih, v gotovih krajih, da celo v gotovih občinah umobolni množe, prišlo bi se n. pr. lahko na sled vzrokom, ki provzročajo, da se bolezen množi, in ni izključeno, da bi zamogla deželna uprava te vzroke odstraniti ali pa jih vsaj ublažiti.

## b. Na čem temelji ta statistika.

Podatke za vseh štirinajst priloženih razkazov smo nabrali v knjigi za „razvidnost umobolnih“, katero vodi deželna pisarna.

Umobolni so se razvrstili po prislojnostnih občinah, te slednje pa po raznih naravnih okrajih in sicer: Gorica, Ravàn, Brda in Vipavska dolina, Gorski okraj in Kras.

## c. Razdelitev umobolnih v razne zavode:

Kakor je posnemati iz razkaza XII., so se razdeliti umobolni, pristojeci v našo deželo, v 15 zavodov.

S koncem leta 1904 je znašalo število istih 296, t. j. 146 moških in 150 žensk. Čez dve tretjini umobolnih je bilo sprejetih v goriške norišnice, t. j. 103 moških v oddelek za umobolne goriške občne bolnišnice usmiljenih bratov in 93 žensk v oddelek za umobolne ženske mestne bolnišnice.

Od ostalih je bilo 47 žensk v norišnici v Sottoselvi, 16 moških v norišnici S. Daniele del friuli, 7 moških v norišnici v Sacilah; 4 moški so bili v norišnici v Pordenone in 4 ženske v Gemoni. Štirje mnobolni se nahajajo sedaj v norišnici ljubljanski, oziroma kaposvarški in veliko varadinski ter v oddelku za umobolne puljske bolnišnice; ti štirje bodo premeščeni v Gorico ali pa v kako norišnico v Italiji, kakor hitro bodo godni za prenos. Isto velja za 18 umobolnih (12 moških in 6 žensk) ki so sprejeti v norišnici tržaški.

Ker so oskrbovalni stroški v nekaterih norišnicah veliko višji od onih v goriških bolnišnicah in v norišnicah bližnjega kraljestva, pazi deželni odbor strogo na to, da se umobolni premeščajo iz označenih norišnic v naše domače, oziroma v one italijanskega kraljestva.

Oskrbovalne pristojbine znašajo v Trstu K 2.19, v Pulju K 1.90, na Dunaju K. 2.20, dočim znašajo v Gorici K 1.27 oziroma K 1.34 in v Italiji L. 1,25 do L. 1.--

V razkaz I.—XI. so razvrščeni umobolni, so bili sprejeti leta 1904, ki so izstopili in ki se koncem leta nahajajo v raznih norišnicah; razvršeni so po pristojnostnih občinah in te slednje po naravnih okrajih naše dežele

V razkazu XIII. so zapopadeni vsi umobolni, ki se nahajajo v raznih zavodih koncem leta 1904 ter so razvrščeni po pristojnostnih občinah, oziroma po naravnih okrajih.

V razkazu XIV. so vpisani podatki drugih razkazov glede leta 1904 sprejetih umobolnih; tudi ti so razvrščeni po pristojnostnih občinah in te slednje po naravnih okrajih.

#### d. Uvaževanja pri v tej statistiki.

Iz razkaza XIII. je razvidno, da je bilo koncem leta 1904 v raznih zavodih 296 umobolnih in sicer 146 žensk in 150 moških.

Od teh spada 20 v Gorico, 78 v Brda in v Vipavsko dolino, 59 v gorski okraj in 51 na Kras.

Ako primenjamo te številke s prebivalstvom po zadnjem ljudskem štetju, dobimo ta-le rezultat:

	Prebivalci	Umobolni	Število umobolnih na vsakih 1000 prebivalcev
Gorica . . . . .	25.432 . . . . .	11 . . . . .	0.44
Ravan . . . . .	73.654 . . . . .	34 . . . . .	0.47
Brda in Vipavska dolina	55.176 . . . . .	25 . . . . .	0.45
Gorski okraj . . . . .	49.150 . . . . .	15 . . . . .	0.30
Kras . . . . .	29.085 . . . . .	13 . . . . .	0.45
Skupaj . . . . .	232.897 . . . . .	98 (poprečno) . . . . .	0.42

Razmerje med moškimi in ženskami (glej razkaz XIII.) je v ravani in na Krasu skoro enako; v goratem okraju je bilo 32 umobolnih žensk in 27 moških; v Brdih in v Vipavski dolini pa 32 umobolnih žensk in 46 moških in v mestu Goriškem je število umobolnih žensk dvakrat in eno tretjino večje od števila umobolnih moških.

#### e. Ozdraveli in umrli umobolni.

Umrlo je zelo mnogo umobolnih.

Iz razkaza XII. je razvidno, da je izstopilo skupno 73 umobolnih (41 moških in 32 žensk). Od teh je bilo 10 (2 možka in 8 žensk) zdravih, zdravstveno stanje pa se je izboljšalo 16., t. j. 11 moškimi in 5 ženskam.

Preidemo na umrle. Teh je bilo 47, in sicer 28 moških in 19 žensk; to število je naravnost strašno.

Ako se primerja isto s številom vseh umobolnih, ki so se nahajali v raznih zavodih s koncem leta (296), znaša število umrlih okoli 16 ‰.

#### (f. Sklep).

Število nesrečnih umobolnih narašča dan za dnevom. Deželna norišnica se gradi. V poročilu za leto 1906 bomo poročali, da je ta stavba dokončana in v poročilu za leto 1907 ne bomo govorili več o umobolnih, raztrešenih po raznih norišnicah naše monarhije in inozemstva, marveč bomo razpravljali o našem zavodu: o onem zavodu, ki bo vseskozi modern in urejen vseskozi na znanstveni podlagi in po človekoljubnih principih, kjer bodo našli nesrečni umobolni zavetje, kakoršno jim more v dvajsetem stoletju nuditi znanost v zvezi z milosrčnostjo.

## ODDELEK za UMOBOLNE

v goriški občni (moški) bolnišnici usmiljenih bratov.

### Razkaz

umobolnih, sprejetih v više-označeni oddelek leta 1904

(po pristojnostnih občinah).

Občina	Umo- bolni	Opazke	Občina	Umo- bolni	Opazke
Gorica . . . . .	4		Prenos .	17	
Škocjan . . . . .	1		Opatjeselo . . . . .	1	
Krmin . . . . .	2		Podgora . . . . .	2	
Dolenje . . . . .	1		Prvačina . . . . .	1	
Fjumičel . . . . .	1		Solkan . . . . .	1	
Gradež . . . . .	1		Šempas . . . . .	1	
Sv. Lovrenc pri Muši . . . . .	1		Vrtojba . . . . .	1	
Ločnik . . . . .	1			11	
Medana . . . . .	1		Deskle . . . . .	1	
Moraro . . . . .	1		Soča . . . . .	1	
Muša . . . . .	1		Cerkno . . . . .	1	
Perteole . . . . .	1			3	
Viscone . . . . .	1				
	13		Štjak . . . . .	1	
Dornberg . . . . .	2		Temnica . . . . .	1	
Števerjan . . . . .	1			2	
Grgar . . . . .	1				
Odnos .	17		Skupaj .	33	

## ODDELEK za UMOBOLNE

v goriški občni (moški) bolnišnici usmiljenih bratov.

## Razkaz

umobolnih, ki so leta 1904 izstopili

(po pristojnostnih občinah).

Občina	Umobolni		Opazke
	izstopili zboljšani	umrli	
Gorica . . . . .	2	3	
Dolenje . . . . .	—	2	
Foljan . . . . .	—	1	
Frata . . . . .	—	1	
Gradež . . . . .	1	1	
Sv. Lovrenc pri Muši . . . . .	—	1	
Medana . . . . .	1	—	
Tržič . . . . .	—	1	
Vila Vicentina . . . . .	—	1	
	2	8	
Podgora . . . . .	—	2	
Vrtojba . . . . .	1	—	
Dornberg . . . . .	—	1	
Prvačina . . . . .	1	1	
Šempas . . . . .	—	1	
	2	5	
Anhovo . . . . .	—	1	
Bate . . . . .	—	1	
Cerkno . . . . .	—	1	
Deskle . . . . .	—	1	
Grahovo . . . . .	—	1	
Srpenica . . . . .	—	1	
	—	6	
Lokev . . . . .	—	1	
Gabrovica . . . . .	—	1	
Temnica . . . . .	1	1	
	1	3	
Skupaj . . . . .	7	25	



## ODDELEK za UMOBOLNE

v goriški občni (moški) bolnišnici usmiljenih bratov.

### Razkaz

norcev, ki so se nahajali v zavodu koncem leta 1904

(po pristojnostnih občinah).

O b č i n a	Število norcev	O b č i n a	Število norcev
Gorica . . . . .	5	Prenos . . . . .	28
Kopriva . . . . .	1		31
Krmin . . . . .	2	Sovodnje . . . . .	1
Škocijan . . . . .	1	Trnovo . . . . .	1
Dolenje . . . . .	1	Ajdovščina . . . . .	2
Fjumičel . . . . .	2	Sv. Križ . . . . .	2
Foljan . . . . .	1	Lokavec . . . . .	1
Gradež . . . . .	2	Rihenberg . . . . .	3
Joanniz . . . . .	1	Šmarje . . . . .	1
Ločnik . . . . .	1		42
Tržič . . . . .	2	Bajnšice Sv. Lovrenc . . . . .	2
Moraro . . . . .	1	Cerkno . . . . .	2
Muša . . . . .	1	Grahovo . . . . .	3
Perteole . . . . .	1	Libušnje . . . . .	2
Ronchi . . . . .	2	Lokovec . . . . .	1
Visco . . . . .	2	Livek . . . . .	2
Viscone . . . . .	1	St. Vidska gora . . . . .	2
S. Vito al Torre . . . . .	1	Bovec . . . . .	1
	23	Ponikve . . . . .	1
Bilje . . . . .	2	Soča . . . . .	1
Biljana . . . . .	1	Tolmin . . . . .	3
Dornberg . . . . .	2	Trenta . . . . .	1
Števerjan . . . . .	7	Volče . . . . .	1
Grgar . . . . .	1		22
Miren . . . . .	2	Avber . . . . .	1
Opatjeselo . . . . .	1	Komen . . . . .	1
Šempeter . . . . .	1	Mavhinje . . . . .	2
Podgora . . . . .	7	Nabrežina . . . . .	1
Kojsko . . . . .	4	Naklo . . . . .	2
Solkan . . . . .	1	Pliskovica . . . . .	1
Šempas . . . . .	2	Povir . . . . .	1
	31	Zgonik . . . . .	1
		Štjak . . . . .	1
Odnos . . . . .	28		11
		Skupaj . . . . .	103

## ODDELEK za UMOBOLNE

v ženski mestni bolnišnici goriški.

## Razkaz

umobolnih, sprejetih leta 1904

(po pristojnostnih občinah).

Občina	Umo- bolne	Opazka	Občina	Umo- bolne	Opazka
Gorica . . . .	4		Prenos . . . .	19	
Oglej . . . .	1		Čezsoča . . . .	1	
Červinjan . . . .	1		Cerkno . . . .	1	
Foljan . . . .	2		Deskle . . . .	1	
Medeja . . . .	1		Grahovo . . . .	2	
Pieris . . . .	1		Lokovec . . . .	1	
Scodovacca . . . .	1		St. Vidška gora . . . .	1	
Turjak . . . .	1		Ponikve . . . .	2	
	8			9	
Standrež . . . .	1		Šempolaj . . . .	1	
Dornberg . . . .	2		Tomaj . . . .	1	
Rihenberg . . . .	1			2	
Smarje . . . .	1				
Sovodnje . . . .	1				
Trnovo . . . .	1		Skupaj . . . .	30	
	7				
Odnos . . . .	19				

**ODDELEK za UMObOLNE**  
v ženski mestni bolnišnici goriški.

**Razkaz**

umobolnih, izstopivših leta 1904  
(po pristojnostnih občinah).

Občina	Izstopivše umobolne		umrle	O p a z k e
	ozdra- vele	izstopile zboljšane		
Gorica . . . . .	1	1	1	Ko se je dognala pristojnostna občina v Italiji, bila je ta umobolna odposlana tja.
Červinjan . . . . .	1	—	—	
Fara . . . . .	—	1	—	
Foljan . . . . .	—	—	1	
Tržič . . . . .	—	—	1	
Št. Peter ob Soči . . . . .	—	—	1	
Turjak . . . . .	1	—	—	
	2	1	3	
Čepovan . . . . .	1	—	—	
Breginj . . . . .	1	—	—	
Kal . . . . .	—	—	1	
Deskle . . . . .	—	—	1	
Lokovec . . . . .	—	—	1	
St. Vidska gora . . . . .	—	—	1	
Ponikve . . . . .	—	1	—	
	2	1	4	
Tomaj . . . . .	—	—	1	
Skupaj . . . . .	5	3	9	

## ODDELEK za UMOBOLNE

v ženski mestni bolnišnici goriški.

### Razkaz

umobolnih, ki so se nahajale koncem leta 1904 v tem oddelku.

(po pristojnostnih občinah).

Občina	Umo- bolne	Opazke	Občina	Umo- bolne	Opazke
Gorica . . . .	13			13	
Oglej . . . .	2		Prenos . . . .	40	
Kapriava . . . .	1		Rihenberg . . . .	2	
Červinjan . . . .	1		Smarje . . . .	1	
Krmin . . . .	1		Sovodnje . . . .	1	
Fara . . . .	3		Šempas . . . .	1	
Fiumičel . . . .	2		Trnovo . . . .	1	
Foljan . . . .	1		Vogrsko . . . .	1	
Gradež . . . .	1			20	
Joanniz . . . .	1		Bajnsice Sv. Lov- renc . . . .	2	
Mariano . . . .	1		Kanal . . . .	4	
Muscoli . . . .	1		Kobarid . . . .	1	
Medana . . . .	1		Kal . . . .	1	
Medea . . . .	1		Čezsoča . . . .	2	
Pieris . . . .	2		Cerkno . . . .	1	
Št. Peter ob Soči	1		Deskle . . . .	1	
Romans . . . .	2		Grahovo . . . .	2	
Škodovaka . . . .	1		Libušnje . . . .	2	
Terc . . . .	2		S. Vidska gora . . . .	3	
Vileš . . . .	1		Ponikve . . . .	1	
Visco . . . .	1		Tolmin . . . .	2	
	27			22	
Standrež . . . .	1		Komen . . . .	1	
Dornberg . . . .	4		Mavhinje . . . .	1	
Števerjan . . . .	1		Naklo . . . .	1	
Grgar . . . .	1		Šempolaj . . . .	1	
Opatjeselo . . . .	1		Pliskovica . . . .	1	
Podgora . . . .	2		Sežana . . . .	2	
Prvačina . . . .	1		Temnica . . . .	3	
Kojsko . . . .	2		Vojščica . . . .	1	
	13			11	
Odnos . . . .	40		Skupaj . . . .	93	

Oddelek za umobolne v tržaški mestni bolnišnici (oz. mestni norišnici).

Umobolni, pristojni v našo deželo (po pristojnostnih občinah).											
Sprejeti			Izstopili			Koncem leta 1904 je bilo še v zavodu:			Opazke		
Občina	možki	žen- ske	sku- paj	Občina	možki	žen- ske	sku- paj	Občina	mož- kih	žen- sk	sku- paj
Škocjan . . .	1	—	1					Kapriava . . .	1	—	1
Gradež . . .	1	—	1					Škocjan . . .	1	—	1
	2	—	2					Gradišče . . .	1	—	1
Ajdovščina . . .	1	—	1	Ajdovščina . . .	1	—	1	Gradež . . .	1	—	1
Sv. Križ . . .	1	—	1					Tržič . . .	—	1	1
	2	—	2					Skodovaka . . .	1	—	1
Avber . . .	1	—	1						5	1	6
Zgonik . . .	—	1	1					Opatjeselo . . .	1	—	1
	1	1	2					Sv. Križ . . .	1	—	1
								Kamnje . . .	—	1	1
									2	1	3
								Ponikve . . .	—	1	1
								Avber . . .	1	—	1
								Komen . . .	2	—	2
								Štanjel . . .	—	1	1
								Dutovlje . . .	—	1	1
								Pliskovica . . .	1	—	1
								Sežana . . .	1	—	1
								Zgonik . . .	—	1	1
Skupaj . . .	5	1	6		1	—	1		5	3	8
									12	6	18

(K postavki „Izstopili“) umobolni je bil prenesen v norišnico v Porde-  
none.

**Norišnični (ženski) oddelek  
mestne bolnišnice palmanovske v Sottoselvi.**

Umobolne leta 1904, pristojne v našo deželo.							
Sprejete		Izstopivše				Skupaj	Opazke
Občina	umobolne	Občina	zboljšane	ozdravele	umrle		
Čamplung . . .	1	Ajel . . . . .	—	—	1	1	
Fara . . . . .	1	Čamplung . . .	—	1	—	1	
Fjumičel . . .	1	Fjumičel . . .	—	—	1	1	
Medana . . . .	1	Trzič . . . . .	—	1	—	1	
Romans . . . .	1	Sv. Vid ob Torre	1	—	1	2	
Skodovaka . .	1		1	2	3	6	
Starancan . . .	1						
	7	Sv. Križ . . . .	—	—	1	1	
		Steberjan . . .	—	—	1	1	
Sv. Križ . . . .	1	Lokavec . . . .	—	—	1	1	
		Kojsko . . . . .	—	—	1	1	
Cerkno . . . .	1						
Tolmin . . . .	1		—		4	4	
	2	Komen . . . . .	—	—	1	1	
		Devin . . . . .	—	1	—	1	
Naklo . . . . .	1	Dutovlje . . . .	—	—	1	1	
			—	1	2	3	
		Ajba . . . . .	—	—	1	1	
Skupaj . . . .	11		1	3	10	14	

**Norišnični (ženski) oddelek  
mestne bolnišnice palmanovske v Sottoselvi**

<b>RAZKAZ</b>					
<b>umobolnih naše dežele, ki so se nahajale koncem leta 1904 v tem zavodu.</b>					
Občine	Umobolne	Opazke	Občine	Umobolne	Opazke
				5	
Gorica . . . . .	1		Prenos . . . . .	19	
	1		Lokavec . . . . .	2	
Ajel . . . . .	1		Renče . . . . .	1	
Fara . . . . .	2		Šempeter . . . . .	1	
Fjumičel . . . . .	2		Vrtovin . . . . .	1	
Gradišče . . . . .	2			10	
Joanniz . . . . .	1				
Ločnik . . . . .	1		Ajba . . . . .	1	
Medana . . . . .	1		Ankovo . . . . .	1	
Medea . . . . .	2		Kanal . . . . .	1	
Tržič . . . . .	1		Cerkno . . . . .	1	
Romans . . . . .	1		Drežnica . . . . .	1	
Skodovaka . . . . .	1		Grahovo . . . . .	1	
Starancan . . . . .	1		Tolmin . . . . .	3	
Versa . . . . .	1			9	
Viskon . . . . .	1		Brestovica . . . . .	1	
	18		Komen . . . . .	1	
			Štanjel . . . . .	1	
Standrež . . . . .	1		Naklo . . . . .	2	
Sv. Križ . . . . .	3		Povir . . . . .	2	
Dornberg . . . . .	1		Sežana . . . . .	1	
	5		Velikidol . . . . .	1	
				9	
Odnos . . . . .	19		Skupaj . . . . .	47	

**Deželna (možka) norišnica  
St. Danjel v Furlaniji.**

<b>A) RAZKAZ</b>					
<b>umobolnih 1904, pristojnih v našo deželo</b>					
Občina	Sprejeti umobolni	Opazke	Občina	izstopivši umobolni	Opazke
Fjumičel . . . . .	1		Kojsko . . . . .	1	ozdravel po 21 dneh,
Tržič . . . . .	1				
Ronki . . . . .	1				
	3				
Kojsko . . . . .	1				
Skupaj . . . . .	4		Skupaj . . . . .	1	
<b>B) RAZKAZ</b>					
<b>umobolnih, ki so se nahajali koncem leta 1904 v tem zavodu.</b>					
Občine	umobolni	Opazke			
Fara . . . . .	2				
Fjumičel . . . . .	2				
Gradišče . . . . .	3				
Gradež . . . . .	1				
Tržič . . . . .	2				
Ronki . . . . .	1				
Versa . . . . .	1				
	12				
Brje . . . . .	1				
Lokev . . . . .	1				
Zgonik . . . . .	1				
Slivno . . . . .	1				
	4				
Skupaj . . . . .	16				



## Druge norišnice.

### Norišnica v Feldhofu pri Gradcu.

V to norišnico sta bila vsprejeta leta 1904 dva umobolna naše dežele, in sicer jeden iz Gorice drugi pa iz Čepovana

Istega leta je prvi umrl, drugi pa je izstopil zdrav.

Tretji umobolni, pristojen v Gorico, ki se je nahajal od meseca julija 1902 v tem zavodu, je bil prenešen leta 1904 v občno bolnišnico v Gradcu. Koncem leta 1904 ni bilo v norišnici feldhofske nobenega umobolnega naše dežele, za katerega bi plačeval deželni zalog.

### Deželna norišnica na Dunaju.

Dne 16. marca 1904 je bil vsprejet v ta zavod jeden umobolen.

Deželni odbor pa ga je dal prenesti v oddelek za umobolne tukajšnje občne bolnišnice usmiljenih bratov; prenos se je izvršil dne 25. julija.

### Norišnica v Kulparkorw (Galicija).

Od 3. junija 1902 se je nahajala v tem zavodu jedna umobolna, pristojna v Ajbo. Dne 24. maja 1904 je bila prenešana v zavod za nevzdravljive v Leopoldovem.

### Norišnica na Studencu pri Ljubljani.

S koncem leta 1904 se je nahajal v tem zavodu jeden umobolen, pristojen v občino Šebrelje, cerkljanski okraj.

### Bolnišnica v Velikem Váradinu (oddelek za umobolne).

V tem zavodu se je nahajal koncem leta 1904 jeden umobolen iz Ponikev.

### Bolnišnica v Kaposvarju (oddelek za umobolne).

Leta 1904 se je nahajal v tem zavodu jeden umobolen, pristojen v Grahovo.

### Norišnica (ženska) v Gemoni.

Leta 1904 so bile sprejete 4 umobolne, od katerih je jedna pristojna v Lokavec, jedna v Štanjel, dve pa v Komen

### Norišnica (moška) v Pordenone.

Leta 1904 je bilo sprejetih 6 umobolnih naše dežele, od katerih je pristojen jeden v Gorico,

- „ v Gradež,
- „ v Ajdovščino,
- „ v Naklo,
- „ v Komen,
- „ v Zgonik.

Tekom leta sta izstopila dva in sicer oni iz Gradeža in oni iz Ajdovščine. Koncem leta 1904 so bili na tem zavodu še 4 umobolni.

### Norišnica (moška) v Sacile.

Od umobolnih naše dežele, ki so se nahajali v tem zavodu sta izstopila preteklo leto dva, in sicer jeden iz Tolmina (kateremu se je zdravstveno stanje izboljšalo) in jeden iz Grahovega (ki je umrl).

Koncem leta je bilo v tej norišnici še 7 umobolnih in sicer :

jeden iz Krmina,  
 „ „ Romansa,  
 dva iz Opatjesela,  
 jeden iz Skrilj,  
 „ „ Velikegadola,  
 „ „ Tolmina.

### Deželna bolnišnica v Pulju (oddelek za umobolne).

Leta 1904 je bil sprejet v ta zavod jeden umobolen pristojen v Lokovec. Koncem leta se je nahajal še tam.



## XII.

## RAZKAZ

zadevajoč ubožne umobolne, ki so se zdravili leta 1904 v raznih norišnicah v deželi ali zunaj iste na stroške deželnega zaloga (na podlagi zakona z dne 17. februarija 1864 drž. zak. št. 22), kakor tudi glede prehranitvenin, veljavnih v omenjenih norišnicah in svot, katere je plačal deželni zalog leta 1904.

Tek. št.	Z A V O D	Umobolni sprejeti leta 1904			Umobolni, izstopivši leta 1904						Konec leta 1904 se je nahajalo v zavodu		Dnevne prehranitvenine, veljavne leta 1904	Svote, ki jih je plačal dež. zalog	O p a z k e	
		moški	ženske	skupaj	zdravili	zbojili	umrli	Skupaj	moških	žensk	Skupaj					
1	Oddelek za umobolne v goriški občini bolnišnici usmiljenih bratov . . . . .	33	—	33	—	7	25	—	32	—	103	—	103	K 46.186,24		
2	Oddelek za umobolne v ženski mestni bolnišnici goriški . . . . .	—	30	30	5	3	—	9	—	17	—	93	—	38.377,91		
3	Oddelek za umobolne v tržaški mestni bolnišnici (oz. norišnici) . . . . .	5	1	6	—	1	—	—	1	—	12	6	18	K 2.19	3.169,32	
4	Norišnica v Feldhofu . . . . .	2	—	2	1	—	—	1	—	2	—	—	—	" 1.60	546,52	Ad 5). Ko je bil umobolni goden za prenos, premestil se je v goriško bolnišnico usmiljenih bratov.
5	Dež. norišnica na Dunaju . . . . .	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	" 2.20	292,60	

6	Norišnica v Kulparkow . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K. 1 155,20		
7	Norišnica na Studencu pri Ljubljani . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	" 1.60	892,80		
8	Oddelek za umobolne v bolnišnici Velikem Váradinu . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	" 1.64	—	Prehranitvenine se niso še ugotovile.	
9	Oddelek za umobolne v bolnišnici Kaposvarški . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	" —	—	Prehranitvenine se niso še ugotovile.	
10	Oddelek za umobolne v bolnišnici puljski . . . . .	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	do 31/2 1904 K 1.70 od 1/8 1904 K 1.90	—	Prehranitvenine se niso še ugotovile.	
11	Norišnica v St. Danjelu (Furlanija) . . . . .	4	4	8	—	—	—	—	1	—	16	—	16	L. 1.20	5.758,86		
12	Norišnica v Sottoselvi . . . . .	—	11	11	3	1	—	10	—	14	—	47	47	" 1.20	21.646,09		
13	Norišnica v Sacile . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	" 1.25	3.675,75		
14	Norišnica v Pordenone . . . . .	6	—	6	—	—	—	—	—	—	4	—	4	" 1.—	509,12		
15	Norišnica v Gemoni . . . . .	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	4	4	" 1.25	452,90		
Skupaj . . . . .		52	46	98	2	8	11	5	28	19	41	32	73	146	150	296	L. 32.042,72 in K. 90.620,59

## XIII.

## RAZKAZ

umobolnih naše dežele, ki so se zdravili leta 1904 v raznih zavodih na stroške deželne zaloga  
(po pristojnostnih občinah).

Tek. št.	Občina	Umobolni			Tek. št.	Občina	Umobolni			Tek. št.	Občina	Umobolni		
		m.	ž.	skupaj			m.	ž.	skupaj			m.	ž.	skupaj
1	Gorica . . .	6	14	20		Prenos . . .	3	2	5		Prenos . . .	16	25	41
2	Ajel . . .	—	—	—	39	Biljana . . .	1	—	1	77	Bovec . . .	1	—	1
3	Oglej . . .	—	14	20	40	Kamnje . . .	2	1	3	78	Ponikve . . .	2	2	4
4	Skocijan . . .	2	—	—	41	Sv. Križ . . .	3	3	6	79	Šebrelje . . .	1	—	1
5	Kapriva . . .	2	1	3	42	Dornberg . . .	2	5	7	80	Soča . . .	1	—	1
6	Červinjan . . .	—	1	1	43	Steverjan . . .	7	1	8	81	Tolmin . . .	4	5	9
7	Krmin . . .	3	1	4	44	Grgar . . .	1	1	2	82	Trenta . . .	1	—	1
8	Dolenje . . .	1	—	—	45	Lokavec . . .	1	3	4	83	Volče . . .	1	—	1
9	Fara . . .	2	5	7	46	Miren . . .	4	—	4			27	32	59
10	Fjumičel . . .	4	4	8	47	Opačjeselo . . .	4	1	5	84	Avber . . .	2	—	2
11	Foljan . . .	1	1	2	48	Šempeter . . .	1	1	2	85	Brje . . .	1	—	1
12	Gradišče . . .	4	2	6	49	Podgora . . .	2	1	3	86	Brestovica . . .	—	1	1
13	Gradež . . .	4	1	5	50	Prvačina . . .	4	2	6	87	Komen . . .	4	4	8
14	Joanniz . . .	1	2	3	51	Kojsko . . .	—	1	1	88	Lokev . . .	3	—	3
15	Ločnik . . .	1	1	2	52	Renče . . .	3	2	5	89	Štanjel . . .	—	3	3
16	Marijan . . .	—	1	1	53	Rihenberg . . .	1	—	1	90	Dutovlje . . .	—	1	1
17	Medana . . .	—	2	2	54	Solkam . . .	1	1	2	91	Mavhinje . . .	2	1	3
					55	Šmarje . . .	2	1	3	92	Nabrežina . . .	1	—	1
					56	Šempas . . .	2	1	3					

18	Medeja . . .	—	3	3	57	Sovodnje . . .	1	1	2	93	Naklo . . .	2	3	5
19	Tržič . . .	4	2	6	58	Skrilje . . .	1	—	1	94	Sempolaj . . .	—	1	1
20	Moraro . . .	1	—	1	59	Trnovo . . .	1	1	2	95	Pliskovica . . .	2	1	3
21	Muša . . .	1	—	1	60	Vrtovin . . .	—	1	1	96	Povir . . .	1	2	3
22	Muscoli . . .	—	1	1	61	Vogrsko, . . .	—	1	1	97	Sežana . . .	1	3	4
23	Perteole . . .	1	—	1	62	Ajba . . .	46	32	78	98	Zgonik . . .	3	1	4
24	Pieris . . .	—	2	2	63	Ankovo . . .	—	1	1	99	Slivno . . .	1	—	1
25	Št. Peter ob Soči . . .	—	1	1	64	Bajšnice Sv. . .	—	1	1	100	Stjak . . .	1	—	1
26	Romans . . .	1	3	4	65	Lovrenca . . .	2	2	4	101	Temnica . . .	—	3	3
27	Ronki . . .	3	—	3	66	Kanal . . .	—	5	5	102	Velikidol . . .	1	1	2
28	Skodovaka . . .	1	2	3	67	Kobarid . . .	—	1	1	103	Vojšćica . . .	—	1	1
29	Starancan . . .	—	1	1	68	Kal . . .	—	1	1			25	26	51
30	Terc . . .	—	2	2	69	Čezsoča . . .	2	2	4					
31	Versa . . .	1	1	2	70	Cerkno . . .	2	2	4					
32	Villesse . . .	—	1	1	71	Deskle . . .	—	1	1					
33	Visko . . .	2	1	3	72	Drežnica . . .	—	1	1					
34	Viskon . . .	1	1	2	73	Grahovo . . .	4	3	7					
35	St. Vid ob Teru . . .	1	—	1	74	Libušuje . . .	2	2	4					
36	Standrež . . .	42	46	88	75	Lokovec . . .	2	—	2					
37	Brje . . .	—	2	2	76	Livek . . .	2	—	2					
38	Bilje . . .	1	—	1		St. Vidška Gora . . .	2	3	5					
	Odnos . . .	2	—	2		Odnos . . .	16	25	41					
		3	2	5		Skupaj . . .	146	150	296					

## Posnetek.

Gorica . . . 20  
Ravan . . . 88  
Brda in Vipavska dolina . . . 78  
Gorati okraj . . . 59  
Kras . . . 51

## XIV.

**RAZZKAZ**

umobolnih, ki so se sprejeli leta 1904 v razne zavode v deželi in zunaj iste  
na troške deželne zaloga  
(po pristojnostnih občinah)

Tek. števil.	Občina	Umobolni			Tek. števil.	Občina	Umobolni			Tek. števil.	Občina	Umobolni		
		m.	ž.	skupaj			m.	ž.	skupaj			m.	ž.	skupaj
1	Gorica . . . . .	7	4	11	27	Ajdovščina . . . . .	2	—	2	53	Prenos . . . . .	3	10	13
2	Ogled . . . . .	7	4	11	28	Standrež . . . . .	—	1	1	54	Soča . . . . .	1	—	1
3	Čaplung . . . . .	—	1	1	29	Čepovan . . . . .	1	—	1	55	Tolmin . . . . .	—	1	1
4	Škocjan . . . . .	—	1	1	30	Sv. Križ . . . . .	1	1	2	56	Avber . . . . .	4	11	15
5	Červinjan . . . . .	2	—	2	31	Dornberg . . . . .	2	2	4	57	Lokev . . . . .	1	—	1
6	Červinjan . . . . .	—	1	1	32	Stevec . . . . .	1	—	1	58	Komen . . . . .	1	—	1
7	Kormin . . . . .	2	—	2	33	Grgar . . . . .	1	—	1	59	Štanjel . . . . .	1	2	3
8	Dolenje . . . . .	1	—	1	34	Lokavec . . . . .	—	1	1	60	Naklo . . . . .	—	1	1
9	Fara . . . . .	—	1	1	35	Opatjeselo . . . . .	1	—	1	61	Šempolaj . . . . .	—	1	1
10	Fjumičel . . . . .	2	1	3	36	Podgora . . . . .	2	—	2	62	Zgonik . . . . .	1	1	2
11	Foljan . . . . .	—	2	2	37	Prvačina . . . . .	1	—	1	63	Stjak . . . . .	1	—	1
12	Gradež . . . . .	3	—	3	38	Kojsko . . . . .	1	—	1	64	Temnica . . . . .	1	—	1
13	St. Lovrenc pri Muši . . . . .	1	—	1	39	Rihenberg . . . . .	—	1	1		Tomaj . . . . .	—	1	1
14	Ločnik . . . . .	1	—	1	40	Solkon . . . . .	1	—	1		Skupaj . . . . .	6	7	13
	Medana . . . . .	1	1	2	41	Šmarje . . . . .	—	1	1					
		1	1	2	42	Šempas . . . . .	1	—	1					

15	Medeja . . . . .	—	1	1	43	Sovodnje . . . . .	—	1	1					
16	Tržič . . . . .	1	—	1	44	Trnovo . . . . .	—	1	1					
17	Moraro . . . . .	1	—	1	45	Vrtojba . . . . .	1	—	1					
18	Muša . . . . .	1	—	1			16	9	25			7	4	11
19	Perteole . . . . .	1	—	1				—	1	1		19	15	34
20	Pieris . . . . .	—	1	1	46	Čezsoča . . . . .	—	1	1					
21	Romans . . . . .	—	1	1	47	Cerkno . . . . .	1	2	3					
22	Ronki . . . . .	1	—	1	48	Deskla . . . . .	1	1	2					
23	Skodovaka . . . . .	—	2	2	49	Grahovo . . . . .	—	2	2					
24	Starancan . . . . .	—	1	1	50	Lokovec . . . . .	1	1	2					
25	Turiako . . . . .	—	1	1	51	St. Vidška gora . . . . .	—	1	1					
26	Viškon . . . . .	1	—	1	52	Ponikve . . . . .	—	2	2					
		19	15	34		Odnos . . . . .	3	10	13			52	46	98

**Posnetek.**

Gorica . . . . . 7 4 11  
Ravan . . . . . 19 15 34  
Brda in Vipavska dolina . . . . . 16 9 25  
Gorati okraj . . . . . 4 11 15  
Kras . . . . . 6 7 13

## Skupaj

52 46 98

## L. Nadzorstvo nad občinami.

### a. Občinski zastopi.

Odb. št. 8775/03,  
1005/04.

C. kr. namestništvo je naprosilo deželni odbor, naj bi privolil v to, da se novoizvoljeni občinski zastop v Ronkah razpusti, ker se ni mogel ustanoviti. Temu je deželni odbor pritrdil z dopisom z dne 23. decembra 1903 šte. 8775, na kar je namestništvo s svojim odlokom z dne 3. februarja 1904 šte. 35878 imenovalo župana gosp. Aleksandra Blasiga začasnim občinskim upraviteljem.

O tem je obvestilo c. k. namestništvo deželni odbor z dopisom z dne 3. februarja 1904 šte. 35878.

Mestni zastop goriški se je deloma obnovil vsled izvolitve treh novih svetnikov. Volitve se so se vršile dne 25., 27. in 30. maja 1904.

Vsled dopolnilne volitve z dne 3. marcija 1904 se je popolnilo starešinstvo tržiško. Popolnoma obnovila so se vsled splošnih volitev leta 1904, sledeča starešinstva: dne 10. februarja v Brjah, 12. marcija v Fjumičelu, 4. julija v Gojačah, 27. novembra v Gradišču, 29. marcija na Grahovem, 9. julija na Idrskem, 22. novembra v Kojskem, 25. junija v Logu, 13. decembra v Naklem, 10. avgusta v Renčah, 13. aprila v Sedlu, 9. aprila v Selu, 5. aprila v Srpenici, 27. februarja v Skriljah, 11. januarija v Soči, 6. aprila v Solkanu, 15. novembra v Sovodnjah, 24. marcija v Temnici, 4. marcija na Trnovem, 5. aprila v Tomaju, 18. maja v Gorenji Tribuši, 11. maja v Vrtojbi.

### b) Prehranitve v bolnišnicah in interesi občin.

Odb. št. 3244.

Ker se nekatere občinske uprave ne zmenijo, da bi dale koj prenesti v njihovo občino pristojne bolnike, sprejete v kako bolnišnico izven naše dežele, vsled česar se brezpotrebno množijo prehranitvine v škodo dotičnih občinskih financ, smatral je deželni odbor, kateri je neumorno nadziral ekonomične koristi občin, potrebnim, predočiti občinskim upravam te škode. To je bilo potrebno pred vsem, ker je deželni odbor vže opetovano opozoril županstva na te okoliščine, a še vsegdar brez uspeha. Zato je odposlal vsem županstvom sledečo okrožnico z dne 13. julija 1904 šte. 3144.

Kljub navodilom, podanim z okrožnico podpisanega z dne 14. februarja 1890 št. 709 in z ono z dne 25. julija 1892 št. 3314, se ponavlja prepogosto slučaj, da posamezna županstva malo ali celo nič ne upoštevajo izročilnih obvestil, zadevajočih insolventne pristojnike v dotično občino, koja se jim dostavljajo od bolnišničnih uprav izven te dežele, ker mislijo, da je dolžnost dotičnih bolnišnic, da preskrbijo prenos v to deželo pristojnih bolnikov, v kako bolnišnico naše grofije ali pa v njihovo pristojno vas, kakor vže nanese slučaj. — Iz tega sledi, da se pušča mnogo bolnikov, ki so godni za prenos več časa kakor je potrebno, v tujih bolnišnicah, kjer so dnevne oskrbovalne pristojbine višje od onih tudeželnih bolnišnic, in pristojne občine prenašajo brez potrebe večje stroške in trpijo znatno škodo; pripeti se tudi slučaj, da se prepuščajo bolnišnični oskrbi z velikimi stroški ljudje, ki ne potrebujejo nadaljnega zavešča v bolnišnici in ki bi se lahko v prihranitev izdatkov prenesli v domačo občino. — V svrhu, da se preprečijo slični slučaji in da se izogne pripetljajem, da bi bila kaka občina te dežele oškodovana radi pomanjkljivega izvrševanja službe dotičnih občinskih uradov, se opomni ponovno, da ni naloga uprav zunanjih bolnišnic prenašati bolnike, ki se nahajajo v teh slednjih in ki so godni za prenos, iz bolnišnic izven dežele v kako deželno bolnišnico, oziroma, če nanese slučaj, v ob-

čino pristojnosti, marveč da veže v slučaju insolventnosti ta dolžnost dotične pristojne občine, in da se mora izvršiti prenos brez odloga, koj ko dojde občinskim uradom izročilno obvestilo in obvestilo prenosa zunanjih bolnišnic, odnosno naznanilo da bolnik ni potreben nadaljne bolniške oskrbe.

V slučaju prenosa bolnika iz kake zunanje bolnišnice v eno izmej deželnih je seveda potrebno, da se poprej prepriča, da ima dotična bolnišnica v tuk. deželi prostor na razpolago, ter je potemtakem v stanu sprejeti dotičnega bolnika.

Pričakuje se, da bo imel predležeči opomin uspeh, kajti v drugačnem slučaju bi nastopila odgovornost določena v § 59. občinskega reda.

#### c) Za vinorejce.

V svrhu, da se morejo vinorejci naše dežele čim največ okoristiti s cepljenkami na americkem deblu, pridelanimi v deželni trtnici goriški, kakor tudi z americkimi bilfam ter obnoviti tako po trtni uši okužene vinograde, odposlal je deželni odbor z okrožnico z dne 6. septembra 1904 šte. 5886 vsem občinskim zastopom primerno število „zaznamkov“ za višenavede cepljenke in bilfe. V teh zaznamkih naj bi vpisali naročniki v predalu „Množina“, na črti odgovarjajoči vrsti, ki bi jo želeli imeti, število cepljenk ali bilf; na koncu zaznamka naj bi črtali „odpošljatev po pošti“, ako bi želeli prejeti blago na mestu, to je v trtnici, ali pa naj bi črtali „oddajna mestu“, ako bi želeli prejeti blago po pošti.

Priporočili smo občinskim zastopom, naj razdele kolikor mogoče veliko „zaznamkov“, in sicer posameznim vinorejcem in morebiti v dotičnih občinah obstoječim kmetijskim zadrugam in naj nabirajo izpolnjene zaznamke ter jih koncem vsakega tedna predložijo deželnemu odboru v svrhu, da bi se ne pripetilo, da bi število naročenih cepljenk in bilf preseglo množino, čez katero je razpolagala deželna trtnica.

Konečno smo občinskim zastopom še naročili, naj objavijo v celi občini, da se lahko naročujejo omenjene cepljenke in bilfe tudi ustno pri deželnem odboru, pri c. kr. kmetijskem društvu v Gorici in pri kmetijskih oddelkih slednjega, kakor tudi v deželni trtnici v Podturnu.

#### d) Občinski proračuni.

Da se občinski zastopi podučje, kako se imajo sestaviti proračuni, odposlal jim je deželni odbor dne 13. avgusta 1904 pod odb. šte. 5100 sledečo okrožnico:

Sklicuje se na okrožnico z dne 2. septembra 1903 št. 6029 smatra deželni odbor potrebnim, opozoriti županstva na to, da imajo predložiti občinske proračune za leto 1905 do 1. novembra. Pri upoštevanja vrednih razlogih se bodo imeli predložili proračuni najkasneje do 1. decembra 1904, opomni se pa, da velja to določilo le za slučaj, ako bi se izkazala potreba, da se morajo proračuni preustrojiti, tako, da se lahko zopet predložijo še v času, ki je potreben, da se še pred 1. januarijem 1905 potrdje doklade na užitnino in davščine na pivo in žgane pijače — katere bi se inače ne mogle tirjati — in da se izposluje dovoljenje glede pobiranja doklad na neposredne davke potom c. kr. davčnih uradov; pobiranje doklad po slednjih bi c. kr. finančno ravnateljstvo lahko odreklo, ako bi bili prevdarki predloženi ali zopet predloženi zakasnelo.

V interesu občin je tedaj, — za morebitne škode bodo odgovarjali občinski zastopniki — da se predložijo prevdarki za časa, ter da se sestavljajo in razpravljajo v smislu zakonov ter na način, priličen potrebam vsake davčne in krajne občine, da ne bode morebiti nastopila potreba, vrniti jih, ker ni bilo preskrbljeno za vse potrebščine in za racionalno kritje, kakor tudi vsled tega, ker so se sprejeli izdatki, ki ne gredo na breme krajne občine (kakor n. pr. oni za cerkvene potrebščine) ali pa tudi, ker manjka kaka priloga.



Neobhodno potrebne priloge so :

- 1) razglas v smislu § 65. o. r ;
- 2) razglas v smislu § 81. o. r. ;
- 3) zapisnik starešinstvene seje gledè razpravljanja proračuna ;
- 4) razkaz užívalcev občinskih zemljišč v smislu § 70. o. r. ;
- 5) sumar predpisanih erarskih neposrednih davkov za leto 1904 ;
- 6) poizvedovanja o stroških za nakup bikov plemenjakov v smislu §§ 3. 4. in 5., zakona z dne 13. maja 1903 l. dež. zak. št. 24 in
- 7) morebitne pritožbe proti proračunu.

Ako nameruje občina uvesti doklade na povžitek vina in **mošta**, mora to izrecno navesti v proračunu, v zapisniku starešinstvene seje in v razglasu, kajti inace bi se c. kr. namestništvo protivilo potrditi doklade na mošt. V proračunih morajo biti vrhu tega oddeljeno vpisani predvidni dohodki od doklad na vino in mošt, od doklade na meso in od davščin na pivo in na žgane pijače.

Ako se navede ena sama številka za vse naklade na povžitek, in s tem zajamčeno, da so se napravili računi za vsako posamezno naklado in ne more nuditi podlage za vsakoršnokoli preosnovo, katero bi hotela uvesti država ali dežela v korist občin.

Kakor v prevdarkih, morali se bodo navesti tudi v računskih sklepih prejemki na dokladah, ločeno za vsako vrsto povžitka.

Gledè davščine na pivo je določilo c. kr. namestništvo na podlagi razglasa c. kr. ministerstva za notranje zadeve in finančnega ministerstva z dne 22. decembra 1903 št. 53256, da nove občinske naklade, višje od 2 K 20 za hektoliter, se bodo dovoljevale le za slučaj, da bodo izpolnjeni gotovi pogoji, in sicer :

a) davščina do 3 K za hektoliter se bo dovolila le v slučaju, ako bodo dosegle v dotični občini doklade vseh samoupravnih oblastij (dežele, občine, cestnega odbora, šolskega sveta) skupno vsaj 125 % vseh neposrednih davkov ;

b) davščina do 3 K 40, se bo dovolila le tedaj, ako bodo doklade samoupravnih oblastij na vse izravne davke dosegle ali presegle 150 % istih.

V slučajih, kjer niso doklade vseh samoupravnih oblastij enako razdeljene na vsako vrsto davkov, računiti se mora na sledeči način :

V kaki občini znašajo doklade, uvedene na osebni davek (pridobnino itd.) v občinske, deželne, šolske in cestne namene 122 %

na realni davek (zemljiški hišno-razredni) 170 %.

Iz razkaza davčnega urada sledi, da znaša odmerjeni erarski osebni davek K 1.200  
in realni davek . . . . . 3.000

Vsota I. K 4.200

Računi se tedaj tako-le ;

122 % od 1.200 K . . . . . K 1.464  
170 % od 3.000 K . . . . . „ 5.100

Vsota II. K. 6.564

Ker znaša 150 % od I. vsote 4200 K — K 6300, sledi, da je vsota II (tedaj 122 % na osebni in 170 % na realni davek) prilična dokladi, višji od 150 % na vse neposredne davke, in v tem slučaju sme občina uvesti davščino 3 K 40 na hektoliter.

V obrtnih krajih je treba za določitev davščine na pivo preskrbeti od davčnega urada tudi tozadevni razkaz o visokosti davka, za katerega so predpisane doklade za trgovsko zbornico v smislu odločbe c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu z dne 30. maja 1904 št. 17667 ; ta razkaz ima služiti v to, da se izpelje račun na višenavedeni način.

Kjer so pa vpeljane v cerkvene svrhe posebne doklade, treba je naznaniti dežel-nemu odboru odstotek istih, da se bode mogel prišteti k drugim dokladam avtonomnih oblastev.

Vsled sporazumljenja med deželnim odborom, namestništvom in finančnim ravnateljstvom se bodo vzele za podlago pri določitvi davščine na pivo za leto 1905 doklade samoupravnih oblastij izza leta 1904 in na enak način v bodoče tudi za prihodnja leta.

C. kr. namestništvo je izjavilo z dopisom z dne 21. maja 1904 šte. 11079, da bode potrdilo za one občine, kjer je bila vže leta 1904 uvedena na pivo višja davščina od 2 K 20, slične davščine v **sedanji visokosti**, do (vštevši) leta 1909, ne da bi se pri tem oziralo na visokost doklad samoupravnih oblastij, toda pod pogojem, **da se podpré to z razlogi, vrednimi, da se jemajo poštev.**

Glede uvedbe **novih** davščin na pivo in zvišanjé vže obstoječih davščin, bode za potrditev merodajen odstotni račun avtonomnih doklad, kakor naročeno z vže navedenim ministerjalnim odlokom

Po letu 1909, bo ta račun merodajen za vse občine.

Koj ko je bil deželni odbor uradno obveščen, da je c. kr. vlada sklenila pobirati od 1. januarja 1905 užitnino v lastni režiji, in da je pripravljena pobirati na zahtevo tudi dotične deželne in občinske doklade, in sicer brezplačno, obvestil je o tem nemudoma vse občinske zastope s sledečo okrožnico z dne 30. oktobra 1904 šte. 7064:

„Vsled tozadevnih ukrepov deželnega odbora je naznanilo c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu s svojim dopisom z dne 8. oktobra 1904 št. 32829, da se bode od 1. januarja 1905 naprej pobirala erarska užitnina na vino, mošt in meso v državni upravi v celej deželi, izvzemši komenski okraj.

Finančni organi bodo, na nalično zahtevo pobirali brez vsake odškodnine tudi deželne in občinske doklade; to naznanja deželni odbor občinskim zastopom z vabilom, da se vsestranski ravnajo po tem določilu finančne oblasti, katero bode gotovo doneslo občinskim financam izdatnih koristij; zajedno naj se ob predložitvi proračunov izrecno navede, ali se namerava oddati pobiranje doklad na užitnino državnim organom, odnosno, ali se občinski zastopi, vsled vže sklenjenih pogodb ne morejo za sedaj ravnati po označenem določilu“.

Proračuni so se posebno hitro pregledali, čeprav je bilo delo dokaj težavno, ker se je moralo paziti na to, da se poslužijo občinske uprave kar največ mogoče koristnosne prilike, katero jim je nudilo brezplačno pobiranje občinskih doklad na užitnino po finančnih organih. Mnogo proračunov je bilo vsled tega večkrat vrnjenih županstvom.

Razumi se, da je deželni odbor pri pregledovanju računov največ pazil na to, da se občinsko premoženje ohrani in poveča ter da se dolgovi delno amortizirajo.

#### e) Občinske finance.

Prodaje občinskega premoženja so se odobrile vedno pod pogojem, da se dotično izkupilo plodonosno naloži ter da se dotična knjižica vinkulira.

Posameznim občinam je dovolil deželni odbor zajeti posojila le, ako je bilo zjamčeno, da se je imel uporabiti denar za javne naprave ali pa za saniranje občinskih financ ter ako je bilo preskrbljeno za delno amortizacijo dolga.

Kadar niso bili dotični občinski uradi zmožni pravičnega poslovanja in včasih tudi, kadar so posamezne občine prosile, poslali smo na lice mesta računске uradnike, ki so imeli spraviti občinsko upravo v pravi tir.

f. Prehranitve, umobolni, porodnišnice, najdenčki in potiranja.

Spisov, glede dopisovanja med deželnim odborom in občinami ter bolnišnicami naše dežele zadevajočih bolnike in umobolne, je bilo 1316

Spisov zadevajočih potirance je bilo 433.

Nadalje smo rešili 407 računov, katere so nam poslale bolnišnice in porodnišnice

Ne omenja se še enkrat obširno dopisovanje z občinami, katero je bilo potrebno v vseh občinskih upravnih zadevah, določenih po občinskem redu; nadalje reševanje številnih utokov proti sklepom občinskih svetov in proti ukrepom dotičnih občinskih uprav ali posameznih organov istih.

Da so se posli deželne uprave pomnožili, priča dejstvo, da tekoče številke vložnega zapisnika z vsakim letom rastejo.

## M. Sporne zadeve.

### 1. Državno sodišče.

Odb. št. 5416.

Bivši deželni kancler, Karol vitez Doliac, je vložil po odvetniku dr. Francetu Pavletič-u pri državnem sodišču tožbo proti deželnemu odboru v zadevi svojega upokojenja, na katero se nanaša odborov odlok z dne 5. decembra 1901 št. 6790.

Predlagal je sledečo rzsodbo :

1. prisilno upokojenje in uzroki istega naj bi se smatrali kot neopravičeni;
2. deželnemu odboru naj bi se naložilo, da plača aktivne pristojbine na podlagi starega pravilnika z razmernimi petletninami in draginjskimi dokladami;
3. v podrejeni vrsti, v slučaju, da bi se odbil predlog ad 2, naj bi naložilo deželnemu odboru, da mu nakaže od 1. januarija 1904 naprej polno pokojnino na podlagi starega pravilnika.

Ustna razprava se je vršila dne 4. julija 1904 pod predsedsvom podpredsednika državnega sodišča Nj E. dr. Emila Steinbach-a.

Deželni odbor je zastopal odvetnik dr. Josip Porzer.

Zastopnik deželnega odbora je dokazoval, da sodni dvor v tej zadevi ni kompetent ter je v podrejeni vrsti dokazal pravo deželnega odbora.

Državno sodišče je rzsodilo z odločbo, katero je poslalo deželnemu odboru dne 10. avgusta 1904 pod št 269, sledeče :

- I. Trditev, da državno sodišče ni kompetentno, se zavrača.
- II. Zahteve tožiteljeve, obrazložene v tožbi z dne 11. januarija 1904 št. 17 se zavračajo.
- III. Tožitelj je dolžan plačati tožencu tekom 14 dni 150 kron v ogib izvršbe.

Odb. št. 4457,  
4739, 151.05.

Vsled pravde, katero je provzročila družba omnibusov na Dunaju proti c. kr. vladi in deželnemu odboru nižjeavstrijskemu, glede odštevanja obrestij v slučajih, kjer se vrnejo predplačani davki in doklade, rzsodilo je državno sodišče z odločbo z dne 25. aprila 1904 št 143 in 144, da je c. kr. finančno ministerstvo obvezano plačati tožiteljici 5% obresti od predplačanega v letih od 1898 do 1901 in vrnjenega pridobinskega davka, in sicer od dneva, ko se je tožba vložila, do plačila, v ogib izvršbe; enako je rzsodilo državno sodišče v tožbi proti deželnemu odboru nižjeavstrijskemu glede odštevanja obrestij od vrnjenih deželnih doklad.

Vrhu tega sta imeli obe obsojeni stranki plačati pravdne stroške.

Na podlagi te razzodbe se je obrnila c. kr. priv. južna železnica s prošnjo z dne 27. junija 1904 na deželni odbor, v katerej je izjavila, da nameruje svoječasno zahtevati, da se jej plačajo obresti vrnjenih erarskih davkov in deželnih doklad ter je zajedno prosila (najbrže, da se izogne pravdnemu potu), naj bi jej deželni odbor naznanil, kakšno stališče zavzema v tej zadevi.

Deželni odbor, ki si je preskrbel prepis razzodbe državnega sodišča, se je obrnil najprej do interesiranih deželnih odborov in do c. kr. finančnega ministerstva, da vredi potem svoje postopanje.

S koncen leta 1904 zadeva ni še bila rešena.

Važno pa je to, da je c. kr. finančno ministerstvo z dopisom z dne 30. decembra 1904 šte. 105,05 naznanilo deželnemu odboru, da je državno sodišče z odločbo z dne 21. oktobra 1904 šte. 442 odbilo tožbo, katero je vložila južna železnica proti c. kr. vladi radi plačila obrestij od preplačanih in vrnjenih davkov.

Enake odločbe nam je poslalo državno sodišče z razzodbo z dne 21. oktobra 1904 šte. 443 glede tožbe, katero so vložile štiri stranke (med zasebniki in akcijskimi družbami) v isti stvari.

## 2. Upravno sodišče.

Odb. št. 1815.

Z odlokom z dne 15. maja 1902 šte. 2929 je deželni odbor sklenil, da ima plačati bolniške stroške za Franceta Furlan iz Gradišča ki se je nahajal od 30. avgusta do 12. oktobra 1901 v mestni bolnišnici tržaški, pristojnostna občina, in sicer iz razloga, ker Furlan ni bil v tem času nikdar sprejet v oddelek za umobolne kake norišnice.

Proti temu sklepu je vložila občina gradiščanska utok na c. kr. upravno sodišče. To je razzpravljalo zadevo v seji dne 2. januarija 1904 ter je utok odbilo.

## Razno.

### Deželni grb.

Odb. št. 4710.

Društvo Goriški Sokol<sup>6</sup> je vložilo pri deželnem odboru prošnjo, naj bi mu dovolil, da sme nositi na društveni zastavi deželni grb.

Deželni odbor, ki je razzpravljal to zadevo v seji z dne 13. julija 1904, je sklenil, glede na ukaz c. kr. ministerstva za notranje zadeve z dne 24. aprila 1858 drž. zak. šte. 61, zavrniti prošnjo, ker ni kompetenten odločevati v tej zadevi.



## Zakladi v oskrbovanju deželnega odbora

### I. Ustanova Abram.

Imovina v obveznicah K 12.200 ostala je nespremenjena tekom leta 1903.

Pričetni razdolženi aktivum	K	4:58
zvečšal se je koncem leta na	„	9:58

### II.

### Ustanova Alessio.

Imovina v obveznicah se je zvečšala na 21.200 K, naložene glavnice pa so se zmanjšale koncem leta na 1145.71 K.

Pričetni razdolženi aktivum	K	9:48
zmanjšal se je koncem leta na	„	363:32

### III.

### Ustanova Cecotti.

Imovina v obveznicah ostala je nespremenjena, ona pa naložena v knjižici tukajšnje hranilnice združene z zastavljalnico, znašala je koncem leta 1903 K 83.22.

Skupna imovina zvečšala se je torej za	K	19:22
Pričetni razdolženi pasivum znašal je	„	34:92
in se je zmanjšal do konca leta na pasivum	„	18 92

### IV.

### Ustanova Codelli.

Imovina se je zvečšala tekom leta 1903 na K 374.54, znesek, ki se je naložil v knjižico tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi pasivum	K	200:97
zmanjšal se je tekom leta 1903 v pasivum	„	24:77

## V.

**Ustanova Coronini.**

Imovina ustanove zvekšala se je tekom leta 1903 za K 210.76 to je znesek, ki se je naložil v knjižico tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	3.61
in se zvekšal koncem leta na	"	6.31

## VI.

**Ustanova Gattei.**

Leta 1903 se je imovina zvekšala za K 1.74, to je za znesek, katari se je naložil v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	—.64
zmanjšal se je tekom leta na	"	78.84

## VII.

**Ustanova Leoni.**

Tekom leta 1903 zvekšala se je imovina za K 55 — naloženih v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	—.02
in končni	"	4.82

## VIII.

**Ustanova Maurovich.**

Zvekšanje imovine tekom leta 1903 iznaša K 21.84 to je znesek, ki ze je naložil v knjižico tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi pasivum	K	4.16
zvekšal se je v aktivum	"	1.32

## IX.

**Ustanova Pravizza.**

Imovina se je zvekšala tekom leta 1903 za K 32.52, kateri znezek ze je naložil v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	3.38
zvekšal se je koncem leta na	"	5.28

## X.

**Ustanova Prokop.**

Imovina zvekšala se je tekom leta 1903 za K 44.97 to je za znesek naložen v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	1:20
zvečšal se je tekom leta 1903 na	"	2:10

## XI.

**Ustanova Riavitz.**

Leta 1903 zvečšala se je imovina za K —56 to je za znezek naložen v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	5:99
je ostal isti koncem leta 1903	"	—:—

## XII.

**Ustanova Stanig.**

Imovina zvečšala se je leta 1903 za 33:16 K, ki so se naložile v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi pasivum	K	78:14
zmanjšal se je koncem leta 1903 v aktivum	"	7:66

## XIII.

**Ustanova Stubelj.**

Imovina zvečšala se je tekom leta 1903 za K 2.58 naloženih v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi pasivum	K	—:36
zmanjšal se je v pasivum	"	—:76

## XIV.

**Zaklad za bolne in ranjene vojake.**

Imovina v obveznicah ostala je nespremenjena v znezku 60 829:69:

Pričetni razdolženi aktivum od	K	553:81
zmanjšal se je koncem leta v konečni aktivum od	"	303:87
ker so se izdatki za stalne in premenljive podpore zmanjšali.		

## XV.

**Deželno-občinski zaklad.**

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 800 K in je znašala koncem leta 1903 K 107.200:—.

Pričetni razdolženi aktivum od	K	29:35
zmanjšal se je za	"	—:03
znašal je torej koncem leta	K	29:32



### Gozdorejski in ribarstveni zaklad.

Imovina gozdorejskega zaklada v obveznicah ostala je nespremenjena v znesku 43.800:— K, ona ribarstvenega zaklada ostala je nespremenjena v znesku K 100:— imovina v naloženih glavnica pomnožila se je pa za K 10:92 v korist ribarstvenega zaklada, ter iznaša sedaj K 281:72.

Pričetni razdolženi aktivum je znašal	K 1668:92
tekem leta 1903 zmanjšal se je za	„ 1763:49
koncem leta znašal je torej pasivum	K 94:57

Leta 1903 znašali so skupni dohodki tega zaklada K 8436:03 in sicer so donesli lovski listi K 5862:— Na ta način ta zalog ni potreboval nikake podpore od deželnega zaklada, ter je celò svoje premoženje zvekšal.

## XVII.

### Gospinski zaklad.

Imovina v obveznicah se je zvekšala in je znašala koncem leta 1903 K 301.100:— Nespremenjena je pa ostala vrednost nepremičnin, ter je znašala K 19.589:60

Pričetni razdolženi aktivum v znesku	K 264:06
zvekšal se je, in znašal koncem leta na	„ 590:58

## XVIII.

### Zaklad Werdenberških štipendijev.

Imovina v obveznicah ostala je nespremenjena v znesku K 172.600:—

Pričetni razdolženi pasivum v znesku	K 290:64
zmanjšal se je koncem leta na	„ 241 44

## XIX

### Glavni ubožni zaklad.

Imovina tega zaklada je znašala koncem leta 1903:

1. v obveznicah zaklada	K 870.000:—
torej 400 K več nego prejšne leto;	
2. v obveznicah bilših bratovščin	„ 309.300:—
3. v glavnica naloženih pri zasebnikih in kupninah	„ 17.906:92
zatorej manj v primeri s prejšnjim letom za K 210:—	
to svoto so vrnili dotični dolžniki in se je naložila vsled nakupa državnih obveznic.	
4. v posestvu in vživanjskih pravicah	K 125.383:78
vsa imovina znašala je koncem leta 1903	„ 1,322 590:70

Pričetni razdolženi aktivum od	K 1294:30
zmanjšal se je koncem leta na pasivum	„ 591:07

## XX

## Šolski zaklad.

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 8400.— K in je znašala koncem leta 1903 285.500— K.

Pričetni razdolženi pasivum	K 865:89
zvečšal se je koncem leta v aktivum	" 149:09

## XXI.

## Deželna gluhonemica.

Imovina v obveznicah zvečšala se je za 3000.— K, glavnica naložena pri zasebnikih ostala je nespremenjena.

Vrednost posestva zmanjšala se je za 740.— K, ona pohištva se je pomnožila za K 69.96, ona živine pa se je zmanjšala za 395.— K.

Koncem leta 1903 je znašala torej vrednost imovine:

1. v obveznicah	K 45.100.—
2. v glavnica naloženih pri zasebnih in sicer:	
a) obrestonosne	" 2 100:—
b) brez obresti	" 3.497:02
3. posestva	" 58.672:34
4. pohištva	" 12 960:75
5. živine	" 650:—

skupaj K 122.980:11

Začetkom leta je imel ta zaklad čistega pasiva	K 462:—
kteri se je zmanjšal koncem leta v aktivum	" 138:—

## XXII.

## Pokojninski zaklad za učiteljsko osebje.

Ta račun razkazuje skupnih dohodkov	K 60.298:30
troškov tudi	" 60.298:30

torej nikake konečne gotovine.

Uprava bila je v primeri s proračunom;

1. ugodna pri dohodkih za	K 18.273:36
in 2 neugodna pri troških za	" 1.323:76
torej sploh ugodna za	" 16.949:60

Pričetni razdolženi pasivum od	K 3.553:46
zmanjšal se je koncem leta na pasivum	" 5.113:86

Ta zaklad dolževal je na predplačilih deželnemu zakladu koncem leta 1903 še 12.248:22 K.

## XXIII.

**Razni mali zakladi.**

Imovina v obveznicah se je zmanjšala in je znašala koncem leta 1903 K 3.100:66 koji spadajo zakladu „globe od obč. upravnikov“ ker je pošel ves zaklad podpornega odbora

Pričetkom leta je znašal razdolženi aktivum . . . . .	K	160.10
in koncem leta aktivum . . . . .	„	65.68
torej zmanjšanje . . . . .	K	94:42

## XXIV.

**Ustanova Nj. Eksc. Franceta grofa Coronini-Cronberg, za delo nezmožne rokodelce.**

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 600:— K in je znašala koncem leta 1903 . . . . . K 47.000:—

Pričetni razdolženi aktivum od . . . . .	„	125:92
zmanjšal se je koncem leta 1902 na . . . . .	„	44:32

## XXV.

**Gasilski zaklad.**

Ta zaklad se je ustanovil šele leia 1898 temeljem deželne postave 13. avgusta 1896 (deželni zakonik št. 23) ter nam kaže skupnih dohodkov . . . . . K 16.651:78 izdatkov pa . . . . . „ 6.020:08

torej koncem leta ostanek . . . . . K 10.631:70

Posebni podzaklad pa, ki služi v podporo gasilcem ponesrečenim med gasenjem ognja, ima na razpologo glavnico naloženo pri tukajšnji hranilnici „Monte di Pietà“ v znesku . . . . . K 4.179:24

## XXVI.

**Depoziti in tuj denar.**

Izid leta 1903 razkazuje končnega ostanka :

a) v gotovini . . . . .	K	3.945:73
b) v obveznicah . . . . .	„	19.839:33

koji je na drobno pojasnjen v razkazu pridjanem računskemu sklepu.

## XXVII.

**Deželni zaklad.**

Računski sklep tega zaklada razkazuje za leto 1902:

a) potirjanih dohodkov od deželne denarnice kakor tudi od c. k. davčnih uradov	K	1,158.126:68
prištevši temu pričetno gotovino	"	53.119:21
kaže se skupnih dohodkov	K	1,211.245:89
b) plačanih troškov	"	1,158.828:92
c) končnega preostanka v gotovini	K	52.416:97
koncem leta 1902 so znašali zastanki:		
a) pasivni	K	469.674:75
b) aktivni	K	395 792:29
in ako se tem prišteva končni preostanek v gotovini	"	52.416:97
skupaj	"	448.209:26
je koncem leta 1902 razdolženih pasivov	K	21.465:49

Glavni inventar (izvzemši imovino deželne gluhonemice) razkazuje koncem leta 1902:

a) aktivnega premoženja	K	2,596 206:10
b) pasivnega	"	1,523.603:31
torej razdolženega premoženja	K	1,072.602:79

torej 45 262:91 K več nego koncem leta 1901.

Od obveznic vrste A, izdanih v letu 1888 v imenski vrednosti je bilo razdolženih do konca 1902

ostalo je toraj nerazdolženih še	K	412.000:—
	"	53 800:—
ostalo je toraj nerazdolženih še	K	358 200:—
in sicer: 66 obveznic po 200:— K = 13.200:—		
61 " " 1.000:— " = 61.000:—		
142 " " 2 000:— " = 284.000:—		

Od obveznic vrste B, izdanih v l. 1888 v imenski vrednosti je bilo izžrebanih do konca l. 1902

ostalo je toraj nerazdolženih še	K	236.000:—
	"	31.000:—
ostalo je toraj nerazdolženih še	K	205.000:—
in sicer: 70 obveznic po 200:— K = 14.000:—		
27 " " 1.000:— " = 27.000:—		
82 " " 2.000:— " = 164.000:—		

## XXVIII.

### Deželni zaklad.

Računski sklep tega zaklada razkazuje za leto 1903:

a) potirjanih dohodkov od deželne denarnice kakor tudi od c. k. davčnih uradov	K	1,995.062:39
prištevši temu pričetno gotovino	"	52.416:97
kaže se skupnih dohodkov	K	2,047.479:36
b) plačanih troškov	"	1,955.007:90
c) končnega preostanka v gotovini	K	92.471:46

Koncem leta 1903 so znašali zastanki:

a) pasivni		K 338.584:51
b) aktivni	K 320.345:30	
in ako se prišteva konečni ostanek v gotovini	„ 92.471:46	
skupaj	„	412.816:76

je koncem leta 1903 razdolženih aktivov K 74.232:25

Glavni inventar (izvzemši imovino deželne gluhonemice) razkazuje koncem leta 1903:

a) aktivnega premoženja	K 2.561.624:57
b) pasivnega	„ 2.384.913:07
torej razdolženega premoženja	K 176.711:50

torej K 892.056:34 manj nego koncem leta 1902.

Od obveznic vrste A, izdanih v l. 1888 v imenski vrednosti	K 412.000:—
bilo je razdolženih do konca l. 1903	„ 58.600:—
ostalo je torej nerazdolženih še	K 353.400:—

in sicer: 62 obveznic po 200:—	K = K 12.400:—
61 „ „ 1.000:—	„ = „ 61.000:—
140 „ „ 2.000:—	„ = „ 280.000:—

Od obveznic vrste B, izdanih v l. 1888 v imenski vrednosti	K 236.000:—
bilo je razdolženih do konca l. 1903	„ 33.800:—
ostalo je torej nerazdolženih še	K 202.200:—

in sicer: 66 obveznic po 200:—	K = K 13.200:—
27 „ „ 1.000:—	„ = „ 27.000:—
81 „ „ 2.000:—	„ = „ 162.000:—

Vrhu tega ostale so nerazdolžene vse obveznice deželnega posojila 1,000.000:— K po 4% iz leta 1902 in sicer

250 komadov po 200 K	= K 50.000:—
250 „ „ 1.000 „	= „ 250.000:—
350 „ „ 2.000 „	= „ 700.000:—

#### XXIX.

### Zaklad za norišnico.

Čisto aktivno premoženje tega zaklada znašalo je pričetkom l. 1902	K 140.438:85
in koncem leta	„ 148.428:02
torej se je pomnožilo za	„ 7.989:17

Zmanjšali so se namreč ostali krediti za 1.200 K zveksale plodonosne glavnice za K 10.152:84 in koncem pasivni zastanki za K 963:67.

#### XXX.

### Zaklad za norišnico.

Čisto aktivno premoženje je znašalo začetkom leta 1903	K 148.428:02
in koncem leta	„ 1,131.152:71
torej se je pomnožilo za	K 982.724:69

Zvekšalo se je blagajnični prebitek za K 1.352:57, zvekšali se ostali krediti za 1:— K in plodonosne glavnice za K 813.130:86. Koncem leta ni imel zaklad nikakih dolgov.

XXXI.

### **Zaklad za zadje in trtorejo.**

Čisto aktivno premoženje tega novega zaklada obstoji samo iz končnega blagajničnega preostanka kron 15.883:95.



# RAČUNSKI SKLEP

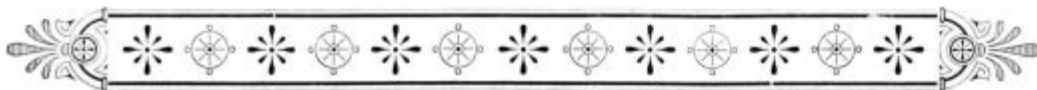
DEŽELNEGA HIPOTEČNEGA KREDITNEGA  
ZAVODA

**ZA PRVO UPRAVNO DOBO 1903-1904**









# Deželnemu odboru

v

## GORICI.

Predlagaje deželnemu odboru računski zaključek prve poslovne dobe, se nahaja podpisani zavod v prijetnem položaju, da mu je možno izkazati skupnega prometa 14,630.271 K 80 v, 331 ugotovljenih posojil v znesku 1,778.000 K, in prebitek 5911 K 98 v, ki sledi iz strogo sestavljene bilance. O rastočem razvitku v delovanju zavoda je bilo predloženo deželnemu odboru podrobno poročilo že tedaj, ko je bil sklican deželni zbor meseca septembra 1904 (štev. 52/ Pr. od 15.9. 1904).

Zadoščati utegne torej, ako na kratko ponovimo dogodljaje, ki morejo zanimati bolj na sploh, in če postojimo pri že na sebi dovolj pomembnih številkah, izvajaje iz njih opazovanja, ki kažejo v pravi luči izvršeno delo in dobrote, katerih je bila deležna dežela, kar daje ugodna predznamenja za bodočnost.

Varuštvo je imelo, potem ko se je sestavilo 11. septembra 1903., do konca decembra 1904. 40 sej.

Prošnje za  
posojila.

Do tega časa je bilo vloženih 1155 prošenj za znesek K 6,148.100:—

Od teh je bilo odtegnjenih kratkim potom po predhodnem pregledu ravnateljstva

365	"	"	"	"	2,385.100:—
-----	---	---	---	---	-------------

V sejah varuštva je bilo obravnavanih

770	"	"	"	"	3,447.300:—
-----	---	---	---	---	-------------

in je imelo biti pretresovanih od varuštva dne 31/12. 1904 še

20	"	"	"	"	315.700:—
----	---	---	---	---	-----------

Izmed 770 prošenj za skupni znesek 3,447.300— K, katere je pretrsovalo varuštvo, je bilo ali popolnoma ali deloma ugodno rešenih 689 prošenj v skupnem dovoljenem znesku . . . . . K 2,913.200:— in znaša svota, za katero so bila manj dovoljena posojila . „ 237.800:— dočim je varuštvo odbilo 81 prošenj za znesek . . . . . „ 296.300:—

Od 689 dovoljenih posojil y znesku 2,913.200 K je bilo še

18 posojil za znesek K 111.400:—

katera so čakala pritrdilne ali negativne izjave prosilcev ali pa odobrila deželnega odbora.

Prosilcev, kateri niso sprejeli dovoljenega posojila, ker jim ni zadostovalo 234 „ „ „ „ 632.600:—

Prosilcev, ki so najprej sprejeli posojilo, a so je potem stornirali iz različnih vzrokov, je bilo 35 „ „ „ „ 92.000:—

Takrat se je nahajalo med časom vknjižbe 71 „ „ „ „ 299.200:—

in je bilo dejanski že ugotovljenih 331 „ „ „ „ 1,778.000:—

Izplačana posojila.

Ugotavljanje posojil se je pričelo meseca novembra 1903. ter se je razvijalo dovolj pravilno; kar se tiče skupne svote izplačanih posojil. je število povoljno napredovalo, kakor se posnema iz sledečega razkaza:

novembra 1903	izplačani posojili	2	za znesek	6.000	kron
decembra „	izplačanih posojil	15	„ „	122.600	„
januarja 1904	„ „	18	„ „	90.400	„
februarja „	„ „	28	„ „	53.400	„
marca „	„ „	34	„ „	93.200	„
aprila „	„ „	19	„ „	55.200	„
maja „	„ „	48	„ „	200.800	„
junija „	„ „	27	„ „	154.800	„
julija „	„ „	15	„ „	276.000	„
avgusta „	„ „	23	„ „	101.400	„
septembra „	„ „	27	„ „	136.800	„
oktobra „	„ „	24	„ „	134.200	„
novembra „	„ „	28	„ „	154.000	„
decembra „	„ „	23	„ „	199.200	„

Skupaj 331 za znesek 1,778.000 kron

Razvoj poslov.

Navedene številke spričujejo, kako ugodna tla je našel zavod med slojem posestnikov naše dežele, dasi smo morali opaziti v začetku nekako nasprotstvo vsled eskompta zastavnih pisem po 97<sup>0</sup>/<sub>100</sub> od imenske vrednosti.

V tem oziru smo pa osobito skrbeli za to, da so dobile stranke, ki so se obračale do nas, vsestranska pojasnila; tudi smo poskrbeli za potrebne objave, v katerih smo opozarjali posestnike na ugodne pogoje, ki jih nudi zavod posojilojemnikom.

Ko smo tako opozarjali na ugodnosti, kakoršne nudi naš zavod s tem, da daje posojila po jako dobri ceni, katera se razdolgujejo v relativno kratki dobi in ki se morejo vrniti ob vsakem času, ne da bi bila pri tem potrebna odpoved, smo bili prepričani, da ne izostane uspeh; in res se lahko ponaša zavod že sedaj s tem, da šteje med svoje posojilojemnike lepo vrsto jako previdnih in podjetnih posestnikov in trgovcev v deželi. Tudi hišni posestniki v mestu, ki s prva — kakor se je dozdevalo — niso mnogo upoštevali novo napravo, so se pozneje kmalu udali, uvidevši, kako napreduje ta zavod.

Ob zaključku prve poslovne dobe je namreč zavzemala Gorica tretje mesto gledé števila posojil (42) in prvo mesto gledé skupne svote (556.000) izplačanih posojil. (Glej statistične razkaze; E).

Porazdelitev  
po okrajih.

Največje število ugotovljenih posojil se nahaja v sodnem okraju za gorško okolico, kjer jih je 84 za skupno svoto 333.200 K, dočim je število izplačanih posojil v okrajih, ležečih v goratem delu dežele, malo; v tolminskem okraju pa celó nobeno.

Kakor je bilo predvidevati, so se okoristili z ustanovitvijo zavoda po največ mali posestniki, katere so tlačile obrestne mere, ki so bile često oderuške; tako smo izplačali 298 posojil v zneskih pod 10.000 K, (od katerih je 177 za zneske pod 2000.— K), a 33 posojil za zneske nad 10.000 K. (Razkaz D). Ako pa opazujemo skupno svoto posojil ene in druge vrste, vidimo, da tvorijo posojila nad 10.000 skupno svoto 1.040.000 K, a ona pod 10.000 K 738.000 K, iz česar se sme sklepati, da so znali ceniti tudi večji posestniki ugodnosti, ki jih nudi zavod.

Posojilojemniki.

Posojilojemniki so najraje dajali prednost 5<sup>0</sup>/<sub>100</sub> letnini z razdolževanjem v 40 letih, katero najdemo v 126 slučajih za skupni znesek 465.600 K, dočim se je zaprosila letnina po 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub><sup>0</sup>/<sub>100</sub> z razdolževanjem v 54<sup>1</sup>/<sub>2</sub> leta bolj za večja posojila in se je sprejela v 111 slučajih za skupni znesek 925.400 K. Razun teh imamo pri 48 posojilih letnino po 6<sup>0</sup>/<sub>100</sub> z razdolževanjem v 27<sup>1</sup>/<sub>2</sub> leta za skupni znesek 159.800 K ter razne druge letnine za manjše zneske. (Razkaz C).

Letnine.

Dejstvo, da odgovarjajo te letnine, v katere je všteti tudi delež za razdolžitev dolga, obrestnim meram, kakoršne so bile dosedaj v navadi v naši deželi, je napotila mnogo posestnikov, da so izvršili konverzijo (preložitve) svojih starih dolgov s tem, da so zajeli v to potrebno posojilo pri zavodu.

Konverzije.  
(Preložitve).

V to so imeli seveda največ povoda oni, ki so imeli manjša posojila, za katera se plačuje v naši deželi navadno najmanj 5 ali 6<sup>0</sup>/<sub>100</sub>, dočim ni pri večjih posojilih, za katera so navadno dogovorjene 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub><sup>0</sup>/<sub>100</sub> obresti, tako očitna dotična razlika, znašajoča le <sup>1</sup>/<sub>4</sub><sup>0</sup>/<sub>100</sub>. Vzlic temu so se izvršile konverzije tudi za znatne zneske, med drugimi en dolg v znesku 80.000 K in eden za 60.000 K, za katera so se do takrat drugje plačevale 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub><sup>0</sup>/<sub>100</sub> obresti

Pričakovati je, da se razvije ta stran delovanja zavoda, ki je tako važna za stopnjevalno razbremenitev nepremičnin in za ohranitev malih posestev, vedno bolj v prihodnjih letih, ko postane nova naprava še poljudnejša.

**Dobrodejni  
učinki.**

Skupna svota vknjiženih dolgov, katere je konvertiral zavod naravnost tekom prve poslovne dobe, znaša okoli 600.000 K (Glej račun depozitov tretjih); a na vsaj 300.000 K se lahko ceni svota vknjiženih dolgov, katere so preložili posojilojemniki sami, in pa take, ki niso bili vknjiženi, a so jih poravnali z denarjem, zajetim pri zavodu.

Denimo sedaj, da so znašale obresti preloženih dolgov povprečno  $5\frac{1}{2}\%$ , so prihranili na ta način dotični posojilojemniki na znesku 900.000 K  $1\frac{1}{4}\%$ , kar da 11.250 K; ako pa si po drugi strani mislimo, da če bi ne bil ustanovljen naš zavod, bi posojilojemniki, ki so zajeli pri nas novih posojil za 878.000 K, morali drugje plačevati povprečno samo  $\frac{1}{2}\%$  več, pridemo do zaključka, da so prihranili 4390 K; tako se lahko ceni skupno korist, ki jo je zavod donesel svojim 331 posojilojemnikom v prvem letu poslovne dobe, na 15.640 K.

Razun teh neposrednih očitvidnih dobrot moramo jemati v poštev vpliv, ki ga je povzročila otvoritev zavoda, in že sama objava, da se isti ustanovi, na povprečno obrestno mero, ki je bila tedaj običajna v naši deželi. Tedanja obrestna mera je padla namreč brez pretiravanja za  $\frac{1}{2}\%$ , kar znači le pri vknjiženih dolgovih, ki so znašali koncem leta 1903. okoli 95 milijonov kron, prihranek na obrestih 475.000— K na leto. Druga posledica povzdignjenega agrarnega kredita je ta, da rastejo cene nepremičnin, čeprav to izvira iz agrarnega napredka, ki je primoran po drugi strani črpati iz kredita sredstva, potrebna za nove naprave, ki jih nasvetuje teorija in zagovarja izkušnja.

Uspevanje zavoda gre torej v prvi vrsti na korist kmetij, ki tvorijo v taki pretežno poljedelski deželi, kakor je naša, glavni činitelj za gospodarsko dobrobit, vsled česar je upati, da se vzamejo splošnim zadovoljstvom na znanje doseženi uspehi.

**Zastavna pisma.**

Te uspehe je pripisovati v veliki meri dejstvu, da so se sprejela tako ugodno naša pisma na denarnem trgu; oprta na podružnico banke „Union“ v Trstu so zadobila takoj visok kurz, in po malih spremembah meseca februarja, ko so izbruhnile sovražnosti na Daljnem Vztoku, so bila zaznamovana stalno s 100.25— 101.25.

**Uplačevanje  
obrokov:**

Uplačevanje poluletnih obrokov se je končno vršilo povoljno, tako, da se je znižalo število takih, ki so zaostali z uplačevanjem obrokov na same štiri, ki so dolgovali skupno 281 K 26 v.

To zadovoljivo dejstvo se more brez dvoma pripisovati deloma temu, da bodri posojilojemnike zavest, da je v poluletnem obroku všteti tudi delež razdolževanja, ki gre v odbitek dolga in da so tako zapričeli stopnjevalno razbremenjevati posestvo.

Ko smo tako obrazložili važnejše podatke, ki se posnemajo iz bilance in pridjanih razkazov, zaključujemo to poročilo s prošnjo, da se vzame v pretres posamezne račune ter se jih predloži svoječasno v odobritev visokemu deželnemu zboru.

V Gorici, meseca februarija 1905.

**Predsednik:**

**Dr. Egger vitez pl. Kamil.**

**Varuhi:**

**Bolko Leopold,  
Gasser vitez Ivan,  
Lapanja Ivan.**

**Ravnatelj:**

**Dr. Staudinger Gustav.**





**Račun bilance;**  
**Račun zgube in dobička;**  
**Razkazi.**



# Računilance

31. decembra 1904.

AKTIVA

	K	v	K	v
1 Račun blagajne prebitek v gotovini . . . . .			23.689	5
2 Račun inventarja vrednost predmetov inventarja . . . . .			6.493	8
3 Račun hipotečnih posojil stanje hipotečnih posojil . . . . .			1.768.777	34
4 Račun vrednostnih listin dejanska vrednost vrednostnih listin . . . . .			330.555	75
5 Tekoči račun posojilojemnikov za razno aktivni saldo . . . . .			268	7
6 Račun predplačil za cenitve aktivni saldo . . . . .			54	47
7 Račun obresti a) zaostale obresti hipotečnih posojil . . . . . b) obresti efektov . . . . .	234 6636	96 —	6.870	9
8 Račun upravnih troškov vrednost papirja in blanket zastavnih pisem . . . . .			7.617	9
9 Račun depozitov stanje položenih efektov: a) računa vrednostnih listin . . . . . b) " depozitov tretjih . . . . .	331.800 285	— —	332.085	11
			2.476.412	7

PASIVA

	K	v	K	v
1 Račun predujmov iz deželnega zaloga pasivno stanje . . . . .			30.000	—
2 Račun zastavnih pisem zastavna pisma v prometu . . . . .			1.778.000	—
3 Prosti tekoči račun pasivni saldo . . . . .			248.618	89
4 Prehodni tekoči račun pasivno stanje . . . . .			10.224	56
5 Tekoči račun posojilojemnikov za razno pasivni saldo . . . . .			155	07
6 Račun depozitov tretjih pasivni saldo a) v gotovini . . . . . b) v vrednostnih listinah . . . . .	28.310 285	21 —	28.595	21
7 Račun tujih denarjev pasivni saldo . . . . .			1.600	37
8 Račun obresti a) naprej plačane obresti hipotečnih posojil . . . . . b) obresti zastavnih pisem, ki so zapadle in zapadejo 1 jan. 1905 . . . . .	5.871 35.632	85 —	41.503	85
9 Račun upravnih troškov saldo rentnega davka za 1904 . . . . .			2	78
10 Račun vrednostnih listin imenska vrednost obstoječih efektov . . . . .			331.800	—
11 Račun zgube in dobička prebitek prve poslovne dobe 1903-1904 . . . . .			5.911	98
			2.476.412	71

# Račun zgube dobička

za 31. decembra 1904.

DATI

	K	v	K	v
1 Račun inventarja za 5% odbitek od vrednosti . . . . .			341	7
2 Račun obresti a) za obresti zastavnih pisem v prometu . . . . . b) " " tekočega računa . . . . .	58.896 8.418	— 89	67.314	4
3 Račun upravnih troškov za dejanske troške uprave . . . . .			46.298	8
4 Račun bilance za prebitek prve poslovne dobe . . . . .			5.911	4
			119.866	8

IMETI

	K	v	K	v
Račun vrednostnih listin za dobiček od trgovanja z lastnimi zastavnimi pismi . . . . .			46.782	75
Račun obresti a) za obresti hipotečnih posojil . . . . . b) " zamudne obresti . . . . . c) " obresti vrednostnih listin . . . . . d) " " tekočega računa . . . . . e) " " predujmov na posojila . . . . .	58.728 34 9.766 12 61	67 51 04 86 47	68.603	55
Račun upravnih troškov a) za prispevke posojilojemnikov po pravilih . . . . . b) " drugi upravni prejemi . . . . .	4.023 456	96 54	4.480	50
			119.866	80

## Splošni razkaz računov

		K	v	K	v
<b>1</b>	<b>Račun blagajne</b>				
	<b>P R E J E M K I</b>				
	Razdolžitev hipotečnih posojil . . . . .			9.222	70
	Obresti hipotečnih posojil <i>a)</i> zaostale . . . . .	—	—		
	<i>b)</i> tekoče . . . . .	58.493	71		
	<i>c)</i> prihodnje . . . . .	5.871	85	64.365	56
	Prispevki posojilojemnikov . . . . .			4.023	96
	Drugi upravni prejemki . . . . .			456	54
	Zamudne obresti . . . . .			34	51
	Tekoči račun posojilojemnikov za razno <i>a)</i> dolžniki . . . . .			135	06
	<i>b)</i> upniki . . . . .			210	15
	Tuji denarji . . . . .			10.007	92
	Depoziti tretjih . . . . .			606.744	31
	Predujmi na hip. posojila . . . . .			37.550	—
	Obresti istih . . . . .			61	47
	Predplačila za ceditve . . . . .			975	18
	Predujmi na plačah . . . . .			405	—
	Prosti tekoči račun . . . . .			1,675.073	76
	Obresti tekočega računa . . . . .			12	86
	Vrednostne listine . . . . .			1,440.887	
	Obresti istih . . . . .			27.905	30
	Predujmi iz deželnega zaloga . . . . .			30.000	—
	Prehodni tekoči račun . . . . .			28.666	89
	Skupaj . . . . .			3,936.738	17
	<b>I Z D A T K I</b>				
	Upravni troški . . . . .	53.912	37		
	Tekoči račun posojilojemnikov za razno <i>a)</i> dolžniki . . . . .	403	85		
	<i>b)</i> upniki . . . . .	55	08		
	Depoziti tretjih . . . . .	578.434	10		
	Tuji denarji . . . . .	8.407	55		
	Vrednostne listine . . . . .	1,724.660	—		
	Obresti istih . . . . .	24.775	26		
	Inventar . . . . .	6.835	67		
	Predujmi na posojila . . . . .	37.550	—		
	Predplačila za ceditve . . . . .	1.029	66		
	Predujmi na plačah . . . . .	405	—		
	Prosti tekoči račun . . . . .	1,426.454	87		
	Obresti tekočega računa . . . . .	8.418	89		
	Odrezki zastavnih pisem . . . . .	23.264	—		
	Prehodni tekoči račun . . . . .	18.442	33	3,913.048	63
	Stanje blagajne 31. decembra 1904 . . . . .			23.689	54

		K	v	K	v
<i>Promet v prvi poslovni dobi.</i>					
V denarju:					
	Prejemki . . . . .	3,936.738	17		
	Izdatki . . . . .	3,913.048	63	7,849.786	80
V zastavnih pismih in drugih vrednostnih listinah:					
	Prejemki . . . . .	3,556.285	--		
	Izdatki . . . . .	3,224.200	--	6,780.485	--
	Skupaj . . . . .			14,630.271	80
<b>2</b>	<b>Račun predujmov iz deželnega zaloga.</b>				
	Tekom prve poslovne dobe dvignjenih pri deželni blagajni poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske . . . . .	30.000	--		
	katere je stavil na razpolago visoki deželni zbor v seji 23. decembra 1902				
	Pasivno stanje 31. decembra 1904 . . .			30.000	--
<b>3</b>	<b>Račun inventarja.</b>				
	Vrednost predmetov inventarja nakupljenih v prvi poslovni dobi . . . . .	6.835	67		
	5%ni odbitek za naravno obrabo . . . . .	341	78		
	Vrednost inventarja 31. decembra 1904 . . .			6.493	89
<b>4</b>	<b>Račun hipotečnih posojil.</b>				
	Tekom prve poslovne dobe se je izplačalo sledeča posojila:				
	a) na poslopja . . . . . posojil 71 za	494.400	--		
	b) " zemljišča . . . . . " 58 "	331.200	--		
	c) " mešane hipoteke (na poslopja in zemljišča) . . . . . " 202 "	952.400	--		
	skupno posojil 331 za			1,778.000	--
	Od teh se je vrnilo:				
	1. v popolni saldo glavnice . . . . . posojil -- za	--	--		
	2. v delno plačilo glavnice . . . . . " -- "	408	76		
	3. z poluletnimi razdolžitvenimi obroki . . . . . " -- "	8813	94	9,222	70
	Stanje 31. decembra 1904 posojil 331 za			1,768.777	30

		K	v	K	v
5	<b>Račun zastavnih pisem.</b>				
	Tekom prve poslovne dobe je bilo izdanih zastavnih pisem . . . . .	1413	za	1,778.000	—
	Odvzetih iz prometa . . . . .	—	"	—	—
	Ostane jih tedaj v prometu dne 31. decembra 1904 . . . . .	1413	za	1,778.000	—
	in sicer:				
	a) še ne izžrebanih . . . . .	1413	za	1,778.000	—
	b) izžrebanih in ne plačanih . . . . .	"	"	—	—
	Skupaj kakor zgoraj 1413 za			1,778.000	—
	pokritih:				
	1. s hipoteč. posojili preostalimi 31. decembra 1904 . . . . .	1,768.777	30		
2 z amortizacijskim zalogom . . . . .	9 222	70			
Skupno . . . . .	1,778.000	—			
6	<b>Račun vrednostnih listin.</b>			<b>Imenska vrednost</b>	<b>Dejanska vrednost</b>
	Tekom prve poslovne dobe je bilo nakupljenih . . . . .	1,778.000	—	1,724.660	—
	in prodanih . . . . .	1,446.200	—	1,440.887	—
	ostanejo . . . . .	331.800	—	283.773	—
	Akose prišteje k temu dobiček iz trgovanja z lastnimi zastavnimi pismi sledi aktivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .	331.800	—	46.782	75
	330.555	75			
	in sicer:				
	nom. K 331.800 lastnih zastavnih pisem računjenih po 99 <sup>5</sup> / <sub>8</sub> enako K 330.555.75 kakor zgoraj				
7	<b>Prosti tekoči račun.</b>	<b>K</b>	<b>v</b>	<b>K</b>	<b>v</b>
	(Hranilnice in banke)				
	Tekom prve poslovne dobe prejetih (vštete obresti) . . . . .			1,675.073	76
	in izdanih (vštete obresti) . . . . .			1,426.454	87
	Pasivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .			248.618	89
	in sicer:				
	Zavod ima dati enemu upniku . . . . .	249.218	—		
	in ima prejeti od enega dolžnika . . . . .	599	11		
	sledi torej pasivno stanje kakor zgoraj . . . . .	248.618	89		
8	<b>Prehodni tekoči račun.</b>				
	Tekom prve poslovne dobe je bilo položenih in na dobro vpisanih (vštete obresti) . . . . .			28.666	89
	in izdanih ter vpisanih na dolg . . . . .			18.442	33
	Pasivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .			10.224	56
	in sicer:				
	Zavod ima dati 42 upnikom . . . . .	10.262	81		
	ima prejeti od enega dolžnika . . . . .	38	25		
	Pasivno stanje kakor zgoraj . . . . .	10.224	56		

		K	v	K	v
9	<b>Tekoči račun posojilojemnikov za razno.</b>				
	A) <i>Dolžniki.</i>				
	Tekom prve poslovne dobe se je vpisalo na dolg iz raznih naslovov . . . . .			403	85
	in od teh se je vrnilo . . . . .			135	06
	Aktivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .			268	79
B) <i>Upniki.</i>					
	V prvi poslovni dobi je bilo položenih na račun letninskih obrokov . . . . .	210	15		
	in od teh se je zaračunilo . . . . .	55	08		
	Pasivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .	155	07		
10	<b>Račun depozitov tretjih.</b>	v gotovini		v vrednost efektih	
	V prvi poslovni dobi je bilo položenih v jamstvo vknjiženih a še ne izbrisanih terjatev i. dr. . . . .	606.744	31	285	—
	Od teh je bilo izplačanih . . . . .	578.434	10	—	—
	sledi torej pasivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .	28.310	21	285	—
11	<b>Račun tujega denarja.</b>	K	v	K	v
	V prvi poslovni dobi je bilo pridržanih za osebno dohodarino, pokojninske takse, zastane davke (posojilojemnikov) kolek, vpisnin itd. . . . .			10.007	92
	in od teh je bilo izplačanih . . . . .			8.407	55
	Pasivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .			1.600	37
12	<b>Račun predujmov na posojila.</b>				
	V prvi poslovni dobi je bilo dovoljenih predujmov na dovoljena in že vknjižena posojila . . . . .			37.550	—
	Ob ugotovitvi dotičnih posojil je bilo pridržanih . . . . .			37.550	—
	Saldo 31. decembra 1904 . . . . .			—	—
13	<b>Račun predplačil za cenitve.</b>				
	Tekom prve poslovne dobe je bilo vplačanih . . . . .			975	18
	in porabljenih za plačilo cenilnih operatov ter vrnjenih strankam . . . . .			1.029	66
	Aktivni saldo 31. decembra 1904 . . . . .			54	48

		K	v	K	v	
14	<b>Račun predujmov na plačah.</b>					
	Odstopljena terjatev predplače . . . . .			405	—	
	ki se je povrnila tekom prve poslovne dobe . . . . .			405	—	
	Saldo 31. decembra 1904 . . . . .			—	—	
15	<b>Račun obresti.</b>					
	<b>A. Aktivne obresti</b>					
	<i>I. Obresti hipotečnih posojil.</i>					
	Tekom prve poslovne dobe vplačanih . . . . .			64.365	56	
	Prištete obresti štirih poluletnih zaostalih obrokov 31. decembra 1904 . . . . .			234	96	
	Skupaj . . . . .			64.600	52	
	Odbite predplačane obresti za leto 1905 . . . . .			5.871	85	
	Skupna svota hipotečnih obresti . . . . .			58.728	67	
	<i>II. Skupne obresti . . . . .</i>		34	51		
	<i>III. Obresti vrednostnih listin . . . . .</i> K 27.905.30					
	Prištete zapadle obresti 31. decembra 1904 . . . . . „ 6 636.—					
	K 34.541.30					
	in odbite obresti pobotane pri nakupu . . . . . „ 24.775.26					
	Skupne obresti efektov . . . . .	9.766	04			
	<i>IV. Obresti tekočega računa . . . . .</i>	12	86			
	<i>V. Obresti predujmov na posojila . . . . .</i>	61	47	9.874	88	
	Skupna svota aktivnih obresti . . . . .			68.603	55	
	<b>B. Pasivne obresti</b>					
	<i>I. Obresti lastnih zastavnih pisem.</i>					
	V prvi poslovni dobi se je plačalo 1078 odrezkov za . . . . .	23.264	—			
prišteti zapadli in ne realizirani odrezki poluletnih rokov :						
1. julija 1904 . . . . . 5 za K 72.—						
in oni, ki zapadejo 1 januarja 1905 . . . 1413 „ „ 35.560.—						
Skupaj odrezkov 1418 za K . . . . .	35.632	—				
Skupne obresti zastavnih pisem . . . . .	58.896	—				
<i>II. Obresti tekočega računa . . . . .</i>	8.418	89				
Skupno za pasivne obresti . . . . .			67.314	89		
Sledi tedaj čisti dobiček na obrestih tekom prve poslovne dobe . . . . .			1.288	66		

		K	v	K	v
16	<b>Račun upravnih troškov.</b>				
	Upravni troški prve poslovne dobe so znašali za :				
	plače uradnikov in sluge . . . . .	18.378	58		
	dnine . . . . .	1.241	55		
	posmrtno četrt in odpravnino . . . . .	800	—		
	dnine in potnine varuhov . . . . .	5.115	50		
	tiskovine in knjige . . . . .	21.582	72		
	pisarniške potrebščine in troške . . . . .	1.541	17		
	poštne, brzojavne in telefonične troške . . . . .	1.034	32		
	najemnino uradnih prostorov . . . . .	2.863	—		
	razsvetljavo in kurjavo . . . . .	745	98		
	zavarovanje proti tatvini z ulomom in proti požaru . . . . .	138	49		
	javne davke : za rentni davek . . . . .	113	54		
	provizije in manipulacijske pristojbine . . . . .	9	22		
	razne troške . . . . .	348	30	53.912	37
	Temu je prišteti znesek, ki se ima še plačati na saldo rentnega davka za leto 1904 . . . . .				2 78
	Skupaj . . . . .			53.915	15
	Po utržku vrednosti papirja in blanket zastavnih pisem obstoječih 31. decembra 1904 . . . . .			7.617	—
	je bilo dejanskih upravnih troškov . . . . .			46.298	15
	<i>Prejemki znašajo v prvi poslovni dobi na:</i>				
	1. upravnih prispevkih posojilojemnikov . . . . .	K	4.023.96		
	2. drugi upravni prejemki . . . . .	"	456 54	4 480	50
	Prišteti je temu :				
a) dobiček od trgovanja lastnih zastavnih pisem kakor pri postavki 6 . . . . .			46.782	75	
b) dobiček obresti kakor pri postavki 15 . . . . .			1.288	66	
Skupaj . . . . .			52.551	91	
Po odbitku pri inventarju kakor pri postavki 3 . . . . .			341	78	
sledi prebitek za prvo poslovno dobo 1903-1904 . . . . .				5.911 98	

## Račkaz razdolžitvenega zaloga.

		K	v	K	v
	Tekom prve poslovne dobe je bilo vplačanih na razdolžitvenih obrokih, kakor pri postavki 4 . . . . .			9.222	70
	in se je izdalo za vračilo zastavnih pisem . . . . .			—	—
	Stanje razdolžitvenega zaloga 31. decembra 1904. . . . .			9.222	70
	in sicer:				
	a) v pokritje izžrebanih a še ne plačanih zastavnih pisem . . . . .	—	—		
	b) na razpolagi za prvo žrebanje ali za nakup lastnih zastavnih pisem v svrhu neposredne oddolžitve (§ 8. pravilnika) . . . . .	9.222	70		
	Skupaj . . . . .	9.222	70		
	NB. Ta znesek je obsežen v aktivnih saldih raznih računov.				

37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52					
53					
54					
55					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					
63					
64					
65					
66					
67					
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					
76					
77					
78					
79					
80					





## Razkaz A.

Stanje zastavnih pisem v prometu 31. decembra 1904.

SERIJA	Neizžrebana					Izžrebana					S k u p a j				
	zastavna pisma po			skupaj		zastavna pisma po			skupaj		zastavna pisma po			skupaj	
	K 200	K 1000	K 2000	kosov	znesek	K 200	K 1000	K 2000	kosov	znesek	K 200	K 1000	K 2000	kosov	znesek
I 1903-1904	490	166	757	1413	1,778 000	—	—	—	—	—	490	166	757	1413	1,778 000
Skupaj	490	166	757	1413	1,778 000	—	—	—	—	—	490	166	757	1413	1,778 000

## Razkaz B.

Stanje hipotečnih posojil 31. decembra 1904.

LETO (Poslov- na doba)	Prenos iz prejšnjega leta		Nova posojila		Skupna posojila		Z m a n j š a n j e						Skupno zmanj- šanje		Stanje glavnic konec leta				
	Število	Znesek glavnice	Število	Znesek glavnice	Število	Znesek glavnice	Število posojil	Prvotni znesek posojila	potom						Število posojil	Znesek glavnice	Število posojil	Znesek glavnice	
									pre- ostankov		plačila		let- ninskih obrokov						
									K	v	K	v	K	v					
1903-1904	—	—	331	1 778,000	331	1 778 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9222	70	331	1,768.777 30

### Razkaz C.

Stanje hipotečnih posojil 31. decembra 1904 po odstotku letnine in prvotni znesek istih.

Število posojil	Odstotek letnine	Doba razdolžitve po letih	Znesek posojil v kronah
111	4 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	54 <sup>1/2</sup>	925.400
126	5 <sup>0/0</sup>	40	465.600
7	5 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	32 <sup>1/2</sup>	24.600
48	6 <sup>0/0</sup>	27 <sup>1/2</sup>	159.800
10	6 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	24	35.800
11	7 <sup>0/0</sup>	21	35.800
1	7 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	19	2.200
2	8 <sup>0/0</sup>	17 <sup>1/2</sup>	2.400
—	8 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	16	—
5	9 <sup>0/0</sup>	15	47.200
—	9 <sup>1/2</sup> <sub>0/0</sub>	14	—
10	10 <sup>0/0</sup>	13	79.200
331		Skupaj . .	1,778.000

### Razkaz D.

Stanje hipotečnih posojil 31. decembra po zneskih.

Izplačana v znesku					Število posojil	Za skupni znesek v kronah	
od	K	400	dovštevno	K	1.000	92	70.200
"	"	1 200	"	"	2.000	85	136.000
"	"	2 200	"	"	4.000	69	209.000
"	"	4 200	"	"	6 000	27	134.400
"	"	6 200	"	"	8 000	21	151.200
"	"	8 200	"	"	10.000	4	37.200
"	"	10.200	"	"	20.000	16	254.600
"	"	20 200	"	"	30.000	6	152.400
"	"	30 200	"	"	50.000	8	331.000
"	"	50 200	"	"	100.000	2	160.000
"	"	100 200	"	"	150.000	1	142.000
					Skupaj . .	331	1,778.000

## Razkaz E.

Stanje hipotečnih posojil porazdeljenih po sodnih okrajih in po vrsti posojil v njihovem prvotnem znesku.

Tekoče število	SODNI OKRAJ	na postopja		na zemljišča		na mešane hipoteke (postopja in zemljišča)		Skupaj	
		Število posojil	Znesek v kronah	Število posojil	Znesek v kronah	Število posojil	Znesek v kronah	Število posojil	Znesek v kronah
1	Ajdovščina . . . . .	—	—	5	5.200	29	50.000	34	55.200
2	Kanal . . . . .	—	—	—	—	3	5.800	3	5.800
3	Kobarid . . . . .	—	—	—	—	4	10.600	4	10.600
4	Červinjan . . . . .	2	14.600	6	81.200	7	156.200	15	252.000
5	Cerkno . . . . .	—	—	—	—	1	2.400	1	2.400
6	Komen . . . . .	2	6.600	3	3 000	30	73.400	35	83.000
7	Kormin . . . . .	13	32.400	14	35.800	28	91.600	55	159.800
8	Gorica-mesto . . . . .	25	395.800	5	11.000	12	149.200	42	556.000
9	Goriška okolica . . . . .	13	26.800	12	16 000	59	290.400	84	333.200
10	Gradišče . . . . .	10	10.600	7	15.600	14	58 800	31	85.000
11	Tržič . . . . .	6	7.600	6	163.400	11	56.200	23	227.200
12	Bovec . . . . .	—	—	—	—	1	2.400	1	2.400
13	Sežana . . . . .	—	—	—	—	3	5.400	3	5.400
14	Tolmin . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Skupaj . . . . .	71	494.400	58	331.200	202	952.400	331	1.778.000





## Poročilo o deželnem gluhonemem zavodu za leto 1904.

V preteklem letu je bilo 76 gojencev in sicer:

Goričanov . . . . .	34
Istranov . . . . .	39
Bosnjaka . . . . .	2
Dalmatinec . . . . .	1
Skupaj . . . . .	<hr/> 76

Proti koncu šolskega leta sta bila dva istrska gojenca sporazumno z deželnim odborom (odlok 16. julija 1904 šte. 5607) odpuščena iz zavoda, ker sta bila duševno jako omejena; neka druga Istranka se je na željo svoje matere, ki je ostala vdova, odpovedala svojemu mestu, ker je šla oskrbovat svoja domača opravila.

Neki Goričan prvega razreda je bil odpuščen s sklepom z dne 29. julija 1904 odb. št. 4945, ker je bil bebast in je slišal.

Enega Istranca je zadela krvna bolezen (Leukhaemia) vsled česar je umrl v tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov dne 31. oktobra 1904 ter je bilo dosledno proti koncu leta v konviktu še 71 gojencev.

Šolski napredek je v obče odgovarjal, kakor v prejšnjih letih, tudi v tekočem letu namenom zavoda.

Kar se tiče discipline gojencev, vladal je popoln red.

Gojenci so opravljali vedno marljivo in s toliko vnemo poljska in vrtna dela, da so bili žalostni, ako jim ni bilo vsled deževnih in mrzlih dni mogoče, pečati se z delom; nadalje so se gojenke z veseljem naučile najrazličnejša in potrebna ženska dela, vsled češar je napravilo podpisano vodstvo v plačilo njihovega dobrega obnašanja in delavnosti meseca maja ž njimi in z učiteljskim osebjem izlet na Sv. Goro.

Fizično stanje gojencev je bilo v obče povoljno, izvzemši nekaj malih in kratkih slabosti in en slučaj povračljivega vnetja slepega črevesa (Typhlitis), ki je zadelo neko gojenko, katera se je morala podvreči neki kirurški operaciji v tržaškem sanatoriju. Da je bilo zdravstveno stanje gojencev ugodno, gre zahvala modremu in marljivemu prizadevanju zdravnika, blagorodnega pospoda dr. Ernesta Fratnicha, kateremu je poverjeno varstvo zdravja gojencev.

Koncem junija so se vršili običajni izpiti gojenk c. kr. učiteljišča, ki so obiskovale tečaj za gluhone pod vodstvom učitelja, gospoda Antona Rudež-a.

Na vrtu in njivi zavoda, ki sta okužena po filokseri, smo pridelali 23 $\frac{1}{2}$  hl najboljšega vina.

Računski sklepi v obče kažejo, da deželni odbor dobro pozna ekonomični razvoj zavoda.

V Gorici, dne 31. decembra 1904.

Vodja:

**Mirko Lenardig.**





## Deželni muzej.

### Zgodovinsko - starinski oddelek.

V svojem poročilu za leto 1903 je opozorilo vodstvo na absolutno potrebo, naj bi se zbirke tega oddelka vredile v svrhu, da se tako dragoceni predmeti, iz katerih obstoje te zbirke, zavarujejo proti morebitnemu vničenju in da se omogoči učečim se osebam dostop k istim potom natančnih inventarjev, na podlagi katerih se bode mogel izročiti pozneje oddelek tako natančno in pravilno, da bode taka oddaja zadoščala vsem zahtevam oddajatelja, prejemnika in kontrole. Da se ta smoter doseže, pričelo je vodstvo takoj z delom in sicer je začelo pred vsem z nabiranjem koženic, katera zbirka je najvažnejša, ker v isti se hranijo dragocene zgodovinske listine, posebno izza dobe patrijarhov in prvih časov vladanja Habsburžanov.

Da se te listine prečitajo, da se pravilno raztolmačijo in da se prepiše njihov smisel, je bilo potrebno sodelovanje imenitnega staropisca, kateri bi moral ne le posedovati splošne tozadevne sposobnosti, ampak tudi natančno poznati domačo zgodovino in srednjeveški krajepis.

Vodstvo je bilo srečno pri izbiranju tega sodelovatelja v osebi jako imenitnega profesorja dr. Giusto vit. Grion iz Čedadu, kateri se je lotil z veliko vnemo tega težkega dela, ne da bi zahteval odškodnino ali kak materijalen dobiček.

Po šestmesečnem neprestanem delovanju dovršil je on to delo in na podlagi njegovih podatkov je vodstvo sestavilo inventar koženic, ki tvori zvezek 800 strani velike oblike, v katerem so navedeni za vsako posamezno številko, katerih je 1037 in ki so vrejene kronologično, razun vsebine obrazložene po vrednosti listin v večji ali manjši širokosti, podrobno vsi oni opisni podatki, s katerih pomočjo se morejo spoznati posamezne koženice, ne da bi se pregledala vsebina. Ta inventar odgovarja torej najstrožjim zahtevam, katere se morejo pričakovati od sličnega dela.

Žalibog, slavnega učenjaka, kateremu muzej dolžuje toliko hvale, ni več, preminul je v Čedadu meseca decembra 1904 in v njem je izgubil muzej najboljšega prijatelja in svetovalca

Vsporedno z vrejevanjem koženic so napredovala tudi dela glede končne vreditve knjižnice.

Po velikodušnosti visokega deželnega odbora sta se odkazali vodstvu dve novi sobi tik soban za razstavo oddelka, da se v istih nastavi knjižnica.

Knjige, ki so se dozda nahajale deloma v neki sobi v prvem nadstropju deželne hiše ter so bile deloma razstrešene po različnih prostorih muzeja, so se spravile v navedeni dve sobi, se tam porazvrstile po vsebini ter so se razpoložile v 13 velikih omarah.

S sestavo natančnega inventarja (kataloga) in dotične nabiralnice listkov bode imelo vodstvo opravka tekom leta 1905.

Ker meni vodstvo, da ima mala vrejena zbirka večjo vrednost nego veliko predmetov raztresenih sem ter tje, nakupilo je le neobhodno potrebne reči; osredotočilo je pa vse svoje delovanje za vreditev zbirk in za zboljšanje razstave. Tako na primer je razpostavilo v 7 omarah s steklom celo vrsto važnih koženic, iz katerih je videti razvoj pisave tekom sedmih stoletij.

Dasi so bili stroški za nove nabave mali, vendar je bil naraščaj tekom leta 1904 dovoljen.

Vrhu lepega števila knjig in knjižic obgatel je oddelek vsled darov od strani gospoda Josipa Paternolli-ja za dve matici iz lesa in jekla, od c. kr. vodstva za zgradbo železnic za celo vrsto predmetov izkopanih v Anhovem, za eno srednjeveško sablo izkopano v Grahovem, od gospoda Ivana Gyra za pet krasnih izvornih rezbarij iz gipsa in od gospe Kostance Serrean razne olepševalne predmete za ženske.

Ravnatelj:

**Josip Matteuz.**

### Zgodovinsko-naravopisni oddelek.

Zdaj, ko je poverjeno vodstvo muzeja le eni osebi, katera je k nesreči intenzivno obložena z drugo službo in katera more posvetiti muzeju vsak dan le malo popoldanskih ur in mora še te razdeliti med oba enako važna oddelka, je naravno, da je ostalo z ozirom na dejstvo, da je veliko napravila tekom leta 1904 v starinsko-zgodovinskem oddelku, le malo časa na razpolago v prid zgodovinsko naravopisnemu oddelku. Vzlic temu pa se tudi ta oddelek ni zanemaryl, ter je vodstvo še posebej obračalo svojo pozornost na zbirke, katere se tako lahko uničijo, ter ni zanemarilo ničesar v ohrambo teh zbirk.

Tudi za naraščaj, ki je bil jako povoljen, je vodstvo skrbelo in zbirke so obogatele za celo vrsto sesalcev, za lepo število ptičev, za nekaj plazilcev in okamenin, katere predmete so deloma darovali gg. Pompeo Rubbia, Gvidon Fonzari in svet. E. Schreiber.

Ravnatelj:

**Josip Matteuz.**

## Deželna kmetijska šola.

### Slovenski oddelek.

Poročilo o delovanju v letu 1904.

#### I. Šola.

Dominko Viljem, vodja, je podučeval: čebelorejo, svilorejo, rudnistvo, živalstvo, fiziko in kemijo.

Klavžar Milton, pristav, je podučeval: splošno poljedelstvo, rastlinstvo, računstvo, kmetijsko spisje, zemljepisje, geometrijo in risanje.

Perko Štefan, opravnik, je vodil praktične vežbe.

Dijaki, obiskujoči dvoletni tečaj 1903/5:

Dolenc Bernard iz Podbrja na Kranjskem — Durnik Emil iz Velikih Žabelj — Jurca Ferdinand iz Volčjegagrada — Klavčič Peter iz Podgore — Klavčič Josip iz Podgore — Kofol Josip iz Čepovana — Komel Vincenc iz Šempasa — Kriznič Vladimir iz Kanala — Lenščak Ivan iz Šempasa — Savnik Danilo iz Bilj — Spetič Just iz Katinare pri Trstu — Širca Vendelin iz Godenj na Krasu — Štoka Viktor iz Krajne vasi na Krasu — Terčič Josip iz Medane — Volčič Ivan iz Črnič.

Od 15 gojencev, ki so se nahajali v zavodu ob začetku dvoletnega tečaja 1903/5, sta dva zapustila šolo v prvi polovici leta 1904 in sicer Kriznič Vladimir iz Kanala vsled bolezni in Dolenc Bernard iz Podbrja vsled družinskih razmer. Koncem leta 1904 je bilo torej vseh gojencev 13.

Pouk se je vršil kakor navadno in sicer po 4 ure teoretičnega in ostali čas praktičen pouk. Le o Božiču in o Veliki noči so imeli dijaki po 8 dni in prve dni avgusta 14 dni počitnic.

#### II. Kmetija.

##### Ameriški vinograd.

V tekočem letu se je napravilo novo trtnico, v katero se je posadilo 14.000 poknjencev trte Monticola in Portalis Bilfe teh se je prodajalo 100 po 2 kroni, kolči pa 100 po 1 krono.

V tekočem letu se je prodalo po gornjih cenah bilf 11.150, kolči pa le 320.

Ker se oddajajo bilfe in kolči po nizkih cenah, zato je bilo v letu 1904 dohodka le 226 kron 40 vin., stroška pa 213 kron 19 vinarjev.

Požlahtnilo se je tudi letos okoli 1000 bilf z raznimi vrstami in porabilo se je te cepljenke za nove nasade.

##### Vinograd in klet.

V tekočem letu je uničila trtna uš na tukajšnji kmetiji še zadnjih 1000 neposredno rodečih trt, katere so bile sajene leta 1890. Te trte se je moralo izruvat in premeniti dotični prostor v njivo. S tem se zgubi zopet kakih 8—10 hektolitrov vina.

Na šolskem posestvu pa je sedaj 900 cepljenih trt in sicer: Vlaški rizling na Portalis, Merlot na Monticolo in Portalis, Pique na Portalis, modra Frankinja na Portalis, Portugalka na Vialo, Sauvignon beli na Portalis, Verduc na Monticolo in Portalis, Če-

dajec na Monticolo, višnjevi Burgunder na Monticolo, Žlahnina na Portalis in Slankamenka na Portalis.

Pridelalo se je že letos na teh trtah 70 hektolitrov mošta. Cepiče se je odstopilo skoraj od vseh deželni trtnici.

V primeri s tem, da so trte še mlade in jim je tudi suša precej škodovala, ker je zemlja plitva, je bila množina pridelanega mošta obilna, pa tudi mošt je bil precej sladek, ter prodalo se je vino pri prvem pretakanju po 36—44 kron hektoliter.

Prodalo se je tudi precej starega vina in sicer hektoliter po 76—80 kron.

V kleti se je nahajalo koncem tekočega leta še kakih 21 hektolitrov starega in 30 hektolitrov vina pridelanega v tekočem letu.

Dohodka je bilo v vinogradu v tekočem letu 2756 kron 70 vin., stroška pa 1515 kron 75 vin.

### Drevesnica in sadovnjak.

V tekočem letu se je prodalo kakih 1500 cepljenih sadnih dreves po znižanih cenah t. j. po 20 do 30 vinarjev eno.

Napravilo se je novo drevesnico, v katero se je posadilo 8000 dreves raznih sadnih plemen, katera se bodo oddajala tudi v prihodnje po znižanih cenah sadjerejcem v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski.

Vsled ugodnega vremena za časa ko so češnje cvetele, se je pridelalo in prodalo kakih 6 kvintalov češenj, češpelj  $1\frac{1}{2}$  kvintala, japonske slive nad 2 kvintala. Ker je bilo o času cvetja hrušk in jablan, vreme precej neugodno in je poleti pritiskala še suša, se je pridelalo drugega sadja zelo malo ali nič.

Sadna drevesa se je tudi v tekočem letu večkrat škropilo z različnimi raztopinami kakor z bakreno apneno zmesjo, agricol, universal in drugimi.

Vsled slabe letine za bolj pozno sadje, vsled oddajanja sadnih dreves po znižanih cenah je imel sadovnjak dohodka le 644 kron 40 vin., stroška pa 639 kron 07 vin. Sicer pa je ostalo v drevesnici dreves za kakih 500 kron več, nego jih je bilo početkom leta.

### Zelenjadni vrt.

Na zelenjadnem vrtu se je gojilo raznovrstno zelenjavo. Ker je nastopila velika suša, je večina zelenjave posahnila, kajti vode za zalivanje ni bilo dovolj.

Vsled tega je imel zelenjadni vrt dohodka le 506 kron 52 vin., stroška pa 487 kron 30 vin.

### Polje.

Žito se je slabo obneslo Pignoleta se je vsled suše pridelalo le  $\frac{1}{3}$ , činkvantina čeprav je bila obsejana njiva prostora pa jako malo, in še kar ga je bilo ni vsled suše dozorel ter se ga je moralo pokrmiti.

Tudi krompirju je suša močno škodovala, kajti posajenega je bilo 20 kvintalov, pridelalo pa se je le 60 kvintalov. Izmed posajenih vrst, sta se zgodnji vrsti „Kaiserkrone“ und „Puritan“ najbolj obnesli.

Semenskega graha se je pridelalo na površini  $\frac{3}{4}$  njive nad 600 litrov, ter se je prodal liter po 80 vin., tako, da se je skupilo za grah nad 450 kron.

Z ozirom na to, da je povpraševanje po semenu grahove vrste „Unicum“ leto za letom večje, sklenilo se je posejati ga za pridelovanje semena kako poldrugo njivo.

Poskušalo se je tudi letos z raznovrstno peso, in obnesla se je kljub suši še precej dobro. Pridelalo se je pese 200 kvintalov, samih sajenic se je prodalo nad 100.000.

Zelja se je pridelalo vsled suše malo ali nič, čeprav se ga je moralo trikrat podsajati.

Vsled zelò neugodne letine je imelo polje v tekočem letu dohodka 1151 kron 40 vin., stroška pa 1178 kron 46 vin. Med dohodke pa ni všteta v shrambi se nahajajoča pesa in krompir.

### **Travnik.**

Na travniku na Peči se je pridelalo sena 300 centov, otave pa le 150 centov in to vsled suše. Za košnjo in spravljanje sena se je potrosilo 500 kron 54 vin.

### **Hlev.**

V tekočem letu se je prodalo iz hleva 1 bika, 2 kravi in 6 telet, ter ostalo je v hlevu koncem leta 6 krav, 2 telici, 1 bikec, 1 vol in 1 tele.

V prešičjem hlevu so bili 4 prešiči za opitanje, od teh se je 2 prodalo.

Sviloprejke, katerih se je redilo 1 ončo, obnesle so se slabo, ter je bila mala partija za poskušnjo kozava. Krivdo na tem ima prodajalec semena.

Čebele, katerih število panjev je bilo početkom leta 10, so se precej dobro obnesle. Skupilo se je za vosek in strd kakih 120 kron, ter shranilo za pleme 10 panjev.

V tekočem letu je imel hlev dohodka 3621 kron 32 vin., stroška pa 2089 kron 08 vin, ako se od slednjega odbije izredni trošek za ponesrečenega hlapca v znesku 488 kron 41 vin.

**V Gorici, dne 15. svečana 1905.**

Vodja:

**V. Dominko.**

---



## Deželna kmetijska šola.

### Italijanski oddelek.

Občno poročilo o delovanju leta 1904.

#### I. Šola in konvikt.

Izredno se je odprl nov šolski tečaj prve dni januarja 1904. To pot se je oglasilo — tudi izredoma — jako malo število prošnikov.

Prosilo je devet mladeničev, od katerih je bilo sprejetih osem s štipendijem. A dva mladeniča sta se vrnila istega dne, katerega sta vstopila v zavod, domov ter se nista pustila več videti, šola je imela torej skozi celo leto 1904 samo 6 gojencev.

Vzrok, radi katerega se je ta poučni tečaj v tako malem številu obiskoval, je treba iskati razun v okolnosti, da se je ta tečaj odprl ob povsem nenavadnem času, tudi v dejstvu, da je bilo obveščeno o otvoritvi novega šolskega tečaja le malo število interesentov, in tudi ti zgolj slučajno; znano je namreč, da županstva objavijo take razglase le s tem, da jih prilepijo na občinsko desko, dočim bi bilo potrebno, da bi se take objave razglasile tudi ustno, na primer kadar gre ljudstvo iz cerkve, ali ob kaki drugi primerni priložnosti.

Potem, ko je poučni tečaj že pričel, so se predstavili razni mladeniči vodstvu šole ter prosili pojasnil o vsprejetju in dva mladeniča sta hotela vložiti pri deželnem odboru že formalno prošnjo za vsprejetje, katera pa se ni mogla vzeti v poštev, ker tečaj je bil že pričel. To služi kot dokaz, da interesentje niso bili pravočasno obveščeni o natečaju.

Z ozirom na malo število gojencev, kateri so bili vsi jako dobrega obnašanja, ni se zdelo vodstvu vsled ekonomičnih razlogov potrebno, predlagati, da bi se sprejel poseben prefekt — praktičen podučevalec, v nadomestitev gosp. E. Ciani, kateri je prevzel uradniško mesto pri uglednem oskrbništvu Brunner na Morozinskem otoku.

Tekom štirih mesecev, namreč od 1. aprila do 1. avgusta je bil asistent radi bolezni odsoten, ter ga je večji del nadomeščal v podučevanju vodja, vsled česar se je tudi v tem letu razvijal poduk povsem normalno, da celò več se je storilo nego v preteklih letih, ker se je izgubilo manj časa z izpraševanjem in ponavljanjem.

Mons. Alpi, profesor centralnega semenišča je podučeval veronauk kakor v preteklih letih 2-krat na teden v obliki konferenc.

Radi pičlega števila gojencev in vedno naraščajoče draginje letos ni bilo mogoče kakor pretekla leta pokriti stroške za vzdrževanje gojencev s samimi dohodki istih, namreč s štipendijem mesečnih 13 K 33 v in z nagrado radi dela.

#### II. Kmetija.

V kolikor se tiče finančne uprave, ni mogoče šteti letine iz l. 1904 med najboljše, kajti vsled toče iz l. 1903 primanjkal je glavni vir dohodkov namreč vino. Vendar so bili tudi l. 1904 skupni dohodki za toliko večji nego stroški, da se je po plačani idealni najemščini zemljišča po 60 kron na njivo, dotičnih davkov in zavarovalnin, pokazal čisti, precej dovoljen dobiček.

Hlev je imel čistega dohodka 4950 kron 69 vin. in čistega izdatka 2349 kron 85 vin. ne upoštevaje zvišane vrednosti. Drugi oddelki kmetijstva, razun vinograda (vsled neprodanega vina) so bili vsi aktivni, dasi je suša izdatno poškodovala nasade, in dasi so vrabci precej pokončali na žitnih poljih. V Gorici so mnogi opustili setev žita baš radi vrabcev, in ti-le se zdaj v večjih tropih in s tim večjo poželjivostjo spuste na ono malo žita, ki se še obdeluje. Edini pripomoček bi bil — uničevanje vrabcev z mrežami, a to ni dopuščeno.

Pitalne pese, katere sejemo vsako leto tam, kjer je rastlo prej žito, kot interkalaren nasad so vedno najboljše vspevale, a leta 1904 so popolnoma propadle, tako, da je bilo treba meseca avgusta zemljo vnovič orati in nasaditi zelišča.

Nasproti temu so doprinesli travniki v I. in II. košnji tako izdatni pridelek (vsled pognojevanja s Tomaževo žlindro), da se je moralo iz skladišča odnesti stroje, da se je dobil prostor za seno, kar se ni še pripetilo v zadnjem desetletju.

V vinogradu je bil pridelek relativno jako visok, (namreč 54 hl vina), ako se pomisli, da je isti okužen po trtni uši in da je leta 1903 vsled toče mnogo trpel.

Mi nadaljujemo po svoji metodi, namreč z „neobdelovanjem“ in v zadnjih dneh smo imeli zadoščenje, da smo čitali v „Cultivatore“ iz Casalmonferrato, da ne le v Franciji, marveč tudi v bližnji videmski deželi so vspele poskušnje z „neobdelovanjem“ jako dobro, boljše namreč od onih vinogradov, ki se vedno okopavajo. Misel „neobdelovanja“ namreč, da se zemlja ne pregiblje, in da se tako korenine ohranijo, in da se dosledno temu gnoji samo na površju v svrhu, da se korenine s pokopavanjem gnoja ne poškodujejo, prišla nam je sama ob sebi, ko nismo ničesar vedeli o skušnjah drugih, kot logično ukrenitev uvažujè posebne okoliščine po trtni uši okuženih trt, ter so nas iz začetka hudo kritizirali.

Seveda napravi iz estetične strani neokopan vinograd žaljiv utis, ter vzbuja sum da je obdelovatelj nemarnež, a poljedelstvo mora vedno stremiti za tem, da koristi ter more pospeševati lepoto le v toliko, v kolikor ni v nasprotju s koristjo.

Kot prvi rezultat „neobdelovanja“ smo imeli leta 1901 110 hl vina, katera množina se ni še nikdar dosegla, odkar imamo vinograd in tudi tedaj ne, kedar je bil vinograd v svoji največji veljavi.

### III. Praktičen poduk in praktične skušnje.

Gojenci morajo voditi in vodijo dnevnik, v katerega zabeležijo praktična opazovanja, katera napravljajo pod nadzorstvom ravnatelja. Na ta način si naberejo podatke izvirajoče neposredno iz krajevne prakse, kateri podatki jim bodo mogli nekega dne, ko bodo uporabljali praktično svoje skušnje veliko koristiti.

Za poskus naj bodo tu navedene nekatere take opazke, napravljane leta 1904 in posnete iz dnevnika, katerega je vodil gojenec Jakop Pontel in sicer po datumu:

1. Opazke o živi, mrtvi in čisti teži pri ubijanju prešičev.
2. O količini raznih gnojil, porabljenih na enotni površini.
3. O teži enega kubične metra gnoja, o vrednosti istega za vsak stot in o ravnanju v gnojišču.
4. O pobelenju rudečega regrata.
5. O prisiljevanju špargljev.
6. O gorkoti pognojene in nepognojene zemlje, neobdelane in obdelane na različno globokost.
7. O obdelovanju raznih vrtnin.
8. O obdelovanju zemlje s tem, da se ista pognoji s podpokopanjem še zelenih rastlin oziroma z gnojem.



9. O ravnanju s sadnim drevjem proti boleznim in nekaterim škodljivim hroščem.
10. O razkuženanju prostorov okuženih od raznovrstnih boleznij.
11. O napravi kotlovnega žvepla.
12. O vplivu piče *Lupinella* na mleko.
13. O obrezovanju breskev, ko so že pognale sad.
14. O vplivu obdelovanja na globoko in pognojevanja na vstrajnost nasadov proti suši.
15. O dobrotvornem uplivu „neobdelovanja“ v vinogradu okuženem po trtni uši.
16. O začetku, koncu in trajanju cvetenja različnih vrst grozdja obdelanega na zemljišču.
17. O teži hektolitra različnih vrst žita pridelanega na zemlji.
18. O količini mošta in vina, ki se pridobi od enega stota grozdja na posameznih vrstah zemlje.
19. O spuhtenju vina v sodih različne velikosti.
20. O specifični teži mleka pridobljenega v hlevu itd. itd.

Gojenci so cepili z najboljšim vspehom izdatno število murb in sicer Veronsko in Japonsko na Moruz, Alba, Morettiana, nigra in rubra ter so se dobro vadili v cepljenju trt na zeleno.

Vsled uljudnega privoljnega vodstva deželne trtnice so prisostvovali gojenci pod nadzorstvom njihovega ravnatelja večkrat cepljenju in prisiljevanju ameriškanskih trt in na podlagi posebnih pismenih vprašanj katera jim je staval podpisani, sestavili so poročilo o stvareh, katere so videli in se naučili.

Vino so izdelovali, kakor druga leta, izključno gojenci sami, kateri so si zabeležili vsak najmanjši, zanimiv podatek ter so pregledovali večkrat na dan toploto mošta, ko je vrel. Na mali količini posušenega grozdja se jim je pokazalo tudi, kako se napravlja vinski liker.

## IV. Praktične poskušnje.

### A. Krompir.

Ker vladajo različna mnenja, na kak način se naj krompir sadi, da najbolje vspeva, napravila se je poskušnja na zemljišču razdeljenem na šest enakih parcel s tem, da so se porabila naslednja semena :

- a) cel debel krompir;
- b) cel droben krompir;
- c) spodnja polovica krompirja prerezanega poševno čez sredo (rep);
- č) zgodnja polovica prerezanega krompirja (glava);
- d) obe polovici krompirja prerezanega po dolgosti;
- e) krompir razrezan na kose z dvemi, ali včasih tudi samo z enim očesom po deželni navadi.

Po vseh parcelah se je vsadilo enako število krompirja ali kosov krompirja v vrstah oddaljenih 60 centimetrov.

Parcele so imele vsaka po 47.5 m<sup>2</sup> površine, obdelovanje je bilo indentično za vsako parcelo.

Vsadila se je deželna vrsta „Kamnik“.

Dan saditve je bil 26. marcija 1904 in dan pokopanja pa 27. avgusta 1904.

Iz sledečega razpregleda so razvidni vspehi :

Parcela	Sadilo se je	Količina vsajenega krompirja v kg	Količina pokopanega krompirja v kg	Količina semena za hektar v stotih	Količina pridelka za hektar v stotih
I.	cel debel krompir . . . . .	19.5	148	41.05	311.57
II.	cel droben krompir . . . . .	12	111	26.73	223.68
III.	spodnjo polovico krompirja pre-rezanega poševno čez sredo, rep	7	100	14.73	210.52
IV.	zgornjo pol. razrezanega krom-pirja (glavo) . . . . .	7	96	14.73	202.10
V.	Obe polovici krompirja prereza-nega po dolgosti . . . . .	4	91	10.52	189.47
VI.	krompir razrezan po deželni na-vadi na več kosov z dvemi, ali tudi z enim očesom . . . . .	5	109	10.52	229.47

Iz te preiskave sledi, da je najprikladnejše, ako se sadi po načinu kakor je v navadi v deželi, na kateri način se je pridelalo s 5 kg krompirja razrezanega na kose 109 kg.

Cel krompir parcele I. je dal sicer največ pridelka, a s količino uporabljenega semena (kg 19.5) se bi bilo moglo nasaditi po deželni navadi štiri parcele, in torej bi se bilo doseglo štirikrat 109 kg ali 436 kg krompirja, vsled česar bi prišlo na hektar 17.88 stotov namesto le 311.57 stotov.

#### B. Trte.

Napravile so se poskušnje z apnenim hiposulfitom mešanim z vitrijolom, da bi se s tem pokončaval istočasno oidium in peronospora. Izid je bil jako povoljen, a seveda slične poskušnje je treba večkrat ponavljati.

#### C. Žito.

Po inicijativi c. kr. poskuševalne poljedelske postaje na Dunaju so se napravile primerjalne poskušnje s pognojevanjem žita, katerih vseh se pa spozna še-le prihodnjega leta.

V Gorici, 31. decembra 1904.

Vodja:

**Josip Lippizzer.**

## Poslovno poročilo

komisije za pogozdovanje Krasa v pokneženi grofovini Goriški in Gradiški  
za leto 1903.

### I. Pogozdovanje.

Letos so se izvršila posebno spomladna nasadna dela; jesenska nasadna dela so se izvedla le v dveh krajih (Medea in Št. Maver), ki sta vsled svoje lege v to priprava. Vsled ugodnih vremen so se dela zelo zgodaj pričela in dovršila v političnem okraju gradiščanskem vže koncem marca, v goriškem in sežanskem okraju pa meseca aprila.

Ker so se nasadi radi neugodnih klimatičnih razmer v letu 1902 deloma poizgubili, deloma ker so pogoreli, morala so se izvršiti v nenavadno veliki meri naknadnaboljšanja, pri čemur so se morala nova nasadna dela izdatno omejiti.

Na novo se je nasadila površina 115.61 ha (proti 216.24 ha preteklega leta) z 918.300 rastlinami (proti 1,940.900 preteklega leta) in 16 kg semena (proti 7 kg preteklega leta.) Delo je razvrščeno med sledeče politične okraje:

a) nasadi v lastni upravi:

	občin	predmetov,	ha	rastlin	semen
Gorica	25	27	46.10	317.300	16 kg
Gradišče	7	9	13.28	108.000	—
Sežana	14	17	54.53	476.000	—
Skupaj	46	53	113.91	901.300	16 kg

b) nasadi, za katere so se prejele podpore:

	občin	predmetov,	ha	rastlin	semen
Gorica	2	2	1.70	17.000	—
Skupaj	48	55	115.61	918.300	16 kg

Za naknadnoboljšanje nasadov se je uporabilo 2,186.190 rastlin in 9 kg semena (proti 1,437.300 rastlin in 4 kg semena v preteklem letu). Zboljšanja so se izvršila v sledečih političnih okrajih:

Politični okraj	občina	predmetov	rastlin	semen
Gorica	27	50	840.250	9 kg
Gradišče	12	31	534.440	—
Sežana	35	47	811.500	—
Skupaj	74	128	2,186.190	9 kg

Skupno število rastlin, porabljenih pri naknadnihboljšanjih, znaša 3,104.490 (v preteklem letu 3,378.200) in množina semena znaša 25 kg (v preteklem letu 11 kg).

Od porabljenih rastlin odpade 2,718.000 na črne bore, 77.000 na parolinijeve bore, 23.000 na bore iz Korzike, 229.600 na smeke, 38.000 na mecesne, 11.500 na japonske mecesne, 2390 na razne druge borovine in 5000 na jelše. Od semen odpade 20 kg na morske bore in 5 kg na parolinijeve bore.

Označene rastline so se prejele:

1. iz lastnih semenišč: 1,798.600 črnih borov, 77.000 parolinijevih borov, 23.000 borov iz Korzike, 210 Pinus exelsa, 180.600 smrek, 11.500 japonskih mecesnov, 1300 Giungko biloba, 880 Pinus Thunbergi, skupaj 2,115.090 rastlin;

2. iz državnih semenišč: 887.500 črnih borov, 30.000 smrek, 14.000 mecesnov, 5000 jelš, skupaj 936.500 rastlin.

3. Državna gozdna uprava je sama vzgojila in zasadila na lastne stroške, v svrhu pogozdovanja eraričnih krasovitih tal v trnovskem gozdu: 31.900 črnih borov, 19.000 smrek, 2000 mecesnov, skupaj 52.900 rastlin.

Stroški za nove nasade v lastni upravi so znašali 6185 K 65 vin., ne všteti stroške za izkopavanje jam, katere so prevzeli lastniki zemljišč. V nekaterih občinah (Lokavec, St. Tomaž, Novavas, Dol in Devin) je prenašal označene stroške, vsled posebnih komisijskih sklepov, pogozdovalni zalog, v svrhu, da se projektirano pogozdovanje omogoči oziroma pospeši.

Povprečno je znašal potrošek za nasajanje 1 ha krasovitega sveta 55 K 41 vin. (v preteklem letu 55 K 71 vin) in za presajanje 1000 rastlin 6 K 9 vin. (v preteklem letu 6 K 12 vin.) V posameznih političnih okrajih znašajo stroški:

	Skupni stroški	za vsak ha	za 1000 rastlin
	Kron	Kron	Kron
Gorica	1642 47	39.96	5.18
Gradišče	641.81	48.32	5.94
Sežana	3751.37	68.79	7.88

Setev borovine na mestu je stala za vsak hektar 30 kron, oziroma za vsak kilogram semena 9 K 37 v; za vsak hektar so se porabili 3.2 kg semena.

Neknadna zboljšanja (izkopavanje starih jam in nasajanje istih) so stala 14.621 kron 55 vin. (v preteklem letu 8439 K 16 v.) in povprečno 1000 rastlin 6 kron 88 vin. (v preteklem letu 6 kron 20 vin.) Ti stroški se porazdele med posamezne politične okraje tako-le:

	štev. rastlin	potrošek	za 1000 rastlin
		K	K
Gorica	776.350	4400.33	5.66
Gradišče	534.440	4046.37	7.57
Sežana	811.500	6174.85	7.61

Naknadno zboljšanje z neposredno setvijo, všteti pripravo zemlje za setev, je stalo za vsak kilogram semena 18 kron 66 vinarjev.

Skupni stroški za pogozdovanje v lastni upravi znašajo:

Za nove nasade z nasajanjem . . . . .	K 6035.65
„ „ s sejanjem . . . . .	„ 150.—
Za naknadna zboljšanja z nasajanjem . . . . .	„ 14.621.55
„ „ s sejanjem . . . . .	„ 168.—
Izkopavanje jam . . . . .	„ 280.06
Prevažanje in obdelovanje rastlin . . . . .	„ 301.54
Nabava semen . . . . .	„ 41.31
Zatiranje škodljivih žuželk . . . . .	„ 13.40
Zgradba poti na nasadih . . . . .	„ 196.56

Skupaj . . . K 21.808.07

Prispevek posestnikov novim nasadom, obstoječ v izkopavanju jam, znaša najmanj 5100 K ako se računi izkopavanje 1000 jam le na 6 kron in ako se odbije višeeomenjena v to dovoljena podpora v znesku 280 K 6 vin.

Prispevek komisije podpiranim nasadom obstoji v brezplačnem preskrbovanju rastlin.

## II. Poškodbe na nasadih.

a) Požari na nasadih. Leta 1903 je bilo 12 požarov na nasadih, in sicer v davčnih občinah:

	površina v ha	škoda K	uzrok nastale škode
Čepovan . . . . .	1:30	473:20	neprevidnost
Divača . . . . .	12:00	1800.—	"
Devin . . . . .	0:30	90.—	iskre iz lokomotive
Kamnje . . . . .	0:20	80.—	neprevidnost
Loka . . . . .	1:50	403:20	neznan
Lokev (3 slučaji) . . . . .	8:34	1242.—	1 slučaj vsled neprevidnosti, v 2 sluč. neznan
Mavhinje . . . . .	0:02	90.—	iskre iz lokomotive
Povir . . . . .	0:20	8.—	neznan
Rodik . . . . .	0:72	80.—	"
Vermeljani . . . . .	1:20	180.—	"
Skupaj . . . . .	25.78	4446:40 K	

Vse škode so bile neiztirljive. Odškodnina za škode v Devinu in Mavhinjah se ni sprejela, ker so ležali poškodovani nasadi preblizu železniške ceste in so se itak imeli odpraviti 25 m od železnice oddaljeno, kar se je tudi po požaru zgodilo.

b) Škode po žuželkah. Borov zavijač (*Retinia buoliana* W. V.) se je prikazal v političnem okraju goriškem in sežanskem v enaki meri kakor preteklo leto. V gradiščanskem okraju pa se je število te žuželke vidno skrčilo. Na ukaz političnih okrajnih oblastev so pobirali in zatirali tega škodljivca dotični posestniki, ko se je nahajal isti v ličinkah in v zapredkih. Ta uničba se je vršila pod nadzorstvom gozdnega osovja. Le v enem slučaju (Devin) se je moralo izvršiti zatiranje prisilno in uradnim potom na stroške zamudnikov. Okuženo površje znaša približno 660 hektarjev.

Mala borova osa (*Lopirus pini* L.) se je prikazala v političnem okraju gradiščanskem in sicer v občini Medveja, v veliki množini. Okužena površina znaša 15 hektarjev.

*Cnethocampa pityocampa* V. se je prikazal na vseh nasadih, celo na onih, ki leže 800 m nad morjem. Posebno intenzivno se je prikazal na nasadih občine Rihemberk in Opatjeselo ter v gradiščanskem okraju v občinah Tržič in Foljan. Preja, v katerej se nahaja gosenica se je pobirala na ukaz političnih okrajnih oblastev povsodi, razun v Rihemberku, kjer se je moralo izvršiti to uradnim potom in na stroške zamudnikov, ki so se razun tega še kaznovali.

Skušnja uči, da je bolje, ako se preja ne pobere v zgodnji jeseni, ker se ne izvale gosenice istočasno. Bolje je, ako se čaka, da se izvale vse gosenice in da se izpredejo večje mošnje, kar se zgodi meseca decembra. S tem se prihrani večkratno preiskovanje nasadov in se izogne večjim stroškom, radi katerih so posestniki vže itak nevoljni. Okužena površina je znašala 320 hektarjev.

Podje d hrošča je provzročila obilo škode na nasadih v občinah Opatjeselo, Vrtoče, in Dol, nadalje v Kronbergu in v Loki (politični okraj goriški) in na nasadih v občinah Škoflje in Lokev (politični okraj sežanski); škoda je bila tem večja, čim več listnatega drevja je v nasadih ali v bližini istih. Poškodovana površina je znašala 50 hektarjev.

c) Glivične bolezni. V Čepovanu se je opazil na posameznih borih *Peridium pini R. H.*) in na posameznih smrekah se je prikazala (*Chrysomixa Abietis Wattr.*) V odstranitvi teh bolezni se za sedaj ni še nič ukrenilo. V zdravčini se še vedno prikazuje *Rhizoctonia strobi, Scholz*, vendar pa v manjši množini.

d). Škode po divjačini in lovu. Ogrizovanja po zajcih so se opazila pri mladih nasadih povsodi, a le v mali meri; čezmerna pa so bila ogrizovanja na nasadih v Medeji, tako da je bila komisija primorana, naknadno izboljšati nasade s 15.000 črnih borovcev na račun zakupnika lova; zajedno se je odredilo, da se ima odslej več zajcev postreliti.

Glede škod, provzročenih po lovu, se opaža, da so lovci v gradiščanskem okraju, posebno v občinah Foljan, Redipulja, Vermeljani in Tržič porušili branike in pokrili rastline s tem, da so premaknili kamenje.

e) Elementarne nezgode. Slana, ki je nastopila meseca aprila, in suša preteklega poletja sta provzročili marsikateremu nasadu dokaj občutno škodo, ker so rastline poginile. V političnem okraju goriškem je znašala izguba na rastlinah 37 odstotkov (v preteklem letu 49 %), v političnem okraju gradiščanskem 39 odstotkov (v preteklem letu 60 %) in v političnem okraju sežanskem 25 odstotkov (v preteklem letu 40 %).

### III. Ukrepi v varstvo in oskrbo pogozdovanja.

Braniki. Na šestih zemljiščih so se zgradili braniki v dolgosti 2253,5 m, 0,80 do 1 m visoki in 50 cm široki, in sicer v sledečih občinah:

	m	podpora
Vrtoče . . . . .	330	89 K. 60 vin.
Vermeljani . . . . .	686	235 " 95 "
Zagraj . . . . .	395	118 " 50 "
Nabrežina . . . . .	471	203 " 28 "
Mavhinje . . . . .	163,5	71 " 94 "
Škrbina . . . . .	208	41 " 60 "

Skupaj . . . . . 2253,5

s podporo . . . . . 760 K. 87 vin.

Vrhu tega se je izplačal za branik v Vermeljani,

kateri je v gradnji, odplačilni obrok . . . . . 260 K. — vin.

vsled česar znašajo skupni izdatki . . . . . 1020 K. 87 vin.

Sedaj se gradijo braniki v Vermeljani in v Opatjemselu, v približni dolgosti 2950 tek. metrov.

S prispevki iz pogozdovalnega zaloga so se zgradili do sedaj sledeči braniki;

Okraj	dolgost zida	podpora
Gorica . . . . .	14.150,5 tek. m	3.237 K. 80 vin.
Gradišče . . . . .	14.616,0 " "	5.675 " 42 "
Sežana . . . . .	23.772,3 " "	11.551 " 70 "
Skupaj . . . . .	52.538,8 tek. m	20.464 K. 92 vin.
Za popravo in razne izdatke . . . . .		144 " 88 "
Za žične ograje . . . . .		24 " 80 "

Skupno . . . . . 20.634 K. 60 vin.

Svarilna znamenja. Na neograjanih nasadih so se svarilna znamenja popravila ali pa so se postavila nova.

Ukrepi proti požarom. Pri pogozdovanju se je napravil varnostni plaz, širok osem do deset metrov, ki je za gasitev požarov jako primeren, ker ne raste na istem travu in otežkoči razširjenje požara.

Ker se domneva, da so požar v Lokvi, kjer so pogoreli nasadi v površini 8 hektarjev, povzročili cigani, ki so taborili in prenočevali v pogozdenem kraju, izdalo je okrajno glavarstvo sežansko prepoved, vsled katere ni dovoljeno ciganom taboriti v pogozdenih krajih.

Nadalje se je napravil v občini tržiški in mavhenjski, kjer se razteza pogozdovanje do tik železne ceste, 15 oziroma 20 metrov širok plaz, ki sega do novega zida; razun tega so se visoko oklestila starejša drevesa, da se preprečijo na ta način vsako leto se ponavljajoči požari vsled isker iz lokomotive.

Razdelitev gozdnih pridelkov. Na podlagi naredb, izdanih od okrajnih glavarstev, smejo se užitki na onih zemljiščih, ki so pravomočno vpisana v pogozdovalnem katastru, oddati le na podlagi nakazov gozdnega osebja politične uprave. Užitki so se razdelili tako-le:

drva	v 141 slučajih na skupni površini	328 ha
stelja	" 5 " " " "	55 "
paša	" 7 " " " "	64 "
trava	" 14 " " " "	157 "
klaja	- 1 slučaju " " " "	2 "
kamenje	" 1 " " " "	1 "
skupaj	" 169 slučajih na skupni površini	607 ha

Ureditev užitnih pravic. Gozdni erar ima pravico kopati na onih zemljiščih v Kronbergu in Ravnici, ki so določena za pogozdovanje, kamenje v zasipanje gozdne ceste Solkan-Trnovo. Čeprav obstoji neki dogovor z dne 18. marca 1897, glasom katerega se je državna gozdna uprava zavezala, kopati potrebno kamenje le na 20 m širokem, ob cesti vodečem plazu, ki je izključen od pogozdovanja, je odločilo c. k. poljedelsko ministerstvo na neki, po c. kr. gozdnem ravnateljstvu v Gorici proti tozadevnemu sklepu komisije za pogozdovanje Krasa vloženi priziv, da se ima kopati kamenje na više-označeni površini le v toliki množini, da ne bi to kopanje škodovalo nasadam.

#### IV. Semenišča.

V kritje lastne potrebščine vzdržuje komisija štiri semenišča, katera vodijo gozdni tehniko politične uprave. Ta semenišča se nahajajo:

v Gorici,	s površnjem	. . . . .	5.476 m <sup>2</sup>
v Šempasu	" "	. . . . .	2.816 m <sup>2</sup>
v Komnu	" "	. . . . .	3.280 m <sup>2</sup>
in na Trnovem	" "	. . . . .	351 m <sup>2</sup>

Skupaj . . . . . 11.923 m<sup>2</sup>

Razun tega se je provizorično obdelala v

Gorici površina	. . . . .	415 m <sup>2</sup>
tako da znaša celotna površina semenišč	. . . . .	12.338 m <sup>2</sup>

V označenih semeniščih so se nasejale sledeče vrste oziroma količine semen:

S e m e	Gorica	Šempas	Komen	Trnovo	Skupaj
Bor . . . . .	80	55	40	—	175
Parolinijev bor . . . . .	5	—	—	—	5
Bor iz Korzike . . . . .	5	—	—	—	5
Smreka . . . . .	10	5	—	—	15
Mecesen . . . . .	—	—	—	6	6
Akacije . . . . .	7	—	—	—	7
Jelša . . . . .	13	—	—	—	13
skupaj kg.	120	60	40	6	226

Semena parolinijevih borov so se nabrala na 18-letnih nasadih v občini Zdravščina; bila so jako dobre kakovosti. Semena črnih borov pa je odstopilo c. kr. deželno gozdno nadzorništvo v Zadru po napravni ceni; nabrala so se v gozdnem okraju Maraska v Dalmaciji. Ostala semena so se nabavila kakor vsako leto, pri c. in kr. dvornem zalagatelju Juliju Steiner v Dunajskem Novem mestu.

Koncem leta 1903 je bilo v semeniščih:

v G o r i c i: 650.000 črnih borov, 32.000 parolinijevih borov, 100.000 borov iz Korzike, 200.000 smrek, 25.000 akacij in 28.000 jelš; skupaj 1.035.000 rastlin;

v Š e m p a s u: 520.000 črnih borov in 70.000 smrek; skupaj 590.000 rastlin;

v K o m n u: 253.000 črnih borov;

na T r n o v e m: 46.000 mecesnov;

in skupno, po kakovosti lesa: 1,423.000 črnih borov, 32.000 parolinijevih borov, borov iz Korzike, 270.000 smrek, 46.000 mecesnov, 25.000 akacij in 28.000 jelš; skupaj 1,924.000 sadik.

Od rastlin, ki so godne za presajanje, so se porabile leta 1903:

a) za lastno pogozdovanje: 1,798.600 črnih borov, 77.000 parolinijevih borov, 23.000 borov iz Korzike, 210 Pinus excelsa, 880 Pinus Thunbergi, 180.600 smrek, 11.500 japonskih mecesnov, 22.000 mecesnov, 1300 Gingko biloba; skupaj 2,115.090 rastlin.

b) oddanih je bilo v pogozdovalne namene: 230.100 črnih borov, 15.500 parolinijevih borov, 7100 borov iz Korzike, 10 Pinus excelsa, 20 Pinus Thunbergi, 52.850 smrek, 800 japonskih mecesnov, 1400 mecesnov, 670 Gingko biloba, 60.500 akacij; skupaj 376.950 rastlin.

Skupno so se oddale torej iz semenišč leta 1903 sledeče rastline: 2,036.700 črnih borov, 92.500 parolinijevih borov, 30.100 borov iz Korzike, 220 Pinus excelsa, 900 Pinus Thunbergi, 233.450 smrek, 12.300 japonskih mecesnov, 23.400 mecesnov, 1970 Gingko biloba in 60.500 akacij; skupaj 2,492.040 rastlin.

Porabljenih rastlin je bilo koncem leta 1903:

G o r i c a: 1,207.900 črnih borov, 39.600 parolinijevih borov, 116.000 borov iz Korzike, 96.900 smrek, 2300 Gingko biloba, 26.300 akacij, 18.500 Platanus orientalis; skupaj 1,507.300 rastlin;

Š e m p a s: 884.000 črnih borov, 49.000 smrek, skupaj 933.000 rastlin;

T r n o v o: 24.000 črnih borov, 5500 smrek, 24.500 mecesnov, skupaj 54.000 rastlin;

K o m e n: 296.000 črnih borov, 116.000 smrek, skupaj 412.000 rastlin.

Vsega skupaj 2,610.300 rastlin.



Oskrbovanje vseh semenišč je stalo 3186 kron 6 vin. (v preteklem letu 3800 K 88 vin.), ki se porazdele tako-le :

	S e m e n i š č e				Skupaj
	Gorica	Šempas	Komen	Trnovo	
	v k r o n a h				
Zakupnina . . . . .	180.—	124.—	903.—	—.—	394.—
Mezde . . . . .	932.52	481.75	694.65	29.90	2.138.82
Semena . . . . .	67.98	57.88	—.—	36.50	162.36
Gnoj . . . . .	134.10	23.30	35.66	—.—	193.06
Materjal za pokrivanje . . .	100.40	60.10	60.—	2.65	227.15
Inventar . . . . .	28.80	—.—	—.—	—.—	28.80
Razno . . . . .	41.07	0.80	—.—	—.—	41.87
Skupaj	1484.87	751.83	880.31	69 05	3.186.06

Za setev in oskrbovanje enega ara zemljišča se je potrosilo v Gorici 27 kron 11 vin (preteklo leto 28 kron 99 vin), v Šempasu 26 kron 74 vin. (20 kron 10 vin. v preteklem letu), v Komnu 26 kron 83 vin. (27 kron 91 vin. v preteklem letu), na Trnovem 19 kron 67 vin. v preteklem letu (33 kron 42 vin.) Tu niso vštetí troški za semena črnih borov, ki so se nabavila leta 1902 za semenišča v Gorici, Šempasu in Komnu. Uspehi niso bili nič kaj ugodni; temu primeren je bil tudi končni izid.

Črne bore v Gorici je zelo okužila Fusoma Pini R. H.; isti so se ohranili le s tem, da so se večkrat škropili z v to primerno tekočino. Bore v Šempasu so objedli ptiči ter jih deloma uničili. Mladikam je škodovala tudi slana z dne 19. in 20. aprila in toča z dne 16. maja, tako da se je ohranilo od mladik v Gorici le 70%, in v Šempasu, kljub delni naknadni setvi, le 50%. Na semenišču v Komnu se je sponeslo 75% sejanih semen.

Ker se je toliko mladik poizgubilo, prejela se bodo za pogozdovanje v letu 1905 iz lastnih nasadov komaj polovica potrebnih rastlin črnih borov.

## V. Gozdno nadzorstvo.

Gozdni čuvaj v Divači, Ivan Poljšak, je bil odpuščen iz službe, ker je bil za opravljanje iste nesposoben. Izplačala se mu je odpravnina. Sedež gozdnega čuvaja se je premestil iz Divače v Povir, kamor se je premestil gozdni čuvaj iz Kobiljeglave, Anton Štok. Sedež gozdnega čuvaja v Kobiljeglavi se je premestil v Komen. To mesto se je oddalo prosilcu Avgustu Kofol, ki je moral v odsotnosti c. kr. logarja v Komnu opravljati službo istega. Tudi mesto v oktobru umrlega c. kr. logarja Edvarda Turnay, ki si je stekel na polju pogozdovanja Krasa mnogo zaslug, ni bilo koncem tega leta še oddano. Osojbe, katero se plačuje iz gozdnega zaloga, je obstojalo iz dveh c. kr. gozdnih pomočnikov (v Gorici in Ronkah) in iz prej imenovanih dveh gozdnih čuvajev, kateri imajo s štirimi c. kr. logarji vred, opravljati službo nadziralcev in pogozdovateljev. Omenjene organe podpirajo tudi občinski gozdni in poljski čuvaji, ki se odškodujejo z malimi podporami. Te podpore so znašale v tem letu 650 kron.

Prošnja gozdnega čuvaja Antona Štoke, v povišanje njegove letne plače 800 kron, ni bila uslišana, ker so bile določene plače gozdnih čuvajev o priliki ureditve preskrbe za starost in onemoglost, na 800 kron. Ker pa je bilo službovanje Štokovo jako po-

voljno, sklenila je komisija, prevzeti plačevanje premije letnih 66 kron za zavarovanje udov in sirot, od 1. januarja 1904 na breme pogozdovalnega zaloga.

Skupni stroški za gozdno varstvo so znašali 4900 kron 20 vin. Da se ti stroški znižajo, naprosilo se je c. kr. poljedelsko ministerstvo, naj prevzame na račun države prejemke logarja v Ronkah v znesku 1000 kron, ker opravlja isti tudi gozdno policijsko službo v političnem okraju gradiščanskem. C. kr. poljedelsko ministerstvo je izjavilo, da je pripravljeno prispevati plači omenjenega logarja, ako sprejme dežela del dotične večje potrebnosti. Tozadevne obravnave se niso še dovršile. Gozdno osobje je vložilo tekom leta 82 ovadb o gozdnih prestopkih. Ti se porazdele na ta način:

50	slučajev	zaradi	prepovedane	paše,
7	"	"	prepovedanega	sekanja drvi,
3	"	"	tatvine,	
5	"	"	opuščenega	zatiranja mrčesov,
6	"	"	požiga	nasadov,
2	"	"	preobilega	oklestenja,
1	"	ker se	niso spravili	odpadki oklestitve,
1	"	zaradi	uporabljanja	prepovedanih poti,
6	"	zaradi	premene	nasadov.

## VI. Pogozdovalni kataster.

Naprava pogozdovalnega katastra je dovršena za celo poslovno okolišče.

Začetkom leta 1903 so bila temeljem § 5. zakona z dne 9. decembra 1883 l. dež. zak. št. 13 ex 1884 sledeča zemljišča pravomočno vpisana:

Vrsta posestnikov	površina ha
Občine . . . . .	6013.8129
Gozdni erar . . . . .	168.1395
Zasebniki . . . . .	2085.6532
Pogozdovalni zalog . . . . .	5.7864

Skupaj 8273.3920

Ta površina je narasla za . . . . .	1 7001
in se zmanjšala za . . . . .	6.3295
tako da se je zmanjšala za . . . . .	4.6294

končno stanje izkazuje . . . . . 8268.7626

Gozdni kataster se je premenil v občinah Kronberg, Gabrije in Zagraj.

Ker se je do sedaj umetno pogozdovala površina . . . . . 3346.400 ha

in ker je bilo, predno je začela komisija poslovati z državno

podporo vže pogozdenih . . . . . 487.6267 „

ki so se sprejeli v upravo komisije, znaša končno stanje umet-

nega pogozdovanja . . . . . 3834.0267 ha

in preostaja za pogozdovanje . . . . . 4434 7359 „

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic je podelilo komisiji podporo 500 K. brez vsakoršnih obveznostij; pri tej priliki je to ravnateljstvo opazalo, da bi bilo jako priporočljivo, da bi se ob železniški progi Divača Herpelje, z ozirom na dosegle uspehe, nadaljevalo pogozdovanje, posebno na onih mestih, ki so izpostavljena pogostim zametom.

Dasi je komisija dne 15. julija 1893 sklenila da ne sprejme zemljišč, ležečih ob progi Divača-Herpelje, v pogozdovalni kataster, iz razloga, ker podeljujejo državne železnice premajhne prispevke troškom za pogozdovanje, ugodilo se je želji označenega

ravnateljstva v toliko, da se je gospod c. kr. deželni gozdni nadzornik naprosil, naj poizve na licu mesta, skupno s kakim zastopnikom državnih železnic, katera zemljišča, ležeča ob železniski progi Divača-Herpelje, bi bila sprejeti v pogozdovanje v varstvo železnice. Komisija pričakuje seveda, da bodo državne železnice svoječasno zdatnejše prispevale tozadevnim troškom.

Tem potom bi se tudi poizvedelo ali in v koliko se lahko sprejmejo ta zemljišča temeljem obstoječih zakonskih določil ali dogovorno z dotičnimi posestniki, v pogozdovalni kataster.

### Uprava imovine.

Skupni dohodki in stroški pogozdovalnega zaloga v letu 1903, kakor tudi od časa ustanovitve komisije t. j. od leta 1884 do 1903 so razvidni iz sledečega razpregleda :

Tek. šte.	P R E D M E T	Znesek	
		K	v
<b>D O H O D K I</b>			
1	Državni prispevek . . . . .	394.500	—
2	Deželni prispevek . . . . .	70.700	—
3	Razni prispevki . . . . .	500	—
4	Obresi plodonosno naloženih prebitkov . . . . .	3.789	92
5	Razni dohodki . . . . .	15.123	33
	Skupaj	484.613	25
<b>S T R O Š K I</b>			
1	Nakup in razlastitev zemljišč . . . . .	3710	63
2	Pogozdovanja . . . . .	316.692	67
3	Zgradba branikov . . . . .	20.634	60
4	Vzdrževanje semenišč . . . . .	62.970	87
5	Nakup priprav . . . . .	94	27
6	Gozdno nadzorstvo . . . . .	56.433	59
7	Pogozdovalni kataster . . . . .	1.617	94
8	Komisijski stroški . . . . .	3.536	69
9	Pisarniški stroški . . . . .	2.839	99
10	Nagrade . . . . .	8.304	—
11	Razni stroški . . . . .	6.651	26
	Skupaj	483.486	51

### Razno.

Gradnje. Pešpot, ki se je pričela graditi na pogozdenih delih Čavna, se je dogradila v davčni občini St. Tomaž za nadaljnjih 790 m s potroškom 196 kron 56 v. Dolgost vže dograjene poti znaša 12.113 km, skupni stroški pa 2244 kron 57 vin.

Se je. Komisija je imela v tem letu 2 seji, v katerih so se rešile vse zadeve, ki spadajo v njen delokrog.

Poslovnih spisov je bilo 300.

Osebnne stvari. O priliki, ko se je preselil zaupnik kraških občin političnega okraja gradiščanskega, gosp. Anton Acquaroli, v inozemstvo, položil je svojo službo. Komisija mu je izrekla svojo zahvalo kot komisijskemu udu, kakor tudi kot županu zagrajskemu, ker si je kot tak stekel za pogozdovanje Krasa obilo zaslug.

S posebnim veseljem se bilježi, da je bil komisijski ud c. kr. deželni gozdni nadzornik, g. Josip Puccich, imenovan višjim gozdnim svetnikom.

V Gorici, dne 8. junija 1904.

Predsednik :

**Alojzij vitez Bosizio**

c. kr. namest. podpredsednik v p.

1	1871
2	1872
3	1873
4	1874
5	1875
6	1876
7	1877
8	1878
9	1879
10	1880
11	1881
12	1882
13	1883
14	1884
15	1885
16	1886
17	1887
18	1888
19	1889
20	1890
21	1891
22	1892
23	1893
24	1894
25	1895
26	1896
27	1897
28	1898
29	1899
30	1900
31	1901
32	1902
33	1903
34	1904
35	1905
36	1906
37	1907
38	1908
39	1909
40	1910
41	1911
42	1912
43	1913
44	1914
45	1915
46	1916
47	1917
48	1918
49	1919
50	1920
51	1921
52	1922
53	1923
54	1924
55	1925
56	1926
57	1927
58	1928
59	1929
60	1930
61	1931
62	1932
63	1933
64	1934
65	1935
66	1936
67	1937
68	1938
69	1939
70	1940
71	1941
72	1942
73	1943
74	1944
75	1945
76	1946
77	1947
78	1948
79	1949
80	1950
81	1951
82	1952
83	1953
84	1954
85	1955
86	1956
87	1957
88	1958
89	1959
90	1960
91	1961
92	1962
93	1963
94	1964
95	1965
96	1966
97	1967
98	1968
99	1969
100	1970

## Računski sklepi

# ŠTIPENDIJSKIH ZALOGOV

oskrbovanih po deželnem odboru

za leto 1903.



## Računski sklep ustanove

## „Abram“ za leto 1903.

Redno št.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom							
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		večja		majša					
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
<b>a) Dejanski:</b>																				
1	Aktivne obresti . . . . .			512 40		512 40		512 40				Proračun ni bil potrjen								
2	Volila in darila . . . . .																			
3	Razni dohodki . . . . .																			
<b>b) Kreditno započetje:</b>																				
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen								
<b>c) Prehajalni:</b>																				
5	Prejeta predplačila . . . . .																			
6	Vrnjena predplačila . . . . .																			
	Skupaj . . . . .			512 40		512 40		512 40												
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	9 58						9 58												
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									14 58										
	Vsota . . . . .							521 98												
9	Pričetna aktiva . . . . .	9 58																		
10	Končna aktiva . . . . .									14 58										

Redno št.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom							
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		manjša		večja					
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
<b>a) Dejanski:</b>																				
1	Štipendiji . . . . .			481 40		481 40		481 40				Proračun ni bil potrjen								
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			26		26		26												
3	Razni troški . . . . .																			
<b>b) Kreditno započetje:</b>																				
4	Naložene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen								
<b>c) Prehajalni:</b>																				
5	Vrnjena predplačila . . . . .																			
6	Dana predplačila . . . . .																			
	Skupaj . . . . .			507 40		507 40		507 40		507 40										
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							14 58												
	Pobot . . . . .							521 98												
8	V primeri z aktivi . . . . .	9 58									14 58									
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	9 58																		
10	in aktivum koncem leta . . . . .										14 58									

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

Računski sklep ustanove

„Alessio“ za leto 1903.

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je u primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			1106 51		1106 51		1106 51				Proračun ni bil potrjen					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjena predplačila . . . . .			1227 20		1227 20		1227 20				Proračun ni bil potrjen					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			2333 71		2333 71		2333 71									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	24 94						24 94									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									36 68							
	Vsota . . . . .							2358 65									
9	Pričetna aktiva . . . . .	24 94															
10	Končna aktiva . . . . .									36 68							

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .			400 .		400 .		400 .		400 .		Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			56 .		56 .		56 .									
3	Razni troški . . . . .	15 46		12 .		27 46		27 46									
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			2238 51		2238 51		2338 51				Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .	15 46		2706 51		2721 97		2321 97		400 .							
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							36 68									
	Pobot . . . . .							2358 65									
8	V primeri z aktivi . . . . .	24 94								36 68							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	9 48															
10	in pasivum koncem leta . . . . .									363 32							

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.  
Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je u primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			99 82		99 82		99 82								
2	Volila in darila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			99 82		99 82		99 82								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	2 88						2 88								
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									94 48						
	Vsota . . . . .							102 70								
9	Pričetna aktiva . . . . .	2 88														
10	Končna aktiva . . . . .									94 48						

## „Cecotti“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Stipendiji . . . . .	37 80		75 60		113 40				113 40						
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			5		5		5								
3	Razni troši . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje;</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .			3 22		3 22		3 22								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .	37 80		83 82		121 62		8 22		113 40						
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							94 48								
	Pobot . . . . .							102 70								
8	V primeri z aktivni . . . . .	2 88								94 48						
9	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	34 92														
10	in <i>pasivum</i> koncem leta . . . . .									18 92						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ



## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		majša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			753 74		753 74		753 74				Proračun ni bil potrjen					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			753 74		753 74		753 74									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .																
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .																
	Vsota . . . . .							753 74									
9	Pričetna aktiva . . . . .																
10	Končna aktiva . . . . .									80 23							

## „Codelli“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Stipendiji . . . . .	105		525		630		525		105		Proračun in bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			38		38		38									
3	Razni troški . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			14 54		14 54		14 54				Proračun in bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .	95 97				95 97		95 97									
6	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .	200 97		577 54		778 51		673 51		105							
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							80 23									
	Pobot . . . . .							753 74									
8	V primeri z aktivni . . . . .									80 23							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	200 97															
10	in pasivum koncem leta . . . . .									24 77							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K v		K v		K v		K v		K v			večja		majša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			1499	66	1499	66	1499	66			Proračun ni bil potrjen.					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .				1499	66	1499	66	1499	66								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	153	61					153	61								
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									631							
Vsota . . . . .								1653	27								
9	Pričetna aktiva . . . . .	153	61														
10	Končna aktiva . . . . .									631							

## „Coronini“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K v		K v		K v		K v		K v			manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .	150		1200		1350		1350				Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			76		76		76									
3	Razni troški . . . . .			10	20	10	20	10	20								
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			210	76	210	76	210	76			Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .		150		1496	96	1646	96	1646	96								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							631									
Pobot . . . . .								1653	27								
8	V primeri z aktivni . . . . .	153	61							631							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	361															
10	in aktivum koncem leta . . . . .									631							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

K A U Č I Č

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			165 54		165 54		165 54								
2	Volila in darila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Vrnjena predplačila . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			165 54		165 54		165 54								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	64						64								
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									78 84						
	Vsota . . . . .															
9	Pričetna aktiva . . . . .	64														
10	Končna aktiva . . . . .									78 84						

## „Gattei“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Štipendiji . . . . .			77 60		77 60		77 60								
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			8		8		8								
3	Razni troški . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .			174		174		174								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			87 34		87 34		87 34								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							78 84								
	Pobot . . . . .							166 18								
8	V primeri z aktivi . . . . .	64								78 84						
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	64														
10	in aktivum koncem leta . . . . .									78 84						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Aktivne obresti . . . . .			420	80	420	80	420	80							
2	Volila in darila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
4	Vrnjene glavnice . . . . .															
<b>c) Prehajalni:</b>																
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			420	80	420	80	420	80							
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .		02						02							
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									4	82					
	Vsota . . . . .								420		82					
9	Pričetna aktiva . . . . .		02													
10	Končna aktiva . . . . .										4	82				

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.  
Ravnatelj:  
KAUČIČ

## „Leoni“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Štipendiji . . . . .			340		340		340								
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			21		21		21								
3	Razni troški . . . . .															
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
4	Naložene glavnice . . . . .			55		55		55								
<b>c) Prehajalni:</b>																
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			416		416		416								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .								4	82						
	Pobot . . . . .								420	82						
8	V primeri z aktivi . . . . .		02								4	82				
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .		02													
10	in aktivum koncem leta . . . . .										4	82				

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.  
Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		majša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			632	12	632	12	632	12			Proračun ni bil potrjen.					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .				632	12	632	12	632	12								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .																
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .										132						
Vsota . . . . .								632	12								
9	Pričetna aktiva . . . . .																
10	Končna aktiva . . . . .										132						

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.  
Ravnatelj:  
KAUČIČ

## „Maurovich“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .			558	60	558	60	558	60			Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			30		30		30									
3	Razni troški . . . . .			16	20	16	20	16	20								
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			21	84	21	84	21	84			Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .	4	16			4	16	4	16								
6	Dana predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .		4	16	626	64	630	80	630	80								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .								132								
Pobot . . . . .									632	12							
8	V primeri z aktivni . . . . .										132						
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	4	16														
10	in aktivum koncem leta . . . . .										132						

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.  
Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			220 92		220 92		202 92				Proračun ni bil potrjen.					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			220 92		220 92		220 92									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	3 88						3 88									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									5 28							
	Vsota . . . . .							224 80									
9	Pričetna aktiva . . . . .	3 88															
10	Končna aktiva . . . . .									5 28							

## „Pravizza“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .			176		176		176				Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			11		11		11									
3	Razni troški . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			32 52		32 52		32 52				Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			219 52		219 52		219 52									
7	* Končni ostanek v gotovini . . . . .							5 28									
	Pobot . . . . .							224 80									
8	V primeri z aktivni . . . . .	3 88								5 28							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	3 88															
10	in aktivum koncem leta . . . . .									5 28							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			574 87		574 87		574 87				Proračun ni bil potrjen.					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .				574 87		574 87		574 87									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	1 20						1 20									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									2 10							
Vsota . . . . .								576 07									
9	Pričetna aktiva . . . . .	1 20															
10	Končna aktiva . . . . .									2 10							

## „Prokop“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .			500		500		500				Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			29		29		29									
3	Razni troški . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			44 97		44 97		44 97				Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .				573 97		573 97		573 97									
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							2 10									
Pobot . . . . .								576 07									
8	V primeri z aktivi . . . . .	1 20								2 10							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	1 20															
10	in aktivum koncem leta . . . . .									2 10							

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			59 36		59 36		59 36								
2	Volila in darila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Vrnjena predplačila . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			59 36		59 36		59 36								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	58 84						58 84								
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									52 81						
	Vsota . . . . .							118 20								
9	Pričetna aktiva . . . . .	58 84														
10	Končna aktiva . . . . .									52 81						

Proračun ni bil potrjen.

## „Riavitz“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Štipendiji . . . . .	58 80		58 80		117 60		58 80		58 80						
2	Doneski upravnim troškom . . . . .															
3	Razni troški . . . . .	6 03				6 03		6 03								
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .				56	56		56								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .	64 83		59 36		124 19		56 39		58 80						
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							52 81								
	Pobot . . . . .							118 20								
8	V primeri z aktivni . . . . .	54 84								52 81						
9	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	5 99														
10	in <i>pasivum</i> koncem leta . . . . .									5 99						

Proračun ni bil potrjen.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ



## Računski sklep ustanove

Redno št.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K v		K v		K v		K v		K v			večja		majša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			667 96		667 96		667 96				Proračun ni bil potrjen.					
2	Volila in darila . . . . .																
3	Razni dohodki . . . . .																
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .				667 96		667 96		667 96									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	6 79						6 79									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									7 66							
Vsota . . . . .								674 75									
9	Pričetna aktiva . . . . .	6 79															
10	Končna aktiva . . . . .									7 66							

## „Stanig“ za leto 1903.

Redno št.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K v		K v		K v		K v		K v			manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Štipendiji . . . . .	64		515		579		579				Proračun ni bil potrjen.					
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			34		34		34									
3	Razni troški . . . . .	20 93				20 93		20 93									
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			33 16		33 16		33 16				Proračun ni bil potrjen.					
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
Skupaj . . . . .		84 93		582 16		667 09		667 09									
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							7 66									
Pobot . . . . .								674 75									
8	V primeri z aktivi . . . . .	6 79								7 66							
9	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	78 14															
10	in <i>aktivum</i> koncem leta . . . . .									7 66							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep ustanove

Rč.dno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			78 18		78 18		78 18								
2	Volila in darila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			78 18		78 18		78 18								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .															
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									71 24						
	Vsota . . . . .							78 18								
9	Pričetna aktiva . . . . .															
10	Končna aktiva . . . . .									71 24						

## „Stubelj“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Štipendiji . . . . .			72		72				72						
2	Doneski upravnim troškom . . . . .			4		4		4								
3	Razni troški . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .			258		258		258								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .		36			36		36								
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .		36	78 58		78 94		6 94		72						
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							71 24								
	Pobot . . . . .							78 18								
8	V primeri z aktivi . . . . .									71 24						
9	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .		36													
10	in <i>pasivum</i> koncem leta . . . . .									76						

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep zaklada za ranjene

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .	.	.	2349	06	2349	06	2349	06	.	.		.	.	.	.
2	Razni dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
3	Vrnjena glavnice . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	<b>c) Prehajalni:</b>															
4	Prejeta predplačila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
5	Vrnjena predplačila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	Skupaj . . . . .	.	.	2349	06	2349	06	2349	06	.	.		.	.	.	.
6	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	561	81	.	.	.	.	561	81	.	.		.	.	.	.
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	303	87		.	.	.	.
	Vsota . . . . .	.	.	.	.	.	.	2910	87	.	.		.	.	.	.
8	Pričetna aktiva . . . . .	561	81	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
9	Končna aktiva . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	303	87		.	.	.	.

## in bolne vojake za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Podpore:															
	a) stalne . . . . .	8	.	1880	.	1888	.	1888	.	.	.		.	.	.	.
	b) premenljive . . . . .	.	.	600	.	600	.	600	.	.	.		.	.	.	.
2	Prispevek upravnim troškom . . . . .	.	.	119	.	119	.	119	.	.	.		.	.	.	.
3	Razni troški . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
6	Dana predplačila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
	Skupaj . . . . .	8	.	2599	.	2607	.	2607	.	.	.		.	.	.	.
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	303	87	.	.		.	.	.	.
	Pobot . . . . .	.	.	.	.	.	.	2910	87	.	.		.	.	.	.
8	V primeri z aktivni . . . . .	561	81	.	.	.	.	.	.	303	87		.	.	.	.
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	553	81	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.	.
10	in aktivum koncem leta . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	303	87		.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep provincijalno-

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Aktivne obresti . . . . .			4463 40		4463 40		4463 40				Proračun ni bil potrjen.					
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
2	Vrnjene glavnice . . . . .																
<b>c) Prehajalni:</b>																	
3	Prejeta predplačila . . . . .																
4	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			4463 40		4463 40		4463 40									
5	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	90 58						90 58									
6	Končni ostanek v gotovini . . . . .									46 12							
	Vsota . . . . .							4553 98									
7	Pričetna aktiva . . . . .	90 58															
8	Končna aktiva . . . . .									46 12							

## občinskega zaklada za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Občinam obresti . . . . .	61 23		3420 03		3481 26		3464 46		16 80		Proračun ni bil potrjen.					
2	Upravni troški dezelnemu zalogu . . . . .			223 .		223 .		223 .									
3	Razni troški . . . . .			10 40		10 40		10 40									
<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
4	Naložene glavnice . . . . .			810 .		810 .		810 .									
<b>c) Prehajalni:</b>																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																
6	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .	61 23		4463 43		4524 66		4507 86		16 80							
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							46 12									
	Pobot . . . . .							4553 98									
8	V primeri z aktivni . . . . .	90 58								46 12							
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	29 35															
10	in aktivum koncem leta . . . . .									29 32							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep zaklada za gozdorejo

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>																
	<i>I. Zalog za gozdorejo:</i>																
1	Aktivne obresti . . . . .			1827 80		1827 80		1827 80									
2	Globe zaradi gozdnih prestopkov . . . . .			476 01		476 01		476 01									
3	Globe zaradi prestopkov vodnih pravic . . . . .																
4	Ptičje lovnine . . . . .			220		220		220									
5	Pristojbina za lovske liste . . . . .			5862		5862		5862									
6	Globe radi lovskih prestopkov . . . . .			35 20		35 20		35 20									
7	Razni dohodki . . . . .																
	Skupaj . . . . .			8421 01		8421 01		8421 01									
	<i>II. Zalog za ribarstvo:</i>																
8	Aktivne obresti . . . . .			15 02		15 02		15 02									
9	Globe zaradi prestopkov ribarskega zakona . . . . .																
	Skupaj . . . . .			15 02		15 02		15 02									
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
10	Vrnjene glavnice . . . . .																
	<b>c) Prehajalni:</b>																
11	Prejeta predplačila . . . . .																
12	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			8436 03		8436 03		8436 03									
13	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	1668 92						1668 92									
14	Končni ostanek v gotovini . . . . .												1526 43				
	Vsota . . . . .							10104 95									
15	Pričetna aktiva . . . . .	1668 92															
16	Končna aktiva . . . . .												1526 43				

Proračun ni bil potrjen.

## in ribarstvo za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>																
	<i>I. Zalog za gozdorejo:</i>																
1	Podpora komisiji za pogodovanje Krasa . . . . .			9621		9621		8000		1621							
2	Prispevek deželnemu zalogu . . . . .			378		378		378									
3	Razni troški . . . . .			188 60		188 60		188 60									
	Skupaj . . . . .			10187 60		10187 60		8566 60		1621							
	<i>II. Zalog za ribarstvo:</i>																
4	Prispevek deželnemu zalogu k upravnim troškom . . . . .			1		1		1									
	Skupaj . . . . .			1		1		1									
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
5	Naložene glavnice: Zaloga za ribarstvo . . . . .			10 92		10 92		10 92									
	<b>c) Prehajalni:</b>																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
7	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			10199 52		10199 52		8578 52		1621							
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .							1526 43									
	Pobot . . . . .							10104 95									
9	V primeri z aktivni . . . . .	1668 92											1526 43				
10	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	1668 92															
11	in pasivum koncem leta . . . . .																94 57

Proračun ni bil potrjen.

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici, 1. maja 1904.Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep gospinskega

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Aktivne obresti . . . . .			11589 50		11589 50		11589 50				Proračun ni bil potrjen.				
2	Dohodki posestva . . . . .			979 48		979 48		979 48								
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
3	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
<b>c) Prehajalni:</b>																
4	Prejeta predplačila . . . . .															
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			12568 98		12568 98		12568 98								
6	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	378 66						378 66								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .									590 58						
	Vsota . . . . .							12947 64								
8	Pričetna aktiva . . . . .	378 66														
9	Končna aktiva . . . . .									590 58						

## zaklada za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Prebende . . . . .	102 90		10187 10		10290		10290				Proračun ni bil potrjen.				
2	Razni troški . . . . .	11 70		30 36		42 06		42 06								
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
3	Naložene glavnice . . . . .			2025		2025		2025				Proračun ni bil potrjen.				
<b>c) Prehajalni:</b>																
4	Vrnjena predplačila . . . . .															
5	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .	114 60		12242 46		12357 06		12357 06								
6	Končni ostanek v gotovini . . . . .							590 58								
	Pobot . . . . .							12947 64								
7	V primeri z aktivni . . . . .	378 66								590 58						
8	kaže se aktivum pričetkom leta	264 06														
9	in aktivum koncem leta . . . . .									590 58						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep Werdenberškega

Redno št.	D O H O D K I	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Aktivne obresti . . . . .			7249 20		7249 20		7249 20				Proračun ni bil potrjen.				
2	Razni dohodki . . . . .															
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
3	Vrnjene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
<b>c) Prehajalni:</b>																
4	Prejeta predplačila . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
Skupaj . . . . .				7249 20		7249 20		7249 20								
6	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .									508 56						
Vsota . . . . .								7249 20								
8	Pričetna aktiva . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
9	Končna aktiva . . . . .									508 56						

## štipendijskega zaklada za leto 1903.

Redno št.	T R O Š K I	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
<b>a) Dejanski:</b>																
1	Štipendiji . . . . .			7200		7200		6450		750		Proračun ni bil potrjen.				
2	Razni troški . . . . .															
<b>b) Kreditno započetje:</b>																
3	Naložene glavnice . . . . .											Proračun ni bil potrjen.				
<b>c) Prehajalni:</b>																
4	Vrnjena predplačila . . . . .	290 64				290 64		290 64				Proračun ni bil potrjen.				
5	Dana predplačila . . . . .															
Skupaj . . . . .		290 64		7200		7490 64		6740 64		750						
6	Končni ostanek v gotovini . . . . .							508 56				Proračun ni bil potrjen.				
Pobot . . . . .								7249 20								
7	V primeri z aktivi . . . . .									508 56						
8	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	290 64										Proračun ni bil potrjen.				
9	in koncem leta . . . . .									241 44						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

K A U Č I Č

## Računski sklep glavnega zaklada

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>																
1	Aktivne obresti:																
	a) zalogovih obveznic . . . . .			35912 30		35912 30		35912 30									
	b) obveznic bilših bratovščin . . . . .			12990 30		12990 30		12990 30									
	c) glavnice nalaž. pri zasebnikih . . . . .	623 13		870 37		1493 50		1130 89		362 61							
	d) od kupnin . . . . .	12 63		86 32		98 95		80 82		18 13							
2	Dohodki posestva . . . . .	24 50		24 50		49 .		24 50		24 50							
3	Razni dohodki:																
	a) redni (zamudne obresti) . . . . .			27 82		27 82		27 82									
	b) izredni . . . . .			471 59		471 59		471 59									
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
4	Vrnjene glavnice . . . . .			210 .		210 .		210 .									
	<b>c) Prehajalni:</b>																
5	Prejeta predplačila . . . . .			1727 72		1727 72		1727 72									
6	Vrnjena predplačila . . . . .	1000 .		929 97		1929 97		1000 .		929 97							
7	" " (sodnijski troški) . . . . .	262 58				262 58		10 88		251 70							
	Skupaj . . . . .	1922 84		53250 80		55173 73		53586 82		1586 91							
8	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .																
9	Končni ostanek v gotovini . . . . .																
	Vsota . . . . .							53586 82									
10	Pričetna aktiva . . . . .	1922 84															
11	Končna aktiva . . . . .									1586 91							

## za uboge za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>																
1	Pasivne obresti:																
	a) ustanov . . . . .	32 45		27704 75		27737 20		27668 47		68 73							
	b) bilših bratovščin . . . . .	59 10		12340 58		12399 68		12018 15		381 53							
2	Prispevki:																
	a) upravnim troškom . . . . .			2503 .		2503 .		2503 .									
	b) deželni gluhonemici . . . . .			1470 .		1470 .		1470 .									
	c) za pelagrozne . . . . .			4527 65		4527 65		4527 65									
	d) za obrambo proti malariji . . . . .			2162 58		2162 58		2162 58									
3	Vzdrževanje poslopij . . . . .			1046 06		1046 06		1046 06									
4	Javni davki . . . . .			54 59		54 59		54 59									
5	Razni troški . . . . .			264 36		264 36		264 36									
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
6	Vrnjene glavnice . . . . .			405 .		405 .		405 .									
	<b>c) Prehajalni:</b>																
7	Vrnjena predplačila . . . . .	536 99		1727 72		2264 71		536 99		1727 72							
8	Dana predplačila . . . . .			929 97		929 97		929 97									
	Skupaj . . . . .	628 54		55136 26		55764 80		53586 82		2177 98							
9	Končni ostanek v gotovini . . . . .																
	Pobot . . . . .							53586 98									
10	V primeri z aktivi . . . . .	1922 84								1586 91							
11	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	1294 30															
12	in pasivum koncem leta . . . . .									591 07							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ



## Računski sklep normalno-šolskega

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			11567 80		11567 80		11567 80								
2	Državna podpora . . . . .			6462 .		6462 .		6462 .								
3	Volila in darila . . . . .	4 20		4 20		8 40				8 40						
4	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
5	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
6	Prejeta predplačila . . . . .															
7	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .	4 20		18034 .		18038 20		18029 20		8 40						
8	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .															
9	Končni ostanek v gotovini . . . . .									140 69						
	Vsota . . . . .							18029 80								
10	Pričetna aktiva . . . . .	4 20														
11	Končna aktiva . . . . .									149 09						

## zaklada za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Doneski okrajnim šolskim za-logom . . . . .			6904 18		6904 18		6904 18								
2	Pokojnine učit. udovam . . . . .			600 .		600 .		600 .								
3	Opravnice doklade . . . . .															
4	Upravni troški . . . . .			905 .		905 .		905 .								
5	Razni troški . . . . .			104 84		104 84		104 84								
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
6	Naložene glavnice . . . . .			8505 .		8505 .		8505 .								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
7	Vrnjena predplačila . . . . .	870 09				870 09		870 09								
8	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .	870 09		17019 02		17889 11		17889 11								
9	Končni ostanek v gotovini . . . . .							140 69								
	Pobot . . . . .							18029 80								
10	V primeri z aktivni . . . . .	4 20								149 09						
11	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	865 89														
12	in <i>aktivum</i> koncem leta . . . . .									149 09						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep deželne

## gluhonemice za leto 1903.

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom						
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		večja		manjša				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>																		
1	Kupne cene . . . . .			2925 50		2925 50		2925 50											
2	Aktivne obresti . . . . .	63		1885 40		1948 40		1885 40		63									
3	Dohodki živine . . . . .			597 68		597 68		597 68											
4	Dohodki posestva . . . . .			155 85		155 85		155 85											
5	Doneski iz dež. posestva:																		
	a) stalni . . . . .			1200		1200		1200											
	b) premenljivi . . . . .			8291 20		8291 20		8291 20											
6	Donesek ubožnega zaloga . . . . .			1470		1470		1470											
7	" goriškega magistrata . . . . .			315		315		315											
8	Doneski za 39 istrkih gojencev . . . . .			19500		19500		19500											
9	" za 3 plačujoče " . . . . .			1800		1800		1500		300									
10	Razni dohodki . . . . .			104		104		104											
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																		
11	Vrnjene glavnice . . . . .																		
	<b>c) Prehajalni:</b>																		
12	Prejeta predplačila . . . . .			150		150		150											
13	Vrnjena predplačila . . . . .																		
	Skupaj . . . . .	63		38394 63		38457 63		38094 63		363									
14	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .																		
15	Končni ostanek v gotovini . . . . .																		
	Vsota . . . . .							38094 63											
16	Pričetna aktiva . . . . .	63																	
17	Končna aktiva . . . . .									363									

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom						
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		manjša		večja				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>																		
1	Plače . . . . .	75		13211 66		13286 66		13211 66		75									
2	Hrana . . . . .			11188 17		11188 17		11188 17											
3	Kuhinjska oprava . . . . .			304 88		304 88		304 88											
4	Postelje . . . . .			195 89		195 89		195 89											
5	Perilo . . . . .			67 62		67 62		67 62											
6	Obleka . . . . .			393 92		393 92		393 92											
7	Obutev . . . . .			904 71		904 71		904 71											
8	Hranje . . . . .			715 83		715 83		715 83											
9	Zdravila . . . . .			124 38		124 38		124 38											
10	Šolske potrebščine . . . . .			244 18		244 18		244 18											
11	Pisarna . . . . .			47 58		47 58		47 58											
12	Kapelica . . . . .			108		108		108											
13	Svečava in kurjava . . . . .			587 76		587 76		587 76											
14	Pohištvo . . . . .			77 54		77 54		77 54											
15	Vdrževanje in snaženje poslo-																		
	pja . . . . .			434 62		434 62		434 62											
16	Nakup in reja živine . . . . .			1664 74		1664 74		1664 74											
17	Oskrbništvo posetsva . . . . .			452 68		452 68		452 68											
18	Mezde služabnikom . . . . .			1812 80		1812 80		1812 80											
19	Razni troški . . . . .			297 65		297 65		297 65											
20	Izvanredni troški . . . . .			1742 40		1742 40		1742 40											
21	Davki . . . . .			30 12		30 12		30 12											
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																		
22	Naložene glavnice . . . . .			3037 50		3037 50		3037 50											
	<b>c) Prehajalni:</b>																		
23	Vrnjena predplačila . . . . .	450		150		600		450		150									
24	Dana predplačila . . . . .																		
	Skupaj . . . . .	525		37794 63		38319 63		38094 63		225									
25	Končni ostanek v gotovini . . . . .																		
	Pobot . . . . .							38094 63											
26	V primeri z aktivi . . . . .	63								363									
27	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .																		
28	in koncem leta aktivum . . . . .	462																	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep Pokojninskega zaklada za učiteljsko osebje ljudskih

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom					
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		večja		majša			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																		
1	Doneski od zapuščin . . . . .	11385	70	16054	18	27439	88	19080	90	8358	98	13871	2183	18	.	.	.	.
2	10 in 2 <sup>o</sup> / <sub>10</sub> mi pokojninski utržki . . . . .	.	.	9555	92	9555	92	9555	92	.	.	9274	281	92	.	.	.	.
3	Šolske globe . . . . .	.	.	1165	.	1165	.	1165	.	.	.	1318	.	.	153	.	.	.
4	Izkupilo iz zaloge šolskih knjig . . . . .	.	.	1076	.	1076	.	1076	.	.	.	1373	.	.	297	.	.	.
5	Interkalarji . . . . .	.	.	2766	66	2766	66	2766	66	.	.	914	1852	66	.	.	.	.
6	Razni dohodki . . . . .	.	.	287	50	287	50	287	50	.	.	.	287	50	.	.	.	.
7	Doneski deželnega zaklada . . . . .	.	.	14118	10	14118	10	14118	10	.	.	.	14118	10	.	.	.	.
<b>c) Prehajalni:</b>																		
8	Prejeta predplačila . . . . .	.	.	12248	22	12248	22	12248	22	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj . . . . .		11385	70	57271	58	68657	28	60298	30	8358	98	26750	18723	36	450	.	.	.
9	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vsota . . . . .		.	.	.	.	.	.	60298	30	.	.	.	.	.	.	.	.	.
11	Pričetna aktiva . . . . .	11385	70	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	Končna aktiva . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	8358	98	.	.	.	.	.	.	.

N. 756/04 G. S.

Potrdil v seji z dne 6. julija 1904

C. kr. deželni šolski svet

v Trstu, 6. julija 1904.

za namestnika

SCHWARZ I. r.

## šol poknežene grofovine Goriške in Gradiške za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom					
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		manjša		večja			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
<b>a) Dejanski:</b>																		
1	Pokojnine učiteljev . . . . .	.	.	20654	39	20654	39	20182	68	471	71	21939	1284	61	.	.	.	.
2	Pokojnine učiteljic . . . . .	146	05	6813	32	6959	37	6593	99	365	38	7027	213	68	.	.	.	.
3	Pokojnine učiteljskih udov . . . . .	329	08	13953	67	14282	75	14014	77	267	98	12502	.	.	1451	67	.	.
4	Opravnine in pogrebne . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	500	.	500	500	.	.	.	.	.
5	Miloščine in vzgojnine . . . . .	245	93	3758	58	4004	51	3896	36	108	15	2892	.	.	866	58	.	.
6	Razni troški . . . . .	.	.	1503	80	1503	80	1492	40	11	40	500	.	.	1003	80	.	.
7	Upravni troški . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>c) Prehajalni:</b>																		
8	Vrnjena predplačila . . . . .	14118	64	12248	22	26366	32	14118	10	12248	22	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj . . . . .		14839	16	58931	98	73771	14	60298	30	13472	84	45360	1998	29	3322	05	.	.
9	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot . . . . .		.	.	.	.	.	.	60298	30	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	V primeri z aktivi . . . . .	11385	70	.	.	.	.	.	.	8358	98	.	.	.	.	.	.	.
11	kaže se pasivum pričetkom leta . . . . .	3453	46	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	in koncem leta pasivum . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	5113	86	.	.	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

# P R O -

## „pokojninskega zaloga“ za učiteljsko osebje ljudskih

Naslov	Pokritje	Dejanski izid za leto 1902		Potrjeni proračun za leto 1903		Nasvet deželnega knjigovodstva		Šlep c. k. deželnega šols. sveta	
		K	v	K	v	K	v	K	v
		I	Aktivne obresti . . . . .	.	.	.	.	.	.
II	Doneski od zapuščin . . . . .	23857	57	13871	.	25000	.	25000	.
III	10 in 2 <sup>o</sup> / <sub>10</sub> utrški od učiteljskih plač . . . . .	10188	65	9274	.	9628	.	9628	.
IV	Šolske globe . . . . .	1099	10	1318	.	1198	.	1198	.
V	Izkupilo iz zaloge šolskih knjig . . . . .	1157	.	1373	.	1357	.	1357	.
VI	Interkalarji . . . . .	1371	22	914	.	1141	.	1141	.
VII	Razni dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.
VIII	Prejeta predplačila . . . . .	14118	10	.	.	.	.	.	.
IX	Doneski deželnega zaklada . . . . .	4548	98	.	.	.	.	.	.
X	Volila in darila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vsota dohodkov . .	56340	62	26750	.	38324	.	38324	.
	v primeri s potrebščino . . . . .	.	.	.	.	.	.	46270	.
	kaže se primanjkljaj . . . . .	.	.	.	.	.	.	7946	.

N. 1377/03

G. S.

Potrdil!

Ces. kr. deželni šolski svet

v Trstu, 29. januarja 1904.

za namestnika

SCHWARZ I. r.

(L. S.)

# R A Č U N

šol poknežene grofovine Goriške in Gradiške za leto 1904.

Naslov	Potrebščine	Dejanski izid za leto 1902		Potrjeni proračun za leto 1903		Nasvet deželnega knjigovodstva		Šlep c. k. deželnega šols. sveta	
		K	v	K	v	K	v	K	v
		I	Pokojnine učiteljev . . . . .	23459	43	21939	.	20734	.
II	Pokojnine učiteljic . . . . .	7256	36	7027	.	7509	.	7509	.
III	Pokojnine učiteljskih udov . . . . .	10793	.	12502	.	13685	.	13685	.
IV	Odpravnine in pogrebščine . . . . .	1640	.	500	.	500	.	500	.
V	Miloščine in vzgojnine . . . . .	3220	82	2892	.	3358	.	3358	.
VI	Upravni troški . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.
VII	Razni troški . . . . .	619	35	500	.	484	.	484	.
VIII	Vrnjena predplačila . . . . .	14118	10	.	.	.	.	.	.
	Vsota troškov . .	61077	06	45360	.	46270	.	46270	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 11. decembra 1903.

Ravnatelj:

K A U Č I Č

## Računski sklep raznih

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom					
													večja		manjša			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Podporni odsek:											Proračun ni bil potrjen.						
	Aktivne obresti . . . . .			17 34		17 34		17 34										
2	Globe občinskih opravnikov:																	
	1) Aktivne obresti . . . . .			120 96		120 96		120 96										
	2) Globe občinskih opravnikov . . . . .	50		100		150		100		50								
	3) Razni dohodki . . . . .																	
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
3	Vrnjene glavnice:																	
	1) Podporni odsek . . . . .			892 48		892 48		892 48										
	<b>c) Prehajalni:</b>																	
4	Prejeta predplačila . . . . .																	
5	Vrnjena predplačila . . . . .																	
	Skupaj . . . . .	50		1130 78		1180 78		1130 78		50								
6	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	110 10						110 10										
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .									15 68								
	Vsota . . . . .							1240 88										
8	Pričetna aktiva . . . . .	160 10																
9	Končna aktiva . . . . .									65 68								

## malih zakladov za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom					
													manjša		večja			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>																	
1	Podporni odsek:											Proračun ni bil potrjen.						
	Upravni troški . . . . .																	
	Razni troški . . . . .			1000		1000		1000										
2	Globe občinskih opravnikov:																	
	Upravni troški . . . . .			7		7		7										
	Razni troški . . . . .			20		20		20										
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																	
3	Naložene glavnice:																	
	1) Podporni odsek . . . . .			17 34		17 34		17 34										
	2) Globe občinskih opravnikov . . . . .			200 66		200 66		200 66										
	<b>c) Prehajalni:</b>																	
4	Vrnjena predplačila . . . . .																	
5	Dana predplačila . . . . .																	
	Skupaj . . . . .					1225 20		1225 20		1225 20								
6	Končni ostanek v gotovini . . . . .									15 68								
	Pobot . . . . .									1240 88								
7	V primeri z aktivni . . . . .	160 10											65 68					
8	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	160 10																
9	in aktivum koncem leta . . . . .												65 68					

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

KAUČIČ

## Računski sklep ustanove „N. E. Franca grofa Coronini-Cronberg“

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Aktivne obresti . . . . .			1926 40		1926 40		1926 40								
2	Volila . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			1926 40		1926 40		1926 40								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	125 92						125 92								
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									44 32						
	Vsota . . . . .							2052 32								
9	Pričetna aktiva . . . . .	125 92														
10	Končna aktiva . . . . .									44 32						

## za obnemogle delavce za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Podpore . . . . .			1280		1280		1280								
2	Upravni troški . . . . .			97		97		97								
3	Razni troški . . . . .			23 50		23 50		23 50								
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
4	Naložene glavnice . . . . .			607 50		607 50		607 50								
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Vrnjena predplačila . . . . .															
6	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			2008		2008		2008								
7	Končni ostanek v gotovini . . . . .							44 32								
	Pobot . . . . .							2052 32								
8	V primeri z aktivni . . . . .	125 92								44 32						
9	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	125 92														
10	in koncem leta . . . . .									44 32						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
KAUČIČ

## Računski sklep deželne

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>											Proračun ni bil potrjen.					
1	Aktivne obresti . . . . .			143 27		143 27		143 27									
2	Prispevki zavarovalnih zavodov . . . . .			6488 08		6488 08		6488 08									
3	Razni dohodki . . . . .																
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
4	Vrnjene glavnice . . . . .																
	<b>c) Prehajalni:</b>																
5	Prejeta predplačila . . . . .																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			6631 35		6631 35		6631 35									
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	10020 43						10020 43									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .									10631 70							
	Vsota . . . . .							16651 78									
9	Pričetna aktiva . . . . .	10020 43															
10	Končna aktiva . . . . .									10631 70							

## „Gasilce“ za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
													manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
	<b>a) Dejanski:</b>											Proračun ni bil potrjen.					
1	Prispevki ha ustanovljenje in vzdrževanje požarnih straž . . . . .			4900		4900		4900									
2	Podpore gasilcem . . . . .			328		328		328									
3	Upravni troški . . . . .																
4	Razni troški . . . . .																
	<b>b) Kreditno započetje:</b>																
5	Vrnjene glavnice . . . . .			792 08		792 08		792 08									
	<b>c) Prehajalni:</b>																
6	Vrnjena predplačila . . . . .																
7	Dana predplačila . . . . .																
	Skupaj . . . . .			6020 08		6020 08		6020 08									
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .								10631 70								
	Pobot . . . . .								16651 78								
9	V primeri z aktivi . . . . .	10020 43									10631 70						
10	kaže se <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .	10020 43															
11	in koncem leta <i>pasivum</i> . . . . .										10631 70						

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici 1 maja 1904.

Ravnatelj:  
K A U Č I Č

## Računski sklep zaklada za

Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		majša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Doneski:															
	a) iz deželnega zaklada . . . . .			15896		15896		15896								
	b) c. k. kmetijske družbe . . . . .															
	c) visokega erarja . . . . .															
2	Dohodki iz prodaje cepljenih trt . . . . .															
3	Razni dohodki . . . . .															
	<b>b) Iz kreditne uprave:</b>															
4	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
5	Prejeta predplačila . . . . .															
6	Vrnjena predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .			15896		15896		15896								
7	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .															
8	Končni ostanek v gotovini . . . . .													15883 95		
	Vsota . . . . .							15896								
9	Pričetna aktiva . . . . .															
10	Končna aktiva . . . . .													15883 95		

Proračun ni bil potrjen.

## sadje in trtorejo za leto 1903.

Redno štev.	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
1	Plača . . . . .															
2	Najemščina zemljišča . . . . .															
3	Troški za nasad . . . . .															
4	Dnine delavcem . . . . .															
5	Nakup gnoja . . . . .															
6	Obdelovanje, nakup žvepla i. t. d . . . . .															
7	Neprevideni . . . . .					12 05		12 05		12 05						
	<b>b) Iz kreditne uprave:</b>															
8	Vrnjene glavnice . . . . .															
	<b>c) Prehajalni:</b>															
9	Vrniene predplačila . . . . .															
10	Dana predplačila . . . . .															
	Skupaj . . . . .					12 05		12 05		12 05						
11	Končni ostanek v gotovini . . . . .									15883 95						
	Vsota . . . . .									15896						
12	V primeri z aktivi . . . . .													15883 95		
13	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .															
14	in koncem leta . . . . .													15883 95		

Proračun ni bil potrjen.

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici 1. maja 1904.Ravnatelj:  
KAUČIČ



# Posnetek

iz računa **deposite in tuj denar** za leto 1903.

	v gotovini		v obveznicah		O p o m b e
	K.	v.	K.	v.	
<b>D o h o d k i</b>					
Ostanek iz prejšnjega leta . . . . .	3887	04	65075	09	
Od 1. januarja do 31. decembra 1903 je došlo:					
a) dejanskih depositov . . . . .	9668	93	147564	30	
b) prejemkov na račun drugih . . . . .	1023	61	.	.	
Skupaj . . . . .	14579	58	212639	39	
<b>T r o š k i</b>					
Od 1. januarja do 31. decembra 1903 se je izdalo:					
a) depozitev . . . . .	9610	24	192800	06	
b) tujega denarja . . . . .	1023	61	.	.	
Skupaj . . . . .	10633	85	192800	06	
<b>Bilanca</b>					
Dohodki . . . . .	14579	58	212639	39	
Troški . . . . .	10633	85	192800	06	
končni ostanek, kateri se je prenesel v naslednje leto . . . . .	3945	73	19839	33	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

**K A U Č I Č**

Računski sklep  
deželne kmetijske šole

za leto 1902



Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta			
					redna		izredna	
			K	v	K	v	K	v
I		Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva . . .	.	.	500	.	.	.
		Od goriškega magistrata za 1 učenca . . . .	.	.	200	.	.	.
II		Od kmetije:						
	1	Hlev, svinjak i t. d. . . . .	.	.	4917	45	.	.
	2	Polje . . . . .	.	.	1818	10	.	.
	3	Vrtnine in cvetlice . . . . .	.	.	1484	25	.	.
	4	Vinograd in klet . . . . .	.	.	2774	59	.	.
	5	Sadni vrt . . . . .	.	.	152	52	.	.
	6	Od prodaje žepno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov . . . . .	.	.	874	41	.	.
	7	Dohodki ameriškega vinograda . . . . .	.	.	.	.	.	.
	8	Razni drugi dohodki . . . . .	.	.	1	.	.	.
			.	.	12722	32	.	.

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
			redne		izredne			
			K	v	K	v		
500	.	500	.	.	.	500	.	.
200	.	200	.	.	.	.	.	200
4917	45	4917	45	.	.	3500	.	1417 45
1818	10	1818	10	.	.	1000	.	818 10
1484	25	1484	25	.	.	1000	.	484 25
2774	59	2774	59	.	.	3500	.	725 41
152	52	152	52	.	.	50	.	102 52
874	41	874	41	.	.	1000	.	125 59
.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	.	1	.	.	.	.	.	1
12722	32	12722	32	.	.	10550	.	2172 32

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta			
					redna		izredna	
			K	v	K	v	K	v
I		Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva . . .	.	.	500	.	.	.
II		Od kmetije:						
	1	Hlev, svinjak i. t. d. . . . .	.	.	3480	83	.	.
	2	Polje . . . . .	.	.	194	14	.	.
	3	Vrtnine in cvetljce . . . . .	.	.	761	31	.	.
	4	Vinograd in klet . . . . .	.	.	3028	11	.	.
	5	Sadni vrt . . . . .	.	.	1003	64	.	.
	6	Od prodaje žepeno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov . . . . .	.	.	.	.	.	.
	7	Dohodki ameriškega vinograda . . . . .	.	.	104	20	.	.
	8	Razni drugi dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.
			.	.	9072	23	.	.

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
			redne		izredne			
			K	v	K	v		
500	500	.	.	500	.	.	500	.
3480	83	3480	83	4200	.	.	4200	719 17
194	14	194	14	600	.	.	600	405 86
761	31	761	31	500	.	.	500	261 31
3028	11	3028	11	3000	.	.	3000	28 11
1003	64	1003	64	400	.	.	400	603 64
.	.	.	.	.	.	.	.	.
104	20	104	20	100	.	.	100	4 20
.	.	.	.	.	.	.	.	.
9072	23	9072	23	9300	.	.	9300	227 77

Poglavje	Naslov	TROŠKI		Pristojbina upravnega leta								Skupaj	
				Pričetni pasivni zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
						na račun kreditov leta 1902							
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
<b>I</b>		<b>Osební troški:</b>											
1	Plače in stanarine . . . . .	.	.	.	.	6830	.	.	.	6830	.		
2	Nagrade in podpore . . . . .	.	.	.	.	130	.	.	.	130	.		
3	Potni troški . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		
<b>II</b>		<b>Troški za šolo:</b>											
1	Štipendije učencem . . . . .	6	22	.	.	2605	62	.	.	2611	84		
2	Za snaženje in vzdrževanje poslopja . . . . .	.	.	.	.	413	32	.	.	473	32		
3	Kurjava in svečava . . . . .	.	.	.	.	174	80	.	.	174	80		
4	Nakup in popraviljanje pohištva . . . . .	.	.	.	.	121	04	.	.	121	04		
5	Pisarnica . . . . .	.	.	.	.	85	42	.	.	85	42		
6	Za knjige in spise . . . . .	.	.	.	.	226	32	.	.	226	32		
7	Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev . . . . .	.	.	.	.	510	19	.	.	510	19		
8	Konvikt . . . . .	.	.	.	.	820	.	.	.	820	.		
9	Za tečaje o cepljenju trt . . . . .	.	.	.	.	179	34	.	.	179	34		
10	Za en tečaj o sirarstvu . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		
<b>III</b>		<b>Troški za kmetijo:</b>											
1	Za hlev . . . . .	.	.	.	.	2693	35	.	.	2693	35		
2	Obdelovanje njiv . . . . .	.	.	.	.	1050	77	.	.	1050	77		
3	Za obdelovanje vrta . . . . .	.	.	.	.	908	08	.	.	908	08		
4	Vinograd in klet . . . . .	.	.	.	.	1575	36	.	.	1575	36		
5	Za sadni vrt . . . . .	.	.	.	.	70	59	.	.	70	59		
6	Za travnike in gozd . . . . .	.	.	.	.	810	52	.	.	810	52		
7	Za pridelovanje žvepleno kislega apna . . . . .	.	.	.	.	293	41	.	.	293	41		
8	Za ameriške trte . . . . .	.	.	.	.	70	.	.	.	70	.		
9	Razni . . . . .	.	.	.	.	88	36	.	.	88	36		
<b>IV</b>	<b>Javni davki</b> . . . . .	.	.	.	.	384	79	.	.	384	79		
<b>V</b>	<b>Izredni troški</b> . . . . .	.	.	.	.	535	14	.	.	535	14		
	Vsota . . . . .	6	22	.	.	20576	42	.	.	20582	64		
	Dohodki . . . . .	.	.	.	.	12722	32	.	.	12722	32		
	Dohodki so večji ali <i>manjši</i> od troškov . . . . .	6	22	.	.	7854	10	.	.	7860	32		

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1902				Krediti iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1902		Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali <i>neugoden</i>					
			redne		izredne															
			K	v	K	v											K	v	K	v
6380	.	.	.	6680	.	.	.	1600	.	.	.	8280	.	.	1600	.	6680	.	150	.
130	.	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	70	.
.	.	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	200	.
2611	84	.	.	2400	.	.	.	.	.	.	.	2400	.	.	.	.	2400	.	205	62
413	32	.	.	300	.	.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	300	.	113	32
174	80	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	25	20
121	04	.	.	50	.	.	.	.	.	.	.	50	.	.	.	.	50	.	71	04
85	42	.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	100	.	.	.	.	100	.	14	58
211	32	15	.	300	.	.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	300	.	73	68
510	19	.	.	600	.	.	.	.	.	.	.	600	.	.	.	.	600	.	89	81
820	.	.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	100	.	.	.	.	100	.	720	.
179	34	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	20	66
2693	35	.	.	2700	.	.	.	.	.	.	.	2700	.	.	.	.	2700	.	6	65
1050	77	.	.	800	.	.	.	.	.	.	.	800	.	.	.	.	800	.	250	77
908	08	.	.	900	.	.	.	.	.	.	.	900	.	.	.	.	900	.	8	08
1575	36	.	.	2000	.	.	.	.	.	.	.	2000	.	.	.	.	2000	.	424	64
70	59	.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	100	.	.	.	.	100	.	29	41
810	52	.	.	550	.	.	.	.	.	.	.	550	.	.	.	.	550	.	260	52
293	41	.	.	250	.	.	.	.	.	.	.	250	.	.	.	.	250	.	43	41
70	.	.	.	50	.	.	.	.	.	.	.	50	.	.	.	.	50	.	20	.
88	36	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	111	64
384	79	.	.	344	.	.	.	.	.	.	.	334	.	.	.	.	344	.	40	79
535	14	.	.	920	.	.	.	14452	.	.	.	15372	.	.	14452	.	920	.	384	86
20567	64	15	.	20144	.	.	.	16052	.	.	.	36196	.	.	16052	.	20144	.	432	42
12722	32	.	.	10550	.	.	.	.	.	.	.	10550	.	.	.	.	10550	.	2172	32
7845	32	15	.	9594	.	.	.	16052	.	.	.	25646	.	.	16052	.	9594	.	1739	90

Poglavje	Naslov	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj		
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna				
					K	v	K	v	K	v			K
<b>I</b>		<b>Osebni troški :</b>											
	1	Plače in stanarine . . . . .			6400					6400			
	2	Nagrade in podpore . . . . .			100					100			
	3	Potni troški . . . . .											
<b>II</b>		<b>Troški za šolo :</b>											
	1	Štipendije učencem . . . . .	13	33	2332	75				2346	08		
	2	Za snaženje in vzdrževanje poslopja . . . . .			691	07				691	07		
	3	Kurjava in zvečava . . . . .			356	68				356	68		
	4	Nakup in popraviljanje pohištva . . . . .			19	90				19	90		
	5	Pisarnica . . . . .			33	60				33	60		
	6	Za knjige in spise . . . . .			296	95				296	95		
	7	Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev . . . . .			549	60				549	60		
	8	Konvikt . . . . .			96	76				96	76		
	9	Za tečaje o cepljenju trt . . . . .			8	52				8	52		
<b>III</b>		<b>Troški za šolo :</b>											
	1	Za hlev . . . . .			3545	16				3545	16		
	2	Obdelovanje njiv . . . . .			683	80				683	80		
	3	Za obdelovanje vrta . . . . .			413	89				413	89		
	4	Vinograd in klet . . . . .			1047	87				1047	87		
	5	Za sadni vrt . . . . .			375	68				375	68		
	6	Za travnike in gozd . . . . .			576	48				576	48		
	7	Za pridelovanje žvepleno kislega apna . . . . .											
	8	Za ameriške trte . . . . .			69	85				69	85		
	9	Razni . . . . .											
<b>IV</b>		<b>Javni davki . . . . .</b>			450	96				450	96		
<b>V</b>		<b>Izredni troški . . . . .</b>			731	63				731	63		
		<b>Vsota . . . . .</b>	13		18781	15				18794	48		
		Dohodki . . . . .			9072	23				9072	23		
		Dohodki so večji ali manjši od troškov . . . . .	13	33	9708	92				9722	25		

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1902	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
		redne		izredne						K	v	K	v
		K	v	K	v								
6400				6400		1600	8000	1600	6400				
100				200			200		200		100		
				100			100		100		100		
2346	08			2400			2400		2400		67 25		
691	07			400			400		400		291 07		
356	68			300			300		300		56 68		
19	90			300			300		300		280 10		
33	60			100			100		100		66 40		
296	95			300			300		300		3 05		
549	60			600			600		600		50 40		
96	76			200			200		200		103 24		
8	52			200			200		200		191 48		
3545	16			3300			3300		3300		245 16		
683	80			550			550		550		133 80		
413	89			360			360		360		53 89		
1047	87			1200			1200		1200		152 13		
375	68			200			200		200		175 68		
576	48			500			500		500		76 48		
69	85			200			200		200		130 15		
				100			100		100		100		
450	96			421			421		421		29 96		
731	63			200		148	348	148	200		531 63		
18794	48			18531		1748	20279	1748	18531		250 15		
9072	23			9300			9300		9300		227 77		
9722	25			9231		1748	10979	1748	9231		477 92		

Poglavje	Naslov	PREDMET	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
							na račun kreditov leta 1902					
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
		Skupen dohodek italijanskega oddelka . . . . .	.	.	.	.	12722	32	.	.	12722	32
		Slovenskega oddelka . . . . .	.	.	.	.	9072	23	.	.	9072	23
		Skupaj pogl. I 5 nasl. . . . .	.	.	.	.	21794	55	.	.	21794	55
		Skupen trošek italijanskega oddelka . . . . .	6	22	.	.	20576	42	.	.	20582	64
		Slovenskega oddelka . . . . .	13	33	.	.	18781	15	.	.	18794	48
		Skupaj pogl. VIII. 2 nasl. . . . .	19	55	.	.	39357	57	.	.	39377	12
		Za oba oddelka so bili dohodki večji ali manjši . . . . .	19	55	.	.	17563	02	.	.	17582	57

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Kreditni iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1902	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden					
		redne		izredne											
		K	v	K	v						K	v	K	v	K
12722	32	.	.	10550	.	.	.	.	10550	.	.	10550	.	2172	32
9072	23	.	.	9300	.	.	.	.	9300	.	.	9300	.	227	77
21794	55	.	.	19850	.	.	.	.	19850	.	.	19850	.	1944	55
20567	64	15	.	20144	.	.	.	16052	36196	.	16052	20144	.	432	42
18794	48	.	.	18531	.	.	.	1748	20279	.	1748	18531	.	250	15
39362	12	15	.	38675	.	.	.	17800	56475	.	17800	38675	.	682	57
17567	57	15	.	18825	.	.	.	17800	36625	.	17800	18825	.	1261	98

# Inventar

deželnega premakljivega in nepremakljivega premoženja, ki je v oskrbi deželnih kmetijskih šol  
koncem leta 1902.

Redno število	P r e d m e t	V r e d n o s t						Opombe
		pri itali- janskem oddelku		pri slo- venskem oddelku		Skupaj		
		K	v	K	v	K	v	
<b>A. Premakljivo premoženje:</b>								
1	Pohištvo, knjige, stroji, zbirke i. t. d. . . . .	18127	38	16387	36	34514	74	
2	Živina . . . . .	4600	.	2757	70	7357	70	
3	Vino, žganje in kisline . . . . .	3187	16	3966	49	7153	65	
4	Poljski pridelki i. t. d. . . . .	1156	.	1518	16	2674	16	
	Skupaj . . . . .	27070	54	24629	71	51700	25	
<b>B. Nepremakljivo premoženje:</b>								
5	Hiša v Podturnu anagr. šte. 55 in 136 (nov. št. 23 in 25) . . . . .	54000	.	.	.	54000	.	
6	Kmetija v Podturnu . . . . .	14000	.	.	.	14000	.	
7	Travniki na Blanči . . . . .	26600	.	.	.	26600	.	
8	Travniki na Peči . . . . .	.	.	27000	.	27800	.	
9	Gozd v Starigori obdelovan po obeh oddelkih deželne kmetijske šole	1400	.	1400	.	2800	.	
10	Slovenski oddelek deželne kmetijske šole obdeluje tudi kmetijo, katero je c. kr. kmetijsko društvo, dokler obstoji kmetijska šola, odstopilo deželi vsled pogodbe z dne 11 novembra 1881 št 4007 sklenjene na podlagi sklepa dež. zbora z dne 6 septembra 1881. Ta kmetija je cenjena . . . . . K 20.000.— novo poslopje zidano na ravno istem zemljišču je stalo „ 68.948.10 vrednost starega poslopja znaša pri „ližnih . . . . . „ 3.000.— K 91.948 10							
	Skupaj . . . . .	96000	.	29200	.	125200	.	
	Svota . . . . .	123070	54	53829	71	176900	25	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:  
K A U Č I Č



RAČUNSKI SKLEP

# DEŽELNEGA ZAKLADA

ZA LETO 1902



Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta				
					redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	
<b>I</b>		<b>a) Dejanki:</b>							
		<b>Dohodki iz deželnega premoženja:</b>							
1	Aktivne obresti obveznic . . . . .			19803	.	.	.	.	
2	Obresti predplačil, ki se dajejo občinam za bolniške troške . . . . .			4384	88	.	.	.	.
3	Od društva za namakanje tžiške ravani obresti . . . . .	19120	.	19120	.	.	.	.	.
4	Najemščine . . . . .			5680	.	.	.	.	.
5	Deželna kmetijska šola . . . . .			21794	55	.	.	.	.
	Vsota I. poglavja . . . . .	19120	.	70782	43	.	.	.	.
<b>II</b>		<b>Dohodui iz javnih naslovov:</b>							
1	Povračilo bolniških troškov od dotičnih občin . . . . .	144156	99	211336	20	.	.	.	.
2	Doneski upravnim troškom od zakladov oskrbovanih po deželni upravi . . . . .			4911	.	.	.	.	.
3	Povračilo potirnih troškov od občin in drugih dežel . . . . .	1626	68	3531	92	.	.	.	.
4	Deželna kvota na osebno dohodarino . . . . .			56087	75	.	.	.	.
5	Delež dopolnine erarske davščine na opojne tekočine . . . . .	6661	34	58255	62	.	.	.	.
	Vsota II. poglavja . . . . .	152445	01	334122	49	.	.	.	.
<b>III</b>		<b>Drugi dohodki:</b>							
1	Povračila . . . . .	1324	19	686	42	.	.	.	.
2	Od prodaje tiskovin . . . . .			221	20	.	.	.	.
3	1/10 tni utržek od uradniških plač . . . . .			408	69	.	.	.	.
4	Razni dohodki . . . . .			2970	46	.	.	.	.
	Vsota III. poglavja . . . . .	1324	19	4286	77	.	.	.	.

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden	
			redne		izredne				
			K	v	K	v			K
19803	.	19803	.	.	.	19803	.	.	.
4384	88	4384	88	.	.	3500	.	.	884 88
38240	.	38240	.	.	.	19120	.	.	.
5680	.	5680	.	.	.	5680	.	.	.
21794	55	21794	55	.	.	19850	.	.	1944 45
89902	43	89902	43	.	.	67953	.	.	2829 43
355493	19	193915	84	161577	35	180000	.	.	31336 20
4911	.	4911	.	.	.	4911	.	.	1
5158	60	4375	30	783	30	2800	.	.	731 92
56087	75	56087	75	.	.	50000	.	.	6087 75
64916	96	62169	34	2747	62	62169	.	.	3913 38
486567	50	321459	23	165108	27	299881	.	.	34241 49
2010	61	763	74	1247	87	1000	.	.	391 58
221	20	221	20	.	.	200	.	.	21 20
408	69	408	69	.	.	560	.	.	151 31
2970	46	2970	46	.	.	20	.	.	2950 46
5610	96	4363	09	1247	87	1780	.	.	2506 77

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta				
					redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	
<b>IV</b>		<b>Doklade in davščine:</b>							
1	Na izravne davke . . . . .		72618	27	251704	87	.	.	
2	Na državno potrošnino . . . . .		.	.	314435	03	.	.	
3	Davščina od na drobno potočenega piva . . . . .		.	.	18025	.	.	.	
	Vsota IV. poglavja . . . . .		72618	27	584164	90	.	.	
	<b>b) Kreditno započetje:</b>								
	Vrnjene glavnice . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	<b>c) Prehajalni:</b>								
	<b>Prejeta predplačila:</b>								
	a) Od denarnih zavodov . . . . .		.	.	122000	.	.	.	
	b) Druga . . . . .		.	.	182	28	.	.	
	Vsota prejetih predplačil . . . . .		.	.	122182	28	.	.	
	<b>Vrnjena predplačila:</b>								
	a) Od razbremenilnega zaloga . . . . .		29782	14	.	.	.	.	
	b) Od uradnikov . . . . .		1200	48	842	90	.	.	
	c) Od deželne pisarnice . . . . .		196	54	509	08	.	.	
	d) Od občin . . . . .		2114	67	.	.	.	.	
	e) Od denarnih zavodov . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	f) Druga . . . . .		138174	48	20053	34	.	.	
	Vsota vrnjenih predplačil . . . . .		171467	31	21405	32	.	.	
	Skupni dohodki . . . . .		416974	78	1136944	19			
	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .		53119	21					
	Glavna vsota dohodkov . . . . .		.	.					
	Končni ostanek v gotovini . . . . .		.	.					
	Pričetna aktiva . . . . .		470093	99					
	Končna aktiva . . . . .		.	.					

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden	
			redne		izredne				
			K	v	K	v			K
324323	14	279974	30	44348	84	294000	.	42295	13
314435	03	312868	37	1566	66	313552	.	883	03
18025	.	18025	.	.	.	18025	.	.	.
656783	17	610867	67	45915	50	625577	.	41412	10
122000		122000							
182	28	182	28						
122182	28	122182	28						
29782	14			29782	14				
2043	38	1468	66	574	72				
1705	62	196	54	509	08				
2114	67			2114	67				
158226	82	7686	78	150540	04				
192872	63	9351	68	183520	65				
1553918	97	1158126	68	395792	29				
		53119	21	.	.				
		1211245	89	52416	97				
				448209	26				

Poglavje	Naslov	TROŠKI									
		Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
				na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
I	<b>a) Dejanski:</b>										
	<b>Troški dež. zbora:</b>										
	1	Dnine in potnine dež. poslancem, ki ne bivajo v Gorici . . . . .									
	2	Nagrada hitropiscema . . . . .									
	3	Troški za tisk . . . . .									
4	Razni troški . . . . .										
	Vsota I poglavja . . . . .										
II	<b>Splošni upravni troški:</b>										
	1	Opravnine udom deželnega odbora . . . . .									
	2	Deželno tajništvo in pisarna . . . . .									
	3	Deželni stavbinski urad . . . . .									
	4	Deželno knjigovodstvo . . . . .									
	5	Deželna blagajna . . . . .									
	6	Deželna pisarna . . . . .									
	7	Prejemki upokojencev . . . . .									
	8	Nagrade in podpore dež. uradnikom . . . . .									
	9	Potni troški . . . . .									
	10	Uradne in pisarniške potrebščine . . . . .									
	11	Deželni zakonik in ukaznik . . . . .									
	Vsota II. poglavja . . . . .										
III	<b>Troški za deželno posestvo:</b>										
	1	Vzdrževanje deželnih poslopij . . . . .									
	2	Javni davki . . . . .									
	Vsota III. poglavja . . . . .										

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Krediti iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1902	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
		redne		izredne							
		K	v	K	v						
10035	39			9000			9000		9000	1035	39
600				1000			1000		1000	400	
4572	50			3500			3500		3500	1072	50
118	42			60			60		60	58	42
15326	31			13560			13560		13560	1766	31
24400				24400			24400		24400		
5600				7200			7200		7200	1600	
4936				9390			9390		9390	4454	
19407	16			23016			23016		23016	3608	84
4462	20			4463			4463		4463		80
14661	73			12600			12600		12600	2061	73
15269	88	70		18089			18089		18089	2749	12
4090		2960		600			600		600	6450	
2454	16			1000			1000		1000	1454	16
9873	10			5000	3000		8000		8000	1873	10
831	55			700			700		700	131	55
105986	08	3030		106458	3000		109458		109458	441	92
4757	06			4600			4600		4600	157	06
5146	39			537			537		537	4609	39
9903	45			5137			5137		5137	4766	45



Poglavje	Naslov	TROŠKI									
		Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
				na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>VII</b>	<b>Dobrodelni zavodi:</b>										
1	Oskrbovanje blaznih . . . . .					112826	12			112826	12
2	Porodilnice . . . . .					4273	87			4273	87
3	Oskrbovanje najdencev . . . . .					2935	88			2935	88
4	Bolniški troški:										
	a) Na račun deželnega zaloga . . . . .					2038	72			2038	72
	b) Na račun občin . . . . .	8444	16			211336	20			219780	36
5	Stalni letni donesek verskemu zalogu . . . . .					371	52			371	52
6	Doneski morski kopelji v Gradežu:										
	a) Stalni letni donesek . . . . .					400				400	
	b) Istemu za 4 postelje v spomin N. E grofa Franca Coronini . . . . .					400				400	
7	Stalni prispevek zavodu Frana Josipa v Aleksandriji . . . . .					500				500	
	<b>Vsota VII poglavja . . . . .</b>	<b>8444</b>	<b>16</b>			<b>335082</b>	<b>31</b>			<b>343526</b>	<b>47</b>
<b>VIII</b>	<b>Troški za uk in izobrazbo:</b>										
1	Goriškemu magistratu stalni prispevek za c. k. realko . . . . .					1000				1000	
2	Deželna gluhonemica . . . . .					1200		6057	15	7257	15
3	Goriškemu magistratu stalni prispevek za glasbeno šolo . . . . .					1050				1050	
4	Učnemu zalogu stalni letni prispevek . . . . .					357				357	
5	Šolskemu penzijskemu zalogu . . . . .							4548	98	4548	98
6	Prispevki za obrtne šole . . . . .	500				7600		1320		9420	
7	Štipendiji obiskovalcem obrtnih šol . . . . .	1100				5200				6300	
8	Štipendiji visokošolcem . . . . .	150				4000				4150	
9	Podpore visokošolcem . . . . .							5300		5300	
10	Prispevki za cerkveno glasbo . . . . .	131	60			553	87			685	47
11	Deželni muzej . . . . .					6480				6480	
12	Prispevki okrajnim šolskim zalogom . . . . .	5925				250000				255925	
	<b>Vsota VIII. poglavja . . . . .</b>	<b>7806</b>	<b>60</b>			<b>277440</b>	<b>87</b>	<b>17226</b>	<b>13</b>	<b>302473</b>	<b>60</b>
<b>IX</b>	<b>Prispevki za ceste in moste . . . . .</b>	<b>800</b>		<b>12050</b>		<b>5100</b>		<b>1850</b>		<b>19800</b>	
	<b>Vsota IX. poglavja . . . . .</b>	<b>800</b>		<b>12050</b>		<b>5100</b>		<b>1850</b>		<b>19800</b>	

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1902				Kredit iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1902		Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
			redne		izredne											
			K	v	K	v										
112508	12	318		92000					92000				92000		20826	12
4273	87			3500					3500				3500		773	87
2935	88			3000					3000				3000		64	12
2038	72			3000					3000				3000		961	28
201363	18	18417	18	180000					180000				180000		31336	20
371	52			372					372				372			48
400				400					400				400			
400				400					400				400			
500				500					500				500			
<b>324791</b>	<b>29</b>	<b>18735</b>	<b>18</b>	<b>283172</b>					<b>283172</b>				<b>283172</b>		<b>51910</b>	<b>31</b>
1000				1000					1000				1000			
7257	15			1200		10641			11841				11841		4583	85
1050				1050					1050				1050			
357				358					358				358		1	
4548	98					4549			4549				4549			02
9420				7600		2000			9600		400		9200		280	
4800		1500		7600					7600				7600		2400	
3650		500		4000					4000				4000			
5300						8000			8000		890		7110		1810	
553	87	131	60	554					554				554			13
6480				6480					6480				6480			
250000		5925		250000					250000				250000			
<b>294417</b>		<b>8056</b>	<b>60</b>	<b>279842</b>		<b>25190</b>			<b>305032</b>		<b>1290</b>		<b>303742</b>		<b>9075</b>	
19800				15700		30000		36500	82200		63006		19194		194	
19800				15700		30000		36500	82200		63006		19194		194	

Poglavje	Naslov	P R E D M E T	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
							na račun kreditov leta 1902					
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
<b>X</b>		<b>Vojaški troški:</b>										
1		Priprave za stalno vojno . . . . .	.	.	.	.	2231	93	.	.	2231	93
2		Priprave za brambovce . . . . .	.	.	.	.	382	55	.	.	382	55
3		Plača slugi pri uradu za vojaške priprege . . . . .	.	.	.	.	432	.	.	.	432	.
		Vsota X. poglavja . . . . .	.	.	.	.	3046	48	.	.	3046	48
<b>XI</b>		<b>Deželni dolg:</b>										
1		Razdolžitev deželnih posojil . . . . .	1200	.	.	.	7200	.	.	.	8400	.
2		Obresti deželnih posojil . . . . .	108	.	.	.	22816	.	.	.	22924	.
3		Dohodarina od obresti obveznic Vrsta B . . . . .	.	.	.	.	830	40	.	.	830	40
4		Pristojbina v kolekih od odrezkov obveznic Vrsta B . . . . .	.	.	.	.	51	24	.	.	51	24
5		Obresti starih domestikalnih obveznic . . . . .	1613	10	.	.	5055	32	.	.	6668	52
6		Obresti nezaloženega dolga . . . . .	.	.	.	.	18788	79	.	.	18788	79
7		Razdolžitev nezaloženega dolga . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Vsota XI. poglavja . . . . .	2921	20	.	.	54741	75	.	.	57662	95
<b>XII</b>		<b>Razni troški:</b>										
1		Vrnjene deželne doklade . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2		Nenadni troški . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3		Razne podpore, katere dovoli deželni zbor . . . . .	35916	.	.	.	.	.	3898	.	39814	.
4		Drugi manjši troški . . . . .	.	.	.	.	1462	43	.	.	1462	43
5		Za vzprejem pobirjanja vžitnine v deželno upravo . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Vsota XII poglavja . . . . .	35916	.	.	.	1462	43	3898	.	41276	43

Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1902				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1902		Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
				redne		izredne											
				K	v	K	v										
2231	93	.	.	2400	.	.	.	.	.	2400	.	.	.	2400	.	168	07
382	55	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	182	55
432	.	.	.	432	.	.	.	.	.	432	.	.	.	432	.	.	.
3046	48	.	.	3032	.	.	.	.	.	3032	.	.	.	3032	.	14	48
<b>XI</b>																	
8200	.	200	.	7200	.	.	.	.	.	7200	.	.	.	7200	.	.	.
22648	.	240	.	22816	.	.	.	.	.	22816	.	.	.	22816	.	.	.
830	40	.	.	830	.	.	.	.	.	830	.	.	.	830	.	.	40
51	24	.	.	52	.	.	.	.	.	52	.	.	.	52	.	.	76
5121	30	1547	22	5056	.	.	.	.	.	5056	.	.	.	5056	.	.	68
.	.	18788	79	26500	.	.	.	.	.	26500	.	.	.	26500	.	7711	21
.	.	.	.	.	.	.	17300	.	.	17300	.	.	.	17300	.	17300	.
36886	94	20776	01	62454	.	17300	.	.	.	79754	.	.	.	79754	.	25012	25
<b>XII</b>																	
.	.	.	.	5500	.	.	.	.	.	5500	.	4750	.	750	.	750	.
8986	.	30828	.	.	.	12040	.	1000	.	13040	.	8850	.	4190	.	292	.
1432	77	29	66	1000	.	.	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.	462	43
.	.	.	.	2000	.	.	.	.	.	2000	.	.	.	2000	.	2000	.
10418	77	30857	66	8500	.	12040	.	1000	.	21540	.	13600	.	7940	.	2579	57

Poglavje	Naslov	TROŠKI									
		Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
				na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
	<b>b) Kreditno započetje:</b>										
	Naložene glavnice . . . . .										
	<b>c) Prehajalni:</b>										
	<b>Vrnjena predplačila:</b>										
	a) Denarnim zavodom . . . . .	453640	75	.	.	122000	.	.	575640	75	
	b) Druga . . . . .	424	10	.	.	182	28	.	606	38	
	Vsota danih predplačil . . . . .	454064	85	.	.	122182	28	.	576247	13	
	<b>Dana predplačila:</b>										
	a) Deželnim uradnikom . . . . .										
	b) Deželni pisarnici . . . . .					842	90		842	90	
	c) Denarnim zavodom . . . . .					509	08		509	08	
	d) Druga . . . . .					20053	34		20053	34	
	Vsota danih predplačil . . . . .					21405	32		21405	32	
	Skupni troški . . . . .	512853	67	38620	.	1048805	87	28224	13	1628503	67
	Končni ostanek v gotovini . . . . .										
	<b>Pobot</b>										
	V primeri z aktivi . . . . .	470093	99								
	kaže se aktivum pričetkom leta . . . . .	42759	68								
	in pasivum koncem leta										
	Prištevsji podaljšane kredite iz prejšnjih let v znesku . . . . .	114600	.								
	in one, ki se imajo prenesti za prihodnje leto od . . . . .										
	pokaže se čisti pasivum pričetkom leta od . . . . .	157359	68								
	in koncem leta v znesku . . . . .										

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1902				Kreditni iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1902	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1903	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
		redne		izredne						
		K	v	K	v					
190327	75	385313	.							
424	10	182	28							
190751	85	385495	28							
842	90									
509	08									
20053	34									
21405	32									
1158828	92	469674	75							
52416	97									
1211245	89	448209	26							
		21465	49							
		156866	.							
		178331	19							

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici 1. maja 1904  
Ravnatelj:  
KAUČIČ





## Inventar imovine deželnega zaklada pričetkom in koncem leta 1902.

Redno število	P o d r o b n i r a z k a z d o l g o v i n e	I M O V I N A			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
	<b>A K T I V A.</b>				
	<b>a) V gotovini.</b>				
1	Preostanek v gotovini po dotičnem računskem sklepu . . . . .	53119	21	52416	97
	<b>b) Konečne tirjatve.</b>				
2	Konečni aktivni zastanki po dotičnem računskem sklepu . . . . .	416974	78	395792	29
	<b>c) Pohištvo, stroji, knjige, znanstveni predmeti i.t.d.</b>				
3	pri deželni pisarnici . . . . .	3448	26	4330	47
4	pri deželnem knjigovodstvu . . . . .	1954	51	2080	64
5	pri deželnem stavbinskem uradu . . . . .			2471	03
6	pri deželni denarnici . . . . .	1410	98	1389	20
7	pri varuhu deželne hiše . . . . .	1634	52	1629	63
8	pri deželnem muzeju . . . . .	47371	42	48721	73
9	pri meteorologičnem ogledišču . . . . .	493	80	493	80
10	pri orožniških postajah (inventar se je predložil pod št. 896.91 a v istem ni navedena vrednost dotičnih stvari) . . . . .				
11	pri tukajšnji ženski norišnici . . . . .	6849	53	6644	05
12	tiskovine na prodaj pri deželni denarnici . . . . .	1152	94	922	14
13	pri deželni kmetijski šoli glasom posebnega inventarja . . . . .	54737	87	51700	25
	Skupaj . .	119053	83	120382	94
	<b>d) Obveznice.</b>				
14	Vrednost državnih obveznic deželnega zaklada imenske vrednosti 741.500 kron je znašala po dunajski borzni ceni 31. decembra 1902 . . . . .	466545	95	477666	10
15	Vrednost 250 delnic po 400 kron društva c. kr. priv. furlanske železnice . . . . .	100000	.	100000	.
16	Vrednost delnic po 200 kron za zgradbo vipavske železnice št. 501-1500 . . . . .	200000	.	200000	.
	Skupaj . .	766545	95	777666	10
	<b>e) Obrestonosne glavnice.</b>				
17	Posojilo društvu za namakanje tržiške ravani . . . . .	764800	.	764800	.
18	Glavnica depozitirana pri kreditni podružnici v Trstu in določena skupno z obrestmi za uporabo zgradbe železnice Gorica-Oglej (deželnozborski sklep z dne 7. aprila 1900) . . . . .	105438	34	109757	80
	Skupaj . .	870238	34	874557	80

Redno število	Podrobni razkaz dolgovine	IMOVINA			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
	<b>f) Glavnice brez obresti.</b>				
19	Vsled pogodbe z dne 30. julija 1864 goriškemu mestu za razširjenje c. kr. realke brez obresti izposojena svota . . . . .	30000	.	30000	.
	<b>g) Nepremičnine.</b>				
20	Deželna hiša v Gorici anagr. št. 30 približne vrednosti . . . . .	150000	.	150000	.
21	Hiša na Plačuti, katero je najel vojaški erar in jo rabi za bolnišnico približne vrednosti . . . . .	70000	.	70000	.
22	Vrti na Goriškem gradu parc. št. 223 <sub>3</sub> , 263 <sub>2</sub> in 559 (K. št. 957 94) cenjeni na . . . . .	190	.	190	.
23	Nepremičnine deželne kmetijske šole glasom posebnega inventarja . . . . .	125200	.	125200	.
	Skupaj . . . . .	345390	.	345390	.
	<b>D O L G O V I N A.</b>				
	<b>a) Konečni dolgovi.</b>				
1	Pasivni zastanki po računskem sklepu deželnega zaklada . . . . .	512853	67	469674	75
	<b>b) Pasivne obveznice.</b>				
2	Imenska vrednost domestikalnih obveznic znaša v stari veljavi gold. 88.780:12 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> enako kron 186.438:43. Od teh obveznic plačuje se kron 4549:80 letnih obresti. Razdolitvena glavnica, ki bi dajala po 4 <sup>2</sup> / <sub>10</sub> % ravno te obresti in bi se morala izplačati za razdolititev teh obveznic, znaša . . . . .	108328	56	108328	56
3	Obveznic novega deželnega posojila ki niso bile še izžrebane do konec leta 1902 je vrste A 66 po 200 kron, 61 po 1000 kron, 142 po 2000 kron = kron 358.200.— vrste B 70 po 200 kron, 28 po 1000 kron, 82 po 2000 kron = kron 205.000.— . . . . .	570400	.	563200	.
	Skupaj . . . . .	678728	56	671528	56
	<b>c) Posojila.</b>				
4	Državnemu milijacijskemu zakladu . . . . .	382400	.	382400	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1903

Ravnatelj:

K A U Č I Č

Računski sklep  
zaklada za zgradbo norišnice  
za leto 1902



Redno štev.	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
	<b>a) Dejanski :</b>															
I	Obresti obveznic . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	Obresti naloženih glavníc . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	Izkupilo prodanih kreditnih zadolžnic . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	Najemnine zemljišč . . . . .	.	.	1584	66	1584	66	1584	66	.	.	.	.	.	.	.
V	Razni dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	<b>c) Prehajalni:</b>															
	Prejeta predplačila . . . . .	.	.	3104	89	3104	89	3104	89	.	.	.	.	.	.	.
	Vrnjena predplačila . . . . .	1200	.	.	.	1200	.	1200	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vsota . . . . .	1200	.	4689	55	5889	55	5889	55	.	.	.	.	.	.	.
	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Glavna vsota dohovkov . . . . .	.	.	.	.	.	.	5889	58	.	.	.	.	.	.	.
	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Pričetna aktiva . . . . .	1200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Končna aktiva . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Razpored	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
	<b>a) Dejanski :</b>															
I	Nakup zemljišč . . . . .	.	.	2810	.	2810	.	2810	.	.	.	.	.	.	.	.
II	Troški za načrt . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	Troški za zgradbo norišnice . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	Troški za pohištvo . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
V	Razni troški . . . . .	2141	22	938	33	3079	55	3079	55	.	.	.	.	.	.	.
	<b>c) Prehajalni:</b>															
	Vrnjena predplačila . . . . .	109135	47	3104	89	112240	36	.	.	112240	36	.	.	.	.	.
	Dana predplačila . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vsota . . . . .	111276	69	6853	22	118129	91	5889	55	112240	36	.	.	.	.	.
	Končni ostanek v gotovini . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Pobot . . . . .	.	.	.	.	.	.	5889	55	.	.	.	.	.	.	.
	V primeri z aktivi . . . . .	1200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	kaže se pasivum pričetkom leta in pasivum koncem leta . . . . .	110076	69	.	.	.	.	.	.	112240	36	.	.	.	.	.

## Stan imovine

Podrobni razkaz imovine	I M O V I N A			
	pričetkom		koncem	
	l e t a			
<b>A K T I V A.</b>				
<b>a) Konečne terjatve:</b>				
Aktivni zastanki razvidni iz tega-le računskega sklepa . . . . .	1200	.	.	.
<b>b) Obrestonosne glavnice:</b>				
Njegovo c. kr Veličanstvo je odkazalo znesek 200.000 kron od čistega dohodka XXIII in XXIV drž. loterije za zgradbo norišnice na Primorskem. Ta svota je naložena v drž. obveznicah ter pripada tej deželi glasom dotične razdelitve tretjina v vrednosti (Kn št 199/03) . . . . .	153734	08	163886	92
<b>c) Nepremičnine:</b>				
Zemljišča nakupljena za zgradbo norišnice ležeča v Gorici ob šempetarski cesti in sicer parcele 536/13, 536/14, 536/15, 536/16, 536/17, 536/18, 536/19, 536/40, 536/41, 536/57, 536/58 in 607/6 goriške zemljiške knjige v vrednosti od . . . . .	152781	46	152781	46
Skupaj . . . . .	307715	54	316668	38
<b>D O L G O V I N A.</b>				
<b>a) Končni dolgovi:</b>				
Pasivni zastanki razvidni iz tega-le računskega sklepa . . . . .	111276	69	112240	36
<b>b) Ostale kupne cene:</b>				
Luciji Vetterle - Wildenbrunn in Mariji Cromer glavnica za zemljiščno parcelo 536/19 odstopljeno deželi vsled kupno prodajne pogodbe z dne 29.12.1900 št. 261/01, katero je izplačati v 10 letih od dneva sklenjene pogodbe . . . . .	56000	.	56000	.
Skupaj . . . . .	167276	69	168240	36

Posnetek imovine

**poknežene grofovine goriško-gradiščanske**

pričetkom in koncem leta 1902



I M O

P R E D M E T

Redno število

deželnega zaklada		Pomno- žitev ali <i>zmanj-</i> <i>šanje</i>	kmetijske šole						
pričetkom   koncem			pricet- kom   koncem		Pomnožitev ali <i>zmanjšanje</i>				
leta			leta						
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v

I m o v i n a .

1	Gotovina . . . . .	53119 21	52416 97	702 24	.	.	.	.	.
2	Končne tirjatve . . . . .	416974 78	395792 29	21182 49	.	.	.	.	.
3	Pohištvo i. t. d. . . . .	64315 96	68682 69	4366 73	33224 67	34514 74	.	.	.
4	Živina . . . . .	.	.	.	7516 70	7516 70	.	.	.
5	Poljski pridelki . . . . .	.	.	.	13996 50	9827 81	.	.	.
6	Obveznice . . . . .	766545 95	777666 10	11120 15	.	.	.	.	.
7	Obrestonosne glavnice . . . . .	870238 34	874557 80	4319 46	.	.	.	.	.
8	Glavnice brez obrestij . . . . .	30000 .	30000 .	.	.	.	.	.	.
9	Nepremičnina . . . . .	220190 .	220190 .	.	125200 .	125200 .	.	.	.

2421384 24	2419305 85	2078 39	179937 87	176900 25
------------	------------	---------	-----------	-----------

D o l g o v i n a .

1	Pasivni zastanki . . . . .	512834 12	469659 75	43174 37	19 55	15 .	.	.	.
2	Državnemu miljaracijskemu zalogu . . . . .	382400 .	382400 .	.	.	.	.	.	.
3	Pasivne obveznice . . . . .	678728 56	671528 56	7200 .	.	.	.	.	.
4	Ostale kupne cene . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.

1573962 68	1523588 31	50374 37	19 55	15 .
------------	------------	----------	-------	------

B i l a n c a .

Imovina . . . . .	2421384 24	2419305 85	2078 39	179937 87	176900 25
Dolgovina . . . . .	1573962 68	1523588 31	50374 37	19 55	15 .

Čista imovina . . . . .	847421 56	895717 54	48295 98	179918 32	176885 25
-------------------------	-----------	-----------	----------	-----------	-----------

V I N A

Pomnožitev ali <i>zmanjšanje</i>	deželne gluhozemice		Pomnožitev ali <i>zmanjšanje</i>	norišnice		Pomnožitev ali <i>zmanjšanje</i>	S k u p n a		Pomnožitev ali <i>zmanjšanje</i>		
	pričetkom   koncem			pričetkom   koncem			pričetkom   koncem				
leta		leta		leta		leta					
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v

.	.	1013 .	63 .	950 .	1200 .	1200 .	53119 21	52316 97	702 24	.	.
1290 07	12828 88	12890 79	61 91	.	.	.	419187 78	395855 29	23332 49	.	.
159	540	1045	505	.	.	.	110369 51	116088 22	5718 71	.	.
4168 69	.	.	.	.	.	.	8056 70	8402 70	346 .	.	.
.	4100 .	42100 .	600 .	.	.	.	13996 50	9827 81	4168 69	.	.
.	5597 02	5597 02	.	153734 08	163886 92	10152 84	808045 95	819766 10	11720 15	.	.
.	59412 34	59412 34	.	152781 46	152781 46	.	1029569 44	1044041 74	14472 30	.	.

3037 62	120891 24	121108 15	216 91	307715 54	316668 38	8952 84	3029928 89	3033982 63	4053 74
---------	-----------	-----------	--------	-----------	-----------	---------	------------	------------	---------

4 55	407 27	525 .	11773	111276 69	112240 36	963 67	624537 63	582440 11	42097 52	.	.
.	.	.	.	.	.	.	382400	382400	7200 .	.	.
.	.	.	.	.	56000 .	56000 .	678728 56	671528 56	7200 .	.	.

4 55	407 27	525 .	11773	167276 69	168240 36	963 67	1741666 19	1692368 67	49297 52
------	--------	-------	-------	-----------	-----------	--------	------------	------------	----------

3037 62	120891 24	121108 15	216 91	307715 54	316668 38	8952 84	3029928 89	3033982 63	4053 74
4 55	407 27	525 .	11773	167276 69	168240 36	963 67	1741666 19	1692368 67	49297 52

3033 07	120483 97	120583 15	99 18	140438 85	148428 02	7989 17	1288262 70	1341613 96	53351 26
---------	-----------	-----------	-------	-----------	-----------	---------	------------	------------	----------

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1903

Ravnatelj :

K A U Č I Č





Računski sklep

deželne kmetijske šole

za leto 1903



## Italijanski

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta				
					redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	K
I		Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva . . .	.	.	500	.	.	.	.
II		Od kmetije:							
	1	Hlev, svinjak i. t. d . . . . .	.	.	5219	79	.	.	.
	2	Polje . . . . .	.	.	449	54	.	.	.
	3	Vrtnine in cvetlice . . . . .	.	.	837	51	.	.	.
	4	Vinograd in klet . . . . .	.	.	2100	31	.	.	.
	5	Sadni vrt . . . . .	.	.	155	12	.	.	.
	6	Od prodaje žvepleno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov . . . . .	.	.	783	72	.	.	.
	7	Dohodki ameriškega vinograda . . . . .	.	.	.	.	.	.	.
	8	Razni drugi dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.	.
	9	Od goriškega magistrata za 1 učenca . . . . .	.	.	200	.	.	.	.
			.	.	10245	99	.	.	.

## oddelek

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
			redne		izredne				
			K	v	K	v			K
500	500	.	.	500	.	.	500	.	.
5219	5219	.	.	5000	.	.	5000	219	79
449	449	.	.	1500	.	.	1500	1050	46
837	837	.	.	1200	.	.	1200	362	49
2100	2100	.	.	2200	.	.	2200	99	69
155	155	.	.	80	.	.	80	75	12
783	783	.	.	1000	.	.	1000	216	28
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
200	200	.	.	.	.	.	.	200	.
10245	10245	.	.	11480	.	.	11480	1234	01

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta				
					redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	
I		Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva . . .	.	.	500	.	.	.	.
II		Od kmetije:							
	1	Hlev, svinjak i. t. d . . . . .	.	.	3737	35	.	.	.
	2	Polje . . . . .	.	.	738	81	.	.	.
	3	Vrtnine in cvetlice . . . . .	.	.	492	64	.	.	.
	4	Vinograd in klet . . . . .	.	.	2422	87	.	.	.
	5	Sadni vrt . . . . .	.	.	683	95	.	.	.
	6	Od prodaje žvepleno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov . . . . .	.	.	.	.	.	.	.
	7	Dohodki amerikanskega vinograda . . . . .	.	.	149	60	.	.	.
	8	Razni drugi dohodki . . . . .	.	.	.	.	.	.	.
			.	.	8725	22	.	.	.

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
			redne		izredne			
			K	v	K	v		
500	500	.	.	500	.	.	500	.
3737	3737	.	.	4200	.	.	4200	462 65
738	738	.	.	600	.	.	600	138 81
492	492	.	.	500	.	.	500	7 36
2422	2422	.	.	3000	.	.	3000	577 13
683	683	.	.	400	.	.	400	283 95
.	.	.	.	.	.	.	.	.
149	149	.	.	100	.	.	100	49 60
.	.	.	.	.	.	.	.	.
8725	8725	.	.	9300	.	.	9300	574 78

Poglavje	Naslov	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
					K	v	K	v	K	v		
<b>I</b>		<b>Osební troški :</b>										
	1	Plače in stanarine . . . . .			1600		7461	66			9061	66
	2	Nagrade in podpore . . . . .					200				200	
	3	Potni troški . . . . .										
<b>II</b>		<b>Troški za šolo :</b>										
	1	Štipendije učencem . . . . .					2346	13			2346	13
	2	Za znaženje in vzdrževanje poslopja . . . . .					297	27			297	27
	3	Kurjava in svečava . . . . .					100	60			100	60
	4	Nakup in popraviljanje pohištva . . . . .					30	20			30	20
	5	Pisarnica . . . . .					78	23			78	23
	6	Za knjige in spise . . . . .	15				70	34			85	34
	7	Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev . . . . .					519	83			519	83
	8	Konvikt . . . . .					803	98			803	98
	9	Za tečaje o cepljenju trt . . . . .					137				137	
	10	Ekскурzije učencev . . . . .										
<b>III</b>		<b>Troški za kmetijo :</b>										
	1	Za hlev . . . . .					3036	57			3036	57
	2	Obdelovanje njiv . . . . .					920	55			920	55
	3	Za obdelovanje vrta . . . . .					459	34			459	34
	4	Vinograd in klet . . . . .					1273	69			1273	69
	5	Za sadni vrt . . . . .					221	45			221	45
	6	Za travnike in gozd . . . . .					655	07			655	07
	7	Za pridelovanje žvepleno kislega apna . . . . .					248	33			248	33
	8	Za ameriške trte . . . . .					2	12			2	12
	9	Razni . . . . .					141	80			141	80
<b>IV</b>		<b>Javni davki</b> . . . . .					311	08			311	08
<b>V</b>		<b>Izredni troški</b> . . . . .			148		78				226	
		Vsota . . . . .	15		1748		19393	24			21156	24
		Dohodki . . . . .					10245	99			10245	99
		Dohodki so večji ali <b>manjši</b> od troškov	15		1748		9147	25			10910	25

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Krediti iz prejšnjih let podaljšaní do konca leta 1903	Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden				
		redne		izredne													
		K	v	K	v										K	v	K
9061	66			7380				1600			8980			8980		81	66
200				200							200			200			
				200							200			200		200	
2346	13			2400							2400			2400		53	87
297	27			300							300			300		2	73
100	60			150							150			150		49	40
30	20			100							100			100		69	80
78	23			120							120			120		41	77
70	34	15		300							300			300		229	66
519	83			620							620			620		100	17
803	98			100							100			100		703	98
137				200							200			200		63	
				400							400			400		400	
3036	57			2600							2600			2600		436	57
920	55			1000							1000			1000		79	45
459	34			900							900			900		440	66
1273	69			1500							1500			1500		226	31
221	45			50							50			50		171	45
655	07			400							400			400		255	07
248	33			280							280			280		31	67
2	12			100							100			100		97	88
141	80			100							100			100		41	80
311	08			367							367			367		55	92
226				1100				14452			15552		14304	1248		1022	
21141	24	15		20867				16052			36919		14304	22615		1473	76
10245	99			11480							11480			11480		1234	01
10895	25	15		9387				16052			25439		14304	11135		239	75

Poglavje	Naslov	P R E D M E T	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta								Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna				izredna			
					K	v	K	v	K	v	K	v		
<b>I Osební troški :</b>														
1		Plače in stanarine . . . . .			1600		6400						8000	
2		Nagrade in podpore . . . . .					200						200	
3		Potni troški . . . . .												
<b>II Troški za šolo :</b>														
1		Štipendije učencem . . . . .					1972	78					1972	78
2		Za snaženje in vzdrževanje poslopja . . . . .					307	77					307	77
3		Kurjava in svečava . . . . .					295	86					295	86
4		Nakup in popraviljanje pohištva . . . . .					163	18					163	18
5		Pisarnica . . . . .					77	10					77	10
6		Za knjige in spise . . . . .					203	74					203	74
7		Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev . . . . .					566	51					566	51
8		Konvikt . . . . .					116	94					116	94
9		Za 2 tečaje o cepljenju trt . . . . .					155	21					155	21
10		Ekскурzije učencev . . . . .												
<b>III Troški za kmetijo :</b>														
1		Za hlev . . . . .					2334	64					2334	64
2		Obdelovanje njiv . . . . .					588	22					588	22
3		Za obdelovanje vrta . . . . .					486	99					486	99
4		Vinograd in klet . . . . .					1226	42					1226	42
5		Za sadni vrt . . . . .					427	95					427	95
6		Za travnike in gozd . . . . .					703	23					703	23
7		Za pridelovanje žvepleno kislega apna . . . . .												
8		Za ameriksanske trte . . . . .					265	90					265	90
9		Razni . . . . .												
<b>IV Javni davki</b>														
<b>V Izredni troški</b>														
Vsota . . . . .					1748		17188	88					18936	88
Dohodki . . . . .							8725	22					8725	22
Dohodki so večji ali <b>manjši</b> od troškov					1748		8463	66					10211	66

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1903				Krediti iz prejšnjih let podaljšaní do konca leta 1903		Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
			redne		izredne											
			K	v	K	v										
8000				6400				1600		8000			8000			
200				200						200			200			
				100						100			100			100
1732	90	239	88	2400						2400			2400			427 22
307	77			400						400			400			92 23
295	86			300						300			300			4 14
163	18			300						300			300			136 82
77	10			100						100			100			22 90
203	74			300						300			300			96 26
566	51			600						600			600			33 49
116	94			200						200			200			83 06
155	21			100						100			100			55 21
				100						100			100			100
2334	64			3300						3300			3300			965 36
588	22			550						550			550			38 22
486	99			360						360			360			126 99
1226	42			1200						1200			1200			26 42
427	95			200						200			200			227 95
703	23			500						500			500			203 23
265	90			200						200			200			65 90
				100						100			100			100
387	44			427						427			427			39 56
457				200				148		348			348			109
18697		239	88	18537				1748		20285			20285			1348 12
8725	22			9300						9300			9300			574 78
9971	78	239	88	9237				1748		10985			10985			773 34

## Italijanski

Poglavje	Naslov	P R E D M E T	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
					na račun kreditov leta 1903							
			K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
		Skupen dohodek italijanskega oddelka Slovenskega oddelka . . . . .	.	.	.	.	10245	99	.	.	10245	99
			.	.	.	.	8725	22	.	.	8725	22
		Skupaj pogl. I. 5 nasl. . . . .	.	.	.	.	18971	21	.	.	18971	21
		Skupen trošek italijanskega oddelka Slovenskega oddelka . . . . .	15	.	1748	.	19393	24	.	.	21156	24
			.	.	1748	.	17188	88	.	.	18936	88
		Skupaj pogl. IV. 2 nasl. . . . .	15	.	3496	.	36582	12	.	.	40093	12
		Za oba oddelka so bili dohodki večji ali manjši . . . . .	15	.	3496	.	17610	91	.	.	21121	91

## oddelek

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1903				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1903	Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904	Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden		
			redne		izredne										
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
10245	99	.	.	11480	.	.	.	.	11480	.	.	11480	.	1234	01
8725	22	.	.	9300	.	.	.	.	9300	.	.	9300	.	574	78
18971	21	.	.	20780	.	.	.	.	20780	.	.	20780	.	1808	79
21141	24	15	.	20867	.	.	.	16052	36919	.	14304	22615	.	1473	76
18697	.	239	88	18537	.	.	.	1748	20285	.	.	20285	.	1348	12
39838	24	254	88	39404	.	.	.	17800	57204	.	14304	42900	.	2821	88
20867	03	254	88	18624	.	.	.	17800	36424	.	14304	22120	.	1013	09

# Inventar

deželnega premakljivega in nepremakljivega premoženja, ki je v oskrbi deželnih kmetijskih šol  
koncem leta 1903.

Redno število	P r e d m e t	V r e d n o s t						Opombe
		pri itali- janskem oddelku		pri slo- venskem oddelku		Skupaj		
		K	v	K	v	K	v	
<b>A Premakljivo premoženje:</b>								
1	Pohištvo, knjige, stroji, zbirke i. t. d. . . . .	18299	40	16308	90	34608	30	
2	Živina . . . . .	4240	.	3030	.	7270	.	
3	Vino, žganje in kisline . . . . .	1222	.	3102	06	4324	06	
4	Poljski pridelki i. t. d. . . . .	1319	.	1964	84	3283	84	
	Skupaj . . .	25080	40	24405	80	49486	20	
<b>B. Nepremakljivo premoženje:</b>								
5	Hiša v Podturnu anagr. števil. 55 in 136 (nov. št. 23 in 25) . . .	54000	.	.	.	54000	.	
6	Kmetija v Podturnu . . . . .	14000	.	.	.	14000	.	
7	Travniki na Blanči . . . . .	26600	.	.	.	26600	.	
8	Travniki na Peči . . . . .	.	.	27800	.	27800	.	
9	Gozd v Starigori obdelovan po obeh oddelkih deželne kmetijske šole	1400	.	1400	.	2800	.	
10	Slovenski oddelek deželne kmetijske šole obdeluje tudi kmetijo, katero je c. kr. kmetijsko društvo, dokler obstoji kmetijska šola, odstopilo deželi vsled pogodbe z dne 11. novembra 1881 št. 4007 sklenjene na podlagi sklepa dež. zbora z dne 6. septembra 1881.							
	Ta kmetija je cenjena . . . . . K 20.000 — novo poslopje zidano na ravno istem zemljišču je stalo „ 68.948.10 vrednost starega poslopja znaša približnih . . . „ 3.000.— K 91.948 10							
	Te nepremičnine so vpisane v zemljiških knjigah na ime ces. kr. kmetijskega društva, pravica užitka istih pa na korist deželne kmetijske šole.							
	Skupaj . . .	96000	.	29200	.	125200	.	
	Svota . . .	121080	40	53605	80	174686	20	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1904

Ravnatelj:  
K A U Č I Č



RAČUNSKI SKLEP

# DEŽELNEGA ZAKLADA

ZA LETO 1903



Poglavje	Naslov	D o h o d k i		Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta								
				redna		izredna		redne		izredne				
				K	v	K	v	K	v	K	v			
<b>I</b>	<b>a) Dejanski:</b>													
	<b>Dohodki iz deželnega premoženja:</b>													
1	Aktivne obresti:													
	a) obveznic			19803										
	b) naloženih glavnic			11946	67									
2	Obresti predplačil, ki se dajejo občinam za bolniške troške			5103	22									
3	Od društva za namakanje tržiške ravani obresti			19120										
4	Najemščine			5480										
5	Deželna kmetijska šola			18971	21									
	Vsota I. poglavja			80424	10									
<b>II</b>	<b>Dohodki iz javnih naslovov:</b>													
1	Povračilo bolniških troškov od dotičnih občin	161577	35	196831	86									
2	Doneski upravnim troškom od zakladov oskrbovanih po deželni upravi			4899										
3	Povračilo potirnih troškov od občin in drugih dežel	783	30	2763	50									
4	Deželna kvota na osebno dohodarino			44314	84									
5	Delež dopolnilne erarske davščine na opojne tekočine	2747	62	60383	18									
6	Povračilo predplačil za obnovitev vinogradov				33	32								
	Vsota II. poglavja	165108	27	309225	70									
<b>III</b>	<b>Drugi dohodki:</b>													
1	Povračila	1247	87	845	01									
2	Od prodaje tiskovin			191	20									
3	1 % utržek od uradniških plač			426	04									
4	Razni dohodki			418	18									
	Vsota III. poglavja	1247	87	1880	43									

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1903				Skupaj		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
				redne		izredne							
				K	v	K	v					K	v
19803	19803			19803				19803					
11946 67		11946	67									11946	67
5103 22	5103 22			3500				3500				1603	22
19120	19120			19120				19120					
5480	5480			5480				5480					
18971 21	18971 21			20780				20780				1808	79
80424 10	68477 43	11946	67	68683				68683				11741	10
358409 21	217892 28	140516	93	200000				200000				3168	14
4899	4899			4899				4899					
3546 80	2065 80	1481		3000				3000				236	50
44314 84	44314 84			38161				38161				6153	84
63130 80	63130 80			62169				62169				1785	82
33 32	33 32											33	32
474333 97	332336 04	141997	93	308229				308229				996	70
2092 88	1471 67	621	21	1000				1000				154	99
191 20	191 20			200				200				8	80
426 04	426 04			20				20				406	04
418 18	418 18			563				563				144	82
3128 30	2507 09	621	21	1783				1783				97	43

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta				
					redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	
<b>IV</b>		<b>Doklade in davščine:</b>							
1	Na izravne davke . . . . .		39925	89	329958	55	.	.	
2	Na državno potrošnino . . . . .		1566	66	392875	55	.	.	
3	Davščina od na drobno potočenega piva . . . . .		.	.	40678	50	.	.	
	Vsota IV. poglavja . . . . .		41492	55	763512	60	.	.	
	<b>b) Kreditno započetje:</b>								
	Vrnjene glavnice . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	<b>c) Prehajalni:</b>								
	<b>Prejeta predplačila:</b>								
	a) Od denarnih zavodov . . . . .		.	.	720023	16	.	.	
	b) Druga . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	Vsota prejetih predplačil . . . . .		.	.	720023	16	.	.	
	<b>Vrnjena predplačila:</b>								
	a) Od denarnih zavodov . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	b) Od razbremenilnega zaloga . . . . .		29782	14	.	.	.	.	
	c) Od uradnikov . . . . .		574	72	2266	.	.	.	
	d) Od deželne pisarnice . . . . .		509	08	509	08	.	.	
	e) Od občin . . . . .		2114	67	.	.	.	.	
	f) Druga . . . . .		150540	04	46196	49	.	.	
	Vsota vrnjenih predplačil . . . . .		183520	65	48972	35	.	.	
	Skupni dohodki . . . . .		391369	34	1924038	35	.	.	
	Pričetni ostanek v gotovini . . . . .		52416	97	.	.	.	.	
	Glavna vsota dohodkov . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	Končni ostanek v gotovini . . . . .		.	.	.	.	.	.	
	Pričetna aktiva . . . . .		443786	31	.	.	.	.	
	Končna aktiva . . . . .		.	.	.	.	.	.	

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
			redne		izredne				
			K	v	K	v			K
369884	44	305304	88	64579	56	309000	.	20958	55
394442	21	394442	21	.	.	392000	.	875	55
40678	50	40678	50	.	.	40678	.	.	50
805005	15	740425	59	64579	56	741678	.	21834	60
720023	16	720023	16	.	.	.	.	.	.
720023	16	720023	16	.	.	.	.	.	.
29782	14	54	09	29728	05	.	.	.	.
2840	72	1536	22	1304	50	.	.	.	.
1018	95	509	08	509	87	.	.	.	.
2114	67	.	.	2114	67	.	.	.	.
196736	53	129193	69	67542	84	.	.	.	.
232493	01	131293	08	101199	93	.	.	.	.
2315407	69	1995062	39	320345	30	1120373	.	1120373	3466983
.	.	52416	97	.	.	.	.	.	.
.	.	2047479	36	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	92471	46	.	.	.	.
.	.	.	.	412816	76	.	.	.	.



Poglavje	Naslov	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
							na račun kreditov leta 1903					
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
<b>I</b>		<b>a) Dejanski:</b>										
		<b>Troški dež. zbora:</b>										
1		Dnine in potnine dež. poslancem, ki ne bivajo v Gorici . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
2		Nagrada hitropiscema . . . . .	.	.	300	.	.	.	.	300	.	
3		Troški za tisk . . . . .	.	.	12714	30	.	.	.	12714	30	
4		Razni troški . . . . .	.	.	13	10	.	.	.	13	10	
		<b>Vsota I. poglavja . . . . .</b>	.	.	13027	40	.	.	.	13027	40	
<b>II</b>		<b>Splošni upravni troški:</b>										
1		Opravnine udom deželnega odbora . . . . .	.	.	24400	.	.	.	.	24400	.	
2		Deželno tajništvo . . . . .	.	.	5600	.	.	.	.	5600	.	
3		Deželni stavbinski urad . . . . .	.	.	7305	.	.	.	.	7305	.	
4		Deželno knjigovodstvo . . . . .	.	.	21102	50	.	.	.	21102	50	
5		Deželna blagajna . . . . .	.	.	4600	.	.	.	.	4600	.	
6		Deželna pisarna . . . . .	.	.	14221	26	.	.	.	14221	26	
7		Nagrade in podpore . . . . .	2960	.	6640	.	.	.	.	9600	.	
8		Potni troški . . . . .	.	.	2995	24	.	.	.	2995	24	
9		Uradne in pisarniške potrebščine . . . . .	.	.	12178	45	.	.	.	12178	45	
10		Deželni zakonik in ukaznik . . . . .	.	.	735	71	.	.	.	735	71	
		<b>Vsota II. poglavja . . . . .</b>	2960	.	99778	16	.	.	.	102738	16	
<b>III</b>		<b>Troški za deželno posestvo:</b>										
1		Vzdrževanje deželnih poslopij . . . . .	.	.	359	03	5864	06	.	6223	09	
2		Javni davki . . . . .	.	.	2779	22	.	.	.	2779	22	
		<b>Vsota III. poglavja . . . . .</b>	.	.	3138	25	5864	06	.	9002	31	

Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1903				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1903		Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904		Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
				redne		izredne											
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
				8500	.	.	.	.	.	8500	.	.	.	8500	.	8500	.
300	.	.	.	1000	.	.	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.	700	.
12714	30	.	.	4500	.	.	.	.	.	4500	.	.	.	4500	.	8214	30
13	10	.	.	80	.	.	.	.	.	80	.	.	.	80	.	66	90
13027	40	.	.	14080	.	.	.	.	.	14080	.	.	.	14080	.	1052	60
24400	.	.	.	24400	.	.	.	.	.	24400	.	.	.	24400	.	.	.
5600	.	.	.	7200	.	.	.	.	.	7200	.	.	.	7200	.	1600	.
7305	.	.	.	10590	.	.	.	.	.	10590	.	.	.	10590	.	3285	.
21102	50	.	.	24690	.	.	.	.	.	24690	.	.	.	24690	.	3587	50
4600	.	.	.	4600	.	.	.	.	.	4600	.	.	.	4600	.	.	.
14221	26	.	.	14200	.	.	.	.	.	14200	.	.	.	14200	.	21	26
6700	.	2900	.	600	.	.	.	.	.	600	.	.	.	600	.	6040	.
2995	24	.	.	2000	.	.	.	.	.	2000	.	.	.	2000	.	995	24
12178	75	.	.	6000	.	.	.	.	.	6000	.	.	.	6000	.	6178	45
735	41	.	.	800	.	.	.	.	.	800	.	.	.	800	.	64	29
99838	16	2900	.	95080	.	.	.	.	.	95080	.	.	.	95080	.	9698	16
6223	09	.	.	397	.	10000	.	.	.	10397	.	4000	.	6397	.	173	91
2779	22	.	.	2749	.	.	.	.	.	2749	.	.	.	2749	.	30	22
9002	31	.	.	3146	.	10000	.	.	.	13146	.	4000	.	9146	.	143	69

Poglavje	Naslov	TROŠKI		Pristojbina upravnega leta										
				Pričetni pasivni zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let				redna		izredna		Skupaj
						na račun kreditov leta 1903				K		v		
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
<b>IV</b>	<b>Troški za poljedelstvo in obrtnijo:</b>													
1	Podpora c. k. kmetijski družbi . . . . .	1170	.	.	.	7340	.	.	.	8510	.			
2	Nagrada za pokončanje zveri . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
3	Troški za zabranitev živinske kuge . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
4	Deželna kmetijska šola . . . . .	15	.	3496	.	36582	12	.	.	40093	12			
5	Predplačilo za obnovitev vinogradov . . . . .	282	50	13182	50	.	.	.	.	13465	.			
6	Za nasad ameriškanskih trtnic . . . . .	.	.	8400	.	4000	.	.	.	12400	.			
7	Vodopisni troški . . . . .	.	.	.	.	700	.	.	.	700	.			
	Vsota IV. poglavja . . . . .	1464	50	25078	50	48622	12	.	.	75168	12			
<b>V</b>	<b>Troški za javno varnost:</b>													
1	Za nastanitev orožništva . . . . .	.	.	.	.	19826	15	.	.	19826	15			
2	Za orožniške priprege . . . . .	.	.	.	.	1115	79	.	.	1115	79			
3	Za potirne troške . . . . .	102	16	.	.	21899	98	.	.	22002	14			
4	Za oskrbovanje pokorilcev . . . . .	.	.	.	.	4899	26	.	.	4849	26			
5	Za prevažanje obsojencev in prejskovancev . . . . .	.	.	.	.	43	20	.	.	43	20			
6	Stalni prispevek goriškemu gasilnemu društvu . . . . .	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.			
	Vsota V. poglavja . . . . .	102	16	.	.	47984	38	.	.	48086	54			
<b>VI</b>	<b>Troški za zdravstvo:</b>													
1	Troški za cepljenje koz . . . . .	1066	36	.	.	4324	07	.	.	5390	43			
2	Potni troški zdravstvenemu deželnemu svetniku . . . . .	.	.	.	.	119	90	.	.	119	90			
3	Poduk o babištvu . . . . .	.	.	.	.	1140	92	.	.	1140	92			
4	Podpore občinam za vodne naprave . . . . .	.	.	4140	.	1000	.	4000	.	9140	.			
	Vsota VI. poglavja . . . . .	1066	36	4140	.	6584	89	4000	.	15791	25			

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1903				Kreditni iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1903	Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904	Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
			redne		izredne											
			K	v	K	v									K	v
8510	.	.	.	2340	.	5000	.	.	7340	.	.	7340	.	.	80	.
.	.	.	.	80	.	.	.	.	80	.	.	80	.	.	600	.
39838	24	.	.	600	.	.	.	.	600	.	.	600	.	.	2821	88
13465	.	.	.	.	.	20000	.	.	57204	.	14304	42900	.	50	13182	50
12400	.	.	.	4000	.	.	.	36480	13050	.	400	12650	.	.	250	.
700	.	.	.	700	.	.	.	9050	700	.	.	700	.	.	.	.
74913	24	254	88	47124	.	25000	.	63330	135454	.	58001	77452	50	3751	88	
19826	15	.	.	17512	.	.	.	.	17512	.	.	17512	.	.	2314	15
1115	79	.	.	1400	.	.	.	.	1400	.	.	1400	.	.	284	21
20771	29	1230	85	20000	.	.	.	.	20000	.	.	20000	.	.	1899	98
4899	26	.	.	7000	.	.	.	.	7000	.	.	7000	.	.	2100	74
43	20	.	.	50	.	.	.	.	50	.	.	50	.	.	6	80
200	.	.	.	200	.	.	.	.	200	.	.	200	.	.	.	.
46855	69	1230	85	46162	.	.	.	.	46162	.	.	46162	.	.	1822	38
5390	43	.	.	6500	.	.	.	.	6500	.	.	6500	.	.	2175	93
119	90	.	.	100	.	.	.	.	100	.	.	100	.	.	19	90
1140	92	.	.	1200	.	.	.	.	1200	.	.	1200	.	.	59	08
9140	.	.	.	4000	.	6000	.	15640	25640	.	16500	9140	.	.	.	.
15791	25	.	.	11800	.	6000	.	15640	33440	.	16500	16940	.	.	2215	11

Poglavje	Naslov	TROŠKI									
		Pričetni pasivni zastanki		Prietojbinsa upravnega leta						Skupaj	
				na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
<b>VII</b>	<b>Dobrodelni zavodi:</b>										
1	Oskrbovanje blaznih . . . . .	318	.	.	.	109759	91	.	.	110077	91
2	Porodilnice . . . . .	.	.	.	.	3204	32	.	.	3204	32
3	Oskrbovanje najdencev . . . . .	.	.	.	.	4450	06	.	.	4450	06
4	Bolniški troški:										
	a) Na račun deželnega zaloga . . . . .	.	.	.	.	1133	60	.	.	1133	60
	b) Na račun občin . . . . .	18417	18	.	.	196831	86	.	.	215249	04
5	Stalni letni donesek verskemu zalogu . . . . .	.	.	.	.	371	52	.	.	371	52
6	Doneski morski kopelji v Gradežu:										
	a) Stalni letni donesek . . . . .	.	.	.	.	400	.	.	.	400	.
	b) Donesek za 4 postelje v spomin Nj Vz. grofa Franca Coronini . . . . .	.	.	.	.	400	.	.	.	400	.
7	Stalni prispevek zavodu Franca Josipa v Aleksandriji . . . . .	.	.	.	.	500	.	.	.	500	.
	Vsota VII poglavja . . . . .	18735	18	.	.	317051	27	.	.	335786	45
<b>VIII</b>	<b>Troški za uk in izobrazbo:</b>										
1	Goriškemu magistratu stalni prispevek za c. k. realko . . . . .	.	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.
2	Za deželno gluhozemico . . . . .	.	.	.	.	1200	.	8291	20	9491	20
3	Goriškemu magistratu stalni prispevek za glasbeno šolo . . . . .	.	.	.	.	1050	.	.	.	1050	.
4	Učnemu zalogu stalni donesek . . . . .	.	.	.	.	357	.	.	.	357	.
5	Šolskemu penzijskemu zalogu . . . . .	.	.	.	.	.	.	14118	10	14118	10
6	Prispevki za obrtne šole . . . . .	.	.	400	.	16200	.	.	.	16600	.
7	Štipendiji obiskovalcem obrtnih zavodov . . . . .	1500	.	.	.	2000	.	.	.	3500	.
8	Štipendiji visokošolcem . . . . .	500	.	.	.	4000	.	.	.	4500	.
9	Podpore visokošolcem . . . . .	.	.	890	.	8000	.	.	.	8890	.
10	Prispevki za cerkveno glasbo . . . . .	131	60	.	.	553	87	.	.	685	47
11	Deželni muzej . . . . .	.	.	.	.	4580	.	.	.	4580	.
12	Prispevki okrajnim šolskim zalogom . . . . .	5925	.	.	.	250000	.	.	.	255925	.
	Vsota VIII. poglavja . . . . .	8056	60	1290	.	288940	87	22409	30	320696	77
<b>IX</b>	<b>Podpore za javna dela:</b>										
1	Ceste . . . . .	.	.	24450	.	4300	.	3300	.	32050	.
2	Mosti . . . . .	.	.	700	.	.	.	.	.	700	.
3	Vravnjanje vodnih tokov . . . . .	.	.	3856	.	17200	.	2018	.	23074	.
	Vsota IX. poglavja . . . . .	.	.	29006	.	21500	.	5318	.	55824	.

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Kreditni iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1903	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden					
		redne		izredne											
		K	v	K	v						K	v	K	v	K
110077	91	.	.	100000	.	.	.	100000	.	.	.	100000	.	9759	91
3204	32	.	.	3500	.	.	.	3500	.	.	.	3500	.	295	68
4450	06	.	.	3000	.	.	.	3000	.	.	.	3000	.	1450	06
1133	60	.	.	3000	.	.	.	3000	.	.	.	3000	.	1866	40
206402	92	8846	12	20000	.	.	.	200000	.	.	.	200000	.	3168	14
371	52	.	.	373	.	.	.	372	.	.	.	372	.	.	48
400	.	.	.	400	.	.	.	400	.	.	.	400	.	.	.
400	.	.	.	400	.	.	.	400	.	.	.	400	.	.	.
.	.	500	.	500	.	.	.	500	.	.	.	500	.	.	.
326440	33	9346	12	311172	.	.	.	311172	.	.	.	311172	.	5879	27
1000	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.	.	.
9491	20	.	.	1200	.	11109	.	12309	.	.	.	12309	.	2817	80
1050	.	.	.	1050	.	.	.	1050	.	.	.	1050	.	.	.
357	.	.	.	358	.	.	.	358	.	.	.	358	.	1	.
14118	10	.	.	.	.	17000	.	17000	.	.	.	17000	.	2881	90
14300	.	2300	.	16200	.	1400	.	18000	.	.	.	18000	.	1400	.
2800	.	700	.	2000	.	.	.	2000	.	.	.	2000	.	.	.
4500	.	.	.	4000	.	.	.	4000	.	.	.	4000	.	.	.
8890	.	.	.	8000	.	.	.	8890	.	890	.	8890	.	.	.
553	87	131	60	554	.	.	.	554	.	.	.	554	.	.	13
4580	.	.	.	5280	.	.	.	5280	.	.	.	5280	.	700	.
255925	.	.	.	250000	.	.	.	250000	.	.	.	250000	.	.	.
317565	17	3131	60	289642	.	29509	.	1290	.	.	.	320441	.	7800	83
32050	.	.	.	9100	.	.	.	64306	.	.	.	155264	.	90858	.
700	.	.	.	5000	.	30000	.	64306	.	.	.	155264	.	64406	.
22874	.	200	.	46858	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
55624	.	200	.	60958	.	30000	.	64306	.	.	.	155264	.	90858	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	64406	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8582	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8582	.

Poglavje	Naslov	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta						Skupaj	
					na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna			
					na račun kreditov leta 1903							
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
<b>X</b>		<b>Vojaški troški:</b>										
	1	Priprege za stalno vojno . . . . .	.	.	.	.	6559	42	.	.	6559	42
	2	Priprege za brambovce . . . . .	.	.	.	.	949	10	.	.	949	10
	3	Plača slugi pri uradu za vojaške priprege . . . . .	.	.	.	.	432	.	.	.	432	.
		Vsota X. poglavje . . . . .	.	.	.	.	7940	52	.	.	7940	52
<b>XI</b>		<b>Deželni dolg:</b>										
	1	Razdolžitev deželnih posojil . . . . .	200	.	.	.	7500	.	.	.	7800	.
	2	Obresti deželnih posojil . . . . .	240	.	.	.	22528	.	.	.	22768	.
	3	Dohodarina od obresti obveznic Vrsta B . . . . .	.	.	.	.	820	.	.	.	820	.
	4	Pristojbina v kolekih od odrezkov obveznic Vrsta B . . . . .	.	.	.	.	50	12	.	.	50	12
	5	Obresti starih domestikalnih obveznic . . . . .	1547	22	.	.	5055	32	.	.	6602	54
	6	Obresti nezaloženega dolga . . . . .	18788	79	.	.	14912	32	.	.	33701	11
	7	Razdolžitev nezaloženega dolga . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Vsota XI. poglavja . . . . .	20776	01	.	.	50965	76	.	.	71741	77
<b>XII</b>		<b>Razni troški:</b>										
	1	Vrnjene deželne doklade . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2	Nenadni troški . . . . .	.	.	4750	.	6964	73	.	.	11714	73
	3	Razne podpore katere dovoli deželni zbor . . . . .	30328	.	6550	.	.	.	12780	.	49658	.
	4	Drugi manjši troški . . . . .	29	66	.	.	2009	85	.	.	2039	51
	5	Za vzprejem pobiranja vžitnine v deželno upravo . . . . .	.	.	.	.	1033	.	.	.	1033	.
	6	V delno pokritje primanjkljeja iz leta 1902 . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Vsota XII. poglavja . . . . .	30357	66	11300	.	10007	58	12780	.	64445	24
<b>XIII</b>		<b>Prejemki vpokojencev . . . . .</b>	70	.	.	.	18783	08	.	.	18853	08

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Kreditni iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1903	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
		redne		izredne						K	v	K	v
		K	v	K	v								
6559	42	.	.	2400	.	.	2400	.	.	2400	.	4159	42
949	10	.	.	200	.	.	200	.	.	200	.	749	10
432	.	.	.	432	.	.	432	.	.	432	.	.	.
7940	52	.	.	3032	.	.	3032	.	.	3032	.	4908	52
7800	.	.	.	7600	.	.	7600	.	.	7600	.	.	.
22588	.	180	.	22520	.	.	22520	.	.	22520	.	8	.
820	.	.	.	830	.	.	830	.	.	830	.	10	.
50	12	.	.	51	.	.	51	.	.	51	.	.	88
4989	34	1613	20	5056	.	.	5056	.	.	5056	.	.	68
27812	85	5888	26	29000	.	.	29000	.	.	29000	.	14087	68
.	.	.	.	17300	.	.	17300	.	.	17300	.	17300	.
64060	31	7681	46	82357	.	.	82357	.	.	82357	.	31391	24
11714	73	.	.	8000	.	.	12750	.	.	12750	.	1035	27
19898	.	29760	.	16000	.	.	23550	.	1000	22550	.	3220	.
2039	51	.	.	1000	.	.	1000	.	.	1000	.	1009	85
1033	.	.	.	2000	.	.	2000	.	.	2000	.	967	.
.	.	.	.	30000	.	.	30000	.	.	30000	.	30000	.
34685	24	29760	.	11000	.	46000	69300	.	1000	68300	.	34212	42
18818	08	35	.	18289	.	.	18289	.	.	18289	.	494	08

Poglavje	Naslov	TROŠKI		Pristojbina upravnega leta								Skupaj											
				Pričetni pasivni zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna													
						K	v	K	v	K	v			K	v	K	v						
		<b>b) Kreditne započetje :</b>																					
		Naložene glavnice . . . . .																					
		. . . . .																					
		. . . . .																					
		<b>c) Prehajalni :</b>																					
		Vrnjena predplačila :																					
		a) Denarnim zavodom . . . . .																					
		385313	.	.	.	720023	16	.	.	1105336	16												
		b) Druga . . . . .	182	28	.	.	.	.	.	182	28												
		Vsota danih predplačil . .																					
		385495	28	.	.	720023	16	.	.	1105518	44												
		<b>Dana predplačila:</b>																					
		a) Denarnim zavodom . . . . .																					
			.	.	.	2266	.	.	.	2266	.												
		b) Deželnim uradnikom . . . . .	.	.	.	509	87	.	.	509	87												
		c) Deželni pisarnici . . . . .	.	.	.	46196	49	.	.	46196	49												
		d) Druga . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.												
		Vsota danih predplačil . .																					
		.	.	.	.	48972	36	.	.	48972	36												
		Skupni troški . .																					
		469086	75	70814	50	1703319	80	50371	36	2293592	41												
		Končni ostanek v gotovini . . . . .																					
		. . . . .																					
		Pobot . . . . .																					
		. . . . .																					
		V primeri z aktivi . . . . .																					
		443786	51	.	.	.	.	.	.	.	.												
		pokaže pričetkom <i>pasivum</i> in koncem leta aktivum . . . . .	25300	44	.	.	.	.	.	.	.												
		pristevši podaljšane kredite iz prejšnjih let v znesku . . . . .	156866	.	.	.	.	.	.	.	.												
		in odstevisi one ki se imajo prenesti za prihodnje leto od . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.												
		pokaže se čisti <i>pasivum</i> pričetkom leta . . . . .																					
		182166	44	.	.	.	.	.	.	.	.												
		in koncem leta . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.												

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1903				Kreditni iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1903	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1904	Ostane	V primeri s pristojbino je prebiten ali neugoden																
		redne		izredne																						
		K	v	K	v						K	v	K	v	K	v	K	v	K	v						
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
821311	38	284024	78	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
162	46	19	82	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
821473	84	284044	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2266	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
509	87	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
46196	49	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
48972	36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1955007	90	338584	51	993842	.	146509	.	156866	.	1297217	.	170359	50	1126857	50	71347	36									
92471	46	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.								
2047479	36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.								
.	.	412816	76																							
.	.	74232	35																							
.	.	170359	50																							
.	.	96127	25																							





## Inventar imovine deželnega zaklada pričetkom in koncem leta 1903.

Redno število	Podrobni razkaz dolgovine	IMOVINA			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
	<b>A K T I V A.</b>				
	<b>a) V gotovini.</b>				
1	Preostanek v gotovini po dotičnem računskem sklepu . . . . .	52416	97	92471	46
	<b>b) Konečne tirjatve.</b>				
2	Konečni aktivni zastanki po dotičnem računskem sklepu . . . . .	391369	34	320345	30
	<b>c) Pohištvo stroji, knjige, znanstveni predmeti i. t. d.</b>				
3	pri deželni pisarnici . . . . .	4330	47	5737	88
4	pri deželnem knjigovodstvu . . . . .	2080	64	2422	77
5	pri deželnem stavbinskem uradu . . . . .	2471	03	2935	15
6	pri deželni denarnici . . . . .	1389	20	967	74
7	pri varuhu deželne hiše . . . . .	1629	63	1668	40
8	pri deželnem muzeju . . . . .	48721	73	49702	81
9	pri meteorološki ogledišču . . . . .	493	80	493	80
10	pri orožniških postajah (inventar se je predložil pod št. 896 91 a v istem ni navedena vrednost dotičnih stvari) . . . . .				
11	pri tukajšnji ženski norišnici . . . . .	6644	05	6444	73
12	tiskovine na prodaj pri deželni denarnici . . . . .	922	14	550	88
13	pri deželni kmetijski šoli glasom posebnega inventarja . . . . .	51700	25	49486	20
	Skupaj . . . . .	120382	94	120410	36
	<b>d) Obveznice.</b>				
14	Vrednost državnih obveznic deželnega zaklada imenske vrednosti 471 500 kron je znašala po dunajski borzni ceni 31. decembra 1903 . . . . .	477666	10	474333	95
15	Vrednost 250 delnic po 400 kron društva c. kr. priv. furlanske železnice . . . . .	100000	.	100000	.
16	Vrednost delnic po 200 kron za zgradbo vipavske železnice št. 501—1500 . . . . .	200000	.	200000	.
	Skupaj . . . . .	777666	10	774333	95
	<b>e) Obrestonosne glavnice.</b>				
17	Posojilo društvu za namakanje tržiške ravani . . . . .	764800	.	764800	.
18	Glavnica depozitirana pri kreditni podružnici v Trstu in določena skupno z obrestmi za uporabo zgradbe železnice Gorica-Ogledj (deželnozborski sklep z dne 7. aprila 1900) . . . . .	109757	80	113873	50
	Skupaj . . . . .	874557	80	878673	50

Redno število	Podrobni razkaz dolgovine	IMOVINA			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
	<b>f) Glavnice brez obresti.</b>				
19	Vsled pogodbe z dne 30 julija 1864 goriškemu mestu za razširjenje c. kr. realke brez obresti izposojena svota . . . . .	30000	.	30000	.
	<b>g) Nepremičnine.</b>				
20	Deželna hiša v Gorici anagr. št. 30 približne vrednosti . . . . .	150000	.	150000	.
21	Hiša na Plačuti, katero je najel vojaški erar in jo rabi za bolnišnico približne vrednosti . . . . .	70000	.	70000	.
22	Vrti na Goriškem gradu parc. št. 223 $\frac{1}{3}$ , 263 $\frac{1}{2}$ in 559 (K št. 957/94) cenjeni na . . . . .	190	.	190	.
23	Nepremičnine deželne kmetijske šole glasom posebnega inventarja . . . . .	125200	.	125200	.
	Skupaj . . . . .	345390	.	345390	.
	<b>D O L G O V I N A.</b>				
	<b>a) Konečni dolgovi.</b>				
1	Pasivni zastanki po računskem sklepu deželnega zaklada . . . . .	469086	75	338584	51
	<b>b) Pasivne obveznice.</b>				
2	Imenska vrednost domestikalnik obveznic znaša v stari veljavi gold. 88.780:12 $\frac{3}{4}$ , enako kron 186 438:43. Od teh obveznic plačuje se kron 4549:80 letnih obresti. Razdolžitvena glavnica, ki bi dajala po 4 $\frac{1}{10}$ ‰ ravno te obresti in bi se morala izplačati za razdolžitev teh obveznic, znaša . . . . .	108328	56	108328	56
3	Obveznic novega deželnega posojila ki niso bile še izžrebane do konec leta 1903 je vrste A 62 po 200 kron, 61 po 1000 kron, 140 po 2000 kron = kron 353 400:— vrste B 66 po 200 kron, 27 po 1000 kron, 81 po 2000 kron = kron 202 200:—	563200	.	555600	.
4	Obveznice deželnega posojila leta 1902 po 4‰, izdane za zgradbo deželne norišnice 250 po 200 K; 250 po 1000 K in 350 po 2000 K . . . . .	.	.	1000000	.
	Skupaj . . . . .	671528	56	1663928	56
	<b>c) Posojila.</b>				
5	Državnemu miljarcijskemu zakladu . . . . .	382400	.	382400	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1904.

Ravnatelj:

K A U Č I Č

Računski sklep

zaklada za zgradbo norišnice

za leto 1903



Razpredel	DOHODKI	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
I	Obresti obveznic . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	Obresti naloženih glavnice . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	Izkupilo prodanih kreditnih zadolžnic . . . .	.	.	983277 59		983277 59		983277 59								
IV	Najemnine zemljišč . . . .	.	.	1398 78		1398 78		1398 78								
V	Razni dokodki . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
	Vrnjene glavnice . . . .	.	.	175709 46		175709 46		175708 46		1	.					
	<b>c) Prehajalni:</b>															
	Prejeta predplačila . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vrnjena preplačila . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	<b>Vsota . . . .</b>	.	.	1160385 83		1160385 83		1160384 83		1	.					
	Pričetni ostanek v gotovini . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Glavna vsota dohodkov . . . .	.	.	.	.	.	.	1160384 83	.	.	.	.	.	.	.	.
	Končni ostanek v gotovini . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	1352 47	.	.	.	.	.	.
	Pričetna aktiva . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Končna aktiva . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	1353 47	.	.	.	.	.	.

Razpredel	TROŠKI	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	<b>a) Dejanski:</b>															
I	Nakup zemljišč . . . .	.	.	57580		57580		57580		.	.	.	.	.	.	.
II	Troški za načrt . . . .	.	.	1070		1070		1070		.	.	.	.	.	.	.
III	Troški za zgradbo norišnice . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	Troški za pohištvo . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
V	Razni troški . . . .	.	.	4864 41		4864 41		4864 41		.	.	.	.	.	.	.
	<b>b) Kreditno započetje:</b>															
	Naložene glavnice . . . .	.	.	983277 59		983277 59		983277 59		.	.	.	.	.	.	.
	<b>c) Prehajalni:</b>															
	Vrnjena predplačila . . . .	112240 36	.	.	.	112240 36		112240 36		.	.	.	.	.	.	.
	Dana predplačila . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	<b>Vsota . . . .</b>	112240 36		1046792		1159032 36		1159032 36		.	.	.	.	.	.	.
	Končni ostanek v gotovini . . . .	.	.	.	.	.	.	1352 47	.	.	.	.	.	.	.	.
	Pobof . . . .	.	.	.	.	.	.	1160384 83	.	.	.	.	.	.	.	.
	V primeri z aktivni . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	1353 47	.	.	.	.	.	.
	kaže se pasivum pričetkom leta . . . .	112240 36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	in pasivum koncem leta . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	1353 47	.	.	.	.	.	.

# Stan imovine

Podrobni razkaz imovine	I M O V I N A			
	pričetkom		koncem	
	l e t a			
<b>A K T I V A.</b>				
<b>a) Konečne terjatve:</b>				
Aktivni zastanki razvidni iz tega-le računskega sklepa . . . . .	.	.	.	.
<b>b) Obrestonosne glavnice:</b>				
Njegovo c. kr. Veličanstvo je odkazalo znesek 200.000 kron od člstega dohodka XXIII in XXIV drž. loterije za zgradbo norišnice na Primorskem. Ta svota je naložena v drž. obveznicah ter pripada tej deželi glasom dotične razdelitve tretjina v vrednosti (Kn. št. 59,04) . . . . .	163886	92	169449	65
Glavnica izvirajoča od izdanih obveznic posojila 1.000.000 kron iz leta 1902 po 4% naložena pri podružnici banke Union v Trstu . . . . .	.	.	807568	13
<b>c) Nepremičnine:</b>	163886	92	977017	46
Zemljišča nakupljena za zgradbo norišnice ležeča v Gorici ob šempet- terski cesti in sicer parcele 536/13, 536/14, 536/15, 536/16, 536/17, 536/18, 536/19, 536/40, 536/41, 536/57, 536/58 in 607/6 goriške zemljiške knjige v vrednosti od . . . . .	152781	46	152781	46
<b>D O L G O V I N A.</b>				
<b>a) Končni dolgovi:</b>				
Pasivni zastanki iz tega-le računskega sklepa . . . . .	112240	36	.	.
<b>b) Ostale kupne cene:</b>				
Luciji Vetterle-Wildenbrunn in Mariji Cromer glavnica za zemljiščno parcelo 536/19 odstopljeno deželi vsled kupno prodalne pogodbe z dne 29/12 1900 št. 261/01, katero je izplačati v 10 letih od dneva sklenjene pogodbe . .	56000	.	.	.
Skupaj . .	168240	36	.	.

Posnetek imovine  
poknežene grofovine goriško-gradiščanske

pričetkom in koncem leta 1903



Redno št. / P R E D M E T	I M O											
	deželnega zaklada				Pomno-žitev ali smanj-sanje		kmetijske šole					
	pričetkom		koncem		K	v	pričetkom		koncem		K	v
	l e t a						l e t a					
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
	<b>I m o v i n a .</b>											
1	52416 97	92471 46	40054 49									
2	391369 34	320345 30	71024 04									
3	68682 69	70924 16	2241 47	34514 74	34608 30							
4				7357 70	7270							
5				9827 81	7607 90							
6	777666 10	774333 95	3332 15									
7	874557 80	878673 50	4115 70									
8	30000	30000										
9	220190	220190		125200	125200							
	2414882 90	2386938 37	27944 53	176900 25	174686 20							
	<b>D o l g o v i n a .</b>											
1	469071 75	338329 63	130742 12	15	254 88							
2	382400	382400										
3	671528 56	1663928 56	992400									
4												
	1523000	2384658 19	861657 88	15	254 88							
	<b>B i l a n c a .</b>											
Imovina	2414882 90	2386938 37	27944 53	176900 25	174686 20							
Dolgovina	1523000	2384658 19	861657 88	15	254 88							
Čista imovina	891882 59	2280 18	889602 41	176885 25	174431 32							

Pomnožitev ali smanj-sanje	V I N A															
	deželne gluhozemice				Pomnožitev ali smanj-sanje		norišnice				S k u p n a		Pomnožitev ali smanj-sanje			
	pričetkom		koncem		K	v	pričetkom		koncem		K	v	pričetkom		koncem	
	l e t a						l e t a						l e t a			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
										1352 47	1352 47	52416 97	93823 93	41406 96		
										1	1	391432 34	320709 30	70723 04		
93 56		63		12890 79	363	12960 75	300					116088 22	118493 21	2404 99		
87 70		1045			650		395					8402 70	7920	482 70		
2219 91												9827 81	7607 90	2219 91		
				42100		45100	3000					819766 10	819433 95	332 15		
				5597 02		5597 02				163886 92	977017 78	813130 86	1044041 74	1861288 30	817246 56	
												30000	30000			
				59412 34		58672 34	740			152781 46	152781 46		557583 80	556843 80	740	
2214 05		121108 15		123343 11		2234 96		316668 38	1131152 71	814484 33		3029559 68	3816120 39	786560 71		
239 88		525		225		300		112240 36		112240 36		581852 11	338809 51	243042 60		
												382400	382400			
												671528 56	1663928 56	992400		
								56000		56000		56000		56000		
239 88		525		225		300		168240 36		168240 36		1691780 67	2385138 07	693357 40		
2214 05		121108 15		123343 11		2234 96		316668 38	1131152 71	814484 33		3029559 68	3816120 39	786560 71		
239 88		525		225		300		168240 36		168240 36		1691780 67	2385138 07	693357 40		
2453 93		120583 15		123118 11		2534 96		148428 02	1131152 71	982724 69		1337779 01	1430982 32	93203 31		

Deželno knjigovodstvo  
v Gorici 1. maja 1904  
Ravnatelj:  
K A U Č I Č



# Posnetek

uprave in imovine vseh zakladov oskrbo

Redno št.	Zaklad	Imovina je obstajala koncem leta													
		Dohodki		Troški		iz gotovine		iz aktivnih zastankov		iz obveznic		iz glavic		iz posestev	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
1	Abram . . . . .	516	98	507	40	9	58			12200					
2	Alessio . . . . .	1428	14	1403	20	24	94			25200		1350			
3	Cecotti . . . . .	163	68	160	80	2	88			2300		80			
4	Codelli . . . . .	1132	20	1132	20					17600		360			
5	Gozdorejski . . . . .	12415	32	10746	40	1668	92			43900		270	80		
6	Coronini za obnemogle delavce . . . . .	2123	06	1997	14	125	92			46400					
7	Coronini (stipendiji) . . . . .	1528	81	1375	20	153	61			35800		250			
8	Gospinski . . . . .	12788	51	12409	85	378	66			299100				19589	60
9	Depoziti . . . . .	55689	09	51802	05	3887	04			65075	09				
10	Razni mali zalogi . . . . .	1413	68	1303	58	110	10		50	2900		867	75		
11	Zemljiščno-odvezni . . . . .							30429	01						
12	Gattei . . . . .	207	22	206	58	64				3900		43	18		
13	Leoni . . . . .	481	22	481	20	02				9900		120			
14	Za zgradbo norišnice . . . . .	5889	55	5889	55							163886	92	152781	46
15	Maurovich . . . . .	1139	31	1139	31					14000		1092	91		
16	Za bolne in ranjene vojake . . . . .	2926	81	2365		561	81			60829	69				
17	Penzijski . . . . .	50357	66	50357	66			11488	30						
18	Ubožni . . . . .	56057	31	56057	31			1922	84	1178900		18116	92		
19	Pravizza . . . . .	251	08	247	20	3	88			5200		60			
20	Prokop . . . . .	650	40	649	20	1	20			13900		120			
21	a) Deželni . . . . .	1211245	89	1158828	92	52416	97	395792	29	777666	10	904557	80	220190	
	b) Kmetijska šola . . . . .														
22	Provincijalno-občinski . . . . .	4850	28	4759	70	90	58			106400					
23	Riavitz . . . . .	132	21	73	37	58	84			1400		14	37		
24	Šolski . . . . .	19924	28	19924	28			4	20	277100					
25	Dež. gluhonemica . . . . .	35174	55	35174	55			63		42100		5597	02	59412	34
26	Stanig . . . . .	754	99	748	20	6	79			15800		200			
27	Stubelj . . . . .	140	81	140	81					1800		64	61		
28	Gasilski . . . . .	13389	95	3369	52	10020	45					3387	16		
29	Werdenberg . . . . .	7539	84	7539	04					172600					
	Skupaj . . . . .	1500312	83	1430790	02	69522	81	439749	64	3231970	88	1100439	44	577173	40

# netek

vanih po deželnem odboru za leto 1902.

1902	iz pohištva in živine	Skupaj	Dolgovina je obstajala koncem leta 1902					Skupaj	Čista imovina aktivna ali pasivna	Premoženje v primeri z onim prejšnjega leta se je					
			iz pasivnih zastankov		iz pasivnih glavic		iz pasivnih obveznic			pomnožilo	zmanjšalo				
			K	v	K	v	K					v	K	v	K
		12209	58					12209	58	5					
		26574	94	15	46		15	46	26559	48	989	74			
		2382	88	37	80		37	80	2345	08	15	80			
		17970		200	97		200	97	17759	03	72				
		45839	72						45839	72			1939	37	
		46525	92	20			20		46505	92	526	46			
		36203	61	150			150		36053	61	228	40			
		319068	26	114	46		114	46	318953	60	1018	43			
		68963	13						68963	13	40570	80			
		3927	85						3927	85	254	08			
		30429	01	30443	64		30443	64	1463						
		3943	82						3943	82	1	37			
		10020	02						10020	02	54	60			
		316668	38	112240	36	56000		168240	36	148428	02	7989	17		
		15092	91	4	16		4	16	15088	75	547	35			
		61391	50	8			8		61383	50	41	46			
		11488	30	15767	30		15767	30	4279				4615	19	
	125383	78	1324323	54	628	54	628	54	1323695				4060	74	
			5263	88					5263	88	31	20			
			14021	20					14021	20	54	60			
	68682	69	2419305	85	469659	75	382400	671528	56	1523603	31	1072602	79	45262	91
	51700	25	176900	25	15				176900	25					
			106490	58	61	23		61	23	106429	34	757	47		
			1473	21	64	83		64	83	1408	38			5	91
			277104	20	870	09		870	09	276234	11	8952	52		
	13935	79	121108	15	525			525		120583	15	99	18		
			16006	79	84	93		84	93	15921	86	94	47		
			1864	61	36			36		1864	25	87			
			13407	59					13407	59	3947	72			
			172600		290	64		290	64	172309	36	49	20		
	259702	51	5678558	68	631202	72	438400	671528	56	1741131	28	5878559	59	100963	59
														10621	21

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1903

Ravnatelj:

KAUČIČ

# Pos

uprave in imovine vseh zakladov oskrbo

Redno št.	Zaklad	Imovina je obstajala koncem leta															
		Dohodki		Troški		iz gotovine		iz aktivnih zastankov		iz obveznic		iz glavnice		iz posestev			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
1	Abram . . . . .	521 98		507 40		14 58				12200							
2	Alessio . . . . .	2358 65		2321 97		36 68				26400		1145 71					
3	Cecotti . . . . .	102 70		8 22		94 48				2300		83 22					
4	Codelli . . . . .	753 74		673 51		80 23				17600		374 44					
5	Gozdorejski . . . . .	10104 95		8578 52		1526 43				43900		281 72					
6	Coronini za obnemogle delavce . . . . .	2052 32		2008 .		44 32				47000							
7	Coronini štipendiji . . . . .	1653 27		1646 96		6 31				35800		460 76					
8	Gospinski . . . . .	12947 64		12357 06		590 58				301100						19589 60	
9	Depoziti . . . . .	14579 58		10633 85		3945 73				19839 33							
10	Razni mali zalogi . . . . .	1240 88		1225 20		15 68		50 .		2900		200 66					
11	Gattei . . . . .	166 18		87 34		78 84				3900		44 92					
12	Leoni . . . . .	420 82		416 .		4 82				9900		175 .					
13	Za zgradbo norišnice . . . . .	1160384 83		1159032 36		1352 47		1 .				977017 78				152781 46	
14	Maurovich . . . . .	632 12		630 80		1 32				14000		1114 75					
15	Za bolne in ranjene vojake . . . . .	2910 87		2607 .		303 87				60829 69							
16	Penzijski . . . . .	60298 30		60298 30				8358 98									
17	Ubožni . . . . .	53586 82		53586 82				1586 91		1179300		17906 92				125383 78	
18	Pravizza . . . . .	224 80		219 52		5 28				5200		92 52					
19	Prokop . . . . .	576 07		573 97		2 10				13900		164 97					
20	a) Deželni . . . . .																
	b) Kmetijska šola . . . . .	2047479 36		1955007 90		92471 46		320345 30		774333 95		908673 50				220190 .	
21	Provincijalno-občinski . . . . .	4553 98		4507 86		46 12				107200							
22	Riavitz . . . . .	118 20		65 39		52 81				1400		14 93					
23	Šolski . . . . .	18029 80		17889 11		140 69		8 40		285500							
24	Deželna gluhonemica . . . . .	38094 63		38094 63				363 .		45100		5597 02				58672 34	
25	Stanig . . . . .	674 75		667 09		7 66				15800		233 16					
26	Stubelj . . . . .	78 18		6 94		71 24				1800		67 19					
27	Gasilski . . . . .	16551 78		6020 08		10631 70						4179 24					
28	Werdenberg . . . . .	7249 20		6740 64		508 56				172600							
29	Sadje in trtoje . . . . .	15896 .		12 05		15883 95											
	Skupaj . . . . .	3474342 40		3346424 49		127917 91		330713 59		3199802 97		1917828 51				701817 18	

# netek

vanih po deželnem odboru za leto 1903.

1903	iz pohištva in živine	Skupaj	Dolgovina je obstajala koncem leta 1903					Čista imovina aktivna ali pasivna	Premoženje v primeri z onim v prejšnjem letu se je		
			iz pasivnih zastankov		iz pasivnih glavnice		iz pasivnih obveznic		pomnožilo	zmanjšalo	
			K	v	K	v	K				v
		12214 58						12214 58	5 .		
		27582 39	400 .				400 .	27182 39	1007 45		
		2477 70	113 40				113 40	2364 30	19 22		
		18054 77	105 .				105 .	17949 77	190 74		
		45708 15	1621 .				1621 .	44087 15			1752 57
		47044 32						47044 32	518 40		
		36267 07						36267 07	213 46		
		321280 18						321280 18	2326 52		
		23785 06						23785 06			45177 03
		3166 34						3166 34			761 51
		4023 76						4023 76	79 94		
		10079 82						10079 82	59 80		
		1131152 71						1131152 71	982724 69		
		15116 07						15116 07	27 32		
		61133 56						61133 56			249 94
		8358 98	13472 04				13472 04	5113 06			4777 67
		1324177 61	2177 98				2177 98	1321999 63			1695 37
		5297 80						5297 80	33 92		
		14067 07						14067 07	45 87		
	70924 16										
	49486 20	2561624 57	338584 51	382400 .		1663928 56	2384913 07	176711 50			892056 34
		107246 12	16 80				16 80	107229 32	799 97		
		1467 74	58 80				58 80	1408 94	56		
		285649 09						285649 09	9414 98		
	13610 75	123343 11	225 .				225 .	123118 11	2534 96		
		16040 82						16040 82	118 96		
		1938 43	72 .				72 .	1866 43	2 18		
		14810 94						14810 94	1403 35		
		173108 56	750 .				750 .	172358 56	49 20		
		15883 95						15883 95	15883 95		
	134021 11	6412101 27	357596 53	382400 .		1663928 56	2403925 09	4008176 18	1160460 44		946470 43

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1904

Ravnatelj:

KAUČIČ

# POSNETEK

doklad in davščin vpeljanih za leto 1903 v pokritje primanjkljeja  
deželnega zaloga in okrajnih šolskih zalogov.

## a) Za deželni zalog se je vpeljala :

1. 20 % tna doklada na zemljarino ;
2. 20 % " " " hišno-razredni in najemninski davek ;
3. 30 % " " " pridobninski in dohodninski davek (izvzemši osebno dohodarino, vpeljano z zakonom 25. oktobra 1896) ;
4. 100 % " " " državno potrošnino od vina mošta in mesa ;
5. davščina K 1.70 od vsacega hl. na drobno potočenega piva ;

## b) Za šolski zalog se je vpeljala :

1. v okraju Goriške okolice 65 % tna doklada na vse državne davke ;
2. v Gradiščanskem okraju 42 % " " " " " "
- 39 % " " " " " "
- 42 % " " " " " "
3. v Tolminskem okraju 65 % " " " " " "
4. v Sežanskem okraju 75 % " " " " " zemljarino in na hišno-razredni in najemninski davek,  
100 % " " " " " pridobninski in dohodninski davek.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj:

**K A U Č I Č**

# POSNETEK

doklad in davščin uvedenih za leto 1904 v pokritje primanjkljeja

**deželnega zaloga in okrajnih šolskih zalogov.**

*a) Za deželni zalog se je uvedla :*

1. 20 % tna doklada na zemljarino ;
2. 20 % „ „ „ hišno-razredni in najemninski davek ;
3. 30 % „ „ „ pridobninski in dohodninski davek (izvzemši osebno dohodarino, uvedeno z zakonom 25. oktobra 1896) ;
4. 100 % „ „ „ državno potrošnino od vina mošta in mesa ;
5. davščina K 1.70 od vsacega hl na drobno potočenega piva ;

*b) Za šolski zalog se je uvedla :*

1. v okraju Goriške okolice 69 % tna doklada na vse državne davke ;
2. v Gradiščanskem okraju 42 % „ „ „ „ „ „
3. v Tolminskem okraju 70 % „ „ „ „ „ „
4. v Sežanskem okraju 75 % „ „ „ „ zemljarino in na hišno-razredni in najemninski davek,  
100 % „ „ „ „ pridobninski in dohodninski davek.

Deželno knjigovodstvo

*v Gorici, 1. maja 1904.*

Ravnatelj:

**K A U Č I Č**



# RAZPREGLED

sumaričnih podatkov občinskih proračunov za leto 1904  
in v pokritje izkazanih primanjkljejev uvedenih doklad in davščin

---

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :						Neposredni davek	
					z doklado			z davščino				
		Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva		od vsakega litra žg. opoj. tekočin
					v denarju	v delu	vina	mošta	mesa			
K	K	K	%		%			K	v	vin.	Kron	

## O B Č I N A

## I. Davčni okraj Gorica (mesto):

Gorica . . . . .	Mesto in pomerij . . . . .	256817	717765	460948	{ 45* 55	180	180	84	340	40	589415
------------------	----------------------------	--------	--------	--------	-------------	-----	-----	----	-----	----	--------

## II. Davčni okraj Gorica (okolica):

Štandrež . . . . .	Štandrež . . . . .	14257	17744	3487	15	35	35	2	20	7606
Bilje . . . . .	Bilje . . . . .	1227	5771	4544	35	100	50	340	20	4636
Čepovan . . . . .	Orehovlje . . . . .	2757	3809	1052	20	100	50	340	20	1364
Dornberg . . . . .	Čepovan . . . . .	326	2910	2584	70	50	50	220	06	2795
Števerjan . . . . .	Dornberg . . . . .	3345	13644	10299	80	26	150	150	340	5982
Čerovo dol. . . . .	Števerjan . . . . .	1308	7688	6380	100	125	125	125		4510
Čerovo gor. . . . .	Cerovo dol. . . . .	1198	2429	1231	40	125	125	125		2092
Grgar . . . . .	Cerovo gor. . . . .	394	2386	1992	60	125	125	125		2128
Ravnica . . . . .	Grgar . . . . .	2997	4531	1534	20	100	100	220		3769
Ločnik . . . . .	Ravnica . . . . .	670	1227	557	48	100	100	220		1124
Miren . . . . .	Ločnik . . . . .	4254	16468	12214	39	150	150	340	14	11394
Rupa . . . . .	Miren . . . . .	13498	15653	2155	15	35	35	35	3	5508
Opačjeselo . . . . .	Rupa . . . . .	920	2422	1502	91	35	35	35	3	1672
Novavas . . . . .	Opačjeselo . . . . .	623	8161	7538	150	290	150	150	340	1200
Dol . . . . .	Novavas . . . . .	612	1427	815	150	65	150	150	340	476
Vrh (S. Miha) . . . . .	Dol . . . . .	207	2295	2088	180	65	150	150	340	610
Šempeter . . . . .	Vrh (S. Miha) . . . . .	178	1875	1697	165	150	150	150	340	610
Podgora . . . . .	Šempeter . . . . .	2722	3637	915		25	25	220	20	8204
S Maver . . . . .	Podgora . . . . .	3788	13535	9747	57	70	30	2	20	9221
Podsabotin . . . . .	S Maver . . . . .	44	1609	1565	42	50		2	20	1674
Pevma . . . . .	Podsabotin . . . . .	40	1458	1418	92	100				1438
Prvačina . . . . .	Pevma . . . . .	355	5720	5365		100	40	2		6148
Kojsko . . . . .	Prvačina . . . . .	458	7054	6596	80	50	100	340	22	3781
Kozana . . . . .	Kojsko . . . . .	344	2484	2140	10	100	100	3		3420
Krasno . . . . .	Kozana . . . . .	655	3205	2550	45	100	100	3		2381
Šmartno . . . . .	Krasno . . . . .	236	651	415	52	100	100	3		722
Vedrijan . . . . .	Šmartno . . . . .	1880	4899	3019	66	100	100	3		2818
Vrhovlje . . . . .	Vedrijan . . . . .	440	1109	669	38	100	100	3		814
	Vrhovlje . . . . .	101	1265	1164	65	100	100	3		1620

\*) 45% na zemljarino in hišarino.  
55% na druge neposredne davke.

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Neposredni davek Kron	
		Dohodki K	Troški K	Primanj- kljaj K	z doklado			z davščino					
					na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva	od vsakega litra žg. opoj. tekočin		
					v denarju v delu	vina	mošta	mesa					
O B Č I N A			0/0	0/0	K	v	vin.	Kron					
Renče	Vipolže	251	2409	2158	42		100		100	3			3165
	Višnjevnik	240	1280	1040	64		100		100	3			1353
	Renče	604	10389	9785	84	50	100	100	100	2			5716
	Gradišče	90	3089	2999	140	50	100	100	100	2			1459
Solkan	Solkan	6238	15760	9522	35		50	50	50	2	10	20	8882
Šempas	Kronberg	763	2767	2004	30		50	50	50	2			2770
	Loka	561	926	365	25								1292
Ozeljan	Šempas	453	2004	1551	29		100	100	100	2	20	20	3559
Osek	S. Miha	414	1392	978	40		100	100	100	2	20	20	1806
	Ozeljan	259	2206	1947	52		100	100	100	2	20	20	2924
Sovodnje	Osek	144	1461	1317	49		100	100	100	2	20	20	2063
	Vitovlje	950	1661	711	19		100	100	100	2	20	20	2088
	Sovodnje	5684	3459										2631
	Gabrije	372	1041	669	50		50	50					807
Ternovo	Peč	2935	1585										1300
	Rubije	195	1192	997	65								1532
	Vrtoče	214	442	228	40								537
	Trnovo	540	2216	1676	50								3436
Tribuša	Lazna	120	329	209	41								511
	Lokva	650	2165	1515	43								3558
	Tribuša	1008	2173	1165	65		51	51	40	2	70	06	1663
Vrtojba	Vrtojba dolnja	3589	9501	5912	70		100		100	3	40		3600
Vogrsko	Vrtojba gorenja	2756	5611	2855	45		100		100	3	40	06	3795
	Bukovica	1274	3026	1752	30		100		100	3	40		3287
	Vogrsko	722	2493	1771	26		100		100	2	20		3784

### III. Davčni okraj Ajdovščina:

Ajdovščina	Ajdovščina	1951	10689	8738	50		100	100	100	3	40	08	5564
Kamnje	Kamnje	486	1978	1492	49		50	50	50	2	20		2174
Črniče	Črniče	1040	8420	7380	156		100		100	2	20	20	4122
	Batuje	660	2889	2229	88		100		100	2	20	20	1681
Sv. Križ	Selo	962	2746	1784	72		100		100	2	20	20	1626
	Sv. Križ	750	8123	7373	100	50	100	100	100	3	20	20	5029
	Dobravlje	42	3322	3280	150	50	100	100	100	3	20	20	1832
Dol Otlica	Velike Žablje	117	3084	2967	130	50	100	100	100	3	20	20	1936
	Dol Otlica	432	2923	2491	84		50		50	3			2463
Gabrije	Gabrije	265	1570	1305	35		100	100	100	2	20		2303



Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se poirije :								Neposredni davek  Kron		
					z doklado				z davščino						
		O B Č I N A			Dohodki K	Troški K	Primanj- kljaj K	na neposredne državne davke		na užitnino				od vsakega hek- tolitra piva K	od vsakega litra žg. opoj. tekočin v
								v denarju ‰/o	v delu ‰/o	vina ‰/o	mošta ‰/o	mesa ‰/o			
Gojačevo . . . . .	Gojačevo . . . . .	455	1917	1462	75	50	100	100	100	2	.	.	993		
Lokavec . . . . .	Lokavec . . . . .	2184	5383	3199	49	.	80	80	80	3	40	20	3838		
Rihenberg . . . . .	Rihenberg . . . . .	1144	4137	2993	50	.	100	100	100	3	40	20	6017		
	Brje . . . . .	800	2353	1553	50	.	100	100	100	3	40	20	3249		
Šmarije . . . . .	Šmarije . . . . .	992	5834	4842	90	.	100	100	.	.	.	20	4709		
Skrilje . . . . .	Skrilje . . . . .	235	1565	1330	100	.	100	100	100	2	20	.	874		
	S. Tomaž . . . . .	293	1862	1569	52	.	100	100	100	2	20	.	1888		
Vrtovin . . . . .	Vrtovin . . . . .	1124	4378	3254	115	.	50	50	50	2	.	.	2911		

## IV. Davčni okraj Kanal:

Ajba . . . . .	Ajba . . . . .	130	3612	3482	50	25	100	100	100	2	20	10	4375
Anhovo . . . . .	Anhovo . . . . .	270	2561	2291	65	31	95	.	95	3	.	22	2040
	Plave . . . . .	711	4162	3451	65	31	95	.	95	3	.	22	3202
	Ukanje . . . . .	26	1010	984	65	31	95	.	95	3	.	22	991
Avše . . . . .	Avče . . . . .	606	3768	3162	58	65	100	100	100	2	20	15	2443
Bate . . . . .	Bate . . . . .	824	3870	3046	80	.	75	75	75	2	.	.	3399
Banjšica . . . . .	Banjšica . . . . .	490	3474	2984	46	56	100	100	100	2	.	.	2815
Kanal . . . . .	Kanal . . . . .	720	2433	1713	63	.	150	150	70	3	20	22	2868
	Bodrež . . . . .	201	742	541	53	.	150	150	70	3	20	22	1033
	Gorenjavas . . . . .	473	1582	1109	54	.	150	150	70	3	20	22	2062
	Idrija . . . . .	158	622	464	55	.	150	150	70	3	20	22	851
	Morsko . . . . .	180	748	568	60	.	150	150	70	3	20	22	950
	Vrh . . . . .	334	791	457	67	.	150	150	70	3	20	22	682
Kal . . . . .	Kal . . . . .	2474	8161	5687	51	40	50	50	50	.	.	20	6053
Deskla . . . . .	Deskla . . . . .	1543	6380	4837	38	56	50	50	50	.	.	.	4464
Lokovec . . . . .	Lokovec . . . . .	711	3272	2561	87	25	.	.	.	.	.	.	2032
Ročinj . . . . .	Ročinj . . . . .	24	2495	2471	50	.	125	125	75	2	20	22	2367
	Doblar . . . . .	6	547	541	80	.	125	125	75	2	20	22	540

## V. Davčni okraj Gradišče:

Fara . . . . .	Fara . . . . .	7636	17671	10035	82	.	100	100	100	3	40	20	7979
Gradišče . . . . .	Gradišče . . . . .	26300	43308	17008	51	.	150	150	50	3	40	22	18485
Marjan . . . . .	Marjan . . . . .	3018	8742	5724	50	.	75	75	75	2	.	20	5811
	Korona . . . . .	1637	3905	2268	70	.	80	80	80	2	.	20	2310
Romans . . . . .	Romans . . . . .	7558	13533	5975	44	.	90	90	90	3	40	22	8172

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :								Neposredni davek  Kron
					z doklado				z davščino				
					na neposredne državne davke		na užitnino		od vsakega hek- tolitra piva		od vsakega litra zg. opoj. tekočin		
					v denarju	v delu	vina	mošta	mesa	K	v	vin.	
O B Č I N A			Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	%		%				Kron	
			K	K	K								
Zagraj . . . . .	Frata . . . . .	614	1626	1012	58		90	90	90	3 40	22	1498	
	Zagraj . . . . .	2230	9926	7696	65		150		150	3	20	5359	
	Boškini . . . . .	92	142	50								230	
	Sv. Martin . . . . .	188	1532	1344	80		150		150	3	20	638	
	Sdravščina . . . . .	248	3680	3432	40		150		150	3	20	3671	
Versa . . . . .	Versa . . . . .	3104	5576	2472	30		75	75	75	3 40	22	5372	
Vileš . . . . .	Vileš . . . . .	6230	12654	6424	70		75	75	75	3	20	6535	

### VI. Davčni okraj Črvinjan:

Ajel . . . . .	Ajel . . . . .	5943	17807	11864	370		135	135	135	3 40	20	10298
Oglej . . . . .	Oglej . . . . .	7896	23964	16068	54		100	100	100	3 20	20	24384
Čamplung . . . . .	Belveder . . . . .		1245	1245	56							2223
	Čamplung . . . . .	2286	7728	5442	80		60	60	60	3 40	20	6297
	Kavenzan . . . . .	304	4069	3765	125		60	60	60	3 40	20	2791
Črvinjan . . . . .	Črvinjan . . . . .	9434	44457	35023	(150 <sup>a)</sup> (200 <sup>b)</sup> )		135		100	3 40	22	15516
Fjumičel . . . . .	Fjumičel . . . . .	10682	32945	22263	95		100	100	100	3	20	20741
	Morozinski otok . . . . .		5731	5731	87							6622
	Gradež . . . . .	56140	72358	16218	28		150		150	3 40	20	17407
Jvanic . . . . .	Jvanic . . . . .	2918	6976	4058	81		100		100	3 40	20	4217
Muškli . . . . .	Muškli . . . . .	490	4460	3970	77		100	100	100	3 40	22	3408
	Pradicjol . . . . .	414	2509	2095	80						12	
	Strasoldo . . . . .	437	4693	4256	91		100	100	100	3 40	22	3965
Perteole . . . . .	Perteole . . . . .	2474	13156	10682	63		50		50	1 50	10	15157
Ruda . . . . .	Ruda . . . . .	12356	12317									9764
Škodovaka . . . . .	Škodovaka . . . . .	4403	10106	5703	65		50	50	50	3 40	20	8739
Tapoljan . . . . .	Tapoljan . . . . .	5877	5692									4700
Terc . . . . .	Terc . . . . .	8085	20035	11950	75		50	50	50	3 40	22	17231
Villa-Vicentina . . . . .	Villa-Vicentina . . . . .	2237	13444	11207	125	6*)	50		50	3 40		7675
Višk . . . . .	Višk . . . . .	3584	5420	1836	30		50	50	50	2 20	20	3449
Sv. Vid . . . . .	Sv. Vid . . . . .	3804	5641	1837	20		50	50	50	2		5845
Kraulj . . . . .	Kraulj . . . . .	1907	3567	1660	36		50	50	50	2		3467

a) na realne davke — b) na osebne davke.  
\*) na zemljarino.

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Neposredni davek  Kron
					z doklado				z davščino			
		Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	na neposredne državne davke	na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva	od vsakega litra žg. opoj. tekočin		
						v denarju	v delu	vina			mošta	
K	K	K	%	%	K	v	vin,					

## O B Č I N A

## VII. Davčni okraj Kormin:

Biljana . . . . .	Biljana . . . . .	557	7125	6568	54	40	100	100	100	3 40		5836
Bracan . . . . .	Bracan . . . . .	1439	7886	6447	76		80	80	80	3 40	20	5825
Kapriava . . . . .	Kapriava . . . . .	1518	5011	3493	20 <sup>*)</sup>		100	100	100	3	20	3671
	Speša . . . . .	22	1680	1658	50		100	100	100			2620
Čopris-Viskon . . . . .	Čopris . . . . .	1267	3232	1965	50		80	80	80	3		3356
	Viskon . . . . .	542	2780	2238	90		80	80	80	3		2327
Kormin . . . . .	Kormin . . . . .	70301	116265	45964	57		150	150	83	3 40	20	44143
Kožbana . . . . .	Kožbana . . . . .	69	3432	3363	64	100	70	70	70	3		2093
	Mirnik . . . . .	62	5571	5509	64	100	70	70	70	3		3397
Dolenje . . . . .	Dolenje . . . . .	587	8076	7489	85		100	100		3 40	22	6811
Sv. Lovrenc . . . . .	Sv. Lovrenc . . . . .	2059	6010	3951	24		120		120	3	22	3642
Medana . . . . .	Medana . . . . .	2043	5405	3362	82		100	100		3 40		4194
Medeja . . . . .	Medeja . . . . .	13030	17768	4738	50		50	50	50	3 40	10	7474
Morar . . . . .	Morar . . . . .	1516	4223	2707	65		80		80	2	20	3088
Muša . . . . .	Muša . . . . .	2215	7567	5352	48		100		100	2 20	20	5805

## VIII. Davčni okraj Tržič:

Sv. Kancian . . . . .	Sv. Kancian . . . . .	1019	8661	7642	77		100		100	3 40	12	9187
	Pieris . . . . .	1466	5110	3644	58		100		100	3 40	12	4197
Doberdob . . . . .	Doberdob . . . . .	1590	2226	636	20		100		100	2 20		1409
Devin . . . . .	Devin . . . . .	1436	8113	6677	110		100	100	100	3 20	22	3684
	Jamlje . . . . .	710	1408	698	60		100	100	100			1215
	Medjevača . . . . .	457	1347	890	69		100	100	100	2 20		1025
Foljan . . . . .	Foljan . . . . .	1027	7619	6592	110		150	150	150	3 40	22	3794
	Redipulja . . . . .	939	5257	4318	140		150	150	150	3 40	22	2465
Tržič . . . . .	Tržič . . . . .	20776	62287	41511	65		200		119	3 40	22	35494
	Sv. Polo . . . . .				65		200		119	3 40	20	2214
	Starancan . . . . .	237	8259	8022	93		150		100	3 40	22	7309
Sv. Peter . . . . .	Sv. Peter . . . . .	1646	8425	6779	140		130	130	130	3 40	22	4269
	Kaseljan . . . . .	331	5564	5233	180		130	130	130	3 40	22	2890
Ronki . . . . .	Ronki . . . . .	3322	18696	15374	65		150		150	3 40	22	13049
	Vermeljan . . . . .	279	4982	4703	60		150		150	3 40	22	4105
Turjak . . . . .	Turjak . . . . .	2368	8050	5682	100 <sup>a)</sup> 75 <sup>b)</sup>		150		150	3 40	22	4275

\*) na zemljarino — \*\*) na druge neposredne davke.  
a) na zemljarino — b) na druge davke.

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo:			Razkazani primanjkljaj se pokrije:							Neposredni davek	
					z doklado				z davščino				
					na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva	od vsakega litra žg. opoj. tekočin		
					v denarju	v delu	vina	mošta	uasa				
Dohodki	Troški	Primanj- kljaj											
O B Č I N A			K	K	K	°	°	°	°	°	K v	vin.	Kron

## IX. Davčni okraj Tolmin:

Grahovo . . . . .	Grahovo . . . . .	219	2174	1955	84		50	50	50	2	15	1845
	Kneža . . . . .	1182	3293	2111	84		50	50	50	2	15	2171
	Nemškirot . . . . .	520	1643	1123	98		50	50	50	2	15	1093
	Obloke . . . . .	281	1053	772	78		50	50	50	2	15	723
	Podbrdo . . . . .	783	3765	2982	54		50	50	50	2	15	2747
	Stražišče . . . . .	612	1502	890	90		50	50	50	2	15	919
Sv. Lucija . . . . .	Sv. Lucija . . . . .	519	3798	3279	68	30	45	45	45	1		3347
	Idrija . . . . .	367	1789	1422	78	30	45	45	45	1		1316
	Lom . . . . .	381	2119	1738	75	30	45	45	45	1		1655
	Modrejce . . . . .	106	1072	966	82	30	45	45	45	1		863
	Slap . . . . .	207	1877	1670	61	30	45	45	45	1		1835
Sv. Vito gora . . . . . (Glej okraj Cerklno)	Prapetno . . . . .	290	2354	2064	50	50						1970
Ponikve . . . . .	Ponikve . . . . .	524	2187	1663	76	50						2190
	Pečine . . . . .	214	947	733	76	50						965
Tolmin . . . . .	Tolmin . . . . .	2836	9184	6348	70		50	50	50	2		5001
	Čadra . . . . .	996	2048	1052	115							915
	Dolje . . . . .	844	1598	754	50		25	25	25			1411
	Lubinj . . . . .	335	1158	823	90		25	25	25			853
	Podmelec . . . . .	677	2559	1882	95		25	25	25			1849
	Polubinj . . . . .	275	2338	2063	120		25	25	25			1612
	Zatolmin . . . . .	1060	2237	1177	90		25	25	25			1273
	Volarje . . . . .	510	1793	1283	120		25	25	25			1026
	Zabče . . . . .	1031	1954	923	90		25	25	25			1014
Volče . . . . .	Volče . . . . .	988	2597	1609	35		30		30	1		3811
	Čiginj . . . . .	254	950	696	58		30		30	1		1180
	Kozarišče . . . . .	177	688	511	50		30		30	1		966
	Rute . . . . .	217	481	264	35		30		30	1		731
	Selo . . . . .	472	1003	531	50		30		30	1		1008

## X. Davčni okraj Kobarid:

Breginj . . . . .	Breginj . . . . .	1345	2087	742	16		30	30	30	2	06	1481
	Robedišče . . . . .	1845	2083	238	16		30	30	30	2	06	1358
Kobarid . . . . .	Kobarid . . . . .	816	6842	6026	39		70	70	60	2	12	3988

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Neposredni davek Kron		
					z doklado			z davščino						
					na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hektolitra piva			od vsakega litra žg. opoj. tekočin	
		Dohodki	Troški	Primanjkljaj	v denarju	v delu	vina	mošta	mesa	K	v		vin.	
O B Č I N A			K	K	K	o/o		o/o						
	Sužid . . . . .	31	765	734	71	.	55	55	50	.	.	12	983	
	Svina . . . . .	1803	2084	281	43	.	.	.	.	.	.	.	721	
Kreda . . . . .	Kreda . . . . .	2312	4970	2658	45	.	50	.	50	2	.	08	3892	
Drežnica . . . . .	Drežnica . . . . .	1374	3454	2080	37	50	50	.	.	.	.	16	2148	
Idrsko . . . . .	Idrsko . . . . .	792	2909	2117	71	.	70	70	70	2	.	12	2501	
Libušno . . . . .	Kamno . . . . .	98	1125	1027	50	.	50	50	.	.	.	04	1760	
	Ladra . . . . .	310	532	222	40	.	.	.	.	.	.	.	505	
	Smast . . . . .	67	732	665	40	.	50	50	50	.	.	06	1413	
	Vrsno . . . . .	903	903	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1109	
Livek . . . . .	Livek . . . . .	1074	2252	1178	33	.	60	60	60	2	.	10	1847	
Sedlo . . . . .	Sedlo . . . . .	1450	2238	788	20	.	75	75	60	2	.	09	1924	
Trnovo . . . . .	Trnovo . . . . .	1288	1810	522	22	20	30	30	30	1	.	08	1090	

### XI. Davčni okraj Bovec:

Čez-soča . . . . .	Čez-soča . . . . .	5182	8088	2906	110	.	.	.	.	.	.	10	2376
Log . . . . .	Log . . . . .	1745	2143	398	30	.	25	25	25	1	.	03	812
	Strmec . . . . .	1197	1391	194	30	.	25	25	25	1	.	03	462
Bovec . . . . .	Bovec . . . . .	5725	15186	9461	100	.	40	40	40	1	40	6	6486
	Koritnica . . . . .	416	1169	753	100	.	40	40	40	1	40	06	681
Žaga . . . . .	Žaga . . . . .	2213	3707	1494	100	.	50	50	50	1	.	01	1394
Srpenica . . . . .	Srpenica . . . . .	1986	2593	607	40	20	.	.	.	.	.	.	1516
Soča . . . . .	Soča . . . . .	2783	3782	999	80	.	.	.	.	.	.	.	1325
Trenta . . . . .	Trenta . . . . .	861	1460	599	83	.	.	.	.	.	.	.	723

### XII. Davčni okraj Cerkno:

Cerkno . . . . .	Cerkno . . . . .	1378	4679	3301	56	100	50	.	50	1	.	.	3227
	Bukovo . . . . .	570	2485	1915	100	100	50	.	50	1	.	.	1912
	Gorje . . . . .	971	1845	874	100	100	.	.	.	.	.	.	1033
	Jesenice . . . . .	270	877	607	100	100	.	.	.	.	.	.	610
	Labinje . . . . .	444	806	362	51	100	.	.	.	.	.	.	714
	Novake dol. . . . .	231	764	533	74	100	.	.	.	.	.	.	731
	" gor. . . . .	129	985	856	100	100	.	.	.	.	.	.	864

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo :			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Neposredni davek		
					z doklado				z davščino					
					na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva	od vsakega litra žg. opoj. tekočin			
					v denarju	v delu	vina	mošta	mesa					
O B Č I N A			K	K	K	%		%		K	v	vin,	Kron	
	Orehek . . . . .	138	619	481	100	100								489
	Otalež . . . . .	1719	4495	2776	90	100	25		25		1			3151
	Planina . . . . .	25	1088	1063	125	100								863
	Reka-Ravna . . . . .	179	1106	927	92	100								1014
	Zakriž . . . . .	104	588	484	90	100								540
Št Vidška Gora . . . . .	Št. Vidška Gora . . . . .	1318	3792	2474	60	50								2050
	Police . . . . .	298	978	680	100	50								420
	Prapetno . . . . . (glej okraj Tolmin)													
Šebrelje . . . . .	Šebrelje . . . . .	97	2656	2559	90	20	80	80			2 20	20		1993

### XIII. Davčni okraj Sežana:

Avber . . . . .	Avber . . . . .	566	2650	2084	94		50		50					1821
Lokev . . . . .	Lokev . . . . .	3040	4530	1490	21		50	50	50	3 40	16			2468
Kopriva . . . . .	Kopriva . . . . .	619	1794	1175	90		100		100	3	20			1263
Dutovlje . . . . .	Dutovlje . . . . .	1980	4541	2561	35		100	100	100	3	20			3001
Naklo . . . . .	Skupne potreščine	960	13609	12649										8529
	Naklo . . . . .	363	841	478	60	25	100	100	100	3	20			602
	Barka . . . . .	18	1071	1053	102	25	100	100	100	3	20			829
	Dane . . . . .	522	1208	686	60	25	100	100	100	3	20			808
	Divča . . . . .	1469	4339	2870	60	25	100	100	100	3	20			3377
	Ležeče . . . . .	280	1010	730	60	25	100	100	100	3	20			859
	Misleče . . . . .	48	570	522	145	25	100	100	100	3	20			307
	Podgrad . . . . .	72	377	305	80	25	100	100	100	3	20			290
	Škoflje . . . . .	190	1334	1144	90	25	100	100	100	3	20			995
	Vareje . . . . .	61	388	327	120	25	100	100	100	3	20			226
	Vatovlje . . . . .	30	419	389	140	25	100	100	100	3	20			236
Povir . . . . .	Povir . . . . .	1733	3278	1545	50		100	100	100	2 20				2454
	Merče . . . . .	826	1472	646	40		100	100	100	2 20				1315
Veliki-Repen . . . . .	Veliki-Repen . . . . .	3209	3555	346	23		50		50	2	20			1534
	Voglje . . . . .	1770	2270	500	58		25		25	2	20			866
Rodik . . . . .	Rodik . . . . .	3141	5350	2209	50	40	100	100	100	2 20	20			1706
Skopo . . . . .	Skopo . . . . .	370	1120	750	70		100		100	2	20			1072
	Krajnavas . . . . .	230	903	673	88		100		100	2	20			764
Sežana . . . . .	Sežana . . . . .	7860	25703	17843	31	26	100	100	100	3 20	16			10953
Zgonik . . . . .	Zgonik . . . . .	802	3214	2412	128 *) 80**)	20	90		90	2 20				1553

\*) na zemljarino — \*\*) na druge neposredne davke.

Krajevna	davčna	Po potrjenem proračunu za leto 1904 znašajo:			Razkazani primanjkljaj se pokrije:							Neposredni davek	
					z doklado				z davščino				
					na neposredne državne davke		na užitnino			od vsakega hek- tolitra piva	od vsakega litra žg. opoj. tekočin		
					v denarju	v delu	vina	mošta	mesa				
O B Č I N A			K	K	K	%		%		K	v	vin.	Kron
	Gabrovica . . . . .	462	2890	2428	116*) 50**)	20	90		90	2 20			1612
	Salež . . . . .	502	2408	1906	137*) 72**)	20	90		90	2 20			1394
Štjajk	Štjajk . . . . .	868	4639	3771	68	50	50	50	50				2927
Štorje	Štorje . . . . .	667	2449	1782	80	30	80	80	80	2		10	1876
	Kazlje . . . . .	468	1800	1332	80	30	80	80	80	2		10	1514
Tomaj	Tomaj . . . . .	260	1122	862	36		100		100	3 20		20	235?
	Križ . . . . .	280	1055	775	40		100		100	3 20		20	1898
	Utovlje . . . . .	123	543	420	32		100		100	3 20		20	1348

#### XIV. Davčni okraj Komen:

Brestovica . . . . .	Brestovica . . . . .	262	3907	3645	120	50	150	150		2			1717
Brje . . . . .	Brje . . . . .	291	2204	1913	114	90	100	100	100	3 40		20	910
Kobiljaglava . . . . .	Kobiljaglava . . . . .	348	3525	3177	206	50	150			2		10	1552
Komen . . . . .	Komen . . . . .	1421	9053	7632	92	50	100	100	100	3 40		20	3510
	Malidol . . . . .	226	776	550	152	50	100	100	100	3 40			274
	Sveto . . . . .	471	2316	1845	107	50	100	100	100	3 20			1121
	Tomaževica . . . . .	395	2419	2024	177	50	100	100	100	3 40			785
	Volčji grad . . . . .	478	2259	1781	127	50	100	100	100	3 40			841
Štanjel . . . . .	Štanjel . . . . .	544	2184	1640	129		90		90	2		20	1271
	Kobdilj . . . . .	213	1897	1684	128		90		90	2		20	1315
	Koboli . . . . .	60	397	337	150		90		90	2		20	228
	Hruševica . . . . .	112	887	775	120		90		90	2		20	647
Gabrovica . . . . .	Gabrovica . . . . .	671	2169	1498	25	100	100		100	3 40		20	927
Gorjansko . . . . .	Gorjansko . . . . .	742	4467	3725	130	20	100		100	3 40		20	1925
	Ivanigrad . . . . .	519	1531	1012	130	20	100		100	3 40		20	594
Mavhinje . . . . .	Mavhinje . . . . .	327	4293	3966		36	85	85	85	3 40		20	4372
Nabrežina . . . . .	Nabrežina . . . . .	9234	13658	4424	21		25	25	25	1		08	10562
Pliskovica . . . . .	Pliskovica . . . . .	696	2358	1662	90		50	50	50	2			1648
Šempolaj . . . . .	Šempolaj . . . . .	450	2640	2190	136*) 110**)	50	90	90	90	2			1022
Škrbina . . . . .	Škrbina . . . . .	860	3040	2180	70	55	100	100	100	3 40		20	1528
Selo . . . . .	Seio . . . . .	771	1398	627		50	100	100		2			858
Slivno . . . . .	Slivno . . . . .	322	2538	2216	80	90	90	90	90	3 40		20	1040
Temnica . . . . .	Temnica . . . . .	540	2047	1507	60	50	100	100	100	3 40		20	1198
	Kostanjevica . . . . .	3060	6093	3033	104	50	100	100	100	3 41		20	1588
	Lipa . . . . .	274	1411	1137	95	50	100	100	100	3 40		20	768
Velikidol . . . . .	Velikidol . . . . .	960	2590	1630	168		50		50	2		20	887
Vojščica . . . . .	Vojščica . . . . .	470	3008	2538	126	140	100	100	100	2		20	905

\*) na zemljarino.

\*\*) na druge neposredne davke.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, meseca junija 1904.

Ravnatelj:  
K A U Č I Č

# POSNETEK

obsegajoč podatke proračunov **cestnih odborov** za leto 1904 in doklade uvedene v pokritje dotičnih primanjkljejev.

O K R A J	Do- hodki	Troški	Pri- manj- kljejev	Omenjeni primanjkljejev se pokrije z doklado na neposredne davke izvzemši osebno dohodarino			Javni davki celega okraja
				v o b č i n a h		v de- narju	
	kron	kron	kron			%	kron
Ajdovščina . . .	50	13240	13190	Rihenberg, Vel Žablje, Ajdovščina, Lokavec, Šma- rije, Batuje, Sv. Križ, Črniče, Selo Brje, Dobravlje, Gojače, Kamnje, Skrilje, Vrtovin . Gabrije, Dol-Otlica in Sv. Tomaž . . . . .	26 24 22	.	54602
Bovec . . . . .	.	6400	6400	Čezsoča . . . . . Soča in Trenta . . . . . Bovec, Koritnica . . . . . Log, Strmec, Srpenica in Žaga . . . . .	40 30 20 15	.	15775
Cerkno . . . . .	.	9870	9870	V vseh občinah tega okraja . . . . .	25	.	16624
Červinjan . . . . .	7300	24685	27385	V vseh občinah tega okraja . . . . .	9	.	193853
Gorica mesto	.	.	.	Cestne potrebščine sprejete so v proračunu gori- škega mesta . . . . .	.	.	589415
Goriška okolica	38980	90770	51790	V vseh občinah tega okraja . . . . .	33	.	164151
Gradišče . . . . .	1000	7700	6700	V vseh občinah } na zemljarino . . . . . tega okraja } na druge neposredne davke	8 12	.	66728
Kanal . . . . .	4500	12366	7866	Ročinj in Doblar . . . . . Ajba . . . . . Razun tega v vseh občinah okraja . . . . .	23 15 16	.	43170
Kobarid . . . . .	.	10706	10706	Kobarid, Svino, Sužid, Drežnica, Idrsko, Livek in Trnovo . . . . . V vseh drugih občinah tega okraja . . . . .	30 50	.	26720
Komen . . . . .	16700	39593	22893	Gorjansko, Ivanigrah, Kobiljaglava, Komen, Kobjil, Koboli, Kostanjevica, Nabrežina, Šempolaj, Škr- bina, Stanjel, Tomaževica in Vojščica Brje, Gabrovica, Hruševica, Lipa, Malidol, Mavhinje Pliskovica, Selo, Slivno, Sveto, Temnica in Volčji- grad V vseh občinah tega okraja na zemljarino in hi- šarino . . . . . na obrtnino . . . . . na rentnino . . . . .	. 40 35 10 16 21	.	104666



OKRAJ	Dohodki	Troški	Primanjklje	Omenjeni primanjklje se pokrije z doklado na neposredne davke izvzemši osebno dohodarino		Javni davki celega okraja	
				v občinah			
	kron	kron	kron		v denarju	v delu	kron
					%		
Kormin . . .	200	18733	18533	Biljana, Kožbana, Dolenje, Medana in Mirnik . . . Bračan, Kapriva, Čopris, Kormin, Sv. Lovrenc, Medeja, Morar Muša, Speša in Viškon . . . . .	24 16	.	104666
Sežana . . .	5000	16330	11330	na zemljarino, hišno razredni in najemniški davek Divača, Dutovlje, Krajnavas, Križ, Merče, Povir, Skopo, Sežana, Tomaj, Utovlje Voglje, Gabrovec, Salež, Stijak in Kopriva Avber, Kazlje, Ležeče, Lokev, Štorje, Veliki-repen, Zgonik, Naklo in Škoflje, Barka, Dane, Misleče, Podgrad, Rodik, Vareje in Vatovlje . . . . .	20 18	realne osebne	47087 7184
Tržič . . .	274 1500	500 9922	226 8422	Na druge neposredne davke v vseh občinah tega okraja . . . . . v občinah na Krasu: Jamlje, Medjavača, Doberdob in Devin . . . . . v vseh občinah v nižini . . . . .	30 3 9	.	7334 93575
Tolmin . . .	.	15260	15260	Kneža, Grahovo, Obloke, Sv. Lucija in Dolje na hišarino in najmarino in na vse druge davke . . . . . V vseh drugih občinah na hišarino in najmarino . in na vse druge neposredne davke . . . . .	41 55 21 35	.	44427

## Deželno knjigovodstvo

v Gorici meseca junija 1904

Ravnatelj:  
KAUČIČ